This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

WIDENER
HN PCQR 1

Scan 6603.1

Harvard College Library

BOUGHT WITH INCOME

FROM THE BEQUEST OF

HENRY LILLIE PIERCE,

OF BOSTON.

Under a vote of the President and Fellows,
October 24, 1898.

24 Aug., 1899.

M. GOLDSCHMIDT

1864.

M. GOLDSCHMIDTS

POETISKE SKRIFTER

UDGIVNE AF HANS SØN

SJETTE BIND

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1897

M. GOLDSCHMIDTS

POETISKE SKRIFTER

UDGIVNE AF HANS SØN

SJETTE BIND

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & Co. (M. A. HANNOVER)

1897

Scan 6603.1

HARVARD COLLEGE
AUG 24 1899
LIBRARY.

Pierce fund.

INDHOLD

Side

Fortællinger og Romaner 1

I. Den sidste Svovlstik 3

II. Fotografierne og Mefistofeles 24

III. Arvingen 49

IV. Breve fra Koleratiden eller en Roman i Breve 397

FORTÆLLINGER OG ROMANER.

I.

DEN SIDSTE SVOVLSTIK.

(1863.)

AF: HVORLEDES MAN FORTÆLLER I ROM.

En Aften, saavidt jeg erindrer, strax efter Karnevalet, vare vi meget talrige i *Chiavica del Buffalo* og besatte et helt Bord. Blandt Andre var der en i Skotland bosat Kjøbmand, Dansk af Fødsel, en høj, smuk Mand, hvem vi aldrig før havde set, og som tilligemed en svensk Baron eller Greve blev indført af en Nordmand »for at se romersk Folkeliv og Dydsforeningen«. Baade den svenske Adelsmand og den dansk-skotske Kjøbmand vare i første Øjeblik meget sirlige, Præsentationen blev udført med al mulig Formalitet og med mange Buk, der toge sig underlig nok ud i *Chiavica del Buffalo*. Vi saa paa disse Buk som paa Noget fra en anden Verden, og da Præsidenten*) besvarede dem med: »Her er akkurat Plads endnu til To, værsgo«, syntes den danske Skotte et Øjeblik ganske husvild, medens Svenskeren bevarede sin højtidelige Anstand. Men det varede for Skottens Vedkommende kun, til han fik smagt paa Vinen; der var en god Natur i

*) for den skandinaviske »Dydsforening« i Rom.
Udg. Anm.

ham, og han syntes med det første Drag at inddrikke Stedets Atmosfære og blive fortrolig med os Allesammen. Han havde snart tømt to Foglietter og forlangte en tredje, og da han blev advaret, sagde han smilende: »Skulde jeg, der er vant til Ale og Whiskey, ikke at tale om Port og Sherry, ikke kunne taale den Limonade?«

Samtalen vilde imidlertid ikke gaa livlig; man kjendte ikke sin Nabo og var nær ved at forfalde til almindelig Salon-Konversation om Vejret, Kunsten, Rafael o. desl. Og dog havde Enhver, paavirket af Vinen og af Existensen i Rom, ligesaa megen Lyst til at tale og slaa sig løs, som et Lokomotiv, der staar med fuld Damp oppe, har til at fare afsted. Det lille Tryk, der behøves til at sætte Lokomotivet i Bevægelse, blev givet ved en tilfældig Bemærkning om, at nu var Karnevalet forbi, nu skulde vi holde Faste og forberede os paa de store Kirkehøjtideligheder. Som en løsladt Dæmon kastede den længe tilbageholdte Livslyst sig nu gækkende og spottende over Faste, Munke, Kirkefester, og sandt at sige blev selve Religionen ikke behandlet med en saadan Ærbødighed, at man paa Tryk kunde gjengive, hvad der blev sagt.

»Nej, nej!« raabte endelig den danske Skotte, »det er ikke rigtigt! Der er Noget i den Ting, som De ikke ser.«

»Ja, I er nok nogle store Hyklere i England,« sagde en Kunstner.

»De ere store Hyklere i England, og vi ere endnu større Hyklere i Skotland,« svarede Kjøbmanden; »men der er alligevel noget Usynligt, som . . . .«

»Som viser sig for os,« afbrød Præsidenten ham. »Det er der! Det har jeg selv oplevet, eller jeg har nøje kjendt En, som oplevede det; nu skal jeg fortælle en Historie.«

Der blev ganske stille, uagtet Skotten øjensynlig havde Noget, han vilde frem med, og Præsidenten fortalte:

»Her levede for nogle Aar siden en ung tysk Maler, og et livligt Menneske var han paa sin Maade, men egenlig ikke Kunstner. Han havde Ideer, det kunde man mærke; men han kunde ikke faa dem frem paa Lærredet . . . .«

»Saa var han vel egenlig Digter, som de fleste tyske Kunstnere,« bemærkede En.

»Kan sgu gjerne være,« svarede Præsidenten; »Fantasi havde han i alt Fald nok af, naar han fik Lov til at tale og beskrive, hvordan et Sujet vilde blive, naar det var færdigt; men det blev aldrig rigtig færdigt, og kanske kom det af, at han vilde male Ting, der ikke kan males. Han var fra St. Goar ved Rhinen, og han vilde male Rhinsagn, om Lureley og Nymfer og overjordiske Ting . . . .«

»Nej, hør nu, Præsident, nu maa vi have Deres Mening, om det ikke kan males! Rafael har dog malet baade Madonner og Engle og andre overjordiske Personer . . . .«

»Det har han. Det har han ganske vist. Men jeg ved ikke, hvordan det er; naar man ser paa, hvad de malede dengang, saa er det for En, som om Himlen og dens Befolkning i den Tid var nede paa Jorden, og derfor kunde man ogsaa male Himlen ganske tydelig. Nuomstunder er man bleven klogere og ved, at hvis der er Nogen deroppe, saa have de ikke Kjød og Blod, og derfor faa vi det, vi faa, saftløst Pøjt. Han, jeg taler om, var nu ogsaa i det Stykke en sær Fyr, for han var i Grunden Protestant; men i St. Goar er der nok baade Katholiker og Protestanter, og han fortalte mig, at hjemme hadede han Katholikerne; men her i Rom fik han Hjemve efter dem og syntes, at de vare mere trofaste og inderlige og hørte mere til den rette Kunstverden, og han var overbevist om, at hvis han blot ikke havde faaet Protestantismen i Blodet, saa skulde han male en Lureley, der aldrig var set Mage til. Det gik han nu og plagede sig med og gjorde en fabelagtig Mængde Udkast. Alle hans Hoveder havde dejligt langt Haar; men videre kom han ikke i Dejligheden, og det tror jeg ikke engang hidrørte fra hans egen Dygtighed, men er Noget, som alle Tyskere have Færdighed i. Det ligger i deres Natur. De have Allesammen langt Nakkehaar, og enten de male eller mejsle, saa skabe de Figurer i deres egen Lignelse med langt Haar. Naa, han gik da og plagede sig, og endelig fik han ogsaa Næringssorg, stakkels Fyr. Stipendiet var opbrugt, hans Malerier blev ikke solgte, og

hjem vilde han ikke. Der ligger nu Rom. Lys er her nok af, det kan Enhver se, og det tilligemed Vinen er den mærkværdige Velsignelse, som fra Oven er øst ud over dette Sted. Men jeg tror ikke, at der er nogen By, hvor man tillige kan leve sig ind i et saadant Mørke eller i en saadan Halvdunkelhed som her. Faar et Menneske Griller i Rom, saa maa han afsted strax, ellers bliver han spundet ind, Grillerne vimse og suse om ham, svæve og danse foran ham og gjøre de underligste Fagter. Jeg tror nu, det kommer af, at Rom ikke er skabt til, at man skal føle sig ulykkelig her. Kommer Ulykke eller Sorg over En, saa er der Noget i Luften og Lyset, i Solopgang og Solnedgang, i Gadernes Udseende, i Springvandene, i hele Livet om En, der siger Nej og lover En Guld og grønne Skove, naar bare man griber rigtig til. Hvordan han, jeg taler om, bar sig ad med Grillerne, kan jeg ikke sige; men en Nat eller en Dag fik han en Vision. Han saa Madonna komme ned og hun tilbød ham, at hvergang han trak et Par Handsker paa, skulde han finde et Guldstykke i dem. Glad var han; men da han vaagner af Drømmen eller Visionen, føler han en underlig Smerte i begge Hænderne. Formodenlig havde et Insekt stukket ham, for Hænderne hovnede forskrækkelig op, og i Stedet for at tage Madonnas Handsker paa maatte han ligge med Omslag og Sligt. Han paastod, at det var hans onde Genius, der havde gjort det for at modarbejde Madonna. Endelig

blev han da rask, og det Første, han gjorde, var at gaa ned paa Corso og kjøbe sig et Par Handsker. Som han trækker dem paa, er der en Engelskmand i Butiken, som har kjøbt Noget og vil betale, men taber et Guldstykke. Tyskeren bukker sig, tager Guldstykket op og putter det med den roligste Mine i Vestelommen. Det var jo akkurat, hvad Madonna havde lovet ham. Engelskmanden forlanger sit Guldstykke, Maleren afviser hans Forlangende med den dybeste Uvilje og Vrede, fordi han i Engelskmanden ser den samme misundelige Aand, som skaffede ham ophovnede Hænder. Engelskmanden kalder en Gensdarm ind, og Maleren bliver arresteret, men fortæller for Politiet sin Vision med en saadan Tro og Inderlighed, at man har den største Tilbøjelighed til at tro ham. Han blev heller ikke straffet, men udleveret til et Kloster, der beredte sig paa at faa flere Mirakler gjorte ved hans Hjælp; men inden de kunde faa ham gjenoptaget i den katholske Kirke, blev den stakkels Fyr skrupgal.«

Skotten vilde nu tage Ordet; men den svenske Baron eller Greve kom ham i Forkjøbet og sagde: »Ja, jeg kan ogsaa forsikre Herrerne, at der er Noget, man faar vel kalde det Uforklarligt i Livet, der griber ind ligesom med en højere Styrelses Haand endogsaa i det Øjeblik, man mindst venter det, og saasom jeg selv for faa Dage siden har set et Exempel derpaa, vil jeg med Herrernes gunstige Forlov fortælle det. Jeg ved ikke, om Herrerne vide, at der ude paa Bjergene ved Tus-

culum ligger et Camaldulenserkloster. Jeg var bleven præsenteret for en Officer af Pavens Garde, og da jeg iforgaars med ham og en anden Herre, som er ansat hos Hs. Majestæt Kongen af Neapel, tog ud til Frascati, traf vi paa Jernbanen sammen med Klosterets Prior, som kjendte de Herrer, i hvis Følge jeg var, og ikke vilde tillade os at spise til Middag andensteds end hos ham i Klosteret. De Herrer, som forhen talte om, hvor godt Munkene leve, havde i det Punkt ganske Ret; thi skjønt vi ikke ventedes, var Maaltidet excellent; jeg har ikke dineret saa godt, siden jeg spiste i *Maison dorée* i Paris. Men Middagen var ganske kuriøs; thi Munkene, som ere klædte i hvide Kapper, tale aldrig. Hver af dem bebor sit lille Hus, og ingen af dem sagde et Ord. Selv *il maëstro*, der er den næste i Rang efter Prioren, og som fik Lov til at spise med os, talte ikke og bøjede Knæ, hvergang han gik forbi Prioren. Derimod talte Prioren meget vel, ja jeg vil endogsaa sige, at jeg sjelden har truffet en mere interessant Mand, og han beviste mig den Ære at føre Konversationen paa Fransk, fordi Italiensk ikke er mig ganske flydende. Ved Kaffen talte han om Muligheden af, at jeg kunde omvende mig, og for at vise, hvor lettelig og pludselig Saadant kunde ske, fortalte han, hvorledes han selv var bleven omvendt, ikke fra den ene Kirke til den anden, men fra det, han kaldte det verdslige Liv, til et højere Levnet i Gud. Han var af anselig Familie og havde været Ingeniør. En

Dag, saaledes fortalte han, da han i fuld Uniform gik henad Gaden, nærmede sig ham en Mand i rød Dragt og med rød Hætte over Hovedet, altsaa rimeligvis et Medlem af et religiøst Broderskab, og stak ham uden at sige et Ord en Seddel i Haanden. Han tænkte ikke videre derover og puttede Sedlen i Lommen; men da han lidt efter kom forbi Kirken *del Gesù* og gik derind, tog han Sedlen frem og aabnede den. Den indeholdt ikke Andet end Tegning af et Dødningehoved, og det gjorde et saadant Indtryk paa ham, at han blev Camaldulensermunk.«

»Ja, hvad gik han og tænkte paa i det Øjeblik? . . . . Hvad havde han paa sin Samvittighed? . . . . Saadan uden Grund springer en Soldat ikke ind i Munkekutten! . . . . Maaske troede han, Sedlen var en Kjærlighedsbillet, og af Ærgrelse over at blive skuffet vilde han fremtidig dinere bedre end i *Maison dorée*! . . . . Kanske var hans Elskerinde død! . . . .« Saadan foer og hvislede det som et Fyrværkeri om den svenske Herre; men han svarede rolig: »Aldeles Intet af Alt dette, mine Herrer! Jeg havde lignende Tanker og sagde dem til Hr. Prioren; men han forsikrede mig, at aldeles intet Andet end det blotte Syn af Dødningehovedet havde havt Indflydelse paa hans Beslutning.«

Ikke en Eneste troede, at Prioren havde skriftet ærlig; men Enhver var for høflig til at ytre videre Tvivl eller troede det ikke Umagen værdt. Desuden blev der ikke Tid; thi den

danske Skotte vilde med Magt tale. Han havde nu næsten tømt sin tredje Fogliette og troede sig aldeles ædru, hvilket en romersk Rus aldrig forhindrer en Mand fra at tro. Den har, saalænge den ikke overstiger en vis Grad, den Egenskab at potensere Livet, at gjøre en Side af Sjælens eller Aandens Organer lysere og lade dem fornemme deres Lys, medens en anden Side bliver aldeles formørket eller sat ud af Virksomhed. Dette kan frembringe den besynderligste Blanding af genial Skarpsindighed og Uklogskab, fordi den Side, som dør, sædvanligvis er den, hvor Selvkontrollen sidder.

Han havde aabenbart hele Tiden, medens Præsidenten og den svenske Herre fortalte, været beskæftiget med en eneste Tanke og arbejdet sig fastere i den. Han begyndte saaledes: »Nej! nej! Der er Noget! Og naar det bliver overset eller i et glemsomt Øjeblik krænket, bør den, der kan, afgive Vidnesbyrd for det.«

Den erfarne Præsident mærkede baade paa Ordene og paa Stemme og Blik, at der nu let kunde komme noget Pathetisk eller Noget, som Fortælleren næste Dag kunde ønske usagt, og tilsyneladende uhøflig, men i Virkeligheden af fin Følelse sagde han: »Nu har vi passiaret nok, nu kan vi vente med Resten til imorgen.«

»Nej!« sagde Skotten, »her er Talefrihed, her er *liberty-hall!* Desuden,« vedblev han, idet han med hin Skarpsindighed, som Romervinen giver, syntes at have gjættet Præsidentens Tanke,

»desuden er det, jeg vil fortælle, Noget, som ikke angaar nogen Tilstedeværende. Det er hændt en Ven af mig, som er mange hundrede Mile borte. Det var en Landsmand af mig eller af os — for vi er dog i Grunden Allesammen Danske — og ligesom jeg bosat i Skotland. Han var i en god Forretning, og jeg tror nok, jeg tør sige om ham, at han var en kjøn Karl og vel set af Fruentimmerne eller Damerne.«

»Ja, var han vel set af Fruentimmerne eller af Damerne?« blev der raabt.

Skotten forstod ikke Betydningen og Vigtigheden af dette Spørgsmaal; thi en Side af Foreningen betragtede »Damerne« som forhutlede og forkvaklede Væsener, affaldne fra deres Kjøns Friskhed og Inderlighed, levende for Krinoliner, Silketøj og Selskabets smaa Fordringer, ude af Stand til at være tro mod en Følelse — medens en anden Side forkastede »Fruentimmerne«, fordi der til Kjærlighed behøves en aandig Sympathi, som forudsætter Dannelse. Den Lidenskab, hvormed begge Partier hang ved deres Mening, exploderede og omhyllede Skotten. Han troede, at han ikke havde udtrykt sig pænt eller nobelt nok, og søgte at rette det til, at hans Ven blot havde gjort Lykke blandt Damerne; men dette modtoges fra venstre Side med Raabet: »Saa bryde vi os ikke om den slikkede Æsthetiker!« — »Ja, ja, da, Fruentimmerne!« skreg Skotten. — »Ned med ham!« raabtes fra den anden Side, »saa var han en Handelsrejsende!«

Endelig blev Stilheden igjen bragt tilveje, da den svenske Greve eller Baron mæglende foreslog: *le beau sexe*, det smukke Kjøn, og da Præsidenten som Ændringsforslag havde tilføjet: Kvinderne.

»Ja, Kvinderne!« sagde Skotten, der nu igjen saa Landevejen aaben og enten af Godmodighed eller af Lidenskab for sin Fortælling tilgav Afbrydelsen, saasnart den hørte op. »Ja, Kvinderne! Hør nu, mine Herrer, der gives i Verden ikke Mage til de engelske og skotske Fruentimmer!«

»Det kan man ikke sige i Rom!« raabtes energisk; »det taales ikke i Rom!«

»Det kan man heller ikke sige i Danmark!« udbrød næsten vredt en ung, meget blond og ellers meget blid Kunstner, der hidtil ikke havde sagt et Ord. Han havde sin Hustru i Danmark.

»Stille, stille, mine Herrer,« raabte Skotten og rejste sig. »Jeg ved, hvad jeg siger. Intet Folk i Verden lever saa sundt og renligt som det britiske, og det er derfor naturligt, at dets Kvinder, hvad Sundhed, Friskhed og Legemskraft angaar, maa være de ypperste. Stille, stille, mine kjære Venner; jeg lægger ikke engang Vægt derpaa, for jeg indrømmer, at jeg her har set Tøse, der synes at nære sig af Affald ligesom Ænder, og som dog have saa dejligt Haar og saadanne Øjne og en saadan Gang, at man skulde tro, de aldrig havde smagt Andet end Bedekjød fra Dorsetshire.«

»Naa, Tak, Jer skotske Kjærlighed er lavet af Bedekjød.«

»Nej, mine Venner, det er den ikke! Det var netop det, jeg vilde sige, at jeg ganske forbigaar dette Spørgsmaal, der hører ind under Johnstone's *Chemistry of common life*, og holder mig til en anden Næring. Ser De, mine Herrer, hver Familie, der ikke er ganske fattig, lever i et Hus for sig. Pigebørn af Borgerstanden komme meget lidt ud, undtagen i Kirke, og F— skal tage mig, om jeg ikke, naar Verden skulde indrettes fra Nyt af og jeg havde Noget at sige, vilde have Kirker, blot for at unge Piger kunde gaa der og faa deres Tanker i Orden.«

»Ja, men er det ikke noget kjedeligt?« spurgte unge K. med de spillende brune Øjne under den brede, sorte Hat.

»Jo, grulig kjedeligt, for mig og mine Lige; men vi underkaste os det, fordi vi vide, hvad det er godt til. Naa, det var det, jeg vilde sige, at Pigebørnene komme meget lidt ud, strejfe aldrig paa Gaden og komme ikke i Theatret, fordi Theatret, naar vi have et, er altfor slet, Gud ske Lov! Men hvad et Pigebarn lærer blot ved at strejfe paa Gaden og gaa i Theatret, selv om Ingen taler til hende, det gjør man sig intet Begreb om.«

»Hvad tror De da ikke, hun lærer ved at sidde inden fire Vægge og kukkelure?«

»Hun lærer at længes.«

»Bravo!«

»Ja, men tænk Dem nu saadan en nydelig ung Pige, der har lært at længes, men er saa

uvidende og uskyldig og er af det tapre angelsaksiske eller norske eller normanniske Blod! Der findes ikke Mage til Piger i Verden! Det siger jeg, og det vil jeg dø paa.«

Og den danske Skotte sagde dette med en saadan Alvor, at den Pavse, han gjorde ligesom for at modtage en Udfordring, blev aldeles uforstyrret, hvorvel Situationen, trods sin Alvor, for aldeles nøgterne Folk vilde have taget sig lidt komisk ud; thi Forfatteren var en Mand højt i de fyrretyve og talte under Indflydelse af Vinen med en Stemme og et Blik, som om han var tyve.

»Jeg drikker deres Skaal,« sagde han og tømte sit Glas.

»Det gjør vi Alle,« sagde Præsidenten.

Det stridbare Udtryk var forsvundet af Skottens Ansigt, og Selskabet, der mærkede, at han gjennem alle Hindringer var naaet til sin Fortælling, og at den med en Slags Lidenskab bar hans Hoved oppe over Vinen, hengav sig nu til at høre efter uden at forstyrre ham. Jeg kan ikke undlade at gjentage, at han var et prægtigt Exempel paa Virkningen af romersk Vin: forynget, stærk, klar; han fortalte med Liv, Sikkerhed og Forstandighed; det eneste Uforstandige var, at han fortalte, og jeg skal kun tilføje, at jeg ikke ser mig istand til at gjengive den ejendommelige, uregelmæssige Kraft, hvormed han talte. Idet jeg er ædru, er det mig umuligt at komme ind i hans Stemning, og hvis jeg ved Hjælp af Vin vilde sætte mig i Stemning, kunde

jeg ikke skrive. Følgelig gaar Adskilligt af hans bort og jeg sætter mit i Stedet, medens jeg dog stræber efter at blive saa nær ved Meningen som mulig.

Han vedblev altsaa: »Der er den Egenhed ved dem, som De jo let ville forstaa, at de saagodtsom aldrig have hørt Komplimenter og Smiger, og derfor kan en ganske simpel Kompliment af den Slags, som en Salondame knap vilde lægge Mærke til, gjøre en stor Virkning. De blive saa forundrede og saa taknemlige, som om det var den reneste Valuta. Kvindenaturen i dem mærker, at de nu have truffet paa En, der forstaar den; men de forstaa ikke ham. Saadan gik det til, at min Ven — for jeg kan godt kalde ham min Ven — i ganske kort Tid, og uden at hendes Fader eller Moder havde Anelse derom, ganske havde vundet Emmy . . . . ja, hun hed Emmy og var Datter af en Skibsbygger, og et yndigere, trofastere, varmere, sundere, mere hengivent Pigebarn gaar ikke paa Guds grønne Jord. Hun troede hvert Ord, han sagde, som et Evangelium, og da de aldrig kunde være fem Minuter ene sammen i hendes Hjem, gik hun ind paa at mødes med ham paa anden Maade. Hun havde en gift Søster boende nogle Mile borte, og engang, naar hun tog derud paa Jernbane, skulde hun stige af paa en Mellemstation og tilbringe et Par Timer med ham. Hvad det vilde føre til, var let at beregne. Han tænkte ikke videre derover, men gik omkring i stor Lyksalighed over

det usædvanlig nydelige Kjærligheds-Æventyr. Han havde ikke tænkt at gifte sig med hende, fordi hun ikke var af noksom anset og formuende Familie, og han sagde vel heller ikke til sig selv, at han vilde forføre hende, skjønt det saagu gjerne kan være, at det var hans Vilje. Jeg tror forresten ikke, at man ved en saadan Lejlighed har nogen tydelig Vilje; man gaar om ligesom i en Luft af Farve og Ild, og man føres af det Fristende, som udvikler sig mellem To, videre, end man først tænkte, og er først Noget lovet En, kan man ikke være en saadan Tosse bagefter at sige, Nej, man vil ikke have det.

To Dage, før de skulde mødes, var der nogle af vore Venner, som havde aftalt en Udflugt. Vi skulde ud til en fælles Bekjendt, som havde et *shooting-house* eller lille Jagthus i Hede-Egnen, og da vi vilde finde Bøsser og Jagtredskaber derude og altsaa ingen Bagage havde at føre med, besluttede vi paa den smukke Foraarsmorgen at gaa den Snes engelske Mil. Vi holde i Skotland meget af at gjøre saadanne dygtige Ture. Det var en frisk Nordvestvind, da vi gik hjemmefra; men en Times Tid efter sprang den pludselig om til Øst og saa til Nordost og bragte Taage. Nu maa De kjende de skotske Hede for at forstaa, hvordan man paa den umaadelige Udstrækning, hvor ofte kun halvt udslettede Stier krydse hverandre, kan fare vild, især naar det er Taage og man ikke af Højene kan tage sine Kjendingstegn. Saa maa De ogsaa vide, at man derude

hist og her finder nogle fordømte Knægte, Hyrdedrenge, der godt vide, at en Vildfarende kan miste Livet, men alligevel have en Fornøjelse af, med faa, stædige Ord at vise En vild. Kl. 10 havde vi ventet at sidde ved en god *luncheon* eller 2den Frokost, men paa den Tid vidste vi ikke, hvor vi vare, og to Skridt fra os kunde vi ikke se Andet end den gule Taage, en klam, isnende Taage. Saa ruskede et Vindstød i Taagen, og det begyndte at sne, først ganske smaat, men saa stærkere og voldsommere og med Hvirvel. Jeg husker, at jeg i min Ungdom hjemme i Danmark har været ude i Snefog paa en Landevej og kjørt vild; hvad tro De da, en Snestorm vil sige paa en saadan øde Højslette, hvor Elementerne have det frieste Spil med hver levende Skabning og fare om som Djævle, der have stort Ødelæggelsesværk for og ikke engang lægge videre Mærke til det Menneskekræ, de fortumle: han gaar dog med i Kjøbet. Det, husker jeg, var især en pinlig Følelse, at Uvejret med sin knugende og isnende Vælde ligesom ringeagtede mig, medens jeg havde Umage med at staa paa mine Ben imod det. Men jeg trodsede det alligevel saa godt jeg kunde. Hvergang Tanken faldt paa Emmy, kom en vred, stolt, varm, triumferende Glæde til mit Hjerte, og jeg traadte haardt frem. Vi troede endelig, at vi skulde blive begravne i Sneen, da vi fandt en Slags Grotte eller udhulet Jordhus og krøb derind; men vi følte snart i vor vaade, gjennemisnede og udmattede Tilstand, at derved

ikke var stort vundet, naar vi ikke kudde faa Ild. Vi fandt da ogsaa nogle Grene derinde, skaffede med Anstrengelse noget mere Brændselsmateriale frem fra Sneen, tømte vore Lommer for Papir og fik et Baal lagt sammen; men da vi skulde tænde det, havde Fugtigheden naaet vore Svovlstikker, og vi kunde ikke faa Ild. Først vare vi rundhaandede og forsøgte hele Bundter; men da Forraadet begyndte at slippe op, bleve vi sparsommere, skjønt med samme Resultat. Tilsidst var der kun een Svovlstik tilbage, og den fandt en alvorlig, gift Mand paa omtrent tredive Aar i sin Vestelomme. Der var kun lidet Haab; men vi vidste, at vort Liv beroede paa det lille Strøg, han nu skulde gjøre. Vi Andre stillede os i Hulens Aabning for at gjenne Vinden fra; han sagde: »Saa vil vi gjøre vort sidste Forsøg i Guds Navn; lad os saa først bede Fadervor.«

Det vilde maaske have syntes næsten latterligt hjemme i Danmark, hvor Lægfolk ikke saadan give sig til at bede i hverandres Paasyn; men i Skotland er det anderledes, og i alt Fald, Øjeblikket var ikke til Andet end Alvor.

Han aftog sin Hat, og vi Andre blottede ligeledes Hovedet, og saa begyndte han langsomt: Fader vor, Du, som er i Himlen. Det slog mig, som det aldrig havde gjort før, at Vorherre var til og holdt Øje baade med mig og med Emmy. Det gav et Ryk i mig, ligesom jeg skulde rives ud af mig selv, da jeg med de Andre gjentog Ordene. — Helliget vorde Dit Navn,

til os komme Dit Rige! Jeg saa ikke Andet end den halvmørke Hule, hvor den alvorlige, graaøjede Skotte stod og med underlig Ro sagde os Bønnen for; men fjernt, uden om Mørket og Uvejret syntes mig, jeg fornam en uendelig Renhed og Lysning, som vilde ind, og som jeg ikke vilde gjøre rigtig Plads for, uagtet jeg sagde Ordene og var ulyksalig over, at jeg ikke sagde dem af ganske Hjerte. — Ske Din Villie i Himlen som og paa Jorden! Saa kneb jeg ud og søgte at tænke, at naar Vorherres Vilje skete i den hele, vide Verden, saa kunde han nok lade mig have min lille Vilje. Men jeg forekom mig selv som en stor Slyngel, skjønt jeg ikke fik Tid til at tænke det rigtig ud. — Giv os idag vort daglige Brød. Det kunde jeg sige frejdig. — Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere. Ja, tænkte jeg, vil man blot være mild imod mig, saa skal jeg ikke være slem med at dømme Andre. Men nu nærmede det sig Slutningen og Afgjørelsen, og Skottens graa, skarpe Øjne syntes mig at falde lige paa mig, idet han sagde: Led os ikke ud i Fristelse; men frels os fra det Onde! Det Onde! Jeg var i det Onde! Det følte jeg nu. Jeg var, eller en Del af mig var det djævelske Snevejr og den bidende Kulde. Den lille Svovlstik, der kunde redde mine Venners og mit eget Liv, var Sindbilledet paa Herrens Naade, der ventede paa min Beslutning, om det skulde blive fra eller til. Jeg skulde og maatte sige Ordene

for ikke at forgaa, og jeg kunde ikke sige dem uden at gjøre Plads i Hjertet! Saa kom et nyt, heftigt Ryk, og jeg kastede med Vold de onde Tanker ud og sagde: Saa tager jeg Emmy til Hustru. Led os ikke ud i Fristelse, men frels os fra det Onde! sagde jeg nu højt og tydelig og som et ærligt Menneske. — Amen! sagde Skotten, strøg Svovlstikken, og den brændte.

Herre Gud, hvor jeg var lyksalig! Det syntes mig, at jeg havde frelst mine Venner ved at bringe et Offer, og da jeg ret saa til, havde jeg slet ikke bragt noget Offer, men tvertimod vundet. Aldrig havde jeg elsket Emmy med en saadan Glæde, Ro og Inderlighed som i dette Øjeblik, aldrig havde hendes Forældres Hus staaet for mig saa ærbart, helligt, som et sandt Hjem, som en lykkelig Havn, og jeg længtes efter at opleve den Fryd at træde ind der som et retskaffent Menneske, som en ærlig Gjæst. Jeg var saa lyksalig, at jeg slet ikke behøvede Ilden for at varme mig, og saasnart Uvejret sagtnede, skyndte jeg mig hjem og op til Emmys Forældre og bad om hende, og aldrig har hun faaet at vide, at hendes Skæbne afhang af en Svovlstik, og hvor nær hendes kvindelige Tro og Tillid havde været ved at blive forraadt.«

Saasnart Fortælleren var færdig, syntes Vinens aandige og vækkende Magt ganske at give Plads for dens gøglende og omtumlende; han begyndte at synge og vilde spille Billard. Vi havde sjelden Noget imod, at unge Mennesker paavirkede af

Vin følte sig tilskyndede til Sang og gymnastiske Øvelser; men i nærværende Tilfælde var Sagen en anden. Med et venligt Blik til Vintønderne, Boliger for Bacchus, der kæmpestærk, skjønt tilsyneladende sovende havde fuldstændig besejret skotsk Ale og Whiskey, bugserede vi i gyldent Stjerneskin vor skotske Landsmand til hans romerske Gadedør, forlode ham, da den blev aabnet — og saa ham aldrig mere.

II.

FOTOGRAFIERNE OG MEFISTOFELES.

(1863.)

AF: HVORLEDES MAN FORTÆLLER I ROM.

»Maa jeg spørge,« sagde Præsidenten en halv Time efter at Mødet var sat, »om De ikke er rigtig rask? De har givet den ene af Kattene *broccoli*, som den jo ikke æder, fordi den er et uforstandigt Dyr, og De tog Hatten af for Skoflikkeren, da han spurgte, om De brugte Deres udpressede Citronskal.*) Saa troede han, De sagde Nej, og blev undselig. Og nu har De i to Klokketimer ikke mælet et Ord. Er De ikke vel? Er der hændt Dem Noget?«

»Nej, ikke med Levende.«

»Ikke med Levende? Saa faa vi en Spøgelsehistorie, Børnlille; pas pas! Og saa er det bedst, at Leopoldo strax gi'er mig min halve Fogliette. Leopoldo!«

*) Romerne holde mest af syrlig Vin, og skjønt den, man faar i Buffalo-Osterien, har en behagelig, fin Syre, ser man ofte Folk komme en halvudpresset Citron i Glasset. Men en god Citron er dyr, koster 2 à 3 Sk. En Appelsin koster sædvanlig 3 à 4 Sk.

Leopoldo saa hen, og da han bemærkede Tegnet, to Pegefingre lagte overkors, forstod han strax Meningen og bragte Præsidenten den halve Fogliette.

»Hvor var det, De saa Spøgelset?« spurgte Præsidenten.

»Men jeg har ikke set Spøgelser!«

»Sagde De da ikke, at der var hændt Dem Noget med Døde?«

»Nej.«

»Mine Herrer, sagde han ikke det?«

»Jo!«

»Der er hændt mig Noget, men hverken med Levende eller Døde.«

»Det var da morsomt! Lad os da faa den.«

»Ja, men Historien er ikke færdig, ... jeg tænker paa den.«

»Lad os faa den, som den er. Det er akkurat som jeg forleden sagde til Skoflikkeren, der før vilde have Deres Citronskal. Jeg sagde, han skulde lade mig faa min Sko, som den var, og saa var den meget ordenlig. Fejler Deres Historie Noget, saa kan vi bære over med den, og mangler den blot en Ende, saa er vi tre Billedhuggere, og den Del finder vi aldrig saa meget vanskelig. Det er det Punkt, hvori der er den største Lighed mellem Historier; det hørte jeg allerede, mens jeg var i Danmark, at de skulde have hinanden til Slut, ellers duede det ikke Noget.«

»Men der kan jo ikke være Tale om Giftermaal mellem Personer, som ikke leve! Det, som Noget er hændt mig med, er Fotografier.«

»Fotografien er en meget net Opfindelse,« bemærkede Præsidenten; »den griber Øjeblikket, som smutter fra os Andre, og holder det fast som i en Jernnæve. Men bagefter ses det tidt, at vi ikke ere, hvad vi vare i Øjeblikket.«

»Det var en dybsindig Bemærkning.«

»Det skulde jeg mene!«

»Ja; men Fotografien har tillige en anden Virkning. Den spreder Portræter ud over Verden, og det Adspredte kommer sammen paa den underligste Maade. For det Meste, naar man griber ned i saadan en lille Kurv, hvori Damer henlægge de moderne Visitkort, faar man en Haandfuld, der er ganske meningsløs. En enkelt Gang — og det er netop, hvad der er hændt mig i Aften hos en Familie i Ripetta — springer der en Mening, en Kombination frem af de Kort, man har i Haanden, ligesaa uvilkaarlig, som Tanken om et bestemt Spil frembyder sig for en Lhombrespiller, der tager tre Matadorer sjette op. Det er en Solo, i det Mindste i Forhaanden.«

»Kan De ikke bruge en anden Lignelse?« spurgte Præsidenten, »for jeg spiller, som De ved, ikke Kort.«

»Nej.«

»De er ikke i Humør. Men De har jo heller ikke endnu drukket en Draabe af Deres Vin! Jeg har aldrig set Mage!«

Fortælleren tømte det store, velfyldte Glas, sad et Øjeblik tavs, rejste sig derpaa, aftog sin Hat og sagde: »Jeg takker Dig, kjære Bacchus! Hvilken sær Forvandling Du under mig at foretage for mine Øjne! Stuen, hvor jeg for et Sekund siden sad, er bleven til en Have; næsten tror jeg, det er *Villa Ludovisi* med de lange Rosenhækker og Cypresalleer, og paa den store grønne Plads er dækket et Bord, hvor jeg ser det kjæreste Selskab, Herrer og Damer eller Mænd og Kvinder i lange Rækker, tavst lyttende, fast besluttede paa ikke at afbryde mig. Først drikker jeg nu for Præsidenten, og saa vil jeg fortælle.

De levede, skjønt de vare Fotografier.

Ved Kaminen, med Armen let lænet til Marmorpladen, stod en Person, der først havde inspireret mig eller vakt Tanken hos mig om en Kombination, ligesom — ja, om Forladelse, Præsident — ligesom Spadille vækker Forestillingen om, at man har Spil paa Haanden. Det var en ung Dame, og endskjønt hun var brunet, kaldte jeg hende strax Helga den Fagre. Det er forresten urigtigt, naar jeg siger, at jeg tænkte, at jeg kaldte hende ved et Navn eller deslige; thi det, jeg saa, virkede paa mig med en saadan Magt, at jeg ligesom adlød en Erindring eller en Virkelighed, hvori jeg paa magisk Maade var rykket ind. Hun hed Helga den Fagre, fordi hun svarede til en universel Følelse, der under

dette Navn har faaet sit fuldendte Udtryk i en af Sagaerne. Rafn, der var dødelig saaret i Tvekamp med Gunløg, lokkede ham hen til sig og dræbte ham, fordi han »ikke undte ham Helga den Fagres Favntag«. Endnu døende kunde Rafn, der ellers var en ærlig Kæmpe, ikke glemme en Straale i Helgas Øje eller et Smil om hendes Mund og blev en Snigmorder. Hver Tid har nogle faa Kvinder af den Slags. Hvo der kommer dem nær og ikke hastig fjerner sig med blot æsthetisk Indtryk, oplivet, beriget med ideale Forestillinger, faar sin Skæbne afgjort og maa vinde den Uendelighed af Ynde, den mysteriøse Dybde af Kjærlighed og Hengivenhed, som Øjets Straale og Mundens Bue forraader for Instinktet, eller maa gaa tilgrunde. Mænd, der ikke have tilstrækkelig moralsk Styrke, men stærke Nerver og hedt Blod, kunne blive Forbrydere derved. Mere moralsk begavede, men dyrisk svagere Personer sygne hen og ligge i nærmere eller fjernere Kredse om hende som Insekter med svedne Vinger om et Lys. Hun selv ved det ikke. Hun er skabt for Een. Finder hun ikke ham at hengive sig til absolut, eller kommer i hendes Opdragelse noget Saadant i Vejen for hendes Natur, at hun tager fejl i Kjærlighed, saa ligger ogsaa hun med svedne Vinger. Synet af hende vækker Forestillinger om al Verdens erotiske Romantik. De bedste Bøger, man har læst, de skjønneste Sange, man har hørt, blive levende ved det første korte Blik paa hende, og selv er hun dog ikke Roman-

heltinde, har Intet af det Pikante ved sig, der lader En tænke: »Ja, god nok til Elskerinde, men ikke til Kone.« Tvertimod; det, man føler, naar man vover sig til det næste, lange Blik, er: Lad hende gjøre med mig, hvad hun vil, hun er udkaaret til Lykke og Herredømme; jeg maa følge hende nu og bestandig.«

»Det var Pokker til Fruentimmer! Hvor kan man faa hende at se?« spurgte Præsidenten.

»Det ved jeg ikke! . . . . Hun har været her i Rom og er bleven fotograferet, og Fotografen har været i en mageløs heldig Stemning, da han fotograferede hende . . . .«

»En Fotograf i Stemning! og udrette Noget i Stemning!« blev der raabt. »Nej, det er dog at lade den Vidunderpige gjøre for store Mirakler!«

»Hvorfor det? Jeg tror, man tager betydelig fejl, naar man mener, at Fotografien er blot mekanisk. Fotografens Person har mere Indflydelse, end man lægger Mærke til. En høj, tyk Fotograf, som jeg kjender, var aldrig heldig med smækre Folk og fine Ansigter, og det er da ikke saa underligt endda, da den samme Lov, som regerer heri, endogsaa kan spores f. Ex. i Skræderiet. En lang, tynd Skræder kan aldrig skære og sy rigtig for smaa Folk, og en lille, tyk Skræder syr aldrig elegant for høje Folk.«

»Aa!«

»Ja, det er nu min Erfaring.«

»Jeg gad vist,« sagde Præsidenten, »hvad

den unge Dame vilde sige, naar hun hørte, at De var sprungen lige fra hende til Skræderne.«

»Naa, det mangler blot, at I, som kaste Hindringer hen for mig, skulle bebrejde mig, at jeg springer over dem! Forresten har jeg ikke et Øjeblik forladt den unge Dame. Hvad jeg vilde sige, er dels, at Naturen ved den ydre Form, den har givet os, ogsaa har betegnet visse Egenskaber, Anlæg eller Mangler, der hefte ved vort Legeme saavelsom ved vor Sjæl, og som faa Indflydelse paa al vor Gjerning — dels, at et usædvanlig smukt, elskeligt eller interessant Væsen, især et kvindeligt, udøver en magisk Virkning omkring sig, forøger vore Evner, gjør saadan en Fotograf mere flink, giver ham en Slags digterisk Evne til ikke blot at stille hende »artistisk rigtig«, men stille hende saadan, at det Væsenlige i hendes Personlighed kommer frem, og medens han er paavirket af »das ewig Weibliche«, har han en finere Sands end sædvanlig til at udføre det Mekaniske og gjøre det til Tjener for det Aandige. Ere vi de samme Mennesker i forskjellige Atmosfærer? Tænke og føle vi her i Rom som i Kjøbenhavn? Modtager ikke, naar vi ere ved Siden af en elsket, begavet Personlighed, vort Blod en Paavirkning, der spores i vore Ideer, i vort Hjertes Slag og lige ud i Fingerspidserne? Og er det ikke en Tilfredsstillelse at tænke og gjøre sig forklarligt, hvorledes i et usædvanligt Menneskes Nærhed selv Metal, Jod og Kollodium

virke livligere og finere paa Grund af Strømmen i de menneskelige Fingre, der sysle med dem?«

»Jeg vil ikke disputere,« sagde Præsidenten.

»Godt. Han havde nu været saa heldig at stille og gribe hende saaledes, at det fine, modtagelige og dog sunde Nervesystem, der tindrede i hendes Blik, kom frem, at Lys og Skygge paa rette Maade antydede de bløde Farve-Overgange paa Kinderne, og et besynderlig lykkeligt Udtryk, hun i det Øjeblik havde ved Munden, et Udtryk af glad og blid Forventning — idet hun formodenlig i samme Moment tænkte paa Den, for hvis Skyld hun egenlig blev fotograferet — blev fastholdt, og Følgen deraf var, at hun stod ved Kaminen saa mageløs yndefuld rolig og dog bevæget, ligesom lyttende til Trin, ventende Den, hun levede for. Derfor var der ogsaa ved Billedet det Fortræffelige og Besynderlige, at man saa hende og droges til hende, men tillige tænkte paa ham; det gjorde En ondt, at hun var engageret; men man søgte at trøste sig med, at hun var godt engageret.

Nær ved hende sad en Frøken, der ikke længer var ung. Jeg ved ikke, hvoraf det kommer, at man næsten aldrig tager fejl af Damer i denne »Livsstilling« og tror dem gifte. De ere dog saa forskjellige. Nogle af dem minde om Blomster, der ere blevne stærkt omsværmede og sugede af Bier; i Afstand blomstre de; men ser man dem lidt nærmere, ere de paa en egen Maade falmede og have ingen Duft. Andre ligne en

Fiskekrog, hvoraf de kloge Fisk have snappet Maddingen og ladet den tørre Krog blive tilbage. Igjen andre ere prægede af Stolthed blandet med Resignation, som om de af ideale Grunde, af Valg eller af Princip, have modtaget deres Stilling, og af denne Klasse er der Nogle, som endnu i en sen Alder ombølges af noget Erotisk; en vis Friskhed, Frugten af ædel Kamp, synes at sige: Jeg kunde ikke faa den, jeg vilde have, derfor blev jeg gammel Jomfru. Dem har maaske Eros besøgt i al sin ideale Højhed; maaske er deres Hjerte rigt trods nogen gift Kones. Men deres Historie er bleven en afklippet Traad; der er gaaet en Sætning tabt, som der var dyb Mening i, og som det maaske synes dem, at Verden bestandig spørger dem om. Jeg tror, det er dette Afklippede, dette i Spiren Standsede, der trods Forskjelligheden betegner dem Alle, og som ikke lod mig tage fejl af hende, der sad næst. Hun syntes at høre nærmest til tredje Klasse; i det Mindste havde hun taget sit Parti, gjort Afkald og besluttet, da man ikke længer vilde gjøre sig behagelig for hende, selv at gjøre sig behagelig for Andre. Hun havde et mildt Blik og et venligt Ord rede, det sad hende lige paa Tungen, og hvosomhelst der nærmede sig og tog Plads hos hende, vilde faa det. Saadan sad Fotografiet, talende ligt, selv om man ikke kjendte Originalen.

En tredje Dame sad i nogen Afstand. Hun var ikke aldrende og dog ikke ung, høj, og havde en vis Fornemhed, men tillige noget Stift, Haardt

og Frastødende ved sig; Øjnene mødte En forskende og kolde; men saa man nærmere ind i dem, forekom det En, at man opdagede et dybt, skjult, næsten jomfrueligt og tillige ængsteligt Smil af Livslyst. Dette var ikke let at forklare uden nogen Oplysning udefra: Hun var Enke efter en gammel Mand, en General. Ogsaa om hende maa mange Bier have sværmet. Hun maa have oplevet Meget i Stilhed og faaet liden Tro til Mændenes Retskaffenhed, medens hun med Længslen efter at finde ikke kan opgive Haabet.

Der stod en Kunstner, lille af Væxt, med et rundt Hoved og et underligt, mørkt eller anstrengt Udtryk, som hos et Talent, der havde besluttet at være Geni. Fra ham gled Øjet med Velbehag over til en anden Kunstner, ung, temmelig høj, med utvungen, næsten skødesløs Holdning og med Genialitet i Blikket, dog ikke den Slags Genialitet, der altid er funklende rede, men en langsom stigende, ligesom op af en dyb Brønd stigende stærk, fyldig Sjæleevne, en fast, sejg, bevidst Vilje forenet med noget dulgt Barnligt, der næsten altid følger Geniet, selv til Graven.

En Dame paa nogle og tyve Aar, høj, med yppigt sort Haar og en Teint, der ikke netop var frisk, men kraftig, i rig, nedringet Dragt, der viste en smuk, kraftig Buste, stod som en Dronning. Men der kunde ikke være nogen Tvivl om, hvor hun var Dronning —: paa Skuepladsen, eller nøjagtigere: i Operaen. Man kunde af

hendes Fysiognomi næsten høre hendes Stemmes Natur og Omfang, en rig Alt, med stor Evne til Lidenskab. Men der var et Træk ved Næsen, et ikke stærkt, men dog tydeligt, næsten vulgært Træk, der viste, at selv om hun var istand til at lokke det mest stormende Bifald fra Parterre og Galleri, kunde hun ikke synge ret egenlig sjælfuldt og sympathetisk.

Ikke langt fra hende befandt sig en ret besynderlig Gruppe: en ung Mand, der lagde Haanden paa Skulderen af en Munk. Den unge Herre var i civil Dragt, men med nogle Kjendetegn paa, at han enten var Militær eller havde gjennemgaaet en kort militær Tjeneste. Hvis der ikke havde været noget Godmodigt og Honnet i hans Ansigt, kunde man trot, at han hørte til de pavelige Zouaver, at han var af fornem Familie, men i sit Hjem ikke kunde blive til Noget og derfor tyede til Pavens unge Armé, hvor der ikke vragedes, hvor man hurtig kunde blive Officer, og hvor man samtidig kunde bilde sig ind at tjene en Ide, et gammelt, fornemt Princip. Han stod og saa paa Munken, som om han af ham skulde faa Svar paa et Spørgsmaal, han selv ikke kunde stille tydeligt op, eller blive hjulpen i en Beslutning, han ikke ret vovede at tænke sig, medens Kapucinermunken med sine tæt afklippede sølvgraa Haar og sit friske, næsten barnlige, nordiske Ansigt, syntes fornøjet over Situationen uden at bekymre sig om, hvad den indeholdt.

Den sidste Person i Selskabet var en Dame paa noget over tredive Aar med et ret interessant blandet Udtryk i Ansigtet. Munden var venlig og bevægede sig til et imødekommende, kvindeligt Smil, medens der i Øjenkrogene laa Spor af Sorg, og selv de brune Øjne havde en Form og vare aabnede paa den Maade, der som oftest betegner fanatiske Folk. Hun var Enke efter en høj Embedsmand og havde søgt Trøst over hans Død i Religionen. Men Religionen havde kun gjort hendes Ord og Fremtræden blid; hun var skarp i Dommen over Andre og havde en vis Genialitet til at opdage Skyld i alle Forhold, og væbnet med denne indbildte eller virkelige Viden havde hun en ikke ringe Sikkerhed i at føre en pikant Samtale, at give Piller dyppede i Sukker.

Alle disse Personer vare nu samlede uden at udgjøre noget Selskab; thi den Ene gav ikke Agt paa den Anden; men man kjedede sig dog ikke, fordi man var livlig beskæftiget med sig selv. I Længden kunde imidlertid en saadan Situation ikke vedvare uden at blive uhyggelig; jo mere man saa paa den, desto mere fik man en Følelse af, at Noget pludselig vilde ske, og pludselig skete ogsaa Noget. Døren gik op, og ind traadte en Person, som Alle kjendte, skjønt Ingen nævnede hans Navn. Han var høj og tynd, i rød, snever Dragt; Ansigtet var skarpt, Næsen kroget; Øjnene sad tæt sammen og havde i Formen noget Fugleagtigt; paa Hovedet havde

han en opkrampet Hat med en Hejrefjer — kort sagt, det var Mefistofeles.

Med sit venligste Smil bød han Selskabet Godaften og sagde: »Det fornøjer mig, at jeg træffer saa mange elskværdige Personer sammen netop i et Øjeblik, da jeg kan trække mig tilbage fra Statssager og overgive mig til Privatlivets uskyldige Glæder. Jeg er i ypperligt Lune i Aften og tilbyder at gjøre Dem en Fornøjelse eller en Tjeneste. Jeg ved jo, at Menneskene, selv de allerfortræffeligste, staa ventende og spejdende foran Fremtiden ligesom foran en Port, der aabnes et kort Øjeblik, overrasker ved, hvad den lader se, og saa strax lukkes igjen. Jeg tilbyder at lukke Porten helt op for Dem eller for at tale uden Billeder og ganske tydelig: Jeg vil skaffe hver af Dem et Ønske opfyldt. Kun maa jeg tillade mig at gjøre den Betingelse, at Ønsket ikke maa gaa ud paa noget Abstrakt, saasom »Tilfredshed«, »Dyd« eller desl., men paapege noget Bestemt og Tydeligt, noget Endeligt, som en Filosof vilde sige. Endnu Et, mine ærede Damer og Herrer, jeg maa ogsaa undtage »Rigdom«, selv i Form af en bestemt, tydelig, endelig Sum Penge; thi jeg har i dette Øjeblik anbragt en betydelig Sum hos en høj Person og er ikke ved Mynt. Mine højtærede Damer og Herrer, jeg taler alvorlig og mener oprigtig, hvad jeg siger. Men da jeg ved, at De, tildels forledte af visse Skribenter, som have en ufuldkommen Kundskab om mig, ikke have fuldstændig Tillid til

mig, og at De ville tro, at hvadsomhelst jeg tilbyder at forære Dem. maa betales, saa finder jeg det rigtigst, blot for en Forms Skyld, for at tilfredsstille en Fordom, at De ogsaa betale. Men vi kunne gaa frem paa en Maade, der vil ses at være fuldkommen betryggende; Enhver, der ønsker, faar en lukket Seddel med Angivelse af Prisen og kan senere selv afgjøre, om det konvenerer at faa Ønsket opfyldt til den Pris eller ej. Vil Nogen ikke erlægge Prisen — godt, darum keine Feindschaft nicht!«

Man kunde se paa Selskabet, at det fandt Tilbudet eller Forslaget meget gentilt, og uden at vente paa Svar henvendte Mefistofeles sig med et spørgende lille Buk til Hende, den unge Dame. Jeg troede først, at hun ikke vilde have Noget med den Person at gjøre; men hvor er den Kvinde, i hvis Hjerte der ikke er Romantik, og hvor er der Romantik uden nogen Overtro? Desuden, jo renere en Kvinde er, desto mindre er hun bange, endog for at gaa Steder hen, hvor vi Andre maaske ikke vilde gaa. Med et lille, venligt Smil, som jeg næsten vilde kalde koket, i det Mindste forsaavidt, at hun i samme Øjeblik syntes at ville forføre Mefistofeles, forføre ham til det Brave, Elskelige, Velsignede, som raadede i hendes Væsen, ønskede hun. Hun udtalte ikke Ønsket højt, og det behøvedes heller ikke. Alle havde en intuitiv Evne til at forstaa, at hun kun vilde Et, at hun ønskede sin Kjærligheds Gjenstand hævdet hende, i hvilkensomhelst fin Form hendes

egen Tanke end formede Ønsket. Med et nyt Buk rakte Mefistofeles hende Sedlen og vendte sig derpaa til de Andre.

Det syntes ikke at være saa let for dem at ønske, som de nok et Øjeblik i Forvejen selv havde trot; thi Ingen var færdig, og af Høflighed mod Damerne vendte Mefistofeles sig først til Herrerne. Den unge Mand ved Munkens Side var ham nærmest; men han sagde: »Ja, noget Bestemt . . . . det er egenlig et underligt Forlangende . . . . jeg har ikke tænkt . . . .« Uden at vente paa Mere rakte Mefistofeles ham en Seddel og vendte sig til Munken, der svarede: »Jeg forlanger aldeles Intet af Dem, min Herre, undtagen at jeg aldrig maa have Noget at gjøre med Dem.« — »Et meget naturligt Ønske i Deres Stilling,« svarede Mefistofeles og rakte ham en Seddel. Turen kom nu til de to Kunstnere, der Begge forlangte det Samme: de konkurrerede til samme Præmie og vilde Begge vinde den. Dette syntes aldeles ikke at genere Mefistofeles; han gav hver af dem en Seddel. Nu var der ikke flere Herrer, og Mefistofeles gik paa det høfligste hen imod den aldrende Frøken. Hun syntes ved den antikristelige Persons Nærmelse at blive religiøst greben og faa en tilsvarende Ide; hun forlangte: »En salig Død«. Enten han nu ikke førte den Vare, eller han fandt Ønsket for »abstrakt«, vilde Mefistofeles gjøre Indvendinger; men formodenlig for at bringe ham i Forlegenhed toge Alle højrøstet Parti imod ham.

»Godt,« sagde han til Frøkenen, »skal det være strax?« — »Nej, Vorherre bevares!« raabte hun og fik altsaa ingen Seddel.

Sangerinden havde imidlertid taget sit Parti. Der lod til at være det Interessante ved hende, at hvadsomhelst hun tog sig for, blev udført med Lidenskab; hun gjorde selv et Skridt hen imod Mefistofeles, rakte Haanden dramatisk bydende og tilbydende frem og sagde: »Hvad det end koster, jeg er villig! Lad mig besejre, aldeles besejre Signora** ved næste Opførelse af »Norma««. Hun syntes at blive noget forundret, da Mefistofeles øjeblikkelig og uden Omstændigheder gav hende Sedlen; hun havde ikke troet, at det var saa let, og næste Øjeblik syntes det hende dog at være ganske naturligt og let, og hun skænkede Mefistofeles et smukt Smil, fordi hans Adfærd kunde udlægges som en Kompliment i den Retning.

Den ranke, høje Generals-Enke var utvivlsomt ikke tilfreds med at skulle ønske i Andres Nærværelse, og det er rimeligt, at hun ved at redigere sit Ønske tog ligesaa meget Hensyn til det i andre Damers Øjne Passende som til sit eget Hjerte. Hun sagde: »En fuldtro Ven, der ikke bliver Elsker.« Mefistofeles's grønlige Øjne lyste af Skalkagtighed, da han rakte hende Sedlen.

Endelig var der Enken med de store, mørke Øjne. Hun sagde: »Jeg ønsker, at det rette Lys maa blive tændt for hele Verden.« Da gav det et Sæt i Mefistofeles, og han sagde med virkelig eller forstilt Betuttelse: »Altid trækker jeg i

Længden det korteste Straa med Damer, altid! Hvis det Ønske blev opfyldt, var jeg selv tilintetgjort, og Intet kan frelse mig uden den lille Omstændighed, naadige Frue, at De selv ikke vilde befinde Dem vel i det almindelige Lys, og at De ikke mener det af Hjerte. Udmærket Hoved!«

Med disse Ord forsvandt han saa hastig og sporløst som en Lyd paa en vid Mark.

Alle de, som havde faaet Seddel, havde Tanken saa ivrig fæstet paa den, at de ikke gave videre Agt paa denne lille Episode eller brøde sig om, at Mefistofeles var forsvunden. Den aldrende Frøken var ligesaa ivrig, skjønt hun ingen Seddel havde, og sagde: »Nu var det nydeligt,' om de, der have været lykkelige, vilde have lidt Medlidenhed med os Andre og i det Mindste meddele os, hvad der staar i Sedlerne.« Eftersom dette svarede til den fælles Utaalmodighed, blev man snart enig om at aabne Sedlerne strax, og Hun, den unge Dame, der havde faaet sin først, gjorde ogsaa beredvillig Begyndelsen.

Der stod: Livet.

»Det var da uhyggeligt!« raabte Enken med de mørke Øjne; »koster det Livet?«

»Det koster ikke Livet; men Prisen er Livet,« sagde Hun og tilføjede: »Det vidste jeg ogsaa godt.«

»Ja, men har De set Mage!« raabte den unge Herre ved Munkens Side. »Paa min Seddel staar ogsaa Livet, og nu ved dog Vorherre og de Allesammen, at jeg ikke ønskede Noget.«

Munken tog hans Seddel og besaa den og sagde: »Han, der gik, er en snu Person. Hvad sagde De til ham?«

»Ja, hvad sagde jeg? Jeg sagde, det var noget nærgaaende, at man saadan skulde ønske noget Bestemt, uden at faa Tid nok til at tænke.«

»Ja,« svarede Munken tankefuld, »man kan ikke nægte ham hans Kløgt. Han har vistnok ment, at det koster Livet, eller Livet gaar tilspilde paa, ikke at ville noget Bestemt.«

»Hvad Pris har han da sat for Dem selv? De forlangte jo ikke Andet end at være af med ham, og det kan da ikke koste stort.«

»Livet,« svarede Munken, idet han aabnede sin Seddel; »men det er ikke samme Slags Liv som Deres.« Et Øjeblik efter udbrød han næsten i Vrede: »Fjenden har Ret! Det har kostet mig Livet, og det koster mig endnu hver Dag Livet, og jeg kan dog ikke betale hele Prisen. — *Ave Maria!*« Med disse Ord greb han sin Rosenkrands og gav sig til at bede.

Den unge Dame, Hun, den rigtige Dame, havde nærmet sig de to Kunstnere og tilstaaet dem sin Nysgjerrighed efter at vide, hvad de havde paa deres Sedler. Der var intet Nyt, paa begge stod: Livet. Den Høje, Dygtige læste Ordet med et glad, energisk Smil, som om han var beredt og forstod, at Livet for Sejrs Skyld maa sættes ind i det Hele og i det Enkelte; den Anden sagde med prosaisk spørgende Tone:

»Livet?« — Der kunde ikke være Tvivl om, hvo af dem der betalte Prisen og vandt.

Der stod naturligvis ogsaa Livet paa Generalindens Seddel, og hun fordybede sig i Undersøgelse over, hvorvidt Meningen var, at man kunde være et helt Liv om at finde en saadan Ven, eller om det kostede Ens Liv at tilvejebringe og bevare ham.

Jeg kastede endnu et Blik hen til Kaminen og gik bort med potenseret Fornemmelse af, at hvad vi ville, koster Livet, og ikke at ville koster ogsaa Livet, og da det altid er samme Pris, som betales, kunne vi ligesaa godt ville det Største, som vor Natur er istand til at fatte og begære. Skaal for Den, der sætter Livet ind!«

Han tømte sit Glas, og vi Andre vare ingenlunde langsomme med at følge hans Exempel, skjønt vi endnu efter at Fortællingen var endt, havde vore Tanker beskæftigede med Fortælleren. Han havde nemlig fortalt nogle Partier med øjensynlig, skjønt betvungen Lidenskab, og der var i hans Slutningsord noget Dybt og Resolut, der uvilkaarlig lod os ane, at Fortællingen var en tilsløret Form, hvori han gav Noget af sit eget Hjerte Luft.

Han var nogle og tredive Aar, temmelig høj, og havde den ideale Bue over Øjenbrynene, der sædvanlig betegner digteriske Mænd og Kvinder. Da han efter romersk Skik bar fuldt Skæg, saa man kun i Øjeblikke Mundens Form; den var smuk — hvad i Grunden er sjeldent at træffe

paa. Øjnene vare klare, og syntes rolige; men, naar vi Mandfolk se paa hinanden, have vore Øjne sjelden deres hele Udtryk af Sjæl. Han havde levet flere Aar i Rom, dog med hyppige Afbrydelser; man mente, at han jevnlig rejste til Neapel, men vidste det ikke bestemt; thi skjønt han i »Dydsforeningen« var kammeratlig, var der dog noget Afsluttet eller næsten Fornemt ved hans Personlighed, saa at man ikke let forsøgte at spørge ham ud. Om han var rig eller fattig, vidste Ingen; han levede med stor Tarvelighed ligesom vi Andre, og det eneste Sære eller Sælsomme, man vidste om ham, var, at han i Skandinavisk Forening jevnlig læste de danske Aviser, men næsten udelukkende syntes at beskæftige sig med Dødelisten og snart var færdig med sin Læsning. Præsidenten vidste maaske en lille Smule mere om ham end vi Andre; men Præsidenten er et af de diskreteste Mennesker i Verden. Han har set Meget foregaa i Rom, men siger Lidet derom, undtagen, at der altid er noget Vischi-Vaschi. Deraf skal man ikke blive meget klog. Ved denne Lejlighed syntes det dog, som om Præsidenten følte sig stærkt fristet til at tale, og efter nogen Betænkning talte han. Idet han søgte at fange Fortællerens Blik, sagde han: »Ja, jeg spørger igjen, hvor det Pokkers Pigebarn eller den Dame er at finde. Hvis man uforvarende mødte hende!«

»Jeg rejser imorgen til Neapel,« sagde Fortælleren tilsyneladende ganske rolig, og om disse

Ord for hans egen Bevidsthed stode i Forbindelse med Præsidentens Bemærkning eller ej, var det os umuligt at afgjøre.

»Lykkelig Rejse!« sagde Præsidenten og tømte Resten af sin halve Fogliette.

Strax efter gik Fortælleren. Præsidenten sad og grundede lidt og sagde derpaa: »Hvis Han træffer Hende, saa faa Andre Noget at fortælle.«

»Hvilken Hende?«

»Aa . . . . Fotografiet. Men nu siger Leopoldo, at Klokken er halv Ti.«

III.

ARVINGEN.

(1865.)

Jeg troede, det var let at fortælle, hvor man er født, og hvorledes Ens Barndom hengik; men idet jeg vil erindre tilbage og om mulig gribe det Første, jeg kan huske, mærker jeg, hvor frugtesløst det vilde være at forsøge mig paa en Opgave, der trænger sig frem: at oprulle hin besynderlig sammenlukkede og dog saa aabne og modtagelige Tilværelse, i hvilken der danner sig et sammenvævet Sæt af Billeder, Tilstande, Indtryk, som udgjøre Baggrunden for vort hele sildigere Liv, er Kilden til mangfoldige senere Tanker, Sympathier og Antipathier, til vore Længsler, ja til Udbrud af vor Vilje og Handlekraft.

Det er navnlig min Faders Gaard eller Naturen, hvori jeg vaagnede til Bevidsthed, som jeg af Længsel og Kjærlighed gjerne vilde mane op i den Glans, Storhed og Friskhed, hvormed Barndomsøjet saa den. Idet jeg skal kalde vor Gaard »en lille Herregaard«, glider Fe-Skjæret bort fra den, og jeg har ikke Ord til at gribe og fastholde dette Skjær, som dog for mig var det

Rette og Virkelige. Jeg er fristet til at sige, at vi have lært at tale paa Bekostning af et finere, men rigtignok ufuldstændigt Sprog, som oprindelig er i os.

Naar jeg tænker mig, at jeg kommer rejsende tilbage dertil, saa bøjer jeg af fra Landevejen ad en Bivej, og man kan aldrig tage fejl af denne Bivej, hvis man engang har set den. Til begge Sider bugner det paa Grøftekanten af Brombær — og hvor Luften en Sommerdag kan ligge stille paa denne dybe Vej, og hvilken sød Duft der slaar En imøde! Men hvo kan beskrive den? — og lidt længere frem begynder en Allee af Poppelpile. Det er egenlig ikke noget smukt Træ, denne Poppelpil. Den skyder op i en Pyramide, men mærker saa, at den har sluttet Pyramiden for hurtig, og skyder saa en ny, der staar omvendt, en overflødig Dusk, der vakler og ofte bliver skæv. Men de have mangen Gang utaalmodig vinket efter mig eller sørgmodig sagt mig Farvel; de vare simple Folk, stode yderst ude, toge imod den værste Blæst for at gjenne om de finere Folk, Lindealleen, der stille og alvorlig ligesom gamle betroede Tjenere førte ind til selve Hjemmet.

Dog var Indkjørselen ikke lige for Alleen. I gamle Dage, da Lindene bleve plantede, skal Hovedbygningen have ligget ligefor; nu kjører jeg tilhøjre, igjennem en høj Port, ind paa en firkantet Gaardsplads og saa igjen tilvenstre op foran Stentrappen. Nu kommer Ingen ud med

aabne Arme; men det er det Samme; lad mig stige af ubemærket og gaa op ad Trappen og ind i Forstuen belagt med store Fliser, hvis Lyd vel endnu er trofast hjemlig, og lad mig, idet jeg bortskyder Minderne, der aandedrætstandsende møde fra Fortiden, strax gaa ind i og igjennem den store Havestue. Mon den endnu er saa overmaade høj og rummelig, som den syntes mig dengang? Mon Stentrappen, der fører ned i Haven, endnu er saa stor og glat og tindrende hvidgraa? Men Haven, se, den er af en ganske egen Slags; thi den er mange Haver, den er et helt Rige, med Frugttræer vidt spredte overalt, som i saa mangen Juni have forvandlet sig og Omgivelserne til en Trylleverden med hvide og lyserøde Kupler og med sommervarm Snebund. Der er Blomsterbede og Sirener nærmest Stuen, saa Gange bugnende med Solbær, Ribs og Stikkelsbær, saa lange, regelmæssige, pyntelige Køkkenurtebede, saa igjen et Blomsterparti, udvalgte Blomster, især en Samling af mangfoldige Roser, og et Espalier af Vindruer og spanske Kirsebær tilvenstre paa en hvid Væg — denne Afdeling kaldtes Moders eller Fruens Have — og saa en Lund med Ask, Birk og ung Bøg, der ender i en Høj, hvor der staar en ensom Guldranke. Men hvor er der Ord for Stilheden, hvori Alt dette aander, og som underdejlig afbrydes af en Fuglestemme, af Leens Klang fra Marken, af Kirkeklokken, der i hemmelighedsfuld Forening med den rødmende Himmel ringer Dagen ud —

og hvo inddrikker den jordiske Salighed deraf uden den, der som Barn færdes deri uden Begreb om Tid, og som uden endnu at have Forstand paa, hvad Ejendom er, føler det Hele som Sit?

Ja, det var mit, det var vort Altsammen, og den, som gav mig den første, usikre og dog stolte Forestilling om Besiddelse, var vistnok Ane Marie eller Ane Peer Jens, der altid kaldte mig »Arvingen«. Jeg antager, at jeg lærte Ordets omtrentlige Betydning igjennem den kjærligbeundrende, lidenskabelige Tone, hvori det saa ofte blev sagt. Ane var bleven gift fra Gaarden allerede i min Bedstefaders Tid og havde det nu daarlig, ikke formedelst Fattigdom, men fordi hun ikke kunde komme ud af det med sine Stedbørn, og paa »Gaarden«, hvor hun havde været ung, og paa mig, Gaardens Herskabs Førstefødte, kastede hun al den Kjærlighed, hun ikke kunde faa Brug for andensteds. Jeg var formodenlig ligesom Barn af hendes Ungdomslykke, den eneste Gjenstand, hvor hun paa en Maade kunde se sig i Spejlet og ikke finde sig gammel, forvandlet fra en smuk Pige til en rynket Husmandskone med Harm og Had i Hjertet. Mig lærte hun at kalde sig Ane Marie, medens med Undtagelse af Fader hele Gaarden kaldte hende Ane Peer Jens, fordi den hele Slægt kun havde kjendt hende efter hendes Giftermaal. Naar der var Noget i Vejen for mig og hun var nær, trøstede hun mig med, at jeg var Arvingen, eller jeg var og blev dog Arvingen alligevel, hvordan det saa gik, og det

synes mig, at jeg endnu kan huske, hvor underlig disse Ord virkede paa mig og gave mig Magt til ikke at græde, som om jeg følte en hemmeligheds-fuld stor Ret og Forpligtelse. Senere har jeg havt Anledning til at tænke over, i hvilken Mening hun vel sagde det. Gaardens Folk ansaa hende for en Slags Sibylle — hvad Almuen jo let vil gjøre ved Mennesker, der huske langt og dybt og ere bevægede af en Lidenskab, de ikke helt kunne udtale —; men, hvis jeg var over-troisk, vilde jeg være tilbøjelig til at sige, at hun i sin Indesluttethed havde noget Profetisk. Hun staar forøvrigt næsten mythisk for mig, fordi hun tidlig gled bort fra min Forestillingskreds; men jeg maa rose hende i hendes Grav for en efter Omstændighederne usædvanlig Honnethed. Skjønt hun var meget skinsyg og — saavidt Respekten for hans højere Samfundsstilling tillod — vred paa en anden Person, der viste mig Venskab, Ritmester Buch, og hyppig blev begegnet af ham med Ringeagt, sagde hun dog aldrig noget ondt eller ringeagtende Ord om ham til mig, skjønt hun havde kunnet. Hun staar for mig som noget besynderlig kjærlighedsfuldt Idealistisk i uskjøn Form; hun vilde jage Fluerne fra mit Ansigt, naar jeg sov, og holde onde Ord fra mit Øre, naar jeg var vaagen.

Ritmester Hemming v. Buch strækker sig igjennem de to Perioder af min Tilværelse, den mythiske og den heroiske — som de Fleste af os gjennemgaa — og temmelig langt ind i den

historiske. Han havde været Lansenérofficer, og jeg er ikke istand til at angive med Bestemthed, hvorfor han havde søgt eller faaet sin Afsked. Mig syntes det i tilgivelig Partiskhed, at han var en stor og mægtig Riddersmand. Han var høj, temmelig bredskuldret, med et stort, kraftigt Hoved og et storskaaret Ansigt, med mørkt Haar og Skæg og med et Blik, hvori der var en besynderlig Blanding af Jovialitet og Vemod. Jeg har senere kun yderst sjelden mødt et lignende Blik, og da hos en Saadan, som var bleven skuffet i Kjærlighed og havde søgt Trøst hos Bacchus. Jeg kan gjerne strax sige, at jeg tror, Ritmesteren drak lidt mere end strengt nødvendigt; men jeg erfarede det først sent; thi han havde Principer, han havde en bestemt Tid, fra Klokken 9 eller 10 om Morgenen til Kl. 5 eller 6 om Eftermiddagen, hvori han kunde komme til at vise sig for min Moder og aldrig »fejlede« Noget. Han havde, skjønt endel Aar ældre end min Fader, været en Ungdomsven af ham og var nok oprindelig kommen til Gaarden som Gjæst og var saa bleven der. Han viste sig altid »i Værelserne« i Uniformsfrakke og bevarede den Holdning, som hører dertil, og skjønt det vel er muligt, at i de otte, ni Aar, hvori jeg kjendte ham eller næsten var under hans Varetægt, hans Haand efterhaanden blev mindre sikker og hans Næse lidt rødere, end den burde været, saa var og blev der dog bestandig noget Nobelt, Chevaleresk ved ham. Man sige, hvad man vil om den sorte Kjole og

dens demokratiserende, sociale Magt: Uniformen gjør dog godt i et Hus; man bliver, synes mig, aldrig saa familiær med den som med den civile Dragt; den pynter noksaa godt som en Bordopsats, og den knytter ofte paa livlig Maade Husets Forestillinger til Fanen, det Almindelige. Naturligvis var en af dens første Virkninger paa mig at vække Ønske om at blive Officer; men, uagtet Moder ikke officielt vidste, hvorledes det stod til med Ritmesteren udenfor de reglementerede Timer, saa vilde hun dog paa ingen Maade have mig til at gaa den Vej. Fader var af samme Mening og gav den gode Grund, at jeg engang skulde overtage Gaarden; Ane Marie anviste mig endnu tydeligere min Plads som »Arving«, og skjønt Ritmesteren mente, at ingen Ting hjalp mod en Drengs Natur og Tilbøjelighed, synes der dog tidlig at være sluttet et Kompromis mellem de stridende Magter, idet ogsaa han sagde: »Først Student«. Jeg antager, at han mente det; men jeg tror ogsaa, at et klogt Hensyn til sig selv bød ham ikke staa Moder imod, og havde han først bundet sig ved et Ord, saa var han ikke den Mand, der underhaanden skulde arbejde imod. Bevarede han en Uvilje over at være bleven overvunden, saa viste han den kun indirekte imod Ane Peer Jens; saasnart han saa hende, citerede han Holberg, saasom: »Ha, ha, Madam, det var Andet end Ammen; jeg seer, hvad Folk I consulerer!« eller: »Hvad er Din Begjæring? siger Kvinden Gunild; vil Du, at jeg

skal slaae Øiet ud paa Nogen, saa koster det sex Skilling; jeg tager kun Lidt; derfor har jeg desmere Næring.« — Fader, der ogsaa var stiv i Holberg, sagde undertiden leende, naar Ane Marie var hos mig og Ritmesteren hørtes komme: »Hillemænd, der er Mester Bonifacius; nu bliver her Klammeri af; løb, Anne, bag Skjærmbrædtet i en Hast!«

Ritmesteren var ikke meget afvexlende i sin Satire mod Ane; men som en stor Hund overfor en Kat gik han dog forresten af Vejen for hende.

Om Meget af dette, og navnlig om Meningsforskjellen betræffende min Fremtid, kan jeg ikke have Kundskab af egen Iagttagelse; thi man diskuterede mine Tilbøjeligheder, medens de endnu kom som Vindpust, og imidlertid gik jeg omkring som et lykkeligt Barn med nogen Hang til Drømmeri, som jeg maa antage. Jeg havde engang vovet mig langt bort alene og kom til en grøn Høj, omkring hvilken snoede sig i Afsatser tynde, graa Rande. Medens jeg stod der, kom en Mand, formodenlig Forvalteren fra en Herregaard i Egnen, og jeg spurgte ham, hvorfra disse Rande kom. Han svarede: »Det er fra Syndfloden; alt som Vandet sank, bleve disse Rande tilbage; Nogle sige, at Noahs Ark stod deroppe.« Hvordan Forvalteren faldt paa at sige dette, forstaar jeg ikke; men jeg troede det, ikke blot fordi det blev sagt, men ogsaa fordi det svarede til en dunkel Forestillingskreds, hvori jeg levede, og som ved denne Meddelelse fik Ord: Alt var foregaaet her, eller

her var Verden; min egen Tilværelse og Alt, hvad der omgav mig, laa nær Skabelsen; Alt var helligt og dog saa ganske naturligt — men dette er atter en af de Fornemmelser, som man i en modnere Alder ikke kan finde de rette Ord til. I lang Tid senere, naar Ritmesteren fortalte mig en af sine mange Historier om Krig, Røvere o. desl., var Scenen for mig altid nær. I en stor Skov, som vi kunde se mod Nord, var det, først, at Kain dræbte Abel, senere, at den stærke Ridder Samson havde hvilet, da han bortførte Rodgeir Jarls Datter Hildesvid, og endelig var det Roncesvalles, hvor Roland blæste i sit Horn og faldt for Overmagten. Jeg har været saa — hvad skal jeg kalde det? Lykkelig? Ja! — at da jeg engang hørte et Horn i Retning fra Skoven, troede jeg, det var Roland, der havde rejst sig og blæste igjen.

Men et Par noget senere Begivenheder bragte megen Forandring heri. Jeg fulgte engang Fader langt ud i Marken. Han holdt ogsaa af at fortælle mig Et eller Andet; men han var korrekt i, hvad han fortalte, og holdt sig til en interessant, men forstandig Sandhed, medens Ritmesteren brugte højtlydende Ord og malede i det Umaadelige, hvilket ganske anderledes tiltalte. Desuden vilde Fader gjerne have, at jeg til Gjengjæld skulde fortælle ham Noget, betro ham Noget, behandle ham med aaben Tillid. Den manglede det heller ikke paa; men netop fordi han gjorde sig Umage derfor, kunde jeg aldrig finde Noget

at fortælle ham; Alting forsvandt under min Søgen efter Noget, der var ham værdigt. Medens han nu saadan gik med mig, fik jeg pludselig Øje paa Højen med de graa Ringe, og skjønt dette henhørte til en Verden i mit Indre, hvorom jeg ellers var tavs til Alle, gav jeg pludselig efter for Lysten til at tale og raabte: »Fader, ved Du, hvorfra de graa Rande komme?«

»Ja, min Dreng,« svarede han, »naar Faarene græsse paa en Høj, gaa de altid saadan i Kreds og nedtræde Grønsværet.«

Fader kunde ikke ane, hvilken Virkning dette Svar gjorde. Først var jeg skamfuld over at være bleven narret; men derpaa gik det op for mig, at jeg ogsaa havde taget fejl med Hensyn til alle de andre Steder, hvor jeg havde henlagt Scenen for vidunderlige Ting, og efterhaanden kom saa i Stedet for den stille, uforstyrrede Hvilen i Omgivelserne en Længsel efter den fjerne Verden, hvor Vidunderne virkelig havde tildraget sig. Det Lyseste og mest Farverige saavelsom det Alvorligste, Mørkeste, jeg saa i mit skjønne Hjem, indeholdt altid en Antydning om noget Uset, der overgik det, og saaledes var jeg kommen ind i det Romantiske — hvis det ellers er sandt, at Romantiken beror paa en Følelse af to adskilte Verdener.

Tiltrods for Husets Soliditet var der Noget tilstede, som altfor tidlig og altfor stærkt kunde have udviklet denne Længsel; thi hele vort Samliv var egenlig gjennemvævet med Forestillingen om

Adskillelse, og hvilken Ro Moder end udbredte over Husets Gjerning, var der dog — hvad jeg senere desværre skulde blive klog paa — ofte i hendes Stemme og i enkelte tilfældige Ord en Hentydning til en ganske anden Adskillelse end den, at jeg engang skulde til Kjøbenhavn. Men Ritmesteren var ikke den Mand, i hvis Nærhed man, eller i det Mindste jeg, fik Lov til at falde hen i Drømme. Han holdt selv Hest, det vil da sige, jeg er overbevist om, at Fader holdt den med Foder; men han havde sin egen Hest, anskaffet for hans egne Penge, og han sørgede altid ved forstandig Bytning for at holde sig godt ridende. Han var naturligvis ogsaa meget omhyggelig for sit hele Sadel- og Ridetøj, og havde ikke Møje med at bibringe mig en lignende Omhu, især da han forærede mig en Sadel. Og med hvilken Lidenskab jeg har elsket den! Hvor det nye, gule Læder har staaet for mig vaagen og i Drømme! Ogsaa til den knytter sig en Begivenhed, der trods al sin Lidenhed og Ubetydelighed virker i mig endnu. Jeg tror, det var den Dag, da vi skulde prøve den. Vi kom ud paa en Eng, og i Stedet for at passere en Bro over en nyopkastet Grøft satte Ritmesteren over Grøften. Det saa saa fortræffeligt, skjønt, mandigt ud, at jeg raabte: »Det vil jeg ogsaa gjøre!«; men da jeg kom til Grøfteranden, blev jeg bange og holdt Hesten an. Ritmesteren vendte om, satte over igjen, og idet han som en Hærfører udstrakte sin Haand, raabte han: »Derovre ligger Dit Ord;

skal det blive liggende der, Dreng?« Hans Stemme og Haandbevægelse var som en Trompet, og i flyvende Fart kom jeg over; men Beslutningen, Viljesytringen i min Hjerne i Forening med Hestens kraftige Bøjning og Spring synes at have gaaet over i mit Blod, jeg var som et andet Væsen fra den Dag af, blev haard og hensynsløs og gjorde Fortræd, ikke fordi — det tror jeg at kunne sige — jeg havde Ønske eller Tanke om at tilføje Mennesker eller Dyr Ondt; men fordi Alt syntes mig at skulle vige, naar jeg kastede mit Ord ud i Luften. Ritmesteren bestyrkede mig da ogsaa til en vis Grad deri ved Ytringer som denne: »En Dreng, der ikke hver Dag risikerer at brække Halsen, bliver aldrig til Noget. Jeg giver ikke et skimlet Kommisbrød for ham.« Ikke at blive til Noget! Hvilken forfærdelig Tanke for en sund Dreng! Men tillige hvilken Foragt for Alle, der gik sindig eller havde Andet at varetage end at vove Halsen! Det forstaar sig, Højmodighed var ikke udelukket fra Ritmesterens Læreregler. »Ikke ind i Stuen, før Du har sørget for Din Hest! Det er simpel Honnethed, naar den har gjort sin Gjerning. Det er desuden klogt, skal jeg sige Dig. Sæt nu, Du engang har en lang Marche at gjøre og Du kommer til en Kro. Før Du gaar ind i Kroen, er Du agtpaagivende; men Du ved ikke altid, hvordan Du er, naar Du gaar ud af Kroen. Det vil da sige, en Cavalier er altid Cavalier; men det er under-

tiden ikke muligt for en Mand at undgaa en Snitser.«

Ritmesteren lovede mig blandt Andet, at vi en Nat skulde patrouillere; om det var hans egen eller min Opfindelse, eller om Ideen kom fra Campes Robinson Crusoe, ved jeg ikke. Men det blev aldrig til Noget; thi han var nok ikke af det samme Sind om Aftenen, og jeg kunde ikke holde mine Øjne oppe. Mere end een Gang lykkedes det mig at slippe ud af den første Søvn og begynde at klæde mig paa; men saa blev jeg om Morgenen funden halv paaklædt i Sengen og fik mange Bebrejdelser for, at jeg var saa blødagtig eller urenlig, ikke at klæde mig af. Men endelig lykkedes det mig dog en Nat eller formodenlig en Aften, at komme op, og saa listede jeg mig ned ad den lange Korridor, der førte til den Side af Huset, hvor Ritmesteren havde sit Værelse, og glædede mig til at skulle kalde ham op til Patrouilletjeneste. Da jeg kom udenfor hans Dør, hørte jeg ham paa den besynderligste Maade, snart med mandig, blød Stemme, snart i sælsomme Dissonanser, snart jublende og snart i Vaande, synge og mange Gange gjentage:

Es war ein König in Thule,
Hel trofast til sin Grav,
Hans Fæstemø hin feire —
Aa, Sludder, Slud—der—der!
Hans Fæstemø hin feire
Hel trofast —
Aa Sludder!

Saa urimeligt og uhyggeligt det end var at høre et Menneske ene om Natten synge saadan, vakte det hos mig paa uforklarlig Maade Medfølelse blandet med Angst. Jeg havde upaatvivlelig et Instinkt, der ud af hans Stemme fornam en menneskelig Lidelseshistorie. I alt Fald gik jeg aldrig mere om Aftenen nær til hans Værelse, og om Dagen, naar jeg saa ham, syntes Begivenheden mig ikke ret at være Virkelighed.

Det Væsenlige ved Ritmesteren, det, som gav hans Tilværelse paa Gaarden Fylde og Farve, var imidlertid hans Hengivenhed for mine Forældre, især for Fader. Overfor »Fruen« var han altid noget strammet op, og jeg har et Par Gange overrasket ham i at bruge Ordet »Chefen«, naar han mente hende, ligesom Middagsbordet ogsaa sommetider hed »Paraden«. Men han var en altfor god Soldat til at nægte, at Eskadronen vilde smøge frygtelig af sig, hvis der ikke var en streng Chef, eller at man godt kunde holde af ham, uagtet han var streng. Det var ikke, fordi Moder i Virkeligheden fremtraadte streng; men hun var en harmonisk og overlegen Natur og kunde sige Meget med et Smil. Men skjønt Ritmesteren upaatvivlelig dybt anerkjendte hende og ikke i Reglen vilde have undværet hende, var det dog hans lykkeligste Timer, naar Moder engang — hvilket rigtignok hændte yderst sjelden — var taget bort og ikke kom hjem til Middag, eller naar hun efter en Sygdom var Rekonvalescent og savnedes ved Bordet, uden at der var Bekym-

ring. Saa bleve han og Fader siddende lidt længer end sædvanlig ved en extra Flaske, og saa var det tydeligt at mærke paa Ritmesteren, at han nu havde Alt det for sig, som hans Hjerte væsenlig behøvede. Den Kjærlighed og Agtelse, der var i hans Blik, og den fortrolige Hjertelighed, der var i hans Stemme, staar bestandig for mig som et Tegn paa et Mønsterforhold mellem Mænd. Fader havde i sit Væsen den Sikkerhed, som betydelig Besiddelse og praktisk Omsorg for mange Menneskers Vel i Regelen giver; men i saadanne Øjeblikke som de nysomtalte havde han tillige noget Barnligt ved sig; han kunde blive begejstret ved Minder af personlig eller almindelig Art, hvilket Ritmesteren ikke kunde; thi i alle Minder, der vare ham dyrebare, hvad enten de angik Kjærlighed eller hans første Uniform, maatte vel blande sig Mismod, om ikke noget Dybere, og han gik ikke gjerne tilbunds i sine Erindringer. Jeg har Grund til at huske, at de engang sad saadan og samtalede og endelig kom til at undersøge, hvad der i sin Tid havde vakt mest Beundring hos dem, og Fader fortalte da en Historie, som han rimeligvis havde fra en Bog, men som jeg aldrig har stødt paa. En ung Ridder var indstævnet for den hemmelige Ret, der holdt sit Møde under en stor Eg. Man var uretfærdig imod ham og fandt ham skyldig; men da Dommen skulde fuldbyrdes, havde ingen af dem Mod til at binde an med ham, hvorpaa han i Tillid til sin Uskyldighed lagde sit Skjold fra sig; men de

havde ikke Mod endda; saa tog han ogsaa Harnisket af og udfordrede dem, men de turde endnu ikke; endelig aftog han Hjelmen, og saa fore de imod ham, og efter en lang Kamp blev han fældet. — Ritmesteren havde maaske ikke Sands for den idealt-bitre Uvilje og den Domfældtes høje Tro paa Uskyldighedens Magt, som Fader efter sin Natur blev tiltrukken af, men fandt Ridderens Adfærd uforsigtig. Derom opkom en ivrig Disput, som pludselig afbrødes ved, at Ritmesteren sagde: »Naar Axel skal ud i Verden, skal han tage Rustning paa, og Pokker ikke tage den af, naar Flabene vil gjøre ham Fortræd.« — »Naa, ja, saadan,« sagde Fader og blev tavs.

For mig staar hin Fortælling af Fader som en Sjeldenhed; han vilde i Regelen ikke udtale sig med Følelse, og syntes stadig at befinde sig i en rolig, uforstyrret Alvor. Men jeg gav selv engang Anledning til, at hans Hjerte ligesom blødte paa Grund af en ham ejendommelig Sensibilitet. Historien geraader mig just ikke til Ære; men jeg kan i det Mindste sige, at Alt gik aldeles ærligt til. Jeg havde faaet mit første Gevær, og alle mine Forestillinger drejede sig naturligvis om Et: at træffe. Jeg var saa forstandig, at jeg vidste, hvad jeg turde skyde paa; men selv naar jeg ikke havde Geværet i Haanden, var dets Tanke over mig. Hvadsomhelst jeg saa, forvandlede sig enten til Skive eller lod sig af Fantasien sætte i Bevægelse i lige Linje mod et Centrum. Nu hændte det sig, at jeg engang saa to Bønderdrenge

kaste med Smaasten efter hinanden, og jeg fandt det aldeles urimeligt, at de gjorde saa mange Bevægelser for at undgaa Stenen: saa var det jo ikke til nogen Nytte at sigte. Jeg foreslog dem, at de skulde staa stille, medens de bekastede hinanden; men efter det første Forsøg løb den ene sin Vej. Jeg holdt paa den anden, og dels ved Opmuntringer, dels med Piskeslag fik jeg ham i en saadan Stemning, at han modtog den Duel, jeg foreslog: at vi skulde se, hvem der kunde træffe den andens Næse. Nu forstaar jeg ikke, hvorledes Sligt kunde falde mig ind; men jeg har dog senere tidt set i Verden, at naar et Menneske er betaget af en Lidenskab, kan han for at tilfredsstille den gjøre Ting, der ikke ere forenelige med Fornuft. Drengen fik unægtelig mange Prygl, inden han stod stille, og jeg paastaar, at jeg stod stille, hvorom da ogsaa adskillige Skrammer indirekte kunde vidne. Endelig havde jeg det Held, den Triumf at ramme ham lige midt paa Næsen; men — han faldt og blødte saadan, at han besvimede. Det kunde jo ikke dølges, selv om der havde været Vilje dertil paa begge Sider. Der maatte sendes Bud efter en Doktor. Ritmesteren, til hvem jeg først meldte det, beordrede mig Stuearrest, tog Nøglen af og foer afsted. I de fleste Huse bliver man ved en saadan Lejlighed vred, hidsig, og slaar. Det skete ikke imod mig, tildels maaske fordi jeg var lukket inde. Men da jeg kom ud, tog Fader mig for sig og talte saadan, at det gik mig til Marv og

Ben; thi han talte ikke med den beregnede Hensigt at gjøre Virkning, men gav sit Sind Luft, og han var greben af Sorg og Angst, fordi Drengen var en Enkes Søn, og Faderen var nylig død. Han talte med en Følelse af, at jeg havde trykket og mishandlet de Svage og gjort en Uret, som Gud vilde tage sig af. Han var aldeles betagen af den Uret og Skyld, der var under hans Tag, og ved den Lejlighed gjorde jeg for første Gang Bekjendtskab med et melankolsk, religiøst Gemyt eller har fra dengang den Erfaring, at han var et saadant. Der blev nu efter den omhyggeligste Undersøgelse Spørgsmaal om, hvordan jeg skulde bøde, ikke for selve »Duellen«, men for at have tvunget og banket Drengen dertil. Først blev forlangt, at jeg skulde gaa ned og bede om Forladelse; men det vilde jeg ikke. Grunden var vistnok tildels en dunkel Følelse af, at jeg ikke burde kommanderes dertil, men gjøre det af egen Vilje, hvortil dog kom, at jeg ved Faders Ord var kommen til at betragte mig selv som en Forbryder imod Gud, en Kain, og havde en uforklarlig Fornemmelse, omtrent den, at Menneskene nu ikke havde noget Krav paa mig. Hverken Fader eller Ritmesteren eller endog Moder kunde faa mig til at tale og give efter, og medens jeg for en lang Tid var berøvet alle mine Fornøjelser, forbudt at ride, skyde o. s. v., led jeg under et værre Tryk, end Nogen anede, indtil jeg en Dag gik ind til Enken og Drengen og bad dem om Forladelse, saa var Trykket borte.

Jeg var dengang omtrent ti Aar og havde faaet endel Undervisning af Sognepræstens Kapellan, der hver Dag kom nogle Timer paa Gaarden. Nu fandt man, at jeg burde føres sammen med Drenge, som jeg »ikke saa let kunde kujonere«, og Fader tog mig over til en Herremand, der boede en halvanden Mils Vej borte og holdt Huslærer til sine fem Sønner, af hvilke den yngste var paa Alder med mig. Der gik stort Ry i Egnen af denne Huslærer; han var forskreven fra Kjøbenhavn paa Grund af sin Dygtighed, fik ni hundrede Daler aarlig Gage foruden Ridehest o. desl. Min Faders Ønske, at jeg skulde deltage i Undervisningen, blev beredvillig efterkommet, og Husfruen tilbød at give mig Nattely, naar jeg i daarligt Vejr, navnlig om Vinteren, ikke kunde ride hjem. Den yngste Søn hed Valdemar og vilde være Søofficer. Da vi mødtes første Gang, spurgte han, hvad jeg vilde være, og da jeg svarede Kavalleriofficer, ytrede han sig haanlig om Landetaten, hvorpaa vi kom op at slaas. Vi vare lige stærke og sloges med største Lidenskab, bogstavelig saa længe vi kunde røre os. Da vi næste Gang mødtes, droges vi til hinanden ligesaa sympathisk, som vi først havde været antipathiske, og der udviklede sig mellem os en saadan Hengivenhed, at jeg aldrig senere har havt Plads til rigtigt Venskab for nogen Anden. Jeg følte en sand Forelskelse, en sugende Længsel, naar jeg var borte fra ham, en dyb, glad Tilfredsstillelse, naar jeg var ham nær. Intet, som jeg

ejede, var for godt, det havde nu ikkun Værd for mig som Middel til at gjøre ham en Fornøjelse, og noget Lignende var Tilfældet paa hans Side. Han var saadan en smuk, blond, aaben Dreng og havde kun den Fejl, at han stammede lidt; men det kom kun af, at han skyndte sig for meget med at tale, og senere, da han blev vænnet af hermed, kom der i hans forsigtige Maade at tale paa noget vel Samlet, vel Betænkt, Tilforladeligt, der forøgede hans Elskværdighed. Det Eneste, der i nogen Tid generede mig, var, at han hed Valdemar, saa at i vort Venskab han var Kongen og jeg kun Bispen; men da han ikke gjorde Fordring paa Souverainetets-Rettigheder, blev Navnets Overherredømme efterhaanden glemt. Ritmesteren syntes godt om mit nye Venskab og overhovedet om det større Ungdomsliv, som nu engang imellem droges til Gaarden. Uagtet han havde sine Svagheder, imponerede han dog ved sin statelige Holdning endog Herremandens ældste, sextenaarige Søn; han forstod sig paa saa Meget, var praktisk, havde ungdommelige Interesser, og naar vi red ud otte i Tallet — thi Fader fulgte gjerne med — var det et lykkeligt, larmende Tog, som Ritmesteren, endskjønt han ikke gjorde sig latterlig ved at kommandere militærisk, dog førte an.

Jeg mærker, at jeg ikke har holdt kronologisk Orden. Da jeg var imellem fem og sex Aar, forefaldt en Begivenhed, der et Aars Tid efter

bragte mig den første Glæde og senere skulde skaffe mig meget mere. Jeg fik en Søster, og det var mig, der lærte hende at gaa. Jeg var kommen til at lege med hende og havde stillet hende ved en Stol, hvori hun holdt sig fast; thi jeg mente, at hun kunde godt staa, naar hun vilde. Saa vilde jeg have hende over til en anden Stol, der stod nogle Skridt borte; men alle Opfordringer hjalp ikke, hun stirrede tavs paa mig med sine store, brune Øjne. Saa tog jeg et Jordbær og spurgte, om hun vilde have det, og pludselig gav hun slip og løb over til mig og greb med den ene Haand i Stolen og Jordbærret med den anden. Hvilken besynderlig Henrykkelse, da hun saadan pludselig blev Menneske! Hvor jeg forkyndte over hele Gaarden, at hun kunde gaa, og at jeg havde lært hende det! Af dette lille Øjeblik og den sjælelige Tilknytning, det efterlod, kan jeg svagt, tilnærmelsesvis forstaa, hvorledes en Moder ser paa sit Barn og har en hel Fortid erindrende tilstede ved hvert Blik.

En eneste mørk Sky stod for mig fjernt paa Horisonten: Valdemars Fader havde sagt, at før han fik Lov til at komme paa Søkadetakademiet, skulde han gjøre en Sørejse og prøve, om han virkelig havde Lyst og duede til at gaa den Vej, og jeg levede i bestandig Frygt for, at Valdemar

skulde blive tagen fra mig. Men fra en anden Side af Horisonten, som jeg ikke tænkte paa, kom en ganske anderledes sort Sky. Jeg fik igjen en Søster; men hun døde, og Moder blev meget syg. Naar jeg nu tænker tilbage paa hine tunge Dage, er det for mig, som om hele Huset strax anelsesfuldt trak sig sammen i Tavshed og lyttede, og som om jeg selv anede en umaadelig Forandring, skjønt Alt syntes at staa urokkelig fast omkring mig. Medens Ingen udtalte et Ord af Angst, laa der en knugende Ængstelighed i Atmosfæren, i de lydløse Trin, i den Koncentration, hvormed Alt var fæstet paa det fjerne Værelse, hvorfra jeg holdtes borte. Der syntes mig i Øjeblikke under min Ensomhed at blive begaaet en skrækkelig Uretfærdighed imod mig ved, at jeg ikke kom med, at jeg ikke fik Lov til at gjøre Noget, om det saa ikkun var at staa Vagt, gaa i Forbøn, skrige imod det Ubekjendte, og jeg havde dog ikke Mod til at bede om at turde være med. Jeg gav mig efter mine Forestillinger til at bede og tilbød min Hest og mit Gevær og tilsidst mig selv — som om det ikke var mig selv, hvis Skæbne blev medafgjort derinde! Endelig, en Aften kom en Kone med et næsten udbrændt Lys i Haanden ud og sagde, at jeg skulde komme ind til min Moder; men da vi nærmede os Sovekamret, kom en af Husets Piger højt grædende ud og sagde, at det var for sildig. Konen gik tilbage og lod mig ene. Jeg blev staaende i det mørke Værelse og rystede. Endelig kom Fader

ud, stødte imod mig i Mørket, løftede mig op og bar mig ud, medens han kyssede mig, og da han satte mig fra sig, var mit Ansigt vaadt af hans Taarer. Jeg begreb, at der var indtraadt en Katastrofe, skjønt ikke nøjagtig, hvilken den var, og i Førstningen forekom den mig som en Lettelse, fordi der kom Travlhed og Liv i Huset. Men da de en følgende Aften toge mig ind for at se min Moder i Kisten, begreb jeg — skjønt det er heller ikke sandt, jeg følte, jeg led; men et saadant Tab begriber man ikke, fordi dets Betydning og Følger vise sig langsomt.

Langsomt og efterhaanden, men fra den første Dag af og vedholdende viste det sig, hvad Moder havde været i Huset: den blide Ro og tillige Fastheden, Solskinnet, der bragte Havens Roser frem og modnede Vindruerne, og Alvoren, der holdt det Hele og det Enkelte i lydløs Disciplin. Det synes mig virkelig, at Solen ikke har skinnet paa vor Gaard siden den Dag, saa blegt og mat staar Alt for mig; men det synes mig ogsaa, som om Gaarden blev mindre, den behøvede ikke længer at rumme en betydelig Personlighed. Forholdet var ikke saaledes, at Moder, som man siger i daglig Tale, havde været Manden; men med sin dybe Kjærlighed til hende havde Fader betragtet hende som Jordens Centrum, og da hun gik bort, gik for ham Livet af Virkeligheden. Var han død før hun, saa vilde hun med en lignende Sorg rimeligvis med Myndighed have fortsat den tidligere, tilvante Syslen og have

fundet sjælelig Hjælp i det Praktiske, hvorimod Faders hele Sind fulgte med hende, levede i Erindringen, og, da Erindring uden Haab er en for os Mennesker altfor utaalelig Følelse, beskæftigede sig med Haabet, der laa udenfor Jorden. Livet i ham kunde endnu vise sig stærkt i Alt, hvad der angik hende eller »hendes Børn«, eller naar der pludselig gjordes en Appel til hans Følelse; men forresten var han stille og syntes med en egen Tilfredsstillelse, som om det var en ny Hædersbevisning imod hende, at lade Savnet af hende blive følt. Han kunde ikke taale, at der blev arbejdet i hendes Have eller forandret i hendes Værelse; Huset blev konservativt, skulde holde sig saa nært som mulig ved hendes Tid, ikke tilstede Forandringer, følgelig heller ikke Fremgang. Ritmesteren forsvandt tidligere end før. Til at tage sig af min lille Søster blev forskrevet en fjern Slægtning, en ugift Dame, og hun viste sig i Tidens Løb som en fortræffelig Pige; hun var en af dem, der af ideale Grunde forblive ugifte, og som bevare Hjertets Friskhed og Kraft; men i lang, lang Tid bragte hun, hvergang hun kom ind til Middagsbordet, paany Sørgebudskabet.

Jeg ved ikke, hvad det er for en ond Aand, der kan være i en Dreng, saa at han, endskjønt hans Bevidsthed er uklar, dog omtrentlig ved, hvad der er rigtigt, men haardnakket handler derimod. Jeg følte, at jeg burde lystre den nye Kusine, Frøken Julie, men vilde ikke; hvadsom-

helst hun sagde, selv om jeg indsaa, at det var godt, gjorde jeg imod. Hun følte, at dette Forhold blev demoraliserende for mig, og skjønt det var betænkeligt og misligt for hende at arbejde paa at skaffe mig ud af Huset, talte hun dog aabent og fast med Fader om, at jeg burde bort. Det havde jo ogsaa allerede tidlig været tilsigtet; men Fader vilde nu saa nødig sende mig langt bort, og sætte mig over paa en anden, nærliggende Gaard, til Valdemars Forældre, gik dog heller ikke godt an. Han besluttede at tale med Huslæreren og til en vis Grad lade ham afgjøre, om det var rigtigt, at jeg blev ude paa Landet, og da det jo var mig selv, det væsenlig gjaldt, tog Fader mig med ind til ham.

Jeg ser endnu tydelig den selvtilfredse, doktrinære, dygtige unge Mand og husker Tankegangen i hans Tale saa godt, at jeg kan reproducere Ordene. Han troede, naar han bukkede, smilte og gjorde Haandbevægelser, at være høflig som en *gentleman*; men det Vigtigste, at beherske sin Arrogance, havde han ikke lært, og skjønt han aabenbart vilde behandle min Fader med stor Respekt, formaaede han det ikke, saasnart han mærkede, at han skulde adspørges som Avtoritet.

»Nej,« sagde han til Fader, »Hr. Jægermesteren har ganske Ret; herude paa Landet kan man kun gjøre sig Haab om at udvikle en Middelmaadighed. Adspredelse er her Hovedsagen; man kan ikke holde Elevens Aand i den Slags velgjørende Fængsel, som en Skole tilbyder. En Skole kan

ved de forskjellige, afvexlende Lærere og ved Kappelysten virkelig fængsle en Dreng, saa at han en Tidlang lever for at lære. Og kun paa den Maade bliver man til Noget!«

»Saa maa det i Grunden ikke være tilfredsstillende at være Huslærer,« sagde Fader.

»Nej, det ved Gud, det ikke er! Men jeg har ligefrem sagt min Mening fra Først af og siger den altid, naar jeg spørges. Men desuden er der jo aabenbart en Forskjel. Nogle Elever ere af Naturen prægede til, kun at skulle være Middelmaadigheder i Intelligens, og man udretter allerede Noget, naar man forhindrer dem fra at synke og blive Undermaalere. Andre, saadan som Axel, ere mere dæmoniske Naturer . . . .«

»Hvad mener De med en dæmonisk Natur?« spurgte Fader.

»Aa, der er forskjellige Definitioner; men i dette Tilfælde kan det være nok at sige, at dæmoniske Naturer mindre drives frem af Forstandshensyn end af Vilje og Lidenskab.«

»De mener altsaa, at min Søn er en dæmonisk Natur?«

»Ja; jeg vil nok sætte ham i den Kategori. Vi kunde ogsaa bruge et andet Ord, der lyder bedre; men siden han selv er tilstede, er det bedst at beholde det første.«

»Og mener De da, at Skolen er bedre for en saadan Natur, selv om hans Bestemmelse kun er at være Landmand?«

»Det er et vanskeligt Spørgsmaal. Skolen og Universitetet kan jo kun paatage sig at udvikle Mennesker. En Landbruger, en Herremand, Hr. Jægermester, er jo ogsaa —«

»Menneske. Ja, man skal være Menneske, først og fremmest Menneske — hvordan man saa skal blive det,« sagde Fader, vistnok glad ved at gribe et Ord, der for ham selv betød Noget, og som tog Spørgsmaalet ud af Kandidatens Haand.

Ved Middagsbordet gav Fader en Beretning om det Passerede og udtalte sig om Huslæreren som en forstandig, ung Mand, men kold, og ytrede det Haab, at man inde i Kjøbenhavn vilde finde Lærere med varmere Hjerter.

Ritmesteren spurgte, hvori Kulden havde vist sig.

»Det er jo ikke godt at sige,« svarede Fader; »det ligger i Ordene. Mig forekommer det, at han ikke rigtig ved, hvad et Menneske er.«

»Hm, hvad et Menneske er,« sagde Ritmesteren. »Hvad er da et Menneske?«

»Det er et Væsen, der skal dø saadan, at det kan gjenopstaa.«

»Ja, men først skal han sgu have levet!«

»Ja, vel,« svarede Fader og tilføjede efter en lang Pavse: »Det er netop Kunsten. — Man vil saa gjerne have, at Ens Børn skulle leve og blive lykkelige, og man ved knap, hvilken Lykke man skal bede Gud om at skænke dem. Gid Du« — vedblev han til mig med Taarer i Øjnene —

»maa møde en Kjærlighed, der fører Dig opad! Jeg ved intet Bedre.«

Ritmesteren mumlede, saa jeg hørte det: »Det har Drengen ikke godt af; han maa afsted.«

Som altid, naar Fader og Ritmesteren ikke vare enige, holdt jeg i mit stille Sind med Fader. Det syntes mig, at jeg netop havde godt af Faders blide Vemod; den frembragte hin styrkende bitre Følelse, hvori Hjertet udvider sig og længes efter at tjene. Men jeg vilde ogsaa nok til Kjøbenhavn, fordi Gaarden og jeg ligesom vare gaaede løs fra hinanden, og fordi derinde var saa stort og pragtfuldt, og endelig fordi Valdemar dog ogsaa skulde derind, naar han kom hjem fra sin Sørejse.

Saasnart Beslutningen var tagen, var Fader energisk med at faa den udført. Der blev skrevet til Kjøbenhavn for at ordne det Fornødne, og imidlertid gik jeg omkring som allerede halvt løsreven, som den Afskedtagende, uden fuldt at forstaa, hvad Afsked og Adskillelse var. Naar man ikke har prøvet at være borte, kan Fantasien ikke ret forestille sig, at man efter en Tids Forløb virkelig ikke skal have det om sig, man nu gaar og færdes i. Men det staar for mig, at der var noget Blandet, Uroligt, Bebudende, i Sindet og i Omgivelserne som i selve Aarstiden. Det var Efteraar. Det er en Tid, da det danske Land mere end ellers bærer et Præg af Kraft. Marken er bar, man ser Jordens Form skarpere; Vinden fejer stærkere hen derover og synes at have et

fjernere Maal og en strengere Vilje nu, da Kornet ikke længer med sine blide Svajninger ledsager dens Bevægelser. Skovens Grønhed er afløst af mange Farver, af den gamle Egs Bronce, den unge Egs Rødt, Bøgens gule Løv. Det ser i Afstand ud som en kraftig Rigdom; trænger man ind i Skoven paa sin Søgen efter Vildt, saa mærker man, at det er Visnen og Død, og Livskraften slaar op i En og siger, idet man følger Sporet: Jeg skal overleve dette. Folkene møde i store, lange Støvler og træde haardt, men ere endnu ikke plumpt indhyllede i Vinterdragt. Alt tramper rask gjennem Naturens Rige; der er ingen Blomster, ingen Æg, intet Kræ, som skal fredes; Alt staar ved sig selv beredt til at blive rusket i af Himlens Vinde. Der er saa megen Adskillelse, saa mange Tegn paa en Vilje, der har sin egen Tanke med Smaat og Stort.

Fader vilde selv ledsage mig; men et Tilfælde — et saadant, hvori Almuen vil se et Varsel — indtraf den sidste Nat, før »Arvingen« skulde rejse. Et stort Loft, hvor der laa maaske hundrede Tønder tærsket Rug, og som var lige over et af Karlekamrene, sank sammen ved Midnatstid. De knagende Bjælker og Bræder, den hvislende Larm af Sæden, der styrtede ned som et Vandfald, de pludselige, halvkvalte Skrig, der hurtig standsede, frembragte hos dem, der vaagnede ved Larmen, den Tro, at hele Gaarden brændte eller paa sælsom Maade var ved at synke sammen. Fader kom i Mørket ilende ind til mig, tog mig

ud af Sengen og bragte mig til den store Havestue, hvor han satte mig under Karnissen som et forholdsvis sikkert Sted; et Øjeblik efter bragte han min Søster, gav hende i mine Arme og sagde: »I Guds Navn, rør Dig ikke, saalænge Du ikke hører Huset knage; men knager det, saa løb med Din Søster ud i Haven!« Derpaa foer han ud i Gaarden for at hjælpe. Imidlertid sad jeg der i Mørke, med Barnet paa Skødet, uden at have Begreb om, hvad der foregik. Hun sad længe uden at kny, og jeg troede, hun sov; men pludselig sagde hun: »Axel, tror Du, det er Moder, der kommer?« Denne Forestilling af hendes lille Hjerne foer ind i min med Febermagt. Luften blev hed og funklede om mig. Jeg var glad ved Tanken om Moder og forfærdet over, at hun skulde komme paa den Maade. At hun skulde gaa ad en Sidevej, og at Huset skulde brage! Og at Fader skulde bringe os af Vejen, før han gik hende imøde! Sæt, at hun nu vilde komme ind fra Haven! . . . . Nu kom de med Lys, og Menneskestemmer forjoge den sælsomt opfyldte Stilhed, den højtidsfulde Rædsel blandet med Fortrøstning og Længsel.

Karlene vare blevne udgravne af Rugen og Loftets Ruiner, og ingen af dem var kommen videre til Skade; men Fader havde under Udgravningen stødt sit Skinneben mod en Bjælke og maatte holde Sengen, skjønt der ingen Fare var tilstede. »Det« havde dog ikke ment Andre end Herskabet, blev sagt paa Gaarden; jeg skulde

ikke høre det, men hørte det alligevel. Skjønt Alle — det tror jeg at turde sige — holdt af Fader, var der siden Moders Død en underlig, medynksfuld Tro paa, at med hende var Hjørnestolpen borte; en saadan Ulykke »vilde have mere«.

Fader vilde ikke have min Rejse opsat for hans Skyld, og det blev vedtaget, at Ritmesteren skulde ledsage mig; men nu vilde jeg saa nødig rejse. Det var for mig, som om der etsteds var Fare, og saa burde jeg og Fader ikke skilles. Saadanne Følelser udtaler man ikke gjerne; men Fader gjættede alligevel min Tanke — maaske fordi han havde en lignende — og sagde til mig: »Jeg ligger under Guds Himmel, og den falder ikke ned. Du ligger ogsaa under den, Axel, hvor Du saa gaar hen.«

Saa rejste jeg da med Ritmesteren, og jeg maa lade ham, at han ikke gav mig lang Tid til at være vemodig. Det pinte ham overmaade meget, at noget Usædvanligt og Farligt var sket paa Gaarden, uden at han havde været med, ja uden at han havde hørt det Ringeste derom før den næste Dag. Han var ikke i Stand til at forklare denne Omstændighed, og da han dog ikke kunde lade være at tænke paa Begivenheden, underholdt han mig med Beretning om en Mængde Indstyrtninger, blandt andre det store Jordskjælv i Lissabon. Enten det nu var hans Hensigt eller ej, saa lode de store menneskelige Lidelser snart Begivenheden hjemme synes en ganske lille Hæn-

delse. Selve Verden blev ogsaa saa stor, medens vi rejste fremad.

Men altsom vi nærmede os Kjøbenhavn, begyndte han at give mig mange Raad og Paalæg, som jeg vistnok vilde havt godt af at lægge mig paa Hjerte; men, desværre, jeg har glemt de fleste. Blandt Andet sagde han: »Nu kommer Du imellem en hel Mængde Kammerater, og staa Dig nu godt med dem, vær en brav Kammerat, naar det kniber; men saadan egenlig Kammerat skal Du ikke være med nogen af dem, undtagen Du har prøvet ham vel.«

»Jeg har Valdemar,« sagde jeg.

»Ja, ham havde Du; men nu kommer Du mellem Andre. Tal frit med dem Allesammen; men hvis Noget gaar Dig imod og Du er bedrøvet, saa kny ikke. Folkene i Eskadronen gi'er Agt og lade nok, som om de have Medlidenhed med Officeren; men bagefter snakke de indbyrdes og gjøre hans Miner efter; husk det.«

»Naar Du gaar ud med Dine Kammerater, skal Du aldrig være mere flot med Penge end de. Der er mangen brav Karl, som ikke har Penge, og ham maa Du ikke trykke. Du skal aldrig tilbyde Nogen at traktere ham eller laane ham Penge; men kan Du gjøre En en Tjeneste, saa laan ham, men kræv aldrig. Kan Du huske det?«

»Jeg vilde endogsaa sige, at det er bedre, aldrig at laane ud; men det hører der Kunst til, hvis man har Penge.«

»Og saa er der endnu Et, det Første og Vigtigste; men det tror jeg ikke, det har nogen Nød med. Men det skader dog aldrig at prente Lektien rigtig ind: Aldrig bange. Det skulde gjøre mig meget ondt, om jeg hørte, Du havde brækket Halsen, meget ondt, Axel; men hellere det, end om Du havde frelst den ved at være bange. Det er den sorteste Last næstefter at lyve og være utro — nej, ikke engang, fordi det kommer Altsammen af at være bange. Følg det, saa skal Du nok komme igjennem og faa den Smule Examen, og saa . . . . skal vi se.«

Den Familie, hos hvem jeg skulde være i Huset, var en Toldembedsmand, en Justitsraad Bryggers, og den var bleven valgt, dels fordi den var noget beslægtet med os, dels fordi den boede paa Østerbro; thi det ansaas ikke for rigtigt, at jeg, der var vant til Landet, skulde »indespærres i den snevre By«.

Ritmesteren havde kjendt Fruen i hendes Ungdom og havde undervejs forberedt mig paa, at hun var meget smuk, hvilket dog i hans nuværende Egenskab af befuldmægtiget Formynder og Værge ikke var ham videre behageligt; thi, sagde han, de Smukke i Kjøbenhavn ere mere til Stads end til Husbehov, og med dem kan man aldrig rigtig komme til at være strix efter Reglementet. Ved vor Ankomst bleve vi imidlertid modtagne af en temmelig høj Dame, ikke egenlig mager eller skarp; men Bensystemet traadte stærkt frem, og med Ungdommens Rund-

hed og Farve var ogsaa ethvert Spor af Skjønhed forsvundet, saa at Ritmesteren maatte spørge sig for, om det var Fru Brygger.

»De havde nok ikke kjendt mig,« sagde Fruen, da vi havde faaet Rejsetøjet af og vare komne indenfor; »jeg har forandret mig meget.«

»Ja, Frue, noget; men, paa min Ære, til Deres Fordel.«

»Aa!«

»Paa Ære, det er min oprigtige Mening!«

»Det havde jeg saamænd ikke trot,« svarede hun, og et besynderlig naivt Smil viste for et Øjeblik, at hendes Ansigt kunde have været smukt.

»Tillader Fruen saa, at jeg ser Axels Værelse?« sagde Ritmesteren og undersøgte nu Alt, Seng, Lagener, Haandklæder o. s. v. med stor Omhyggelighed, hvorefter han udraabte: »Kvarteret er upaaklageligt.«

Eftersom vi havde faaet en god Nattesøvn paa Dampskibet, tog han mig strax efter Frokosten med for at vise mig om, og først kjørte vi til Vesterbro, hvor der boede en Hestehandler, og hvor han handlede om, men ikke kjøbte en Hest. Denne Hestehandler, ved Navn Salling, var fra vor Egn og gift med en Datter af en Steddatter af Ane Marie. Mig styrkede det meget, at Folk fra vor Egn — og jeg havde nær tænkt, af vor Slægt — kunde bo i eller ved Kjøbenhavn, og hvor liden Kjærlighed der end havde været mellem Ane Marie og hendes Stedbørn, saa havde man

dog nu, da hun var død og borte, ligesom arvet hendes Sympathier for vor Familie eller fandt i mit Navn en Hilsen fra Ungdommen og Hjemmet. De modtog mig derfor med stor, respektblandet Glæde. Salling var en ganske lille, mager Mand, vistnok oprindelig af Taterslægt, med en mat, brunlig Ansigtsfarve; men han saa usædvanlig livlig, kløgtig og determineret ud, og der var i hans Stemme en egen Blanding af Gemyt og Energi, der i høj Grad tiltalte mig, og jeg antager, at jeg paa en eller anden Maade viste det. Han sagde, idet han fulgte os ud: »Hvis Jægermesterens Søn, siden han nu skal være her i Byen, vil besøge os, saa skal den bedste Hest i min Stald ikke være for god til en Ridetur, om han vil tage tiltakke.« — »Ja, vi haaber da, at Jægermesterens Axel engang imellem ser ud til os,« tilføjede hans rødmussede Kone, der var et Hoved højere end han.

Ritmesteren sagde, da vi vare udenfor: »Imod saadanne Folk er man høflig; man er ikke intim med dem.«

Vor Spadseretur tilbage gjennem Byen havde for mig det Mærkelige, at jeg undervejs, i en af Gaderne, for første Gang blev opmærksom paa, at Ritmesterens Næse var noget rød — som om der var mere Lys i Kjøbenhavn end paa Landet!

Vi kom tilbage til Østerbro i god Tid før Middagsbordet, og nu var Justitsraad Brygger hjemme. Han lignede meget de andre Justits-

raader, Toldinspektører, Politimestre o. desl., som jeg hidtil havde set, det vil sige: han var en dannet Mand, en Embedsmand og en vigtig Mand. Hans Ejendommelighed var, at han ved at tale med sagte Stemme tiltvang sig Opmærksomhed for sine Ord, og han talte gjerne. Han forlangte strax, at jeg skulde kalde ham Onkel, fordi dette Ord vilde i vort Forhold blive et Tegn paa Hjertelighed og Respekt. Dette var mig saa udtænkt, at Hjerteligheden strax gik bort.

Vejret var mildt, og et Vindu stod aabent. Medens vi sad og talte, rakte en Mand sig ind ad Vinduet og sagde: »Naa, har De nu faaet Deres Gjæster?«

Det var en ret fyldig Mand af Middelhøjde, med røde Kinder og graat Haar, kroget Næse og graa, spillende, lunefulde Øjne.

»Ja, vi har, Doktor Hilder, vær saa god at komme indenfor,« svarede Justitsraaden.

»Ja, lad mig først orientere mig — eller østne mig, er det nok nu, man skal sige — her i Vinduet. Med Forlov, hvor er Jægermesteren?«

»Men hvor kan De vide, at den Herre ikke er Jægermesteren?«

»Hvor jeg kan vide det? For det Første er den Herre umiskjendelig en hæderlig Pebersvend ligesom jeg; for det Andet er han ligesaa umiskjendelig ikke mere i Familie med Fyren der, end jeg er med Dronning Elisabeth, og for det

Tredje har jeg endnu aldrig i mine Dage set en Jægermester i saadan en Uniform.«

Ritmesteren rejste sig og sagde høflig: »Jeg formoder, at jeg har den Ære at gjøre Bekjendtskab med Husets Læge; det glæder mig meget....«

»Nej,« svarede Doktoren, »man ser ikke nær saa godt ud af Vinduet som ind ad det. Jeg er rigtignok Doktor eller Læge; men jeg praktiserer, Gud ske Lov, ikke paa mine Medmennesker.«

»Dyrlæge?« spurgte Ritmesteren.

»Ha, ha, ha! Nej, jeg er s'gu dog Menneskelæge, naar galt skal være!«

Justitsraaden præsenterede: »Hr. Doktor Hilder, Læge uden Praxis — Hr. Ritmester von Buch.«

»De er kanske Ritmester uden Praxis, ligesom jeg er Læge uden Praxis?« sagde Doktoren.

»Til Tjeneste,« svarede Ritmesteren.

»Vi kalde det *eremitus*, udtjent, veltjent,« sagde Doktoren.

»Ja, vel,« svarede Ritmesteren.

»Kom saa indenfor, Doktor; vil De ikke gjøre os den Fornøjelse at spise til Middag med os?« sagde Justitsraaden.

»Nej, Tak; men jeg vil drikke et Glas Vin paa Bekjendtskab med min unge Ven der. Jeg holder mig til Ungdommen. Saalænge man gjør det, bliver man ikke gammel, ligesom man ikke bliver søsyg, saalænge man holder en Pind i Munden.«

Alligevel, da han var kommen indenfor, holdt Doktoren sig fortrinsvis til Vinen og Ritmesteren, og blev saa gode Venner med ham, at jeg begyndte at holde af ham.

Den følgende Dag var den sidste, Ritmesteren skulde tilbringe i Kjøbenhavn, og den, paa hvilken han skulde præsentere mig i Skolen. Det var derfor med stor og tung Alvor, at vi begave os afsted; men sandt at sige var det en Time for sildig; thi Ritmesteren havde af en eller anden Grund været forhindret fra at møde hos mig Kl. 8½. Saa kom vi da paa Skolen Kl. 10, og efter at have paa ubestemt Maade sat vor sildige Ankomst i Forbindelse med vor lange Rejse fulgte Ritmesteren Bestyreren og mig op i Klassen. Drengene rejste sig som en Bataillon og bleve staaende, medens Bestyreren med et Par Ord forestillede mig, hvorpaa Ritmesteren bad om, at han ogsaa maatte sige et Par Ord, og da Bestyreren høflig tillod ham dette Usædvanlige, sagde han, efter min Formening overordenlig godt og passende: »Det fornøjer mig at se saa mange flinke unge Folk. De ere Allesammen, mine unge Herrer, bestemte til at tjene Kongen og Fædrelandet, hver paa sin Maade naturligvis. Her har jeg bragt Dem en Kammerat, Søn af min bedste Ven. — Kongen leve!«

Som elektriserede brøde Drengene ud i et vildt Hurra, der efter Timens Udløb vakte megen Forespørgsel fra den tavse Bygning. Som jeg senere mærkede, gjorde Drengene saa smaat Nar

af Ritmesteren for hans Eskadrons-Tale; men han havde dog vundet dem. Det gjør ikke altid noget, at man er lidt latterlig, naar der er alvorlig Følelse bagved.

Jeg har senere ofte tænkt paa, at det var Ritmesteren, der ved sin Tale gav mig en fremragende Plads blandt Drengene. Havde han været min Fader, vilde vi Begge være blevne latterlige; men, idet han paa min Faders Vegne førte mig til Skolen, faldt det Latterlige kun paa ham, medens en ideal Glans fra hans Uniform og fra Fanen, som han løftede ved sit Raab, faldt paa mig.

Især i Førstningen svarede jeg kun lidet dertil, fordi jeg var saa trykket af Hjemve, at Alt omkring mig var mig ligegyldigt. Dr. Hilder kom og sagde, at han var Doktor for de Sunde, og søgte at faa mig meddelsom og livlig; men skjønt Synet af ham gjorde mig godt, var det min eneste Tilfredsstillelse, at jeg, som Ritmesteren havde raadet mig, kunde være tavs, naar det gjorde ondt, og lade alle de Fremmede gaa udenfor den Verden, jeg hjemmefra havde i mit Indre, og som for mig var højtidelig og hellig. I Mellemrum gik jeg ud til Hestehandler Sallings, og skjønt de, naar jeg kom dem nær, ikke saa ud, som jeg i Afstand altid forestillede mig dem, gjorde det mig godt at sidde lidt hos dem, hvorved det dog kom i Vejen, at jeg ikke maatte være »intim« med dem. . .

Men det gik naturligvis umærkelig over, og i min Erindring er der intet Overgangsled fra denne Melankoli til en glad og rastløs Forventning i Anledning af Noget, der skulde finde Sted i Skolen. Martsmaaned havde for Alvor bragt sine ofte lovede »elleve Sommerdage«, og det var i Glæde over det tidlige Foraar blevet besluttet, at vi en Søndag skulde drage ud til Charlottenlund og der have en Kamp med en anden Klasse, vor sideordnede Realklasse, med hvem vi havde noget Udestaaende. Jeg var bleven vor Klasses Anfører og drømte ikke om Andet end om Maaden, hvorpaa jeg skulde lede Felttoget. Da vi vare paa Pletten, meddelte jeg mine Underordnede min Plan, der tildels var laant fra Cyrus's Felttog mod Massageterne. Paa et passende Sted skulde en Trup af de Yngste rykke frem og engagere Fjenden, og medens de heltemodig værgede sig til sidste Mand, skulde jeg bryde frem med Hovedkorpset, overraske Fjenden og vinde en fuldstændig Sejr. Planen blev modtaget med Enthusiasme; men, medens jeg omhyggelig førte mit Hovedkorps, opdagede jeg pludselig med den dybeste Uvilje, at den devoverede Skare, i Stedet for at kæmpe til sidste Mand, lod sig overvælde uden Sværdslag og koldblodig satte sig ned som Fanger. Jeg sendte en Parlementær til Fjenden for at anmode om en kort Vaabenstilstand og for at bede om, at Fangerne maatte blive udleverede, imod at de ikke længer gjorde Tjeneste. Dette bevilgedes, og da jeg havde Fangerne hjemme,

foreslog jeg, at der skulde nedsættes en Krigsret over dem. Dette gik Alle, selv Fangerne beredvillig ind paa, som en Leg; men jeg mente det saa alvorlig, at havde jeg kunnet faa dem hængte, var det sket. Jeg indsaa, at jeg ikke kunde drive det videre end til, at de skulde løbe Spidsrod, og det blev vedtaget; men da Straffen skulde udføres, da hver af mine Tapre fik en Kjæp, og da de Fejge skulde klædes af, blev der Opstand. Forbryderne kaldte mig »Profossen«, og selv mine Officerer svigtede mig, toge Sagen fra det borgerlige, medens jeg stod paa det Ritmesterlige Standpunkt. De Smaa skreg, at naar jeg alene skulde more mig, saa kunde jeg jo gaa over imod Fjenden som en Goliath og udfordre en David til Enekamp. Uagtet jeg havde en Fornemmelse af, at Forslaget var urimeligt, og at jeg kunde blive latterlig ved det, gik jeg i Øjeblikkets Hede ind derpaa, tilmed da Situationen var bleven for spændt i min egen Lejr. Jeg gik over mod Fjenden og spurgte: »Hvem er Chef her?« — »Det er mig,« svarede en kjøn, forfinet udseende Dreng, lidt ældre end jeg, tilføjende: »Kan Du spille Lhombre?«

Til dette overraskende Spørgsmaal kunde jeg ikke svare Andet end, at jeg tidt havde set det spille og kjendte Kortene; men jeg spillede det vist daarlig.

»Aa, det kommer Du snart efter,« svarede han; »lad os i Aften faa en Lhombre.«

»Ja; men jeg er kommen herover for at udfordre En af Eder.«

»Ja, Du maa gjerne kaste mig i Gulvet, hvis de Børnestreger kan more Dig.«

Dette Ord hævede mig med et Sæt ud over det »Barnagtige«; vi spillede Lhombre om Aftenen — og mange følgende Aftener en lang Tid; jeg spillede saadan, at jeg fik liden Søvn, og, naar jeg sov, drømte om Spadille og Basta, og selvfølgelig kom betydelig ned i Klassen derved.

Men saa kom en Forandring. Nu betræder min Erindring for en Stund hellig Jord.

Efter de faa Solskinsdage i Marts var, som saa hyppig sker hjemme, fulgt Kulde og Slud, og først inde i Maj kom Foraaret, næsten pludselig, men virkeligt, tilforladeligt, fyldigt. Først nu blev jeg ret opmærksom paa, at vi havde en Have, og det en stor, eller rettere langstrakt, hvoraf kun den Del nærmest Huset var behandlet med Omhu: i den fjernere Del stod Pil og ung Bøg blandet med Frugttræer, og gjennem Græsset gik Stier, ikke regelmæssige Gange. Men da jeg en Morgen kom ned, var det, som om det Hele, de knuppende Træer, Buske og Planter saa paa mig med tusinde Øjne fra Hjemmet. Jeg tror virkelig, at jeg blev overrasket over, at noget Saadant kunde ske inde ved Kjøbenhavn, og jeg

følte det i disse Omgivelser som en Synd imod Hjemmets Tanke og Vilje, at jeg spillede Kort. Haven var paa tre Sider omgiven af et Plankeværk, paa den fjerde Side af en usædvanlig høj og tæt Buxbomhæk, hvilken jeg uvilkaarlig opfattede som en grøn Mur, og det faldt mig ikke ind, at der kunde være Noget paa hin Side. Etsteds stod tæt op til Buxbomhækken en Guldregn — eller, som jeg endnu foretrækker at kalde den: Guldranke — og da den begyndte at oplukke sine grønne Hylstre og vise sine dejlige, friske, gyldne Klaser, lignede den saa aldeles den ensomme Guldranke hjemme paa Højen i Lunden, at jeg næsten troede, den var fulgt med mig som en tro Ven. Den vakte igjen Hjemveen. Der var Tider, da jeg sad under den og var overbevist om, at den følte Noget og gjerne vilde have talt til mig.

En Søndag Morgen, da Træet stod med alle sine Klaser helt og pragtfuldt udfoldede og jeg gjennem den gyldne Rigdom saa op i den blaa Himmel og fik et Billede af den smilende Lyksalighed, der havde hvilet over mit Barndomshjem, hørte jeg pludselig først en Lyd af Vingeslag eller af lette Skridt og saa en dejlig Barnestemme tæt ved mig eller over mig. Først syntes det mig at svæve igjennem Luften, at komme med korte, hvirvlende Slag ligesom den første Lærke; men i næste Øjeblik var det endnu nærmere, ligesom i selve Træets Blomster, og jeg troede et kort Moment fuldt og fast, at Træet

sang, at noget Lykkeligt var sket hjemme, eller jeg tænkte egenlig ikke, i den Stund var jeg fuldstændig borte i hint Land, som vi aldrig skulle betræde, min Sjæl levede et kort, energisk Øjeblik i tillidsfuld, absolut Tro paa det skjønne Ubekjendte. Endnu et Blink, saa mærkede jeg, at Lyden ikke kom fra Træet, men fra den grønne Mur, fra en Fugl eller Fe derinde, og saa brød jeg med Hænder og Hoved ind i Hækken og saa da — at der var en stor smuk Have, og i den gik en hvidklædt Pige. Først havde jeg nær trot, at det var min Søster; men den Ubekjendte var ældre, saa ud til at være omtrent elleve Aar, og der var ved hende ikke det Hjemlige som ved min Søster, hun var saa særegent, glimrende smuk, og hun skinnede i de hvide Klæder næsten med Solglans. Pludselig traf et Blik fra hendes store, mørke Øjne lige ind i mine, syntes mig, og jeg foer tilbage, som om jeg havde gjort Uret.

Fra den Tid af forsvandt Hjemveen ganske, og selv Guldranken forekom mig, i Stedet for som før at række sig hjem til vor Have, beskæftiget med at se over den grønne Mur. Jeg kunde ikke lade være at kigge ind, saa ofte jeg troede, at hun var der, og skjønt jeg tidt saa Selskab af »smukke Folk«, Mennesker af den Slags, som jeg var vant til at omgaas, vedligeholdt sig dog længe Forestillingen om, at det egenlig var en Feverden, især naar hun var tilstede. Hun syntes at virke paa Andre næsten

ligesom paa mig. Yngre og ældre Herrer viste hende mere Opmærksomhed, end man plejer at vise Børn, og det var mig saa forstaaeligt. Om hun var skjult i en Klynge og blot løftede en Arm, kunde jeg af Maaden, Formen, en egen Virkning paa min Sans, kjende og føle, at det var hende. Hendes Kjole sad anderledes, dens Flige flagrede anderledes i Bevægelsen eller for Vinden end de Andres. Jeg er overbevist om, at hvad Sans jeg senere har havt for Billedhuggerkunst og rene, yndefulde Bevægelser, har jeg faaet vakt eller udviklet ved Synet af hende.

Jeg spurgte ikke Nogen om hende, og det undrede mig ikke, naar der blev indbudt Børn for at more sig med mig — Bryggers havde ingen Børn — at hun ikke var iblandt dem. Min Moder kunde have indbudt hende; Justitsraadinde Brygger ikke. Men jeg var altid genert, naar der blev leget i Haven, fordi jeg forestillede mig, at Alt foregik under Hendes Blik, og at det ikke skulde tage sig godt nok ud for Hende.

Blandt dem, der kom til mig, var en Søsterdatter af Dr. Hilder, en kjøn, blond, elleve eller tolv Aars Pige, med ejendommelig blide Dueøjne. Hendes hele Væsen havde en tilsvarende Blidhed, eller hvad jeg skal kalde det. Det var, som om hun ved fælles Overenskomst var bestemt til at skulle være deltagende for Andre, bære deres Bekymringer, komme i Besiddelse af deres Fortrolighed og aldrig tænke paa sig selv. Af de Ældre blev hun altid udvalgt til at have Tilsyn, at op-

give sin barnlige Fornøjelse for de Andres Skyld; men selv derved blev hun Hovedpersonen, Alting drejede sig om hende. Hun hed Sophie. Jeg fandt fra Først af ikke Behag i hendes Blidhed; men hun trak mig til sig ved den særegne Maade, hvorpaa hun unddrog sig min Overmagt. Nogle af de første Ord, vi vexlede, vare om en Bog, som jeg havde i Haanden, og som hun ikke forstod, og saa sagde hun stille, forstandig: »Det er maaske bedre ikke at være saa klog.« — Jeg spurgte, hvorfor det skulde være bedre. »Jo,« svarede hun, »for de Kloge er saa sjelden gode.« Dette Ord forstyrrede og næsten pinte mig; der var en Dobbelthed, jeg ikke kunde komme ud af. I Kraft af det Gode, som var hendes Domæne, hvis hun kunde bevise det, gjorde hun Fordring paa en Overmagt over mig, hvem Skolen netop vilde gjøre klog. Jeg valgte at smøge denne Overmagt af ved at vedkjende mig det Onde. Men derved fik hun i Øjeblikke en ny Overlegenhed; thi hun drev det Haarde i mig saa vidt, at jeg ikke kunde gaa videre uden at mishandle hende, og saa sagde hun: »Du er jo slet ikke saa ond, som Du gjør Dig.«

Naar jeg havde gjort hende Fortræd eller i flere Dage været hensynsløst uagtpaagivende imod hende, kunde der komme blide Scener, hvor hun viste sig som min Jevnlige, min Veninde, der skulde besidde min Fortrolighed, og det passede jo efter vor Alder ganske godt, eftersom jeg var et Par Aar ældre end hun, men dog i

Udvikling yngre. Hun udspurgte mig engang om mine Forhold hjemme, om dem, jeg havde ladt tilbage.

»Var der nu ikke nogen lille Pige, som Du holdt af?« spurgte hun, og da jeg svarede Nej, vedblev hun: »Er der heller ingen her?«

Med al min Naturs Utilbøjelighed til at tale om det, der laa mig paa Hjertet, kunde jeg ikke sige Nej hertil. Hvis hun hinsides den grønne Mur usynlig omgav mig, saa skulde hun ikke høre mig fornægte hende, og jeg svarede lydelig Jo.

»Saa maa Du naturligvis være hende tro og aldrig tænke paa nogen anden Pige. Og naar Du er bleven Student, kan Du fri.«

Jeg kunde have kvalt hende for det Ord. At fri! Med det Ord var forbundet Forestillingen om noget Lempeligt, Ansøgende, Regelret, Forstandigt, Kjedeligt, og jeg vilde naturligvis hente mine Tankers Dame ud fra Lanser og Sværd eller fra en brændende Bygning eller af en Løvehule.

»Det kan Du,« vedblev Sophie.

Jeg svarede Nej med en Stemme, der vist var halvkvalt af Vrede.

»Du gaar op til hendes Moder og taler godt for Dig, og saa faar Du ikke Nej.«

Jeg kunde ikke udholde den Snak og gik min Vej.

Alligevel var det mig en egen Tilfredsstillelse, naar Sophie engang imellem igjen bragte Sagen

paa Bane. Blot jeg kunde sige et Ord, om nok saa dulgt, der havde Hensyn til Hende, var mig som en Trosbekjendelse eller en Hylding, hun havde Krav paa og selv i det Fjerne kunde modtage som et Røgoffer. Saaledes spurgte Sophie mig engang efter endel Dages Fraværelse: »Har Du nylig talt med Hende?«

»Nej.«

»Har Du set hende?«

»Ja, det har jeg!«

Det straalede paany for mig, naar jeg ved dette Ja gjenkaldte mig Synet.

»Hvor?« spurgte Sophie, men fik intet Svar.

»Saa har Du listet Dig til at se hende om Aftenen! Det er ikke kjønt. Alting skal være aabenlyst.«

Dr. Hilder sagde om sin Søsterdatter, naar hun blev rost: »Ja, hun strikker godt«, og hvis dette ikke var et tilfældigt, saa var det et dybttænkt Ord, der betegnede hendes stille, blide Føjen Maske til Maske baade med Tanke og med Gjerning.

Østerbro var dengang — og er maaske endnu — meget daarlig brolagt. En Dag, da jeg gik til Byen, kom en aldrende Herre ridende, i Skridt; Hesten gled, faldt i Knæ med begge Forbenene, og Rytteren var nær ved at styrte ud over dens Hoved. Jeg sprang til og hjalp med et Ryk ham og Hesten op. Det Hele var forbi paa et Par Sekunder.

Et Par Dage efter mødte jeg ham tilfods i en af Alleerne. Han var allerede næsten forbi mig, da han standsede og spurgte, om det ikke var mig, som forleden havde givet ham en Haandsrækning, da han var nær ved at slaa Kolbøtte. Vi kom i Samtale; han spurgte om min Fader, sagde, at han kjendte ham af Anseelse, og indbød mig til sig. »I Grunden er det mig, der skylder Dem en Visit,« sagde han belevent; »men siden De ikke er i Deres Hjem, og jeg har mit nær ved, saa skyder jeg mig ind under min Alders Privilegium.«

Han gav mig sit Kort, hvorpaa stod Konferensraad, og jeg stak det til mig uden at bryde mig videre derom, da jeg fandt det flovt at gaa til ham og modtage Tak. Men da Fru Brygger saa det i mit Spejl, spurgte hun ivrig, hvordan jeg var kommen til det. Jeg vidste, at hun saa op til en Konferensraad som en Høne til en Kalkun, og sagde derfor med endnu større Ligegyldighed, end jeg virkelig følte, at det var en Mand, der havde inviteret mig.

»Hvordan kom han til det? Kjender han os?»

»Det ved jeg ikke; men han kjendte Fader.«

»Naa.«

Saa blev der ikke talt mere derom, før Justitsraaden kom hjem. Han var ogsaa imponeret, men viste det kun ved den Omhu, hvormed han spurgte, uden at forandre sin rolige Stemme. »Er det ham, som bor her nede ved Clasens Have?« — »Det ved jeg ikke.« — »Sagde han da ikke,

hvor han boede?« — »Nej, han mente vel, at saadan en fornem Mand var kjendt nok; men han sagde, han boede nær ved os.« — »Hør, Axel, jeg tror det Altsammen, naturligvis; jeg tror, at han har givet Dig sit Kort, og jeg tror ogsaa, at han har sagt, han boede nær ved; men jeg tror, at han har set Dig krybe op dernede i Haven og indbudt Dig til at gaa den rigtige Vej.«

»I Haven?!« raabte jeg uden for Øjeblikket at bryde mig om det Onde, der laa i Justitsraadens Ord, idet han efter sin Natur eller for at hævne sig forudsatte, at mine Ord kun vare plebejiske, halv-paalidelige, og at jeg var bleven behandlet *du haut en bas.*

I Haven! Der gik et Lys op for mig. Saa besynderligt det end nu forekommer mig, saa er det dog vist, at jeg ved at se derind havde manglet en Sands eller havt en Sands for meget. Det var et Rige udenfor Verden, og jeg bragte det ikke i nogen Forbindelse med Virkeligheden, opfangede ikke Fysiognomierne saadan, som vi ellers gjøre, til daglig Brug. Gjennem det lille Hul i Hækken havde jeg visselig set Hende bestemt, men alt Andet kun som Skygger. Nu stod det pludselig for mig, at jeg i Afstand havde set en aldrende Mand i gul Nankinsfrakke og med grøn Saffians Kasket og Merskumspibe i Munden. Han blev mig med Et aldeles tydelig, og det kunde være Konferensraaden, skjønt jeg aldrig havde tænkt mig en Konferensraad i gul Nankinsfrakke.

Det er kun i den tidlige Ungdom, og kun en eneste Gang i sit Liv, at man kan opleve det Sælsomme: at begive sig paa Vej for at aflægge Besøg i Feriget, hvorom man aner eller ved, at det dog ikke er et Ferige, men alligevel med al den Sjælens Dirren, som man vilde fornemme, hvis det var — at gaa ind for at besøge Titania og Oberon i et Rige af Solnedgangsskyer, og spørge efter Konferensraaden og blive modtaget af en rigtig elskværdig dansk Embedsfamilie og dens dejlige Barn. Hvad er størst, Tabet eller Vindingen? Eller rettere: Hvad i Verden kan sammenlignes med Blandingen af begge Dele? Der var saa smagfuldt, hyggeligt og belevent, og over disse Kulturens smukke Prosa-Virkninger faldt Poesiens Guldglans.

Ogsaa Hun skiltes fra Fantasilandet; men jeg fik rigelig Erstatning i den forunderlige Virkelighedens Sødme, der var i Atmosfæren om hende ligesom om en Blomst. I Sandhed, mit hele Væsen drak den ind. Jeg havde i de Øjeblikke ingen Alder, det vil sige: Jeg var hverken forelsket som en Mand eller som en Dreng, men dybt gjennemtrængt af det usædvanlig Yndige, barnlig Kvindelige. Det er muligt, at jeg ikke nu, opfyldt af senere Erindringer, kan huske hende aldeles nøjagtig fra den Tid og skille Barnet fra den Voxne. Dog forekommer mig det saa. I alt Fald var det Væsenlige tilstede. Nogle faa, udvalgte Fysiognomier have den Evne at frembringe en besynderlig, henrykt-svimlende For-

nemmelse, naar man betragter dem, og for hendes Vedkommende hidrørte den fra, tror jeg, at Skjønheden — en ejendommelig Skjønhed, det ædle Udtryk for en Sjæl, der var skabt til Ømhed og til at løfte sig højt, og derved kom til at gjøre et Indtryk, hvorfor jeg ikke har andet Navn end det utilstrækkelige: glad-vemodigt — i første Øjeblik syntes mest karakteristisk ved Pandens og Øjenbrynenes ideale Linjer og ved de mørke Øjne med de lange Øjenhaar; men saa opdagede man pludselig, at den samme Skjønhed, det samme Udtryk, skjønt paa helt anden Maade, i ny, overraskende Form, var ved Munden, og det var denne mysteriøse, sjælfulde Harmoni, der saa fuldstændig betog Sandsen. Nu forstod jeg instinktmæssig den tilsyneladende kurtiserende Høflighed, jeg havde set Alle vise hende; det var Virkningen af den Følelse, hun frembragte, at om hende skulde man værne, hun var et almenmenneskeligt Gode, bestemt til at glæde Alle og gjøre En salig.

Hun var paa en Maade mere Barn end Sophie; hun havde ikke tænkt over Forskjellen mellem Klogskab og Godhed, men havde Hjertets Klogskab uforstyrret. Man lod os gaa ene sammen i Haven, og jeg undrede mig over, at vi kunde gaa og tale saa ligefrem sammen. Hun sagde: »Jeg tænkte nok efter Faders Beskrivelse, at det var Dem.« — »Efter Deres Faders Beskrivelse? Men De kjendte mig jo ikke!« — »Jo,« sagde hun, idet hun gik hen mod Buxbomhækken, »jeg

kjender Dem godt. Her er et lille Hul, som jeg har kigget igjennem; men De skal ikke sige det til Nogen, for det er ikke rigtigt at kigge ind til fremmede Folk.« — »Jeg har ogsaa kigget ind til Dem,« sagde jeg. — »Har De? Dét havde jeg ikke trot om Dem. Jeg troede, De havde alvorligere Ting at tænke paa.«

Hvilke besynderlige Ord! Saa naivt, dameagtig, irettesættende! Jeg havde jo ogsaa, eller jeg burde have, alvorlige Ting at tænke paa! Hun vakte ved sine Ord eller ved Blik, Stemme, Personlighed, den første heftige Fornemmelse af, at jeg havde et Maal langt ude, var kaldet til Noget. Hun løftede mig op til en Værdighed, ganske anderledes end den, jeg hidtil havde tillagt mig selv: en, der skulde erhverves.

Endnu et Udbytte bragte jeg med hjem, hendes Navn: Astrid, og med den Romantik, som griber Alle, Unge og Gamle, hvem Kjærligheden kommer nær, læste jeg naturligvis en hemmelig Betydning i, at hendes Navn begyndte med samme Bogstav som mit.

Jeg var endnu engang derinde, saa kom Sommerferien — lidet vilde jeg have trot Nogen, som kort forinden havde sagt mig, at jeg engang nødig vilde hjem! Forgæves bebrejdede Hjertet sig sin Synd, sin Utroskab, og spaaede sig selv dunkelt en Straf derfor. Jeg var nu engang løsrevet fra Moderjorden, havde begyndt som Planet at rulle mig om mig selv og bevæge mig om min egen Sol. Først da jeg gjensaa Poplerne,

begyndte Hjemmets Minder at dufte i Sindet; hvert Træ hilste mig, først trohjertig-bebrejdende, saa kjærlig-tilgivende, og da jeg svingede ind i Gaarden, da Hundene glammede i højen Sky, da Karle og Piger stode i Dørene eller ilede til, da Fader og Ritmesteren kom ud paa Stentrappen fulgte af min Søster og vor Kusine — ja, da hørte jeg igjen mine Egne til og bragte kun en Fremmed med i Hjertet.

Ritmesteren var aabenbart mindre livlig end før; men Fader havde, i det Mindste i de første Timer, det for mig saa Indtagende, et Udtryk af den tidligere Lykke og Anselighed. Det var, som om vi kastede Lys paa hinanden; han, glad over, at jeg var voxet og var sund, jeg følende Stammen, hvortil jeg hørte, igjen rank og kraftig. Og saa var min Søster voxet og saa net, tydelig nok i gode Hænder; men trods den hemmelige Taknemlighed, jeg i Hjertet følte mod »vor Kusine«, kom igjen den sære Lyst til at lade hende undgjælde for, at hun ikke var vor Moder, og Forsøg paa at øve mig i kold Høflighed — Noget, der samtidig gjorde mig selv ondt, fordi jeg nu vidste, at hun ikke var formuende.

Valdemar kom farende over, aldeles ellevild, dels vel af Glæde over at gjense mig, dels af Iver for at fortælle mig, at nu endelig skulde han tilsøs. Tre Ting af Søvæsnet havde han allerede lagt sig til: han bandede, gik i Kadetlærreds Benklæder og kunde ikke blive ved Jorden, men vilde altid klatre op. Vor første Samtale fik vi i Toppen

af et Træ, hvor der rigtignok var Kirsebær. Jeg forekom mig selv saa tam, og lod beredvillig det »kjøbenhavnske Væsen« tage af mig. Hans Forældre beklagede, da jeg kom over, at Gaardene igjen vare gledne saa langt fra hinanden, og at de sjelden eller aldrig saa Fader. »Jeg behøver ikke at sige Dig, Axel,« sagde Valdemars Fader, »at jeg baade holder af Din Fader og respekterer ham; men han gaar for meget i Morgensko, og det er, Pinedød, ikke godt.«

Det var en vanskelig Ting for mig, der skulde af Valdemar lade mig øve i ny Vildskab, at optage dette Vink og sige Nogetsomhelst til Fader — thi jeg forstod godt, at der laa Mere i Ordene end de just udtalte; jeg havde jo selv snart mærket, at vor hele Gaard mere vegeterede end levede. Men en Dag, da jeg gik med Fader over Gaarden, gjorde jeg opmærksom paa, at den ene Længde dog vist trængte til at ombygges.

»Ja, vist,« svarede Fader; »man hører nok, at Du kommer fra Kjøbenhavn, hvor man ikke lærer, hvad Penge koste. Men det er meget rigtigt, den skal ogsaa ombygges; vi er ilav med det og med Mere. Jeg maa jo tænke paa Fremtiden og Dig,« tilføjede han og strøg mig kjærlig om Haaret.

Det var første Gang at jeg hørte Fader tale om Penge eller lægge Vægt paa dem. Men saa tilføjede han: »Det er endda ikke saa stor en Kunst at bygge en Gaard op; Du, Axel, har en større Kunst at udføre: at bygge Dig selv op til

at være Gaardens Herre og Brødgiver for mange Mennesker. Lad os nu kappes!«

Ferien gled hen, som lykkelige Dage gjøre: man forstaar ved deres Slutning ikke, hvor Tiden er bleven af, og hvad man har gjort med den.

Saa hengik Efteraaret og Vinteren med Flittighed og med Længsel efter Guldranken og efter Alfefolket, der skulde flytte ind hinsides, naar den stod i Blomst.

De kom ogsaa saa samvittighedsfuldt som Sol og Sangfugle, og jeg var inde hos dem; men Skæbnen havde fundet, at jeg nu var gammel nok til ikke at nyde Lykken uforstyrret.

Netop medens Jord og Himmel lyste om mig, begyndte det at tage sig underlig mørkt ud i Brevene hjemmefra. Alle syntes at være vel; men mellem Linjerne laa noget ubestemt Ængstende. Jeg skrev til Ritmesteren, fordi jeg mente, at han paa sin Vis vilde give mig Oplysning; men han svarede ikke. En Dag, da jeg vilde ud med nogle Kammerater og spille Langbolt, sagde Justitsraaden med en egen Tone: »Naa, Du vil ogsaa spille Bolt; det gjør de nok bedre hjemme.« Jeg vilde ikke spørge ham, om han mente Noget dermed, fordi jeg ikke af ham vilde erfare noget Ubehageligt; men jeg skrev strax til Fader og spurgte, om der var Noget i Vejen. Han svarede

efter et paafaldende langt Ophold, at han havde havt nogle Fortrædeligheder; men det vilde være for vidtløftigt at omtale dem, og jeg kunde heller ikke forstaa dem; jeg skulde blot ikke lade mig forstyrre i mine Studier; han kunde næsten ønske, at jeg ikke kom hjem i Ferien, »skjønt Du ved nok, min egen, kjære Dreng, at jeg ikke siger det, fordi jeg ikke længes efter Dig, eller fordi Nogen kan være mig kjærere at have om mig.« Selv om der havde været et Forbud, var jeg ikke bleven hjemmefra. Dengang var det for mig, som om Ondt maatte gaa af Vejen, hvor jeg kom.

Hvad der var i Vejen, har jeg aldrig erfaret fuldstændig og nøjagtig, og kunde det være blevet oplyst i alle Enkeltheder, vilde sandsynligvis en vis Mand ikke have faaet Lov til at gaa saa rolig i sin Grav, som han sluttelig kom til, efter menneskelige Øjne at dømme. Det synes at have gjældt om en meget betydelig Sum, som Fader havde optaget i Gaarden for at forbedre og forny Driften, og som han gav Kvittering for, men aldrig fik udbetalt. Hvorledes dette havde været muligt, var netop Spørgsmaalet; af Mange blev det betvivlet, af Andre blev det, hvis de ikke tvivlede, lagt Fader til Last som en uforsvarlig Uforsigtighed, medens det var at mærke paa Fader, efter senere Ytringer overfor os Børn, at han følte sig uskyldig heri og betragtede sig som Offer for en Underfundighed, man ikke kunde væbne sig imod. En Version var, at Ritmesteren skulde have overbragt Vedkommende Papirerne og faaet Sum-

men udbetalt, men ikke været ædru, da han red hjem, og have tabt den. Fader benægtede Muligheden heraf.

Ritmesteren kom ganske ud af sig selv over den dobbelte Beskyldning, at han ved Mangel paa Ædruelighed havde ruineret min Fader. Det var første Gang, at det blev aabent sagt ham, at han ikke var afholdende, og da det ikke var blevet ham sagt af Andre, havde han formodenlig ophørt at tro sig selv, naar han tænkte det. Beskyldningen virkede paa ham med overordenlig Magt. Han sagde, han vilde vise Verden, hvilken Løgn det var, ved aldrig mere at smage nogen Slags Spiritus, og det holdt han! Med samme Lidenskab tog han sig af Faders Anliggender, og da han ikke forstod sig paa dem og blot fandt dem fortvivlede, tilbød han Fader at ville ægte en rig Enke. Man fortalte paa Gaarden med en Slags Humor, med en sørgmodig Beundring, hvori der var Skjemt, at han var redet ud for at fri, men var kommen kjørende hjem, fordi han havde solgt sin Hest, da Frieriet var mislykket. I de kummerfulde Minder, jeg har fra den Tid, er indblandet en mild Sorg over, at han ikke havde min Sympathi og Anerkjendelse nær, og at jeg ikke kom til at kjende ham helt, i Handling og i Smerte, og om mulig holde endnu mere af ham. Den usædvanlige Aandsanstrengelse og Sindsbevægelse i Forening med den pludselige Afholdenhed, som selv Lægen fraraadede ham, paadrog ham et Anfald af Delirium, hvoraf han ikke kom sig, og

det Faktum, at han, der i visse Maader, for sent, var det mest afholdende og selvopoffrende Menneske, døde en Drukkenbolts Død, bestyrkede naturligvis Folk i den Mening, at vor Modpart havde Ret, og at der havde været »et underligt Hus paa den Gaard«.

Fader talte en Stund ikke til mig om sine — vore — Anliggender, ja undgik endog omhyggeligere end i sine Breve at berøre dem. For nogle Mennesker er det en Lettelse at tale om deres Sorg, for Andre bliver den endnu tungere, naar den skal helt og tydelig frem i Ord og tillige foraarsage en Anden Pine. Tildels laa det vel ogsaa i, at Fader ikke var frugtbar paa Udveje og ikke sangvinsk i sin Tro paa saadanne. Ulykken blev ham derfor mere en Tilskikkelse, en Vægt, der skulde bæres, end en Gjenstand for Kamp, og det, som han gjerne vilde have kæmpet og oprørt sig imod til det Yderste, den bitre Uret og Krænkelse, vilde han ikke sætte mig ind i formedelst hans dybe, skaanselfulde Kjærlighed, og rimeligvis fordi han frygtede, at jeg, skjønt kun en femten- til sextenaars Dreng, ikke vilde være forblevet passiv.

Det var jeg da ikke alligevel, men paa pinlig, utilfredsstillende Maade, i Tankerne. Jeg følte Trykket, der hvilede over Huset, uden at vide, hvor det kom fra; jeg lagde Planer med en Intelligens, der længtes efter Lys og grov som en Muldvarp — Planer, uden at vide mod hvem og uden at kjende Midlerne til deres Udførelse. Om

man end husker, at man som lille Barn har tænkt og følt Mere, end de Ældre anede, antager man dog ikke, at et andet Barn tænker og føler Mere, end hvad det siger, og jeg troede derfor, at min Søster, der var fem Aar yngre end jeg, ikke lagde Mærke til Noget; men denne hendes tavse, uskyldige Uvidenhed skar mig i Sjælen. Atter bragede Huset og truede med Sammenstyrtning, og atter skulde jeg maaske tage hende i mine Arme; men jeg var for gammel til at tro, at Moder vilde komme. I Stedet for den skjønne, store Rædsel, i Stedet for den gode Aand, der vilde svæve frem i Dødningeklæder, men med Kjærlighed, hang Prosaens Mur truende ud over mig. I enkelte Øjeblikke gjorde selve min Søsters Tavshed mig bange, og jeg ventede, at der igjen skulde komme et sælsomt, forfærdende Ord; thi Noget maatte hun jo tænke, især da hun var bleven ene, Fader havde sendt »vor Kusine« bort, fordi han ikke troede at have Ret til at holde det samme store Hus som før.

En lille Familie, der bor tilleje, har dog i sin Sorg det Trøstende, at den kan være ene, naar den vil, og ikke lade Verden spejde ind; men anderledes er det paa en saadan stor Gaard, hvor Murene tale med, baade vemodig og tilskyndende, hvor midt under Ens Kummer Hanen galer glad, hvor Kvæget brøler sundt fra Stalden, hvor Hestene skulle rides tilvands, hvor Mælkespandene med Messingbaand om stilles ud og lyse i Solskin ligesom i glade Dage, og hvor en hel

Befolkning er paa sin Maade deltagende, nysgjerrig med nedslaaede Øjne.

En Dag, da jeg var nede i Haven, kom pludselig en af Pigerne grædende ned og sagde, at »Rettens Folk var deroppe«.

Da jeg kom farende op, saa jeg Herredsfogden med Sognefogden og endnu et »Vidne« i tilsyneladende venskabelig Samtale med Fader; men Fader var ligbleg. Med Herredsfogden fulgte en fremmed Mand, en Prokurator, en blond Mand med matblaa Øjne og et meget roligt Ansigt. Idet jeg kom til, hørte jeg ham sige højt, men rolig: »Ja, saa vil jeg bede Hr. Justitsraaden skride til Sagen, idet jeg paa min Klients Vegne reserverer mig Alt fornødent.«

»Vi skal efter Loven først tage det, som bedst kan undværes,« sagde Herredsfogden.

Prokuratoren svarede: »Jeg skal overlade Hr. Justitsraaden at gaa frem i den Orden, De vil.«

»Her er en Chiffonniere,« sagde Justitsraaden, idet han lagde Haanden paa Møblet, »hvor meget skulle vi vurdere den til?«

I det Øjeblik, da Justitsraaden berørte Chiffonnieren, var det, som en iskold Haand blev lagt paa mit Hjerte — jeg forstod, hvad der skete: der blev gjort Arrest, man tog vore Møbler.

Fader fulgte stille med og hørte uden at gjøre en Bemærkning sine Ejendele blive vurderede og skrevne. Jeg fulgte bestandig mekanisk med. Jeg havde en besynderlig Fornemmelse, næsten som om der var noget Glansfuldt ved mig, der

kunde kæmpe med disse Fremmede og forjage dem, men hvert Øjeblik paany følte sig afmægtigt og gik af Stykke for Stykke, med hvert Numer de skrev.

Fader fjernede sig lidt, gik hen til sit Chatol og fremtog nogle smaa Maroquins-Æsker, som han gjorde Mine til at stikke i Lommen; men han blev blussende rød, tog Æskerne op igjen og lagde dem paa et Bord.

Justitsraaden nærmede sig og slog Fligen af Bordtæppet over dem.

Prokuratoren, der var meget nærsynet, men alligevel saa, nærmede sig ogsaa, slog Tæppefligen tilside, bøjede sig ned, besaa Æskerne saa nær, at han næsten berørte dem med Øjnene, aabnede dem og sagde: »Hem, der er Grund til at tro, at dette Stads er ægte; det maa være værdifuldt.«

Det var min salig Moders Smykker.

Saadan gik man hele Huset igjennem, »skrev« Alt, selv Senge og Sengeklæder, gik i Staldene og paa Lofterne og skrev, hvad der forefandtes, med Undtagelse af »Saakorn og Fødekorn«, ind i Mælkestue og i Fadebur, hvor der stod endel Tønder Smør, som vare bestemte til Salg og ikke henregnedes til »nødvendige Fødevarer« og derfor toges med.

Da man var færdig, sagde Prokuratoren til Fader: »Jeg behøver næppe at gjøre opmærksom paa, men skal dog gjøre det for en Ordens Skyld, at det nu paaligger Jægermesteren at lade Alt, hvad her er opskrevet, forblive i uforringet Stand

og sørge for, at Intet forkommer, da Den, som handler derimod, efter Loven af 11te April 1840 bliver at anse som Tyv.«

»Det var ikke nødvendigt at sige,« sagde Justitsraaden.

»Nej,« svarede Prokuratoren, »men jeg gjorde det for en Ordens Skyld, og fordi Vederparten ikke har en Prokurator tilstede.«

»Saa skylder jeg Dem Salær,« sagde Fader.

»Jeg vil efter Omstændighederne ikke sætte det paa Regning,« svarede Prokuratoren med uforstyrret Ro.

Da de vare tagne bort, var det, trods Stilheden, der havde hersket under den hele Forretning, som om en umaadelig Storm var gaaet over Gaarden. Det forekom mig, at den havde bortført selve Møblerne, uagtet de stode paa deres Plads. Alting var forfærdelig tomt, og jeg selv var bleven saa lille, ligesom krympet sammen. Men Hjertet var fyldt af en Kummer og Medfølelse, som der intet Ord er for, hvergang jeg saa paa min Fader og Søster. Min Søster havde sat sig paa en Skammel, tilsyneladende rolig og uden Forstand paa, hvad der foregik; men saadan som Barnet sad der, var det som levende Symbol paa Husets Ydmygelse. Fader gik op og ned ad Gulvet. Han tænkte maaske under det uhyre Tryk udelukkende paa os, ligesom vi Børn tænkte udelukkende paa ham og hinanden indbyrdes. En saadan Sorg, hvor materielt dens Ophav er, er dog ideal, fordi man glemmer sig selv over

de Andre; men det er saa vanskeligt at finde Ord til de Andre.

Endelig sagde Fader blidt: »Kom, lad os gaa ned i Moders Have.«

Det var en Avgustaften, og det begyndte at skumre. Himlen var klar og Luften mild, men underlig fugtig; over Haven hvilede den dybeste Stilhed.

Vi gik meget langsomt, og mine Tanker slæbte sig tunge og dunkle gjennem min Hjerne, indtil vi kom til Moders Have, saa ved jeg ikke, hvad der gik af mig; men pludselig, i Halvmørket under Træerne, brød Smerten frem med Raseri, jeg kastede mig ned, vred mig i Græsset, græd og gned Ansigtet mod det vaade Græs. Da foregik en Scene, som Himlen vel har set ned paa; med Et laa vi alle Tre grædende og hulkende i hinandens Arme og kyssede hinanden, og saa, uden at der var blevet vexlet et Ord, gik vi op og vare stille i Sindet.

Min lille Søster dækkede Aftensbordet. Enten fordi de ikke bleve kaldte eller af undselig Medfølelse afholdt Husets Folk sig fra at komme ind som sædvanlig. Tilfældigvis var alt vor Smør blevet nedlagt i Tønderne, som vare skrevne, og Barnet kunde ikke opdrive andet end et lidet Stykke, som havde været paa Bordet om Middagen. Hun vilde ikke gaa eller sende over til Forvalteren og laane. Men vi toge alle Tre saa lidt, af Hensyn til hinanden, at der endda blev tilovers.

Den Nat og mange følgende Nætter sov Fader, som vi senere erfarede, paa Gulvet; han kunde ikke lægge sig i en Seng, der var »skreven«.

Jeg tør hverken rose eller dadle Fader for den Maade, hvorpaa han tog Sagen. En anden Mand i hans Sted vilde maaske have gaaet ud imellem Folk, talt meget, beklaget sig, lagt Skylden paa Andre og paa en eller anden Maade fundet en lille Virksomhed, der havde forlænget den haarde Kamp, som de have at bestaa, hvis Skæbne gaar nedad. Men han havde trukket sig tilbage i Stilhed, var uvant til at færdes imellem de travle Mennesker, for idealt tilbageholden til at klage, vinde Medlidenhed og gjøre den i Penge. I Stedet for at søge en Kniv til at aabne »den Østers, vi kalde Verden«, aftog han alt mere og mere af sin Rustning for at gjøre det uhæderligt for Andre at stikke, men i Virkeligheden for at modtage flere Stik. Verden er haard mod en slagen Mand, der ikke vil gi'e sig.

Hvor meget jeg end kunde se og sympathisk føle, at han led, havde jeg dog ikke Forestilling om den fortvivlelsesfulde Kamp, der foregik i hans Sjæl; men jeg fik denne Forestilling. Han kaldte mig en Dag ind til sig. Hans blege, gullige Ansigtsfarve skar mig i Sjælen, og jeg blev forfærdet, da jeg saa, at hans Øjne vare underløbne med Blod.

Han kunde se det paa mig og sagde blidt: »Jeg ser vist daarlig ud; jeg har havt lidt Feber; men nu er det ovre.

Jeg maa tale med Dig, Axel.

Du skal vide og bevare i Dit Sind ved Siden af Evangeliet, at jeg har lidt Uret. Du skal bevare det for Sandhedens Skyld, ikke for at hævne mig.

Jeg har lidt en sær, en uforklarlig Uret. Jeg har i min Skrøbelighed været saa forbitret, at jeg tænkte paa at tage en Mands Liv. Men, takket være Gud, jeg fik de fejge og blodige Drømme bort.

Der har været Meget hos mig. Det har ængstet mig til Vanvid, at Du og Din Søster, naar I leve, kunne komme til at begaa Uret. Jeg har gaaet og tænkt, Axel, at det var bedre, om vi døde sammen.«

Her standsede Fader og drog Vejret dybt og lukkede Øjnene og saa ud, som om han skulde segne. Jeg vilde holde ham, og Himlen ved, at i det Øjeblik, jeg berørte hans klamme Haand, vilde jeg helst dø med ham; jeg var nær ved at kvæles af en bitter Fornemmelse, der alligevel, synes mig nu, var overordenlig velgjørende i sin Resoluthed og mægtige Kjærlighed. Men han rettede sig og vedblev:

»Men ogsaa det Vanvid har jeg med Guds Bistand forjaget. Jeg siger Dig det, for at Du skal vide Alt. Bliver Du engang selv Fader, vil Du bedre forstaa mig. Du skal vide, naar Du fristes til at gjøre Uret, at Din Fader vilde dø med Dig for at forebygge det, og Du skal være Din Søsters Vogter. Du skal vaage over hende

som en Hund; dette er mit Testamente og min Velsignelse. Tager Du derimod?«

»Ja,« svarede jeg med Graad i min Hals, men af al min Sjæl og alt mit Hjerte.

»Saa skal,« vedblev han, »Himlens Velsignelse komme til Dig som Dug den Aften, Du mindst venter det, og Du skal komme værdig til mig og Din Moder! — Bed nu Dit Fadervor. Herren vil være hos os i denne Stund.«

Efter en lang Pavse sagde Fader: »Endnu Et, Axel. Der er en Ting, Du skal gjøre nøjagtig, som jeg siger Dig, ikke mere og ikke mindre. Vil Du love mig det?«

Jeg lovede det.

»Axel, min brave Dreng, mit kjære Barn, jeg tror ikke, at jeg har langt tilbage. Bliv ikke saa angst; jeg vil gjøre Mit for at blive hos Dig og Din Søster. Du kan endnu idag hente Doktoren. Men naar jeg skulde dø snart fra Dig, saa skal Du, saasnart jeg er død, gaa til den Mand, hvis Navn er opskrevet i dette lukkede Brev til Dig, og sige ham: »Min Fader er død; han stævner Dem i sit eget og sine Børns Navn.« Ikke mere og ikke mindre, og fra det Øjeblik skal den Mands Navn være glemt af Dig, hvad end Nogen vil komme og sige Dig. Vil Du gjøre det?«

»Ja, Fader,« svarede jeg; men hvor stærk jeg end var, svigtede Legemet, og for første og sidste Gang i mit Liv besvimede jeg.

Den haarde, højtidsfulde, sønderrivende Stund, hvis Bitterhed jeg allerede forud havde prøvet og smagt, kom kun altfor snart. Jeg kunde ikke være Iagttager; men enhver gribende Begivenhed danner i Erindringen et faststaaende Billede, som man senere kan ligesom gaa omkring og betragte, og det synes mig, at det var en mærkelig Død. Da den virkelig nærmede sig, ophørte, som det syntes, alle de kvalfulde Tanker, og af den dybe, blide Ro, der fulgte, blev han selv skuffet, saa at han lagde Planer om en tarvelig, men virksom Fremtid. Han omtalte med stor Klarhed, hvilke Midler der var hertil, og hvor lidet der egenlig var tabt, da han havde faaet Lov til at beholde det Væsenligste, sine Børn. Men samtidig steg Længslen efter Moder mægtig og forklaret frem i hans Sind, saa at han bevægede sig som et Pendul mellem to Verdener af Kjærlighed, og medens han stille talte baade om os og om Moder, fæstede hans Øjne sig pludselig paa mig med et Udtryk af forunderlig, ubeskrivelig Spørgen, Lytten, Manen — og brast.

Jeg ved, at jeg ikke græd. Der var, idet han gik fra os, i min Sjæl en dyb Fornemmelse af, at det havde Andre Skyld i, og denne Følelse ligesom tog mig ved Haarene til at udrette det Ærinde, han havde givet mig. Jeg havde ikke havt nødig at aabne Brevet og se Navnet; det vidste jeg saa at sige af Luften omkring os. Jeg gik paa min Fod de to Mil og gik lige ind til

Manden i hans Stue. Han sad med Briller paa og læste en Avis. Jeg sagde til ham de Ord, der vare mig paalagte: »Min Fader er død; han stævner Dem paa sine egne og sine Børns Vegne.« Han fægtede med Arme og Ben og saa ud, som om han havde faaet Noget i Halsen. Jeg gik tilbage, som jeg var kommen, uden en bestemt, tydelig Tanke, og da jeg kom hjem efter de fire Mils Marsch, træt og med Sugen for Hjertet, spiste jeg til tørt Brød Skallen af en Citron, der var bleven udpresset til Fader.

Det er en mærkelig Blanding af Kjærlighed og Egenkjærlighed, hvormed en Broder ofte, maaske i Reglen, betragter sin Søster. Jeg kan ganske godt forstaa, hvorledes saa mangen Broder har været imod sin Søsters Forelskelse, især naar han ikke kjendte og beundrede Gjenstanden, og har tvunget hende til et anseligt Giftermaal. Han vilde — rent personlig Egennytte ikke taget med i Regning — bringe hende i Havn; han anlagde sin Forstands Maalestok paa hendes Lykke; hans Hjerte var skinsygt paa hendes Kjærlighed til en Mand, og han troede sig berettiget til først og fremmest af hende at vente opofrende Troskab mod Familien. Saa ung jeg var, og saa lille min Søster var — hun var mellem ti og elleve Aar — blandede noget Lignende sig utydelig ind i

mine Følelser. Det, at hun skulde blive reven bort, falde fra »Familien« — som jo dog var død, den var kun hende og mig — stod ængstende for mig. En anden Ulykke tænkte jeg vel mindre paa; men den var dog ikke aldeles fjern fra min Fantasi: at hun kunde komme imellem Mænd, Mandfolk, hvis blotte Blik paa hende jeg ikke kunde lide. Men til den Slags Følelser føjede sig, saasnart jeg saa paa hendes Ansigt, der mindede baade om Fader og Moder, Kjærligheden til hende selv og de Bortgangne, den Slags Kjærlighed, der ikke giver Grunde for sin Vedhængen, sin Omhu og Angst, men er i hver Blodsdraabe. Og dertil kom Løftet, min Fader havde taget af mig; jeg skulde vogte hende »som en Hund«. Den Slags Løfter betyde ikke stort, naar de ere fremkomne under øjeblikkelig Paavirkning, uden at de hvile i selve Naturbunden. Men det var taget mig ud af Hjertet, og jeg var stolt af det Ord »som en Hund«: fuldstændig, hensynsløs, trofast og stærk som en stor, klog Hund.

Som Følge deraf kom jeg strax i Kamp med dem, der nu vilde tage sig af os — thi en Mand kan nok blive ulykkelig, uden at Verden bryder sig om ham; men han kan ikke dø uden at vække Opmærksomhed, og ofte følger hermed Deltagelse for de Efterlevende. Der viste sig en Formynder for hver af os, og et Par Slægtninge kom tilstede ligesom fra Luften. Det opdagedes snart, at der var en Familie-Stiftelse eller et Legat, hvortil min Søster havde Adkomst, og

hvorved der materielt var sørget for hende. Saa var der ikkun mig at bryde sig om, og det blev efter lange Beregninger endelig godtgjort, at der ud af Boet kunde regnes paa en lille aarlig Sum, som endog med Tiden vilde blive noget forøget. Der var altsaa nu intet Andet at bestemme end det Vigtigste: hvorledes min Søster skulde opdrages. Det blev først vedtaget, at hun om mulig skulde anbringes hos Valdemars Forældre; men det vilde jeg ikke, fordi der var for mange Drenge, og fordi hun blev for nær ved den Gaard, vi havde mistet. Jeg havde ingen Magt til at gjøre min Vilje gjældende; men der er alligevel en indre Magt hos Den, hos hvem en Afdød er tilstede, og Folk give efter for den, naar ikke netop deres egen Fordel staar paa Spil. Man spurgte, hvad fornuftigt Forslag jeg da kunde gjøre; om jeg ønskede, at hun tilligemed mig kom i Huset hos Bryggers og blev sat i en kjøbenhavnsk Pigeskole. Nej, men jeg forlangte, at der ikke maatte være Vand imellem os, saa at Is eller Storm ikke skulde hindre os fra at komme sammen, og jeg bad om, at der maatte blive skrevet til den Dame, som hidtil havde opdraget hende, og at det maatte blive forsøgt, om de kunde blive sammen. Hun kom strax rejsende og var villig til Alt. Hun anviste ogsaa en Gaard paa Sjælland, hvor de Begge kunde finde et Hjem, og hende troede jeg. Alt Fjendskabet, som vi bestandig havde vist hinanden — eller rettere, som jeg havde tvunget mig selv og tildels hende

ind i — var nu ophørt, uden at vi dog talte videre sammen. Men forinden vi skiltes, greb hun en Lejlighed, da vi stødte sammen ene, og sagde: »Axel, det glæder mig, at De har vist mig Tillid. De er nu Familiens Hoved, og jeg vil i Tiden staa Dem til Ansvar for Deres Søster.« Om saa mit Hjerte havde ligget aabent for hende, kunde hun ikke have valgt sine Ord rettere til at gjøre Indtryk paa mig og lade mig trygt skilles fra dem, skjønt det forekom mig, at jeg slap altfor let fra det Hverv, Fader havde lagt paa mig.

Det var nu langt ud paa Efteraaret, og som Skoledreng havde jeg forsømt meget; men det var bestemt, at det ikke skulde blive derved.

Samme Dag, som jeg kom tilbage til Bryggers, kaldte Justitsraaden mig efter Middagsbordet til en Samtale i Enrum og sagde til mig med sin dæmpede, monotone Stemme: »Hør nu, Axel, Du er jo et fornuftigt Menneske, og man kan tale med Dig. Der er hidtil blevet betalt ret Anseligt for Dig, det skal jeg indrømme, uagtet det ikke var Mere, end der kunde ventes efter Fordringerne, som stilledes. Jeg har ikke havt nogen Fortjeneste paa Dig, hvilket jeg ogsaa vilde anse for usømmeligt; men kort og godt, der har ikke været Noget at klage paa Betalingen. Nu er det, som Du vistnok ved, anderledes. Det er kun en lille Sum, der aarlig kan betales for Dig, og skjønt jeg ikke vil være karrig imod Dig eller nægte Dig en Haandsrækning, for at Du kan fortsætte Dine Studeringer — for nu har Du

ingen anden Fremtid end at lære Noget for Alvor og blive Embedsmand — saa vil Du dog indse, at som Prins kan Du ikke vedblive at leve her i Huset. Du skal naturligvis ikke lide Mangel; men jeg har givet Ordre til, at Dit Tøj, naar Du kom, ikke skulde pakkes ud, før jeg havde forberedt Dig paa, at Du nu maa flytte op paa et Kvistværelse, og naar Du har Gjæster, saa maa jeg bede Dig erindre, at Du ikke kan byde dem Noget, saadan som ofte er sket hidtil. Det mente jeg at skylde baade Dig og mig selv at sige Dig for en Ordens Skyld. Jeg bestræber mig altid for at være tydelig mod mine Underordnede og Alle, jeg har at gjøre med, og Forord bryder ingen Trætte.«

Dette var maaske følesløst, men hverken haardt eller uforstandigt. Dog gaar det ofte saaledes, at man bedre kan finde sig i haarde Omstændigheder end i følesløs Tale. Der var i Ordene en Degradering, som især blev mig overordenlig knugende nær ved Haven med den grønne Mur. Det syntes mig, at Astrid maatte komme til at se og erfare den Forandring, der var foregaaet med mig, og det vilde jeg fremfor Alt holde skjult, indtil Lykken kom igjen — thi, foruden at Ungdommen bevarer et uvilkaarligt Haab om Glans og Lykke, foregaar der er optisk Bedrag for dem, ind til hvem Lykken nys har skinnet: de kunne ikke ret kjende Forskjel paa, om Straalerne komme fra den forsvundne Dag eller fra den Dag, der skal gaa op.

Jeg sagde derfor til min forhenværende Onkel, Justitsraaden, at han vel ikke havde Noget imod, om jeg da søgte at komme i et andet Hus.

»Nej, Gud bevar's,« svarede han, maaske noget overrasket, men uden at forandre sin letflydende, douce Stemme; »jeg vil ikke engang bebrejde Dig Utaknemlighed, fordi Du forkaster mit Tilbud. Kan en anden, anstændig Familie gjøre det bedre og billigere end vi, saa skal det være mig en Fornøjelse at erfare det.«

Jeg havde ikke taget fejl af Salling, da jeg besluttede at henvende mig til ham. Han sagde med en mægtig Ed — thi han bandede meget højt og stort, ligesom for at løfte sig op, fordi han var saa lille —: »Selv om De ikke kunde betale, skulde De dog være mig velkommen! Gaa De nu ind til Mutter og aftal med hende, hvad De kan betale.«

Det gjorde jeg, og saa blev der endda 100 Rd. om Aaret tilovers til Skolegang, Bøger, Klæder o. s. v., hvilket syntes mig en stor Sum.

Der kom lidt Fortrædelighed i Anledning af, at min Formynder ikke var tilfreds med den skete Forandring; men da han boede langt borte og ikke selv vilde eller kunde skaffe mig noget Bedre, blev Sagen, som den var.

Dr. Hilder kom og opsøgte mig. Han sagde: »Vil Du studere til Hestehandler eller Hesteslagter eller Beslagsmed eller Veterinær? Hvis ikke, kunde Du gjerne have undt en afdanket Menneskedoktor Din Søgning.«

Han gav sig i Tale med Salling og hans Kone og blev strax gode Venner med dem. Mdm. Salling viste ham mit Kammer og blev rød af Stolthed, da han sagde, at det saa appetitligt ud. »Ja,« sagde hun, »dersom Nogen tror, at Jægermesterens Søn skal mangle Noget hos os, saa tager han fejl. Vi har ikke forført ham fra Nogen; men vi har kjendt hans Fader og hans Moder, og om han saa ikke havde en Skilling, skulde han dog faa mine bedste Lagener paa sin Seng, skjønt vi ikke er i Familie med ham. Enhver maa frit komme og se, hvordan vi behandler ham.«

Da jeg fulgte Dr. Hilder ud, sagde han til mig: »Vi Mennesker har vore Fordomme. Jeg er vant til at kjøre og se Andre kjøre med magede Heste; men Din Hestehandler og hans Ægtehustru ligne en Norbagge, der gaar i Spænd med en stor velstriglet Hoppe. Det er underligt, at en Hestehandler ikke har betænkt det. Men man kan være et agtværdigt Par for Vorherre alligevel, og jeg tror, Du kunde været værre faren. Naar Alt kommer til Alt, mister et Menneske jo ikke sin Ære ved at bo hos en Hestehandler, og jeg tror næsten, at hvis jeg havde en Søn, saa vilde jeg lade ham prøve det med. Alting er godt med Maade, og en ung Knægts Vilje er hans Himmerig.«

Jeg havde det netop saa godt og saa smertefuldt, som jeg vilde. Smerten var, at jeg maatte tage tiltakke med en ringere Skæbne og skjule

mig for Hende; men paa dette lavere Sted var jeg igjen Nr. 1. Salling og hans Kone behandlede mig som et Væsen af finere Race og min Opgave i Verden som langt vigtigere end deres. I mit Kammer kunde ikke lægges i Kakkelovnen, og jeg læste mine Lektier i deres Stue; de kunde imidlertid sidde hele Timer uden at give Lyd, og naar Salling hørte Støj fra Barnekamret — thi de havde smaa Børn — saa listede han sig paa Taaspidserne ud og tyssede. Forresten havde jeg ikke overmaade Meget at læse; thi jeg havde valgt en anden Skole, hvor jeg ikke var kjendt, og en billigere, og jeg var forud for mine nye Klassekammerater. Salling fandt Alt, hvad jeg i saa Henseende gjorde, vel gjort og underskrev med Stolthed hver Maaned min Karakterbog. Naar jeg ikke vilde gaa i Skole, var han ligeledes stolt af at se, hvilken Virkning det gjorde, at han underskrev en »Undskyldning«. Til Gjengjæld sluttede jeg mig hjertelig til Begge. Det var godt nok, at Ritmesteren engang havde sagt, at mod saadanne Folk var man høflig, men ikke intim; det var andre Tider. Jeg vilde, som jeg antog, ikke opgive nogen af mine høje Fremtidsforestillinger, men kom dog efterhaanden til at se Verden ganske anderledes end før. Hvad jeg saa og hørte, steg mig over Hovedet og indhyllede mig. Salling levede paa mangfoldige Maader i evindelig Kamp med Verden. Han kæmpede for sit daglige Brød, og hans Vaaben var Snuhed og Dristighed. Hvert Øjeblik havde efter hans Frem-

stilling En gjort ham Uret og paaført ham en Proces, og den Mand maatte overvindes og tugtes. Han forhandlede Alt med sin Kone, talte højt og haabfuldt om Udfaldet og diskuterede alle de Fif, hvorved det i Mangel af Bedre kunde naas. Hun gav ham altid Ret, og den Familiekjærlighed, som var tilstede hos ham, og som viste sig i hans Stemme, Blik og hele Adfærd, gav ham ligeledes i mine Øjne Ret. Over Maalet, Familien, glemte jeg at undersøge Midlerne, og selve det Fiffige fik ved den besynderlige Aabenhed og Djærvhed, hvormed han omtalte det, noget Tiltrækkende for mig. Det var hans Nødværge imod Verden, imod den samme Slags Folk, som havde gjort min Fader Ondt. Det hele Hestehandlervæsen, som jeg saa om mig, prægede mine Fantasier. Denne Kamp med Verden, denne Snuhed og Paapassenhed, disse Karle, der kom bandende hjem om Natten, disse Stævninger, der kom til vort afsides Sted og søgte os som i en Hule, men aldrig syntes at kunne gjøre rigtig Fortræd, vakte den drømmende Forestilling hos mig, at med en saadan Bande skjult i den Skov, hvor jeg engang havde trot at Roncesvalles laa, kunde jeg indtage min Faders Gaard og hævne ham paa den Mand, som havde taget den fra os. Uden at have læst Schillers »Røvere« spillede jeg i Tanken en Karl Mohr. Om Natten kunde det betage mig saa fuldstændig, at jeg besluttede at tale til Salling om min Plan; men den Slags Forestillinger taale ikke Ordet. De vare mig

dog i visse Maader til Nytte; de hjalp mig let hen over Virkeligheden, som ellers havde knækket mig. Jeg kom aldrig til at tage den lave Stue og den særegne Omgang hos Sallings som noget aldeles Realt, hvori jeg nødvendig behøvede at være; bagved var, saasnart jeg vilde det, Skoven med mine Mænd, vor Gaard i Baggrunden, og i et Hjørne Skafottet, hvor vor Fjende meget ofte blev henrettet. Fantasierne hjalp mig til at besøge min Søster, hvilket skete, saasnart der var blot otte Dages Ferie. Jeg maatte for det Meste gaa, da jeg ikke havde Raad til at kjøre, undtagen det sidste Stykke fra nærmeste By — eftersom Gaardens Folk ikke skulde se, hvorledes jeg rejste —; men jeg mærkede ikke Marschen, knap Vejret, og med den Tanke i Sjælens Baggrund, altid beredt til at stige frem i min ophedede Hjerne: at jeg egenlig var Høvding og kunde tage Gaarden, naar det skulde være, viste jeg ofte en æventyrlig Stolthed, som imponerede min Søster og gav hendes Tanker Flugt, medens jeg med den nøgne Virkelighed for Øje rimeligvis vilde have følt mig ydmyget ved at komme fra mit Logi hos Hestehandleren til den store Gaard.

Saadan gik Resten af Vinteren og hele Sommeren, af hvilken især Juni Maaned var haard; thi jeg tænkte paa, at Hun nu var i Haven bag Buxbomhækken og maaske kiggede ind. Herimod hjalp ingen Fantasier. I Avgust var jeg hos min Søster, og da jeg kom tilbage, vare mine Penge saa fuldstændig slupne op, at jeg

ikke engang havde en Mark til at lade mit Haar klippe. Salling og hans Kone gjorde ingen Bemærkning om, at det var saa langt; de tænkte vel, at det skulde saa være.

En Eftermiddag i September mødte jeg Dr. Hilder inde i Byen. Han sagde til mig: »Nu er Dit Haar fagert, Herre min; kom nu lidt med mig — hør, skal vi ikke gaa i Theatret i Aften og høre »Figaros Giftermaal«?« — Det Traktement kunde jeg ikke sige Nej til. — »Ja, men,« sagde Doktoren, »saa maa jeg først op hos en Frisør.« — Da vi kom derop, sagde han til mig: »Hør, Axel, gjør mig en Tjeneste. Jeg har saa lidt Haar at undvære, og Du har saa meget; lad Dig klippe i Stedet for mig.«

Halv skamfuld, halv taknemlig lod jeg Operationen udføre, og saa gik vi i Theatret.

Hvilken Trolddomsverden der dog kan være indesluttet i en saadan Bygning! Den blotte Overgang fra det synkende Dagslys til Lamperne, fra Larmen og den friske Luft til Stilheden og den halvvarme Atmosfære, hvor Lyden af en nedfaldende Klap kommer skarpt og dog ligesom undselig, de sære Instrumenter, der række op som Dyr-Snabler og -Haler, deres disharmoniske Søgen efter Harmoni — Alt dette inciterer Nerverne især paa den, der kommer med Anelsens Angst. Men med Et lyde saa de tre Slag af en usynlig Haand, og det Mageløse kommer, en ganske anden Verden bølger sagte ind med faa, æventyrlig klare og bløde Toner, der gjennembæve det hele Rum,

glider ind i Ens Hjerte, i hver Nerve, i hver Bloddraabe, fylder Tilværelsen med vidunderlige, fine, klagende, frydfulde Billeder, som ikke ses, som fare forbi Sjælen og ligesom i umiddelbar Berørelse med den kjærtegne den, vække en Smerte, der gjør godt. Et Hav af Lys og klangfuld Inderlighed sænkede sig over mig, og naar jeg i Øjeblikke kom ud deraf og kunde tænke paa mig selv, var jeg forbavset over, at jeg, der var saa fattig, sad i denne mageløse Glans og Højtid, og dog følte jeg, at jeg hørte til der, medens Trolddom havde givet mig et andet Opholdssted. En anden Følelse, der næsten ligesaa stærkt betog mig, var Taknemlighed imod Dr. Hilder, fordi han brød Trolddommen, om end kun for et Øjeblik, og førte mig ind i Feriget, hvor han havde Bekjendte, hilste paa Folk. Hvor han pludselig syntes mig fornem og stor! Hvor jeg havde miskjendt ham! Naar han engang imellem saa paa mig med sit underlige, forskende, lunefulde Smil, var det da, fordi han morede sig over, at jeg endelig saa, hvem han var? Men saa strømmede Havet igjen ind og førte mig bort. Der var en Scene, som ganske sært betog mig; det var den, hvor Figaro marscherer baglængs foran Cherubin og synger for ham om Krig:

. . . . »Ærens Laurbær i Kamp skal Du plukke
Og erhverve Dig hædrende Ar.
. . . .

Ei Fandango mer Du dandser,
Men en Marche, som aldrig standser,
Fører over Bjerge, Dale,
Og for Helten at husvale
Trommers, Paukers Velklang toner
Mellem Lyden af Kanoner,
For hvis Skud de troe Legioner
Synke hen i Dødens Favn!
Cherubin, i Vaabendansen,
Gaa, indlæg Dig Heltenavn,
Og ombyt saa Seierskrandsen
Med et Kys i Elskovs Favn!«

Det syntes mig, at det med nogen Forandring var Ritmesteren og mig eller min Barndom bragt frem for mig med dens Lyksalighed og Haab, og da jeg endnu var under Indtrykket deraf i Mellemakten, havde min Skæbne, der har givet mig saa meget Skjønt at se, forbeholdt mig en Virkelighed, der endnu overgik Scenens Poesi — i første Etage sad Astrid med sin Moder, og hun gjenkjendte mig og hilsede igjen, med Glæde, syntes mig.

»Se nu,« sagde Dr. Hilder, da vi gik, »derinde var det Publikum, som Du hører til. Hvorledes smager Dig det nu at gaa tilbage til Hestehandlerens? Hvad tror Du, der vilde blive af den Skjelm Cherubin, hvis han i Stedet for at leve hos Grevinde Almaviva skulde bo hos Sallings? Det er ikke, fordi jeg mener, at Du ligner den Pokkers Page, eller fordi jeg har en Grevinde Almaviva at sætte Dig i Kost hos; men

det er bare en Sammenligning for at skærpe Din Skarpsindighed.«

Den var skærpet nok i Forvejen, og han kunde ikke sige Meget, som jeg ikke, om end mindre tydelig, sagde mig selv. Da han spurgte, om jeg nu ikke havde Lyst til at komme fra Sallings, svarede jeg af Hjertet Jo.

»Godt; saa har Du gjort en Erfaring, der har kostet Dig et godt halvt Aar, snart et Aar. Jeg maa nu sige Dig oprigtig, at jeg respekterer, at Du ikke har villet have Noget foræret; men jeg tillader mig ærbødigst at gjøre opmærksom paa at f. Ex. halvfemsindstyve saadanne Erfaringer ville gjøre Dig til en gammel Mand og en stor Døgenigt. Naar nu Fornuften kommer og forlanger Avdiens, bliver den vel indladt, ikke sandt? Naa, ser Du nu: Du ved, at jeg bebor den ene Side af Stue-Etagen og min Søster den anden. Inde hos mig kan der blot ved at ryddes lidt op blive et Værelse tilovers. Det har jeg altsaa billigt; og Du behøver ikke at skamme Dig ved at kjøbe det billig. Hvad Dit Livsophold koster, beregne vi Dig til Punkt og Prikke, ligesaa ærlig som nogen Hestehandler. Jeg har korresponderet med Din Formynder og bragt i Erfaring, at der fra næste Nytaar bliver 50 Rdl. mere til Dig. Du har altsaa Raad til at gaa i den bedste Skole og kjøbe alle de Bøger, Du behøver. Om to Aar, altsaa omtrent i Dit 18de Aar, kan Du endnu med nogen Anstrengelse blive Student — hvad siger Du nu?«

»Dr. Hilder, De er bedre imod mig, end jeg fortjener.«

»Naa, endelig fik man da et menneskeligt Ord af den Krabat! — Jeg vil nu blot sige Dig, at Alt, hvad jeg ved denne Lejlighed siger eller gjør, er blot for at vinde et Væddemaal. Ifjor, da jeg besøgte Dig, væddede jeg med mig selv om, at om Du saa var saa stiv som et Kosteskaft, skulde jeg gjøre Dig saa lind som en Bougie. Og sluttelig skulde jeg hilse Dig og sige og bede Dig erindre, at alle honnette Folk ere i Familie.«

Men Sallings! Det var dog egenlig ogsaa honnette Folk, i det Mindste imod mig, og hvorledes kunde jeg forlade dem uden at krænke dem?

»Ja,« sagde Dr. Hilder, »der kunde jeg vel nok være Mellemmand; men jeg anser det for rigtigst, at hvor Du selv har lejet, siger Du ogsaa selv op.«

Det var nu virkelig en vanskelig Opgave; thi Oprigtighed vilde saare, og alle høflige Omskrivninger vilde dog lade Meningen skinne igjennem. Men Sagen blev gjort mig meget lettere, end jeg ventede; thi saasnart jeg berørte den til Mdm. Salling, udbrød hun: »Gud ske Lov! Vi har længe tænkt paa, at det dog ikke gik an saadan!« Og nu vedblev hun med en Blanding af Selvfølelse og Ydmyghed at udvikle, at jeg aldrig kunde faa noget bedre Sted, men at jeg dog hellere burde være imellem mine Lige, om jeg ogsaa skulde spise skrabet Smørrebrød til Thevand. Doktoren blev hun vred paa, da hun hørte, jeg

skulde til ham, og kaldte ham en Lux; men »der skulde jeg da heller ikke blive til evig Tid«. Det Eneste, som hun og Salling forlangte, var, at jeg skulde blive med en Maaneds Opsigelse, for Folks Skyld; det skulde ikke se ud, som om man pludselig fandt mig og tog mig bort.

Saa kom jeg da i Huset hos Dr. Hilder og blev efter omtrent to Aars Forløb Student. Disse to Aar ere en Periode, fra hvilken jeg husker Mere, end jeg erindrer, eller med andre Ord, jeg lærte Mere, end jeg oplevede. Min Organisme fik en Hvile, som den maaske trængte til, efter at jeg for tidlig havde følt, tænkt og handlet selvstændig.

I den første Majmaaned, da jeg kunde tænke mig, at Guldranken igjen stod i Blomst, gik jeg ned for at besøge Astrid. Jeg var noget beklemt derved; thi endskjønt jeg ikke troede, at Hun, selv om hun vidste, at vor Gaard var tagen fra os, vilde modtage mig mindre venlig end forhen, saa havde jeg dog en Fornemmelse, som om en Glans var gaaet af mig, eller følte mig ikke overfor Konferensraadens saa fri, saa jevnbyrdig som forhen. Denne Fornemmelse var mig en sand Plage; den var ligesom Noget paasat mig udvendig, bøjende min Nakke ned, medens jeg indvendig ikke havde noget Tilsvarende og syntes,

at jeg kunde ryste det af. Trods denne Fornemmelse gik jeg naturligvis, fordi jeg droges af en Længsel som efter mit eget Selv. Da jeg kom til Haveporten og ringede, varede det længe, før Nogen lukkede op, og jeg kunde ikke lade være at opfatte det som et Tegn paa Husets mindre Villighed. Men da den gamle Gartner endelig lukkede op, fortalte han mig, at Konferensraadens vare paa en Udenlandsrejse.

Igjen blev saaledes et Aar lagt adskillende imellem os, og jeg begyndte at opfatte hende som et dejligt Syn, der trods vort personlige Bekjendtskab dog ikke ret havde hørt Virkeligheden til, eller som noget Livsaligt, der var veget bort tilligemed Gaarden. Thi det Haab opgav jeg aldrig, hvor lidet rimeligt det end syntes; jeg holdt fast paa det med samme Tro, som vor hele Slægt efter at have mistet Paradiset venter, at det skal findes igjen.

I Stedet for hende fik jeg Valdemar. Jeg skal ikke nægte, at jeg i Førstningen blev noget trykket ved at se ham, dels for Mindernes Skyld, dels fordi han syntes mig saa begunstiget ved allerede at kunne gaa i Uniform og med Vaaben. Naar han gik til Akademiet med et Par Bøger i Haanden, bar han dem saa let, og i Forhold til Uniformen og Dolken fremkaldte de den Forestilling, at for ham var Videnskaben et Middel til at skærpe og oplive Personligheden, for mig var den Noget, hvori Personligheden skulde gaa op. Men den dybe Hengivenhed, vi nærede for hin-

anden, forvandlede snart det, der kunde været bittert, til noget Behageligt og Forskjønnende. At jeg dog havde beholdt ham uforandret, blev ligesom en Bebudelse om, at det Væsenlige ikke var tabt eller skulde komme igjen, og han førte Talen om vore Fremtidsudsigter tilbage til det Punkt, da vi første Gang havde omtalt dem og været oppe at slaas om dem: Jeg skulde blive Officer i Landetaten; efter at have taget *artium* og maaske 2den Examen skulde jeg gaa til Højskolen; det var for ham en afgjort Sag, og paa denne Maade omtalte han mig til dem af sine Kammerater, som jeg gjorde Bekjendtskab med, og jeg gik ind derpaa, tildels vel for at tage Rang ved Siden af dem. Naar vi vare flere samlede, kunde Sagen blive diskuteret med den Forstandighed og det poetiske og kaade Overmod, der kan være i saadanne Drenge; de kunde ikke lide Studenterne; det var Bogorme, der gjorde Fordring paa Aandsaristokrati. De elskede heller ikke Landetaten, skjønt den kunde være god nok for sig. Jeg kunde gaa til Højskolen; men naar jeg saa havde lært Noget, var der ingen videre Udsigt for mig, Intet at udrette, jeg maatte gaa i fremmed Krigstjeneste, hos Russerne eller Østerrigerne, saa kunde jeg avancere ordenlig, blive General. Og dette blev ikke sagt som en Kompliment til mig, som indirekte Anerkjendelse af usædvanlige Evner eller stor Tapperhed, men kun for at tilkjendegive, at saa højt maatte jeg

naa for at blive lig med, hvad Enhver af dem aspirerede til: dansk Orlogskapitajn.

Imidlertid var jeg, naar jeg selv skal sige det, flittig, i nogle Retninger paa Grund af Gjenstandenes egen Magt og Tiltrækning, i andre paa Grund af min Vilje. Ved Mathematiken forenede sig begge Bevæggrunde. Man tager meget fejl, naar man tror, at Mathematiken ikke kan vække Lidenskab. Da jeg naaede til Logarithmer og Ligninger af 2den Grad, betoge de mig ligesaa stærkt som nogensinde Schak eller Lhombre. Denne Videnskab er jo baade civil og militær og tillige af himmelsk Art, og selv Hoveder, der ikke ere egenlig mathematiske, ville overvinde de første Vanskeligheder, naar der viser sig et Maal, som tiltaler Sindet, og naar de ledes til at se den skjønne, ofte næsten fiffige Genialitet, som Mennesker i denne Retning have lagt for Dagen. Det var en af mine Fornøjelser at manuducere Valdemar i Mathematik; thi han var svag i det Punkt, og i det Hele meget misfornøjet med, at en Søofficer skulde kunne Andet end sejle og skyde med Kanoner.

I de korte Ferier, naar han ikke var ude med Kadetskibet, tog han med ned til min Søster, og jeg antager, at hvis han, ligesom jeg nu gjør, skrev sine Erindringer, saa kunde han fortælle om en Romantik, som for ham udviklede sig der mellem Ungdommen. En Søkadet var der paa Egnen noget Sjeldent og Fornemt, og han gav strax Tonen an; det Pokkers Vaaben, som en

saadan Dreng har Lov til at bære, glimrer for de smaa Piger og gjør ham voxen blandt de Voxne. Jeg misundte ham ikke; jeg havde Mit i Erindringen og i Hjertet, og de store Scener fra Hjemmet stode levende for mig, naar jeg var min Søster nær. Første Gang der blev danset, syntes det mig sælsomt, at vi Forældreløse skulde danse som andre Folks Børn; men Livet har i den Alder altfor megen Lyst og Glæde i sig til ikke at skyde Gravene langt i Baggrunden.

En eneste Begivenhed af nogen Interesse eller Mærkelighed forefaldt i denne Periode; men det Mærkelige laa mindre i Begivenheden end i Maaden, hvorpaa den blev hidført. Jeg havde ikke lært at svømme, tildels fordi jeg ikke havde synderlig Tilbøjelighed til Vandet. Hver af os har Sit, hvori han er modig, og Andet, hvori han er bange. Men jeg bebrejdede stadig mig selv, at jeg i denne Henseende stod tilbage, uden dog at gjøre noget Resolut. En Nat drømte jeg, at jeg igjen var sammen med Fader, ligesom da han gav mig Ærindet at stævne vor Fjende; men i Stedet for dette gav han mig et andet Paalæg: Lær at svømme. Jeg vaagnede med den Beslutning at adlyde, og da Sagen henhørte til Søvæsnet, gik jeg til Valdemar. Han sagde: »Det kan Du lære i en Ruf«, og tog en Baad, hvori vi sejlede ud i Sundet. »Her kan Du springe ud, her er dybt, og Vandet bærer,« sagde han. Enten nu Vandet bar, fordi det var dybt, eller fordi det var mere saltholdigt end ved Kysten, eller fordi jeg

havde Tillid til Valdemars Ord, saa kom jeg meget godt op og laa nogle Sekunder i Overfladen; men da jeg vilde gjøre Tagene, begyndte jeg at synke. »Kan Du holde Dig, til jeg er klædt af?« spurgte Valdemar; men da det ikke lod til, at jeg kunde, kastede han en Aare ud til mig. Han vilde nu klæde sig af, men havde ikke faaet Armene ud af Trøjen, da en Kastevind væltede Baaden. Jeg saa ham omgiven af Skum stige op, men han kom alligevel ikke tilsyne; thi han var under Sejlet, og det var nu mig, der roende paa min Aare fik ham fri. En Skovshovedbaad kom os efter en Times Tids Forløb til Hjælp og fik Baaden paa ret Kjøl; men det Meste af mit Tøj var borte, saa at jeg maatte sejle hjem med Fiskeren og laane en Jakke m. M. hos ham, for om Aftenen at kunne tage til Byen. »Er De ogsaa Søkadet?« spurgte Fiskeren, og da jeg benægtede det, tilføjede han: »Saa skulde De en anden Gang sejle alene ud, og med Sejlet strøget, naar De vil svømme.« — Valdemar paastod, at han med Livsfare havde lært mig at svømme, og da jeg fortalte ham min Drøm, sagde han: »Din Fader vilde have, at jeg skulde give Dig Bevis paa mit Venskab.«

Hjemme hos Dr. Hilder havde jeg ogsaa Venskab, ikke saa meget i Doktoren — thi han havde sine Interesser udenfor Huset, og saasnart jeg var kommen i Huset, beskæftigede han sig mindre med mig — som i hans Søsterdatter, Sophie. Der var og blev bestandig hos mig en

Mangel paa Tilbøjelighed for hende, hvilken hun ligesaa bestandig overvandt til en vis Grad ved sin Blidhed og ved den Evne, Naturen havde givet hende til at gjøre sig til Depot for Fortrolighed. Medens jeg lukkede af for det, jeg dybest tænkte paa, gjorde hun det behageligt for mig at passiare med hende og betro hende mange Smaating. Strax efter at jeg var kommen der i Huset, spurgte hun mig engang, om det nu var længe siden jeg havde set hende, jeg vidste nok, hvortil jeg svarede Ja. — »Har Du nu Haab om at se hende?« — Dertil svarede jeg ogsaa Ja; thi det var før min frugtesløse Gang til Landstedet. — »Det er jo godt,« sagde Sophie.

Efterhaanden aftoge Spørgsmaalene af denne Art; hun udviklede sig fra Barn til Jomfru, uden at jeg lagde Mærke dertil.

Tiden mellem det 18de og 23de Aar bliver i Reglen kaldt en lykkelig Alder, og det er muligt, at man har Ret; men jeg finder, at den tillige er en meget uklar Tid, endog mere uklar og famlende end den nærmest foregaaende. I det 15de til 18de Aar kan man vistnok ogsaa være dunkelt paavirket og bevæget; men det synes mig alligevel, at en Dreng i den Alder, naar han ellers er sund, er mere solid og paalidelig, fordi han hovedsagelig drages imod et enkelt, begrænset Formaal og er under uvilkaarlig Paavirkning af Avtoritet. Saa er man pludselig forandret. Man har med Anstrengelse naaet en Tinde; Folk se op eller antages at se op til En; noget Vidt, Storartet ligger for En; men man kan ikke faa Udsigten til at staa fast; en Mængde Forestillinger fra den antike og den nyere Tid, som man har optaget i sig til Examensbrug, træde frem og ville anvendes paa Livet; man føler mangfoldige Attraaer og Formaal, forkaster Avtoriteten og søger den, og overfor de nye Fordringer, der baade med

Rette og Urette stilles til En, bliver man ofte mere barnagtig end før. Med den Intelligens og Længsel efter det Usynlige, man har den Alder, kunde man taale en spartansk Tugt i et spartansk Øjemed; men man faar Frihedens tveæggede Sværd givet sig blottet i Haanden, og Faa komme igjennem uden at have saaret sig paa det.

For mig begyndte Rusaaret herligt; selve Rusgildet var mig en Slags Indvielse; Studenterforeningens Seniorat havde arrangeret og forestod Gildet og bevirkede allerede derved, at vi Nye kom sammen med Respekt for Noget, der var ældre og dygtigere. Der omdeltes trykte Sange, forfattede i Anledning af Festen, nogle pathetiske, andre lunefulde, alle frejdige. De gjorde mig Studenterstanden poetisk: vi vare dog den hvide Gudindes Sønner. Tiden var stærkt bevæget i politisk Henseende, og der udbragtes paa smuk og poetisk Maade, uden (saavidt i det Mindste jeg kunde skjønne) Præg af Partihensyn, Skaaler for Kongen og Forfatningen o. s. v. Jeg tror, at jeg med Hensyn til Politik og offenlige Anliggender var mere frisk og naiv end de fleste af mine Jevnaldrende. Katastrofen paa vor Gaard og min Faders Død var indtruffen, medens der blev kæmpet i Slesvig, og endskjønt man af Luften indsuger visse Forestillinger, der tilhøre det Almindelige, er det dog mærkværdigt, hvor ubestemte Indtrykkene kunne være, naar man ikke med egne Øjne ser Begivenhederne, og naar man er beskæftiget langt afsides fra de Kredse, hvor

de med Iver diskuteres. Det er næsten en Skam at tilstaa, at jeg bedre kjendte Sejrherrerne ved Philippi end Sejrherren ved Isted, og jeg var ganske sikkert mere fortrolig med Harmodios og Aristogiton, med Brutus, Winkelried, Vergniaud, Camille Desmoulins o. s. v., end med Førerne for vor egen politiske Udvikling. Imellem de Kadetter, jeg omgikkes, havde jeg ikke hørt Meget og i alt Fald ikke meget Godt om den. Men idet vi nu Alle rejste os for Kongen, for Forfatningen, for Fødelandet, og raabte Hurra, kom der pludselig Liv i mine usikre Forestillinger — i mit eget Fædrelands Jord groede de hemmelighedsfulde exotiske Planter, hvis Blade jeg havde set opbevarede i Bøger, og jeg kom hjem med Hovedet endnu mere fuldt af Ideer end af Vin, og med et umaadeligt, tindrende Haab om, at noget Usædvanligt vilde ske, at Rolands Horn vilde blive hørt, at Holger Danske vilde rejse sig under Kronborg, at Valkyrierne vilde flyve igjennem Luften og kalde os — thi noget Saadant var blevet antydet af Talerne. Og skjønt Dagslyset kommer nøgternt dæmpende ovenpaa en saadan Gildesaften, bleve de romantiske Forestillinger dog siddende fast, hvilket vel dels laa i mit Ubekjendtskab med en vis Side af Virkeligheden, men ogsaa i, at min Skæbne nu engang havde stillet mig i et mindre sædvanligt Forhold. Jeg holdt af Mange, især af Valdemar, men var ikke bestemt knyttet til Nogen undtagen til min Søster, og selv denne Kjærlighed var ikke af den

jevne, almindelige Art, fordi Fader med sine sælsomt gribende Ord ikke blot havde forøget den og gjort hende sacrosanct, men ogsaa bestandig syntes mig at være nær og tænke paa Bistand. Hvad jeg forøvrigt udelukkende havde for Øje: at erhverve vor Gaard og Hende, var i sig selv ikke af almindelig Art og lod sig ikke opnaa ad sædvanlig Vej, saa at der af mig selv fordredes noget Usædvanligt, og hvadsomhelst der kaldte til store Anstrengelser og lovede en æventyrlig Løn, forekom mig derfor at være det Naturlige. Og nu syntes jeg pludselig at befinde mig midt i Alt det, jeg trængte til, og høre det tale, som om det havde ventet paa mig. Der var store Tanker, stor Fare og enthusiastiske Kammerater. Naar der blev sagt, at Noget truede os, hvorved vor nationale Fremtid vilde gaa tabt for evig, at Fjenderne vare ikke blot udenlands, men iblandt os, og at de sugede Blodet af vor Moders, Fødelandets, Bryst, saa greb jeg paa egen Haand ind i Historien for at finde Hjælp, og den franske Revolution med sin Velfærdskomite, med sit Opbud *en masse*, med sin Sang, der »havde Knebelsbarter paa«, med sin Guillotine, der blev anvendt baade imod Forrædere og imod de Lunkne og imod Generaler, der ikke havde sejret, syntes mig det Mønster, der nøjagtig kunde efterlignes. Det var ingen Fantasi; jeg gik ikke omkring i Drømme derom, som om Skygger, der havde bevæget sig eller kunde bevæge sig paa en anden Tid og et andet Sted, men søgte at komme til

Kundskab om Virkeligheden for at finde Midlerne til Virkeliggjørelse. Ved at se paa Samfundet, der bevægede sig og summede uforstaaelig omkring mig, betragtede jeg det som en uorganiseret Masse, der paa en besynderlig Maade drev om for tilfældige Stemninger, men som skulde organiseres til at tænke, føle, handle for et eneste Formaal: det heroiske. Alt, hvad der stillede sig i Vejen, skulde kappes af som visne Grene. Det var latterligt, fra en Side betragtet; men det har dog en Side, hvorfra det endnu bestandig tiltaler mig. Der er i vor Kultur en Tendens til at slappe Livet ved at gjøre det tilsyneladende sikkert; man har en blid Agtelse for Andres Vel, men gaar noksaa vidt i Omsorgen for sit eget og for alle de Formaal, der kunne naas lempelig, i Tryghed, med liden Anstrengelse og uden Fare. At leve længe, ikke at leve stærkt og fyldigt, er Opgaven, og deraf følger, at man har smaa Interesser, og det endnu mere Frastødende: at man betragter store Anliggender fra et lille, smaaligt Synspunkt, og Ungdommen, der hvert Aar tilføres Samfundet med Varme i Hjertet og med Evne til store Tanker, vænnes snart til at nyde Livet atomvis og selv dø atomvis.

Forresten mener jeg ikke, at det er nok at have hin Sands for store Ting og Drift til at handle og stride for dem, og jeg er langtfra at rose mig selv, fordi min tidlige Ungdom var fyldt med disse Forestillinger og denne Higen; thi der manglede noget Væsenligt. Det var dog,

naar Alt kommer til Alt, kun en romantisk Egoisme, og jeg vilde dog i Grunden bruge det Hele til at tjene mig; jeg troede om mig selv, at jeg var saa fuldkommen, saa forudbestemt til lyksalig Storhed, at Aander i Luft, Jord og Hav maatte komme og hjælpe mig, hvis Mennesker ikke vilde, og maaske troede jeg virkelig mere paa Aanders Bistand end paa Menneskers — jeg kan ikke længer med Tydelighed sætte mig tilbage i den ildfulde, tindrende Tid. Maaske vilde det ogsaa være nøjagtigere at sige, at jeg troede paa en Blanding af begge Dele, en Slags Areopagus eller hemmelig Ret eller usynligt Selskab, der havde Øje med Alt og i rette Tid vilde give mig Feltraab eller Ordre, saa at jeg kunde følge den dybe Trang, der ved Siden af al Egoisme dog var i mig; til at tjene med Hengivenhed. Men naturligvis vilde jeg ligesom Sct. Christopher kun tjene det Allerstørste.

Saadan omtrent var jeg tilmode, og det er en Selvfølge, at jeg snart maatte møde stor Skuffelse; thi i den Kreds, hvor jeg bevægede mig, blev det kun til Gjentagelse, og det en mat Gjentagelse, af det første Gilde. Der blev stadig sagt med Bekymring, at Noget truede vor nationale Fremtid, at det Onde kunde forebygges, at Noget burde gjøres; men naar der var blevet talt om, sunget og drukket paa, at Noget skulde gjøres, gik vi hjem hver til Sit. I visse Maader var det saare naturligt: For hver Enkelt bestod Handling i at studere; i den Retning stræbte man mere

eller mindre energisk efter at blive selvstændig og udrette Noget; Talen om politisk Handling var et uselvstændigt, men velsindet Bidrag til den »offenlige Mening«, et Tilsagn om, at man vilde bifalde enhver Bedrift i en vis Retning, hvis den blev udøvet. For mig bestod Handling ikke i at studere, jeg havde aldrig kunnet øjne mit Maal ad den Vej; der var ind i min Tilværelse blevet kastet en æventyrlig Hang og Trang til at virke, og den Slags Ro, der for Andre vilde være kvægende, var for min Natur en Pine. Da jeg paa samme Tid læste saadanne Værker som Bernal Diaz del Castillos Historie om Cortez og de andre »Erobrere«, om deres Bedrifter, Lidelser og Sejrsløn, kom jeg i en utaalmodig og tjendtlig Stemning til Adskilligt omkring mig, navnlig til Sangerne. Det forekom mig, at der var Sange, som ikke burde synges, undtagen naar man som de gamle Barder havde Sværdet i Haanden og Fjenden foran sig. At en Krigssang blev gjort til en Slags Koncertnumer, var mig ulideligt. Det syntes mig ogsaa, at Sangerne ved at frembringe Toner, skaffede sig af med Driften til Daad, og at de, hvis man kunde stoppe deres Syngen, vilde blive nødte til at give Sindet Luft paa kraftigere Maade. Plato har proskriberet Digterne fra sin Republik; jeg vilde udelukke Sangerne fra min, og skjønt jeg nu godt kan indrømme det Paradoxe i min Stemning, har jeg dog i en senere Tid faaet en Bestyrkelse for min Mening i det Faktum, at man ikke kan faa en

Franskmand til at synge Marseillaisen for Spøg eller Tidsfordriv; den betyder og bebuder Noget, naar den synges, og istemmes kun, naar man vil gjøre dens Tanke til Handling.

Jeg opgiver iøvrigt ikke den Tro, at mange af mine Jevnaldrende og af Ungdommen i Almindelighed, naar man kunde tage hver Enkelt for sig og faa hans Hjertes Trang udfoldet, vilde ses at nære lignende, om end ikke netop de samme Aspirationer som jeg, og at de kun ved at blive en Mængde blive paavirkede af en ejendommelig Atmosfære og føle sig i en Strømning, som de tro maa følges. Jeg erindrer en Scene med en Enkelt og de Mange.

Der var en noget ældre Student ved Navn Andreasen, en lille Fyr med et opvakt og skarpsindigt Ansigt, hvem jeg jevnlig talte med, men aldrig ret kunde omgaas paa Grund af hans særegne Art Dannelse, der syntes hentet mere fra Bøger end fra menneskeligt Selskab, eller nøjagtigere: han syntes at betragte andre Mennesker som Bøger, han uden videre kunde slaa op i, og gjorde derfor aldeles hensynsløse, nærgaaende Spørgsmaal og Bemærkninger. Han havde en ejendommelig, bitter Skarpsindighed, der vistnok kom af, at han var født poetisk-ærgjerrig, men opdraget i smaa, trykkende Forhold og tidlig havde lært, at han for sit eget Vedkommende maatte begrænse sit Haab og blive prosaisk. Derfor gjorde han ofte ved sine Ytringer et pinligt Indtryk. Fordi Poesien var døende inde i ham,

saa han helst Tegn paa dens Død overalt, og han forstod i Samtaler af den Art at have Ret paa saadan Maade, at man hellere vilde holde med Uretten.

Jeg stødte paa ham en Aften ved Bortgangen fra Theatret, hvor der var blevet opført et Stykke, som man enten for Forfatterens eller for dets egen Skyld tog sig meget af i Studenterverdenen. Det omhandlede, saa vidt jeg erindrer, en Fiskerdreng, der kom i stor Yndest ved Kejserens Hof og udførte Bedrifter, som man ikke skulde ventet af ham, og fik Kejserens Datter tilægte.

Andreasen og jeg vare enige om at misbillige Stykket, netop paa Grund af den Egenskab, der, som det syntes, tiltalte Andre: at Helten var ung og ikke Andet end ung, uden nogensomhelst indre Dygtighed eller noget Tegn paa, at han var en fin Natur, der berettigede ham til at blive saa højlig begunstiget af Skæbnen.

»Det undrer mig forresten,« sagde Andreasen, »at De er enig med mig. Jeg troede, at De vilde have overset den Mangel for Handlingens Skyld.«

»Det har jeg dog ikke.«

»Ja; men det undrer mig. Det forekommer mig, at jeg har mærket, at De kunde drømme om at spille en saadan Fiskerdrengs Rolle. Men De er vist født rig. Er De ikke?«

Jeg gav et undvigende Svar.

»Ja, ja,« sagde han; »men De tror dog om Dem selv, eller De føler Dem selv som en fin

Natur, gjør De ikke? Bilder De Dem ikke Noget ind netop af den Grund?«

»Det er muligt,« svarede jeg leende, for ikke at svare uhøflig paa dette Vridtbor-Spørgsmaal.

»Ja, saa gjør det mig ondt for Dem.«

»Hvorfor?«

»Fordi, naar man vil gjøre Lykke i vor Tid, skal man kunne associere sig med de simple Naturer.«

»Ja, men saa bliver Lykken vel ogsaa simpel.«

»Aa, 1000 à 3000 Daler aarlig — mein Lieb, was willst Du noch mehr?«

Under denne Samtale fulgtes vi ad til Foreningen, hvor Stykket igjen kom paa Tale med Andre, og der blev en ret livlig Diskussion ved et »Sold«. Da Andreasen vedblivende udhævede, at Heltens Ungdom var indholdsløs, sagde en ældre Student, som denne Aften syntes at have den Opgave at lede Diskussionen i god Aand: at man naturligvis maatte forudsætte det som Digterens Mening, at Helten var national.

»O!« raabte Andreasen, »forudsætte! Nationalitet skal ikke forudsættes, men træde frem! National er jo ogsaa et indholdsløst Begreb, naar det ikke bliver nærmere bestemt!«

Nogle hørte ikke rigtig, hvad Andreasen sagde, og det blev opfattet, som om han havde gjort sig skyldig i det Kætteri at kalde Nationalitet indholdsløs, hvorfor han blev sat irette.

»Saa beder jeg om Ordet, saa vil jeg holde en Tale, udbringe en Toast!« raabte han, livlig af Punsch, idet han sprang op og strøg Haaret fra Panden.

Man vidste, at der vilde komme noget Livligt, og som for end mere at anspore det, drillede man ham med Afbrydelser og paastod, at han havde drukket for meget til at kunne tale sammenhængende.

»I skal faa at høre, om jeg kan tale sammenhængende!« raabte han med en Stemme, der ved sin skarpe, energiske Klang skaffede ham Lyd. »Hvad jeg skal tale om, er om Nationalitet og Indhold. Er Drik national? (Ja! Kornbrændevin!). Ja, vel, Brøndums fuselfri Kommenakvavit er national. Det glæder mig at blive husket derpaa. Men er det nationalt at drikke den? (Ja, natyrlig!). Naa, ja, ja, saa er Drik national. Er Tyveri ogsaa nationalt? (Nej!). Hvorfor ikke? Hvis jeg, som er Dansk, stjæler en Pot af Brøndums nationale Akvavit, er jeg saa ikke national? (Jo! Bravo! En national Tyv!). Er Utugt national? (Ja! Nej! Hvordan mener De?). Jeg mener, om vi ved at drikke og ved at stjæle Vorherres Tid og ved at gaa paa Østergade ere nationale? (Ikke saa nationale, som vi burde være!). Godt! det er altsaa ikke nok, at man sætter sig et Par Timer om et Bord og spiser og drikker, og naar Nationalitetens Skaal udbringes, lader Vin eller Punsch løbe igjennem sin Hals. (Nej!). Og den første,

den bedste Flab, der ved, at vi gjerne ville skylle Vin eller Punsch gjennem vor Hals paa Nationalitetens Velgaaende, bliver ikke nogen national Helt, fordi han rejser sig og i forslidte Floskler udbringer Toasten? (Nej!). Godt, det lader altsaa til, at det rette Nationale er noget Smukt og Alvorligt eller, for at tale pathetisk, noget Idealt, der fordrer Hengivelse og Opofrelse, men at vi bruge det til triviel Fornøjelse. (En Stemme: Vi bruge det ikke til triviel Fornøjelse; men det er tilstede selv ved vore trivielle Fornøjelser.) Meget vel, vi tage det altsaa forfængelig. Vi gjøre os familiære med det, og i Stedet for at gjemme de store Tanker til passende Tid og Sted, ligge vi og famle paa dem og jaske med dem og bringe os selv til at tro, at naar vi have raabt Hurra for dem, have vi udført en Bedrift. (Snak, Overdrivelse!). Overdrivelse? Godt, saa sig mig da: Er Fejghed national? (Sludder! Nej!). Er det, ikke at ville vove sig selv under en national Fare, Fejghed eller ej? (Fejghed! Men vi sloges godt ved Slesvig, Nybel, Dybbøl, Isted!). Vi? Lad gaa, det var os eller Nogle af os. Men sæt, at Nogen af os var bleven Professor og stod i Fare for at blive afskediget og fattig, hvis han imod Regeringen vilde forfægte det Nationale, og han saa trak sig tilbage og sagde, at i et saadant Tilfælde maatte de Folk, der ikke havde Professor-Embeder at miste, udføre den Gjerning, vi havde paataget os — var det nationalt, eller var det fejgt? — Ja, se, nu tier I, Godtfolk, for I ved,

hvad jeg sigter til. Og nu er jeg kommen til det, jeg er dum nok til at ville sige. En saadan Vending har Civilisationen taget, at det at miste sit Embede uden Haab om Erstatning er Livets højeste Ulykke, en saadan Ulykke, at Ingen kan anmodes om at paatage sig den. At blive Embedsmand er vort Livs Ideal, at miste Embedet er sindsforvirrende. Vi have ingen Professorinde Arria, der kunde gaa forud for sin Husbond, Professor Pætus, og efter at have tilføjet sig selv Embedsafsættelsen kunde sige til sin Husbond: Mein Pætus, es schmerzt nicht. Men det kommer Altsammen af, at vor Krop efterhaanden og bestandig vænnes til at faa Magten over os. Den skal have det godt, den skal i Vej, den skal have Gage og Udsigt til Pension, og Alt, hvad vi tænker og føler, Alt, hvad vi begejstres for, naar ikke i Højde ud over Gage og Pension. Vi udaande en Atmosfære, hvori »Hakon Jarl« ikke vilde kunne digtes, og derfor digtes det Pøjt, vi har. (En Stemme: Snak, vi har gode Digtere!). Ja, een Undtagelse, og forresten adskillige Digte, der ret smukt og doktrinært besynge det Nationale, men ikke give os Nationalitetens Indhold. Lad os udaande en bedre Atmosfære! Lad os i Stedet for at raabe paa Nationalitet beflitte os paa nationale Dyder, lad os uden at blive Munke forene os om Udøvelsen af de tre Hoveddyder: Kydskhed, Fattigdom og Lydighed, lad os staa hinanden bi i Forsøg paa at hærde os! (Her var jeg saa uforsigtig at udraabe: Ja vel, lad os!) Saa,

der er nu strax En, som gjerne vil stille sig i Spidsen for os og blive vor General og erhverve sig Storhed og Rigdom. Jeg er vis paa, at der ikke er en Eneste blandt os Allesammen, som ikke med Fornøjelse vil være General. Men Soldat, ringe, ubetydelig, selvforsagende i det daglige Liv (En Stemme: Jeg er med!). Ja, men det er heller ikke nok at være ubetydelig. (Latter.) Man skal være Noget — jeg havde nær sagt: religiøs, ja vel, religiøs — og jeg beder om Forladelse for, at jeg sagde det. Vi skulle ikke se op til Folk, hvis Studier have ført dem bort fra Troen paa Gud og Sjælens Udødelighed, som Helvedes Karle — ja, netop som Helvedes egne Karle, for det er den rette og dybe Grund til Nøgternheden og Tørheden; der er intet andet Middel derimod end (En Stemme: Drik!) . . . . Nej, det er jo ogsaa sandt! Lad os drikke i Fandens Navn! Jeg vil være fuld iaften! Skaal for Nationaliteten! Skaal for Skandinavien! Skaal for Friheden! Skaal for vort Selskab! Skaal for mig! . . . .« (Hurra! Skaal for Andreasen!).

Noget efter var han beruset, og da jeg vilde gaa, stødte jeg paa ham, medens han var ifærd med at give Beviser paa sin Rus.

»Det er Idealiteten, jeg kaster op,« raabte han, »saa kan jeg igjen omgaas Folk.«

Denne Ytring og det besynderlige, pinte, halvvilde og dog endnu aandfulde eller skarpe Blik, hvormed han saa paa mig, fuldendte det mismodige, nedslaaende Indtryk, Aftenen havde

gjort. Enhversomhelst Stræben syntes forkastelig: at begrænse sig til det Jevne, Hverdagslige, var ikke tilstrækkeligt; og at ville Mere var latterligt. Jeg søgte at komme til Ro ved at høre Kollegier og læse; men det var ikke nok til at udfylde min Tid og dæmpe min Uro, og saa søgte ogsaa jeg en Rus: kastede mig over Spil for at glemme og for at sløve den Intelligens eller den Længsel, der pinte mig. Det er rimeligt nok, at jeg kunde have fundet flinke og vakre Studenter, hvis Omgang vilde have været mig til Nytte; men jeg søgte nu engang Intet ad den sædvanlige Vej. Det Eneste, jeg virkelig søgte eller længtes efter, Hende, hvis Billede var som Symbol paa alt Formaal og al Lykke, troede jeg ikke at kunne møde, før Noget var hændt mig til Erstatning for det, der var gaaet af; min Søster var langt borte; Valdemar beskæftiget med at tage Officersexamen. Jeg behøvede just ikke at tvinge mig til Spillet; thi jeg havde en naturlig og heftig Tilbøjelighed dertil og blev snart helt greben deraf. Det betog mig med en Magt, der ikke stod i Forhold til den synlige og haandgribelige Indsats. Der var et Symbol i Vinding og Tab; et Kort for eller imod mig kunde være ligesom Afsending fra Noget, der var skjult tilstede og tillige herskede i andre Retninger. Hele den Verden, jeg nylig havde villet erhverve ved Bedrift, var nu en ubestemt, drømmeagtig Existens, der flød i Atmosfæren og kunde komme tilsyne ved Tilfælde, ved en elektrisk Funke fra den

hemmelighedsfulde Lykke. Den Forstand, der kan anvendes ogsaa i Hazard, kunde jeg ikke bringe tilveje, fordi jeg efter mine Omstændigheder maatte gjøre Regning netop paa det, som var allermindst sandsynligt. Naar et Kort var kommet saa mange Gange paa een Side, at der var Chance for, at det skulde komme paa den modsatte Side, sagde jeg til mig selv: »Jeg faar vor Gaard, hvis — —« og holdt imod Chancen. Tidt vandt jeg; men naturligvis tabte jeg ogsaa. I det Øjeblik jeg vandt Penge, vare de en forunderlig Skat; naar jeg fik dem i Haanden, vare de forvandlede til en Ubetydelighed, men saa dog ikke ud som andre Penge. Rübezahl havde drillende forvandlet dem fra Guldmasser til tyndt Sølv; men Rübezahl havde dog rørt ved dem. Denne Spillets Poesi kunde dog heller ikke vare ved; undertiden tabte jeg saa følelig, at et Par Rigsdalers Gevinst var mig en Slags Skæbnens Velgjerning, en Almisse, den kastede til mig i min Forladthed, og endskjønt jeg da mærkede, at en smaalig Begærlighed fulgte med de store Drømme, kunde jeg dog ikke rive mig løs; thi er man først kommen ind i Spil, udøver det en særegent forstandssløvende Magt, en blodhidsende, dæmonisk Tiltrækning.

Saaledes gik det med stigende og forringende Magt over mig indtil en Nat, da vi vare Mange samlede og jeg sad i stort Held. Jeg havde Banken og lod overmodig min Gevinst staa; desuden blev der holdt Betydeligt »paa Randen«. »Tag nu

hjem, eller tag det Halve hjem,« raadede En mig og nævnte Summen, som stod ude. Netop fordi det blev raadet mig, vilde jeg ikke og sagde, at jeg lod det Hele staa; men just som jeg havde sagt det, kom jeg ved tilfældig at støde paa Taillen til at se, at jeg ved at trække vilde tabe. En Tanke foer mig igjennem Hovedet: enten nu at tage hjem eller at gjøre Noget for at trække et andet Kort! Men lykkeligvis er der et stort Skridt fra Tanke til Vilje og et endnu større fra Vilje til Handling. Er man først i Vane med at være honnet, saa lyder man Vanen, i det Mindste til et vist Punkt. Jeg trak og tabte. Men samtidig med, at Spændingen ophørte og Spillet i Tabets første Øjeblik var mig ubehageligt, kom en Reaktion af anden Art. Ligesom i Følge med en stærk Blodstrømning til Hovedet, fremsteg Billedet af Fader, af Ritmesteren, af Hende, og syntes at spørge, om det var mig, der havde tænkt paa at gjøre Uret, begaa Svig, at trække et andet Kort end det, jeg skulde. Jeg sad som en Forbryder, forfærdet over mig selv, forbavset over, at noget Saadant var fundet i min Organisme. Ved en besynderlig Tankebevægelse kom jeg samtidig til at huske paa Salling og ligesom følge Sporet hen til ham. Blodet trykkede saa stærkt i mit Hoved, at jeg virkelig befandt mig ilde og uden Hensyn til de Andres Spørgsmaal og Bemærkninger gik. Da jeg kom ud i den stjerneklare Vinternat, var det, som om Luften levede. Larmen oppefra, der endnu lød i mine Ører, forvandlede sig til Rit-

mesterens ærlige, trohjertige Latter, en stor Stjerne blinkede som Hendes uskyldige Øje, det Hele blev stille, alvorsfuldt, sindsbetagende som min Faders Dødsstund. Det kaldte mig, stødte mig fra, trykkede mig til sig, tumlede med mig, spurgte, om jeg ikke var for god til det. Fortrydelsen over mig selv havde ingen Ord. Jeg gjorde intet tydeligt Løfte; men i mit Indre rejste sig med Magt, ligesom en Jernmur, en Beslutning, en Vilje, der afgjorde, at jeg aldrig i mit Liv skulde spille mere.

Allerede i sin tidlige Barndom, ved den første Religionsundervisning, lærer man Meget, som man dog ikke ved, før man ved Erfaring tilegner sig det næsten som noget Nyt, man selv opdager. Hertil hører navnlig Erkjendelsen af det Onde som saadant, af Straffen, som det medfører allerede derved, at det existerer i En. Men Erfaring i een Retning forebygger rigtignok ikke, at man jo snart efter kan behøve til sin Skade at gjøre Erfaring i en anden, nærliggende.

For mig gik det pludselig op, at Livet trues af at blive ormstukket, at Vejen til vore Idealer kan blive brudt af, og at selve Idealerne kunne forsvinde og efterlade os i den klamme Realitet, hvis vi sjælelig eller aandelig faa Noget ind, der gjør os uværdige. Jeg var skræmmet og ydmyget over, hvad jeg havde forefundet i mig selv; men den Beslutning, jeg strax havde sat som Dæmning, bidrog til at give mig Selvfølelsen tilbage forenet med mere Ro. Nu var jeg glad ved at kunne

aspirere til en saa hæderlig Stilling som Officer og besluttede at gaa den jevne Vej og tage Adgangsexamen til Højskolen. Det varede unægtelig ikke længe, inden den stærke Længsel og de højtflyvende, æventyrlige Planer kom igjen. Jeg fik ny Næring for dem ved at læse om et Par franske Officerers Ophold i Persien, og jeg blev saa greben af den raske, kraftige Lykke, de havde gjort, at jeg tog Undervisning i Persisk; men selv dette beroligede, som alt Studium og solid Forberedelse gjør.

Jeg havde Ingen at tale med om mine Planer; thi Valdemar, som dog var den Nærmeste, var saa lykkelig i sin Stilling som Lieutenant, saa tilfreds med sine Udsigter og saa harmonisk i sin hele Væren, at han ikke kunde forstaa min Uro, tilmed da jeg ikke kunde omtale dens inderste Aarsag og i det Hele ikke kunde gjøre det forklarligt for Nogen — knap for mig selv — at jeg vilde bort, fordi jeg længtes efter En i Kjøbenhavn, at jeg maatte blive, fordi jeg ikke kunde rejse fra min Søster, at jeg med Taalmodighed maatte erhverve mig en Stilling, men at jeg ikke havde Tid, ikke Tid!

Den Eneste, jeg kunde tale med, ikke af virkelig Fortrolighed, men af Vane til at tale, var Sophie. Det var den uheldigste Slags Fortrolighed, fordi hun erfarede Noget, men ikke Alt, og allermindst det Vigtigste, Motiverne til mine Tanker og Planer. Hun sagde, at hun forstod mig meget godt, meget bedre, end jeg antog.

Hun vidste godt, at jeg var ærgjerrig og vilde frem i Verden, og det var jo ingen Skade, det var tvertimod meget honnet. En eneste Gang rørte hun paany — det var en Aften i Tusmørke — ved den gamle Gjenstand. Hun sagde: »Husker Du endnu, at der var Nogen, Du var forelsket i, eller har Du glemt det?« — Jeg svarede: »Tal ikke derom, det glemmer jeg aldrig.« — »Naa,« sagde hun, »saa er der jo Ingenting i Vejen; gaa da til Højskolen; bliv Officer; hun finder sig saamænd nok i at blive Lieutenantsfrue, indtil Du bliver Kapitajn.«

Min Søster var nu en voxen Pige og kom i denne Periode, tilligemed vor Kusine Julie, et Par Gange til Byen i Besøg. Endskjønt jeg ikke længer boede hos Dr. Hilders, stod jeg dog paa en saa venlig Fod med dem og kom der saa ofte, at jeg førte min Søster til dem næsten som til fjernt Beslægtede, hun skulde gjøre Bekjendtskab med. Det gik ogsaa fortræffelig med Doktoren; han sagde strax, at hvis han havde kjendt min Søster, havde han aldrig ladet sig nøje med mig, jeg var ligefrem bleven paalistet ham som Original, endskjønt jeg dog kun var en daarlig Kopi. Deri havde han mere Ret, end han selv vidste; thi det Gode af vor Slægt og det Skjønne i vore Barndomsforhold, der hos mig var blandet med urolige og forstyrrende Bestanddele, var levendegjort i hende, og hvad hun havde prøvet af Sorg, havde givet hende et særeget klogt og bestemt og dog blidt Udtryk. Jeg forstod det ved at se det; men

paa Andre, der ikke havde Kundskab om Fortiden som Nøgle, virkede Udtrykket i hendes Ansigt maaske ligesaa hemmelighedsfuldt og trylleagtig som Astrids paa mig. Enten det nu var den stærkt og jovialt udtalte Beundring eller Doktorens hele sunde, livlige Natur og det sande Venskab, han havde vist mig, saa behagede han min Søster; men til Sophie kom ingen Tilnærmelse, endskjønt hun fra Først til Sidst var Venligheden selv og ikke paa nogen Maade syntes at ville mærke, at hun var og blev Fremmed. Mig gjorde det lidt ondt for Sophie, eller jeg anerkjendte med nogen Sympathi, at hun godt holdt Kontenancen; men da jeg talte til min Søster derom, fik jeg selvfølgelig Uret; thi jeg kunde ikke gjennemføre et eneste Bevis for, at Sophie ikke var bleven behandlet med al mulig Høflighed. Det blev endogsaa indrømmet, at hun var en net, en meget net og huslig Pige. »Hvoraf kommer det,« spurgte Marie sluttelig, »at Du og hun ere Dus?« — Det havde jeg knap lagt Mærke til, og det var da let at forklare.

Anden Gang, min Søster kom ind, var i Maj, og en Dag, da vi gik oppe i Kunstudstillingen paa Charlottenborg, mødte vi Astrid. Jeg hilste, naturligvis. Havde jeg været ene, havde jeg talt til hende. Jeg kunde, hvis jeg havde været ældre, mindre greben, have gjort det ogsaa nu og forestillet min Søster. Men Øjeblikket gik tabt, og et andet kom ikke. Alle Billederne dansede for mine Øjne. Min Søster spurgte, idet vi gik

videre: »Hvem var den Dame?« og tilføjede, da jeg havde sagt hende det: »Det Ansigt kunde jeg godt lide.«

»Det tror jeg nok!« tænkte jeg og søgte i mit Hjerte at tilgive hende, at jeg ikke havde været ene.

En smuk Septemberdag blev der gjort en Skovtur. Vi vare ti unge Mennesker, alle tilhest, og den livlige, kraftige Kavalkade satte mig undertiden helt tilbage i de lykkelige Tider, da Ritmesteren førte an. Hvergang min Barndomstid saaledes ved udvortes Omstændigheder blev ført stærkt og levende frem for min Erindring, havde jeg en Fornemmelse, som om Noget skulde hændes mig, som om man andensteds var beskæftiget med mig, og vort Ridt igjennem den dybt-grønne Skov, ofte udenfor alfar Vej, blev ved denne Følelse særegent poetisk for mig: overalt spejdede jeg efter det Ubekjendte. Men de nysgjerrig-frygtsomme, mørkøjede Dyr, der undertiden pludselig kom tilsyne og i første Øjeblik syntes Andet, end de vare, udgjorde omtrent det Eneste, der mødte os i Skoven.

Da vi henad Middagstid vare ved Fursøen, besluttede vi at ride over til en Kro ved Frederiksborgvejen, der var bekjendt for sit gode Køkken, og Huset viste sig ogsaa beredvilligt til at beværte os paa det Bedste; men, da der allerede

var et Par Selskaber, kunde man ikke give os andet Værelse end den ene Gjæstestue, hvor vi dog, tilføjede man, vilde være ganske ugenerte; thi henad Aften kom der sjelden Nogen. Vi fandt ogsaa, at vi vare meget uforstyrrede, og da efter Kaffen en god Bolle Punsch kom paa Bordet, blev der foreslaaet en Bassette. Man vidste, at jeg ikke spillede, og indbød mig med skjemtende Undskyldning til den Morskab at se til.

Medens man var fordybet i Spillet, kom der en Rejsende, hvem Ingen gav videre Agt paa, da han beskedent og stille tog Plads i en Krog og lod sig bringe en Kop The. Snart syntes dog Spillet, Udraabene „*Paroli!*“ „*Attention!*“ »Jeg gjør en *Sept leva!*« og desl. at tildrage sig hans Opmærksomhed, eller rettere: han blev dragen, først med Hovedet, saa med hele Legemet, og nærmede sig, men paa en Maade, der ikke generede. Det var en kraftig bygget Mand paa omtrent et halvhundrede Aar, med kroget Næse og et klogt Ansigt og med et venligt Udtryk, som om han fornøjede sig over, at Ungdommen morede sig. Idet han kom nærmere, syntes han at medbringe en Atmosfære, hvori der var Lykke; de, han var nærmest, vandt, og en gjensidig god Følelse opstod, saa at han med en vis overlegen og dog behagelig Frihed i Manerer kunde vexle enkelte Ord med de Spillende, gjøre enkelte Spørgsmaal, uden dog at tillade sig noget Overgreb, give Raad eller desl. Der var en fremmed

Accent i hans Tale, omtrent den, man engang kaldte Hof-Accenten, og som ansaas for fornem.

Jeg troede at høre Hestene slaas ude i Stalden og rejste mig for at gaa ud. Derved fik den Fremmede Øje paa mig, og da vi kort efter mødtes udenfor, spurgte han med en let Hilsen, om jeg ikke hørte til Selskabet derinde, og da jeg svarede Jo, vedblev han: »Og De spiller ikke?« — »Nej.« — »Aldrig?« — »Nej.« — »Det var mærkværdigt!« raabte han.

Man bliver altid let tiltrukken af den, der viser En Beundring, og den Fremmede havde desuden en stor Evne til at indlede og fastholde en Samtale, saa at vi et Kvarters Tid gik frem og tilbage udenfor Døren i Maaneskinnet. Det blev i Samtalens Løb berørt, at vi havde gjort Turen tilhest, og han udbrød: »Men jeg er ogsaa ridende! Kunde vi ikke gjøre Følgeskab ind til Byen?« — Jeg troede ikke at begaa nogen Uhøflighed mod mine Venner, der nu vare beskæftigede og maaske vilde holde ud til Morgenstunden, ved at modtage denne Opfordring, og gik ind og sagde dem Godnat. Da jeg kom ud, saa jeg, at den Fremmede havde Rideknægt med. Jeg mærkede da, at det var en fornem Person, og fik yderligere Bekræftelse herpaa, da han i Talens Løb berørte, at han havde opholdt sig en Dags Tid paa Slottet i Frederiksborg. Inden vi skiltes, navngav han sig — han var en holstensk Greve — og bad mig besøge sig paa Hotel Royal, »eller,« sagde han, »lad det ikke være en ubestemt Aftale, nævn

mig en Dag, De vil komme og spise Frokost med mig.«

Saaledes begyndte vort første Bekjendtskab, og det varede ikke længe, inden han fortalte mig, hvorfor han fra Først af var bleven tiltrukken af mig: Han havde en Søn, lidt yngre end jeg, en fortræffelig Fyr; men han spillede ivrig, noget for ivrig, og det var denne Modsætning, der havde slaaet ham.

»Men,« sagde jeg, »kan Greven da ikke faa ham til at lade være?«

»Hvordan skulde jeg bære mig ad med det?«

»Ved at lade ham vide, at De ikke vil have det.«

»Hm, ja; men saa spillede han alligevel og tabte Frejdigheden overfor mig. Jeg har ikke Lyst til at miste en Ven i min Søn.«

Nogen Tid efter bad Greven mig at gjøre en Tur med til Roeskilde, og jeg greb med Fornøjelse Lejligheden til at se Domkirken, hvor jeg, sandt at sige, aldrig havde været. Der var Marked i Byen, og da vi kom fra Domkirken, saa vi en Gruppe Mennesker, der i en Krog af Pladsen syntes ivrig beskæftigede med Noget, der laa paa Jorden. Vi gik nærmere og saa, at der inde i Kredsen sad en Mand paa Hug og lagde tre Bunker Kort ved Siden af hinanden. En for en løftede han Bunkerne og viste det nederste Kort. De vare: Kløver To, Spader Otte og Hjerter Konge. Efter at have vist dem frem lagde han atter Bunkerne ned og sagde: »Nu har De Alle

set, hvor Hjerter Konge er; men jeg holder en Daler mod en Mark, at Ingen alligevel kan pege Bunken ud!«

»Men jeg saa det jo!« sagde Greven. »Her er Marken! Det er den midterste Bunke!«

»Værsgo og vend den,« sagde Manden.

Greven vendte den, og det var Spader Otte.

»Endnu engang! Jeg holder to Mark!« raabte Greven.

Saadan blev det ved, bestandig »dobbelt op«, indtil Greven havde tabt alle de Penge, han havde hos sig, omtrent 170 Rdl.

Hverken da vi gik derfra eller senere paa Hjemturen, sagde Greven et Ord om denne Scene, men overlod det formodenlig til mig at forklare mig, hvem hans Hr. Søn slægtede paa.

Han var aabenbart selv en lidenskabelig Spiller, jeg saa senere flere Exempler derpaa; men han var tillige en Mand med store Interesser, Spillet kom kun over ham som pludselig, voldsom Afbrydelse, eller: han var en solid Bygning, hvor Spillet kunde fare ind ad de aabentstaaende Vinduer, men ikke rokke Grunden. Han havde mange Egenskaber, der maatte paavirke mig, i det Mindste for en Tid. Han var den første virkelige Adelsmand, jeg havde truffet paa, og skjønt jeg hverken fra min Barndom var vant til at føle mig lavt stillet eller i mine Ungdomsdrømme fandt Nogetsomhelst for højt til mig, maatte jeg dog uvilkaarlig se op til hans af Verden anerkjendte, arvede Stilling og være nysgjerrig overfor et saa-

dant i min Omgangskreds sjeldent Exemplar. Han havde besøgt saagodtsom alle evropæiske Hoffer, og hvad jeg derfor især forskede efter hos ham, var Tegn paa det højere eller »allerhøjeste« Omgangsliv, og jeg følte Tilfredsstillelse ved at mærke, at dette var noget Overkommeligt, at det væsenlig svarede til Noget, jeg vidste i Forvejen og havde Sands for: at den rette Fornemhed er den rette Simpelhed.

Der var et Punkt, hvor jeg, kuriøst nok, blev ligesom fornemmere end han eller følte en Overmagt over ham og tildels virkelig udøvede den. Det var ved Sproget. Han havde begyndt med at tale Dansk til mig, og det holdt han ved med, dels af Høflighed, dels fordi jeg instinktmæssig følte, at der var min faste Borg. Han talte fortræffelig Dansk, men med Hindringer, og medens hans Sprog i en lang Række af Sætninger kunde være saa rent som hos vore Klassikere, kunde der komme en Ytring, en Vending, en Tone fra Kristenbernikovstræde, hvilket rimeligvis hidrørte fra, at han i sin Barndom havde lært Dansk af Bøger og af Tjenestefolk, og at han i sin Ungdom under Opholdet i Kjøbenhavn havde talt Tysk med de fleste dannede Folk og Dansk paa Knejper. Han havde selv en usikker Fornemmelse af, at der var en saadan Mangel, og bad mig om at korrigere ham; men hvad enten han af denne Bøn haabede, at jeg skulde komme ham imøde og tale Tysk, eller han oprigtig mente

den, saa huskede jeg paa Erkebispen, der bad Gil Blas om at kritisere hans Prædikener, og lod være.

Jeg vilde gjerne høre ham tale om Politik; det forekom mig ulige grundigere og interessantere, hvad en Mand sagde efter Kjendskab til de handlende Personligheder og deres Omgivelser, end hvad Bladene fortalte; men jeg undgik at tale med om vor egen Politik eller blot bringe ham ind derpaa, fordi jeg havde faaet den Mening, at Dansk og Holstensk vare hinanden fjendtlige Elementer, og fordi jeg i et behageligt Bekjendtskab helst vilde glemme dette. Han mærkede det, eller han forudsatte efter sit Kjendskab til os Danske, at det var saa, og medens han ikke direkte søgte at overbevise mig om, at jeg tog fejl, greb han dog enhver Lejlighed til at lade mig mærke, at han netop satte den rigtige Pris paa de Danske, ja, at hans Opfattelse af den danske Politik var den egenlige, rette og velsindede.

Da han stod i store politiske Forbindelser og deltog i Datidens betydelige Forhandlinger, havde hans Ord til mig formodenlig ofte en Anledning, som jeg ikke kjendte, eller sigtede til Noget, han netop havde oplevet. Saaledes sagde han engang:

»Det er et prægtigt Folk! Det er kun Skade, at det ikke samtidig kan have Skjønheden af at være et gammelt Folk og Fordelen af at være et ungt Folk. Den store Fortid vil formodenlig til Tidernes Ende forhindre de fleste Danske fra at betragte deres politiske Samtid og Omgivelser med den fornødne Nøgternhed. Jeg kjender intet andet

Land, hvor der er saa megen Poesi i Politiken, og undrer mig aldeles ikke over, at Bladene saa ofte behandle Politiken paa Vers. Snarere undrer det mig undertiden, at de ledende Statsmænd ikke tale paa Vers.«

En anden Gang sagde han:

»Det er ganske sikkert et prægtigt Folk, med en Livlighed og en Kultur, som maaske finder sin Forklaring i, at Landet er saa lidet, men som andre Folk kunne misunde det. Det er dog virkelig Tegn paa Kultur og Humanitet, at den absolute Konge har kunnet afgive næsten hele sin Magt og omgive sig med et folkeligt Parlement, mest valgt af Bønder, der for halvfjerdsindstyve Aar siden vare Trælle, og at det gaar saa ordenlig til i det Indre. Jeg tilstaar, at jeg ikke er nogen Ven af demokratiske Tilstande og ogsaa i dette Land ser betænkelige Symptomer; men det Tegn paa Kultur maa jeg tage Hatten af for.«

Engang mødte jeg ham paa Slotspladsen, og uden Indledning brød han frem med en Tanke, som rimeligvis i det Øjeblik havde sysselsat ham: »Det er svært, som de her løbe efter Dingeldangel! Jeg har set et Væddeløb mellem to store Mænd. Vi Andre vil ogsaa nok have en Orden; men vi kan undvære den; vi pynte den ligesaa meget som den pynter os.«

Imidlertid var hans Opgave med mig en ganske anden end at gjøre mig til Fortrolig for sine politiske Stemninger, Skuffelser o. s. v. Medens jeg naivt troede, at han saagodtsom havde

forelsket sig i mig, havde han den Hensigt at anvende mig til bestemt, praktisk Brug, men vidste længe ikke, hvordan han skulde gribe Sagen an. Da han hyppig rejste bort, var jeg snart vænnet til at betragte ham som et forbigaaende Bekjendtskab, og selv om dette ikke havde været, vilde jeg dog næppe have talt synderlig til ham om mine personlige Forhold. Vel var jeg for ung og for lidet verdensklog til at vide, hvilken Fordel det er at kunne tie; men jeg havde ingen Trang til at tale; hvad jeg egenlig bar paa, var mig for kostbart til at give hen. Han maatte derfor føle sig for og rykkede kun med største diplomatiske Forsigtighed frem med det, han havde paa Hjerte. Hans Søn skulde gjøre sin store Tur i Evropa, og han søgte et Menneske, der kunde rejse med ham, ikke som Lærer, ikke som Hovmester, men som Ven, En, der kunde paavirke den unge Herre, om mulig modarbejde hans Spillelyst, skaffe sig Avtoritet over ham, føre ham ind i andre Interesser. At finde et saadant Menneske var jo yderst vanskeligt. Sønnen havde Venner nok; men dem burde han netop bort fra. Et ungt Menneske af den Slags, som man kunde ønske, som selv havde en Fremtid og Noget at opgive, var det jo vanskeligt at byde en Erstatning. Hvad skulde man gjøre? Hvor skulde man søge en saadan Fugl Phønix?

Dette var Grevens Grundtanke, og inden jeg ret mærkede den og dens Forbindelse med hans Venskab for mig, havde han saa omhyggelig som

mulig søgte at udfinde, hvad jeg egenlig eftertragtede i Verden, hvor det Punkt var, hvorfra jeg kunde fristes.

Da han saa, at jeg havde faaet Øjnene op for hans Plan, rykkede han endelig helt frem med den. Han sagde:

»Jeg tror, at jeg flere Gange har havt Lejlighed til at udtale mig saadan for Dem, at De ikke kan tvivle om den virkelige Agtelse, jeg nærer for Deres danske Folk, og i visse Maader vilde jeg rose mig af, selv at være en god dansk Mand, skjønt jeg ved, at de, som kalde sig egenlige Danske, ikke vilde være saa høflige at nøjes med at smile ad en saadan Paastand af en Holstener. Men det ville vi nu ikke tale om. Hvad i den Henseende fejles og forskyldes, kommer ikke os To ved. Jeg talte om min Agtelse for dette Folk. Jeg behøver ikke at tilføje den Forsikring, at jeg ogsaa anser det for et modigt Folk. Men det er ikke noget krigersk Folk. Det er ikke stort nok dertil; at være krigersk er det Samme som at være ærgjerrig og have store Planer. Alt er her indrettet paa Forsvar, og den militære Organisation er bleven gjennemtrængt af den civile, borgerlige, hyggelige Aand, der maaske i andre Henseender er en Prydelse for Nationen. Det er her ligesaa stor en Ære for en Søn af en adelig eller anden betydelig Familie at blive Student som i andre Lande at blive Officer og gjøre et Felttog med. I andre Lande, f. Ex. England, Preussen, Østerrig, ser Staten og den oplyste offenlige Mening

helst, at store Familiers Sønner hellige sig til Militærstanden, dels vistnok fordi Soldaterne derved komme i Hænderne paa en Klasse, der har Noget at tabe, men ogsaa fordi man ønsker, at Officererne skulle være uafhængige *gentlemen*, og at Familierne skulle bevare en ridderlig Tradition, at der i det højere Liv skal være, hvad Engelskmændene kalde *pluck*. Ser De nu, med al Respekt for de danske *gentlemen*-Officerer: Aanden her er og maa være en anden. Man bliver Officer, som man bliver Embedsmand, for at komme i en anstændig Vej og gifte sig. Adgangen er aaben for Alle, ligesom Enhver kan blive Guds Ords Forkynder, blot ved at tage Examen. Alle ere naturligvis Kammerater, og da Formuen i dette Land er meget delt, er Majoriteten ikke meget formuende, og den herskende Tone er derfor præget af et vist borgerligt Sparsommeligheds Hensyn. Jeg kritiserer ikke dette; det er upaatvivlelig meget agtværdigt og demokratisk; *mais ce n'est pas la guerre*, det er ikke krigersk. Der er for megen Idyl og lidt Æventyrlighed. Saavidt jeg har kunnet lægge Mærke til Dem, er dette ikke Deres Formaal og Opgave. En anden ældre Mand vilde maaske sige, at De er en Sværmer; men jeg kan endnu huske min Ungdom saa godt, at jeg blot kalder Dem ung og romantisk. De søger Krigen som en Metier, som et Middel til Udmærkelse. Jeg vil ikke sige Dem den Kompliment, at De er for stor til de smaa Forhold; thi ingen Mand er for stor til sit

Land. Men De behøver at komme ud og tumle Dem og finde en Chance. Savoyarden Eugen og Liflænderen Loudon søgte og fandt en saadan Chance til at blive østerrigske Feltmarschaller, ikke at tale om Moritz af Sachsen! Jeg bruger disse Navne som store Exempler, og jeg siger ikke, at De skal have netop samme Held; men De skal have en Chance for at bruge Dem selv. Det er Grunden, hvorfor jeg efter samvittighedsfuld Overvejelse kan rykke frem med mit egennyttige Forslag: rejs med min Søn. Jeg tror, at medens De gjør mig en ubeskrivelig Tjeneste derved, kan det føre til Deres egen Lykke. De vil komme i Forbindelser, hvoraf De kan drage Nytte, og skulde De efter nogen Tids Forløb finde, at jeg har taget fejl, saa — ja, saa haaber jeg, det dog skal vise sig, at De ikke har taget fejl.«

Saa meget dette end i visse Maader svarede til mine Rejsedrømme, stødte det dog paa Hindringer, dels i min Uafhængighedsfølelse, dels i de Forhold, der bandt mig til Hjemmet. Desuden kan jeg heller ikke sige, at jeg fæstede Lid til Grevens Ord om, at jeg kunde gjøre min Lykke i en anden evropæisk Stat; Forholdene syntes mig ikke længer at være som i Prins Eugens og Loudons Tider, og de eneste Lande, hvor en pludselig og usædvanlig Lykke kunde naas ved et dristigt Greb, forekom mig stadig at være Orienten, især i Persien, eller ogsaa i Afghanistan, hvor man tillige kunde komme til

at staa imod Jordens store Prosafolk, Engelskmændene. Ved nøjere Eftertanke stødte jeg ogsaa paa det Faktum, at Greven vilde bruge mig og jeg Greven i Formaal, der vare aldeles uforenelige; thi ved ham haabede jeg netop, naar jeg nu fik taget Examen og kunde vise mig i nogenlunde værdig, selvstændig Skikkelse, at blive paa engang indført i de Kredse, hvor jeg kunde vente at møde Hende, og altsaa blive hjemme, hvis ikke Hun sendte mig bort.

Jeg husker godt, hvor vanskeligt Forholdet til Greven begyndte at blive mig, fordi vore Interesser saadan stode imod hinanden, uden at jeg kunde forklare mig — da jeg gjennem ham fik en Efterretning, der vel i Førstningen ikke gjorde et overmaade dybt Indtryk, men snart fik en afgjørende Indflydelse paa mig.

En Dag, da jeg havde mødt ham paa Gaden og gik op med ham i Hotellet, kom Tjeneren og bragte ham et meget elegant lille Brev, og da han havde aabnet det, sagde han ligesom hen for sig og i en halvt skjemtende Tone: »Ej, ej, jeg gratulerer.« — Han vendte sig til mig og sagde: »Det er en svensk Baron Panin, lidt i Familie med os, der er bleven forlovet — kjender De den Dame?« tilføjede han, idet han rakte mig det modtagne Kort *pour faire part.*

Det var Hendes Navn!

Det var en overraskende, skarp, smertelig Fornemmelse af, at det Yndefulde havde glemt mig, vendt sig fra mig, svigtet mig, og da man ikke

tilstaar den Slags Smerter, fornægtede jeg hende og svarede Nej. Men vi havde dog saa længe staaet hinanden altfor fjernt, til at jeg kunde føle denne Forlovelse som en aldeles personlig Skuffelse; det var mindre Hjertet end Fantasien, som led; hvad der hidtil paa dejlig, men ubestemt Maade havde fyldt Livet med Lys, blandet sig ind i mine Forhaabninger og givet dem Farve, hvad der mysteriøst havde sammenslynget sig med Troen paa, at jeg skulde faa Gaarden tilbage og alle Barndomsforjættelser opfyldte — dette Glansfulde, denne Sol, blev pludselig berøvet mig, tog sin egen Flugt ud i Universet og slukkede Lyset for mig i min Tilværelse.

»Hun skal være smuk, jeg har hørt hende omtale,« sagde Greven i den Tone, hvori man taler om en fremmed Gjenstand, medens mit hele Sind irriteret ønskede at udskrige en Protest imod det uforskammet utilstrækkelige Ord smuk. Han tilføjede, igjen i halvt skjemtende Tone: »Det er tredje Gang.«

»Har hun været forlovet to Gange før?« spurgte jeg, og Himlen forlade mig det, jeg tror næsten, jeg ønskede, han skulde svare Ja.

»Hun! Nej, jeg mener min Halv-Cousin, den Skjelm Panin. Han har været gift to Gange før. En af hans Koner er død, en anden er han skilt fra. Det var mærkelige Damer, begge To; han samler paa Mærkeligheder.«

»Saa er det dog besynderligt, at den unge Dame har villet tage ham,« sagde jeg.

»Ja, men man kommer jo heller ikke saadan og fremlægger sit hele *Vita anteacta* uden Indledning. Man siger ikke til en Dame: Min Dejligste, vil De være den Tredje? Man erhverver hende som den Nr. 1, man altid har søgt.«

Greven sagde dette i usædvanlig oprømt Tone; det var ellers ikke hans Maner at tale saadan.

Jeg vilde gaa; men inden jeg fik taget Afsked, kom en Herre af Staldetaten.

»Har De hørt den nye Forlovelse?« var hans første Ord.

»Jeg har endnu Kortet i Haanden — hvis det er den, De mener.«

»Ja. Og er det ikke skammeligt: den dejlige Pige til Sverig?«

»Det ved jeg dog ikke,« svarede Greven, »Skandinavismen er *fashion*; saadanne Alliancer ville bidrage til at styrke Baandet mellem to Monarker og tre Folk.«

Hofkavalleren gjorde en lille Grimace og vedblev: »Men har De hørt, hvorfor hun tager ham?«

»Hvorfor?« svarede Greven; »dersom der er endnu en Grund foruden den ved slige Lejligheder sædvanlige, nemlig Forelskelse, saa vil jeg, hvis jeg tør være meget stolt, gjætte paa, at det er, fordi Baron Panin er min Halvfætter.«

»O, jeg beder om Forladelse!« sagde Hofkavalleren.

»Aldeles ingen Forseelse!« vedblev Greven, stadig oprømt; »Halvfætterskabet er ikke til ringeste Hinder for, at jeg faar Grunden at vide. Hvad var Grunden?«

»Hendes Søster er nylig død og har efterladt forældreløse Tvillinger. Hun har gjort det til Betingelse for sit Ja, at Baronen skal adoptere dem som sine egne!«

»Ja, saa!« sagde Greven.

Der blev endnu vexlet nogle Ord om samme Gjenstand, om Baron Panins Rigdom, Stilling og Indflydelse, og Hofkavalleren, der vilde besøge en anden Herre paa Hotellet og var bange for, at han skulde gaa ud, skyndte sig bort.

»Det har min Hr. Halvfætter gjort Ret i at modtage! Det er første Gang, han gifter sig fornuftig!« raabte Greven næsten overgivent.

Jeg gik. Det generte mig, at jeg havde hørt Fremmede tale paa deres Maade, verdslig, halvfrivolt, med Ligegyldighed selv i deres Interesse, om en Begivenhed, der angik Astrid saa nær. Jeg vilde dog hellere, for at mit eget Billede af hende skulde vedblive at være skjønt, antage, at Staldetaten havde Uret, og at hun af Kjærlighed havde valgt sig en Husbond. Naar jeg nu erindrede det usædvanlige, velsignede, ømme, næsten vemodige Udtryk, der saa besynderlig havde været blandet ind i hendes lykkelige, friske Smil, saa forstod jeg vel, at hun med særegen Hengivelse kunde bringe sig selv som Offer; men jeg begreb ikke, hvorledes Tilværelsen havde nænnet at be-

nytte denne Evne og dens Udtryk, der kun burde bruges som Skjønhed, til at udføre en Plejemoders reale, huslige Nyttesgjerning.

Verdens Liv syntes mig ubarmhjertigt og smaaligt; Atmosfæren lagde sig trang og klam om mig; men jeg sagde nøgternt til mig selv, at man maatte se at finde Noget at trøste sig med. Jeg spurgte mig selv, om jeg ikke hidtil havde set paa Livet med naragtig Højtidelighed. Om Opgaven var Andet end at skaffe sig Spise, Drikke og Klæder og Penge til at kjøbe sig en Kone? Om jeg ikke kunde holde dette fast i Øje og med Sindsro sige til alle Illusioner, naar jeg mødte dem: »Jeg kjender Jer, tag kun Masken af.«

Men jeg tog aldeles fejl i min Tro paa, hvad jeg kunde gjøre ved en Illusion, naar jeg mødte den paa Gaden. Skæbnen vilde, at jeg skulde møde netop Hende, og saa blev Begivenheden ikke blot ny, men kom op i en anden Potens.

Det var en Søndag Formiddag i Begyndelsen af April, med klar Himmel og let Frost. Der var faa Folk paa Gaden; jeg saa hende i lang Afstand i Bredgade. Jeg kunde ikke tage fejl; den Ynde i Form, Bevægelse og Gang havde kun En. En indre Sands kjendte hende, før Øjet havde faaet Overbevisning. Hun gik med en høj, anselig Mand under Armen. Ham kunde jeg ikke faa fast Øje paa og se, om han var ung og smuk eller ej; det eneste Indtryk, jeg beholdt, var, at han havde mørkt Overskæg og Pelskrave

paa Frakken, og at de samlede To saa lykkelig-fornemme ud. Der var i hendes usigelig lette, kjække Gang Noget, der paa engang betog mig med den gamle Henrykkelse og gjorde mig fortvivlet. Jeg kom saa nær, at jeg kunde se hendes Ansigt, gjenkjende Mundens mageløse Smil, og i de faa Sekunder, der hengik, kom jeg til Bevidsthed om, at jeg havde elsket hende fra første Øjeblik af, at denne Kjærlighed var mit Liv, at jeg burde springe til og frelse hende fra den umaadelige, usalige Fejltagelse, hun var ifærd med at begaa, ved at sige hende Alt, Ord, som hin fremmede Mand aldrig kunde tænke — og medens min Sjæl var saaledes vanvittig, var mit Legeme af Vane med at færdes i det polerede Liv forstandigt og drejede om ad Dronningens Tværgade for at undgaa Mødet.

Men mit Hjerte, mit Sind, min Sjæl hang ved Synet, som jeg havde set, fornam intet Andet, bebrejdede sig at have ladet det gaa forbi uden at medtage det sidste Glimt, uden at have set ind i hendes Øjne og læst en Erindring deri — kunde de ikke have sagt Noget? Var det ikke Tid at vende om endnu? Burde jeg ikke, selv om hun i et Blik kunde se min Fortvivlelse, lade hende se den? Kunde jeg ikke, idet jeg kom hende nær, lade hende mærke, at jeg i mit Hjerte ønskede hende Himlens Velsignelse og forbandede min Skæbne? — Jeg velsignede og forbandede, og gik videre, fyldt af det Dejlige, Elske-

lige, Henrykkende, og sønderrevet af, at det var tabt.

Jeg mødte Kammerater, og da jeg ikke kunde tale om, hvad jeg tænkte og følte, talte jeg om alt Muligt og blev lystig. Vi spiste til Middag sammen, sad længe ved Bordet, og jeg drak meget. Saa skulde hver af dem etsteds hen, jeg fulgte med den, der gik den længste Vej; men tilsidst blev jeg dog ene, og i Ensomheden var jeg pludselig som falden ned fra Skyerne og bævede endnu af Faldet. Mekanisk gik jeg ud paa Østerbro til Dr. Hilders. Sophie modtog mig med Udraabet: »Hvor Du ser ud! Er Du syg?«

Jeg tror, jeg svarede i en lystig Tone: »Ser jeg ud? Det skal Du ikke bryde Dig om!

Es war ein König in Thule,
Helt lystig til sin Grav,
Hans Fæstemø hin feire,
Helt trofast — Slud—der—der.«

»Men er Du fra Forstanden, Axel? Synger Du til Bryllup eller til Begravelse?«

»Til Bryllup, Sophie! Til Dans, til Dans, til Lystigheder og Fester!«

»Hvem er det, der skal have Bryllup?«

»Det Dejligste, der er i Verden? Spørg saa ikke mere. Hvor er Din Onkel?«

»Han er i Theatret med Moder. Hvem er det, der skal giftes? Og hvad kommer det Dig ved?«

»Hvad det kommer mig ved? Det er Hende!«

»Hvilken Hende?«

»Hende, jeg altid tænkte paa — altid!«

Sophie blegnede, og store Taarer begyndte at komme hende i Øjnene.

»Ja, Sophie,« sagde jeg, »Du har bestandig villet hjælpe Folk med at bære denne Verdens Sorger — nu har jeg en, Du nok ikke havde ventet. Jeg burde ikke have sagt det, jeg burde have tiet; men jeg kan ikke, jeg kan ikke! Det er ikke til at udholde!«

Sophie sprang til med Udraabet: »Græd ikke, Axel! Jeg kan ikke taale at se det! . . . . Du ved ikke selv, hvad Du siger! . . . . Glem hende!«

Hun lagde Armen om min Nakke og trykkede mig op til sig, og det var første Gang, at jeg blev trykket til en ung Kvindes Barm.

En Følelse, som jeg forbander, kom ved denne Berørelse, en vild, usalig Henrykkelse over hendes Deltagelse, over hendes Taarer, som faldt paa mine Læber, og som bleve aftørrede af et blødt, svagt, henglidende Kys — et Ryk af Sjælens dybe, men vildfarende Trang til Kjærlighed, den moralske Spændkraft vigende for Blodets Magt — og maaske en lignende uberegnelig og ureflektert Omvæltning i hendes Sind —

»Mich hat das unglückselige Weib
Vergiftet mit ihren Thränen«

kunde jeg sige, hvis ikke Synder af denne Slags overvejende burde lægges paa Manden.

Et Par Dage hengik, saa fik jeg et Par Linjer fra Sophie, hvori hun bad mig komme ud til hende; men jeg var saa ulyksalig, saa nedtrykt og demoraliseret, at jeg opsatte det fra Dag til Dag.

Saa fik jeg en Morgen Besøg af Dr. Hilder, og det blev mig snart tydeligt, at Sophie havde talt til sin Moder og Moderen til ham.

Dr. Hilder sagde: »*Naturalia non sunt turpia**). Det er naturligt, og hvis vi levede i Ørkenen Gobi mellem Kalmukker eller Mongoler, vilde jeg sige: Godt. Men det gjør vi ikke, og nu ligger der et Hus. Naar saadant et Pigebarn gaar med en skjør Flaske, som hun skal passe paa, og taber den, hvad gjør hun saa? Hun staar stille og tudskraaler. I Gobi kunde det være det Samme; men her kan man riskere, at Folk høre det. Jeg bebrejder Dig ikke videre end Din Part; Moderen skulde have passet paa, hun selv skulde have passet paa, og jeg burde ogsaa have passet paa. Nu maa vi Alle være enige om at gjøre det godt igjen. Vi maa have Jer klappede sammen, Børnlille,« tilføjede han, idet

---

*) Det Naturlige er ikke skammeligt.

han lagde Hænderne paa mine Skuldre og saa paa mig med en Højtidelighed, hvori der paa komisk Maade var noget Medlidende.

»Hvad mener De?« spurgte jeg, vistnok snarere for at sige Noget og samle mig, end fordi jeg ikke forstod.

»I maa gifte Jer. Det er jo noget tidlig for Dig; men for det Første skal Du ikke behøve at plages med de prosaiske Sorger ved at sætte Bo og ernære en Kone, Alt kan jo omtrent blive som hidtil; vi flytte blot lidt om i Værelserne.«

Det var et velvilligt-frygteligt Forslag, i visse Henseender en yderst blid Maade at afgjøre min store Skyld paa, i andre Henseender tillige en forfærdelig Straf. I Ungdommen anser man ofte Ægteskabet for et utaaleligt Fængsel, hvad det ogsaa er lige til det Øjeblik, da man bliver greben af sand Kjærlighed. Saa er det hele Tilværelsen eller et Paradis, der ligger i Virkeligheden og dog ikke tager Plads op. Men at gifte sig uden Kjærlighed, som en Straf — det er ikke blot at føle Straffen, men ogsaa at forgribe sig paa Paradistroen, og mig forekom det ved dette Forslag, som om jeg skulde sige mig løs fra alle gode Aander og fra det Haab, som, uagtet mit Haab til Hende var bristet, endnu stod med et sælsomt Skjær ude i den Horisont, man vilde lukke for mig. Han kunde vel omtrent se paa mit Ansigt, hvorledes jeg var tilmode, og sagde: »Hvad er det? Du ser jo slet ikke lykkelig ud! — Hør nu, jeg er, naar jeg selv skal sige det, en honnet gammel

Karl, og Du er en honnet ung Karl; lad os nu tale alvorlig sammen. Lad mig faa det Hele at vide. Du holder dog af hende? Du maa dog have sagt hende det.«

Det var jo pinligt at sige Nej; men der var ikke Andet at gjøre end nogenlunde at møde Ligefremhed med Oprigtighed.

»Det er dog en Helvedes Historie!« sagde Dr. Hilder; »men der er sgu ikke Noget at gjøre alligevel, min Ven. Siden der nu engang er blevet snakket, saa maa I for Præsten, om I saa skal skilles paa Stedet.«

Det faldt ham maaske ud af Munden; men det blev »Basis for Underhandlingerne«.

Dr. Hilder stod i Venskabsforhold til en Præst, der omsider paatog sig at forrette Vielsen, umiddelbart før Ansøgningen om Skilsmisse skulde underskrives. Det var ikke lovligt, sagde Præsten, og han vilde kun paatage sig det Ansvar at begaa en saadan Uret, fordi det kunde være en større Uret at undlade det. Han havde en Samtale med mig og, som jeg antager, ogsaa med hende, men var formodenlig i Forvejen overbevist om, ikke at kunne udrette Noget, og udrettede derfor intet Andet end at faa en kort Bestyrkelse paa, hvad Dr. Hilder havde sagt ham.

Vi mødtes hos ham for at vies og skilles. Jeg kan ikke huske, om der var Vinduesgardiner i Værelset eller ej; men det staar for mig, som om Alt, hvad der hørte til menneskelig Pynt og Prydelse, var borte fra denne Ceremoni.

Præsten brugte ingen anden Indledning end den, at han var ifærd med at foretage en Handling, der maaske var rigtig, men ikke god, og han bad Gud være dem naadig, der forlangte den. Han brugte saa lidt af Liturgien som mulig; men der var dog højtidelige Ord, som ugjerne bleve sagte, og som ugjerne bleve hørte.

Omendskjønt jeg havde foresat mig at gaa igjennem Ceremonien som en Statue med al Følelse og Tanke standset, ligesom man kan holde sit Aandedræt standset en Stund, og omendskjønt jeg udførte det, var der dog et Øjeblik, da de hellige Ord, som her bleve brugte uden at skulle have Betydning, gjorde Indtryk paa mig eller vakte en Fornemmelse af den hele Begivenheds store Syndighed, og havde i dette Øjeblik Nogen fundet et heldigt Ord, eller havde hun, idet vore Hænder bleve lagte i hinanden for ikke at sammenføje os, givet min Haand et Tryk — hvad jeg indrømmer, at hun ikke kunde, krænket som hun var — saa havde jeg givet efter, maaske for at fortryde det og gjøre os Begge elendige; men mit Liv vilde være blevet slaaet fast paa dette Punkt og fremtidig have drejet sig derom.

Det skete ikke; vi vare alle mere som Avtomater end som Mennesker. Ingen Velsignelse blev lyst, Præsten sagde intet Ord, som ikke var strengt nødvendigt, og efter Ordene: »Saa erklærer jeg Eder for rette Ægtefolk« gjorde han uvilkaarlig en Bevægelse som for at lade hende gaa

hen til Bordet og underskrive Ansøgningen om Skilsmisse.

Men med et flammende Udtryk af Had, som jeg ikke havde ventet fra de fromme Dueøjne, vendte hun sig til mig og sagde: »Jeg be'er at hilse min Svigerinde!« og gik med sin Moder.

Vi Tre, Præsten, Doktor Hilder og jeg, bleve staaende et Øjeblik ubevægelige; derpaa lo Doktor Hilder.

»Om Forladelse! For Himlens Skyld, misforstaa mig ikke!« raabte han og greb begge mine Hænder; »men jeg kunde ikke lade være at tænke paa, at Marcelline dog nu har vundet Processen med Figaro; men Du maa ikke tro, at jeg er Dr. Bartolo! Jeg er en ærlig Karl og kan ikke gjøre ved det!«

Der var ikke Noget at gjøre. Jeg var narret, og jeg har aldrig i mit Liv følt et saadant Had som til hende — et Had, der var saa stort som min Uret.

Det var en af de næste Dage, da jeg sad hjemme, udygtig til at foretage mig Noget, betagen af min ulykkelige og falske Stilling, at Valdemar kom til mig i Gala-Uniform.

»Hvor Du er pyntet, Valdemar!« sagde jeg.

»Ja, saadan gjør man jo, naar man skal til Avdiens. — Jeg har et Ærinde til Dig. — Du husker vel nok den Gang, da vi havde Historien ude i Sundet, og da jeg paastod, at Din Fader

havde vist sig for Dig i Drømme, for at jeg kunde give Dig Bevis paa mit Venskab!«

»Ja.«

»Ja; men jeg er kommen i Tanker om, at det var maaske ikke af den Aarsag, han viste sig, men for at Du skulde give mig Bevis paa Dit Venskab.«

»Naa, ja, det har jeg jo altid paastaaet, at jeg egenlig reddede Dig. Men det er silde, Du falder derpaa.«

»Ja, vel; men Sagen er, at jeg gjerne vilde have, Du skulde mene, at naar de oppe i Himlen tænke paa Dig, saa tænke de paa mig med.«

»Men hvad mener Du, Valdemar? Jeg synes, Du ler med det ene Øje og græder med det andet.«

»Ja, det er nok muligt, for jeg ved, Du kan ikke godt sige Nej til det, jeg vil bede Dig om, endskjønt jeg agter at tage det Bedste, Du har, fra Dig.« Og idet han rettede sig militært, vedblev han: »Jeg anholder hos Dig som Familiens Chef — og det Ord er det mig paalagt at bruge — om Din Søsters Haand. Kan Du sige Ja med et godt Hjerte?«

Ak, hvor han gjorde mig lykkelig, og hvor han trykkede mig ned! Han kom, forherliget ved ren, lykkelig Kjærlighed, og hilste mig med et idealt Navn, som jeg ikke længer følte mig værdig til at bære: vor Families Chef.

Men da jeg af ganske Hjerte og Sjæl havde ønsket ham og hende Guds Lykke og Velsignelse,

var ogsaa det eneste Baand overskaaret, som bandt mig til Hjemmet, og jeg sendte Greven en Billet, hvori jeg meldte, at jeg modtog hans Opfordring. Han svarede strax, at han betragtede det som en sand Venskabstjeneste fra min Side, og at han ansaa det som en Æressag for sig, at jeg, saavidt det stod i hans Magt, aldrig skulde fortryde min Beslutning.

Min Søster kunde ikke tro det muligt, da hun erfarede, hvad jeg stod i Begreb med at gjøre. Som saa mange unge Piger havde hun i sin ældre Broder set et Ideal og knap kunnet tænke sig en Fremtid, der var mig glimrende nok, og det Forhold, hvori vi havde staaet til hinanden som Børn, hvad vi havde oplevet sammen, kunde jo saagodtsom berettige hendes Fantasi til at tage en saadan Flugt. Og nu vilde jeg gaa i privat Tjeneste! Hverken Udenlandsrejsen eller det grevelige Navn skinnede hende saa stærkt i Øjnene, at hun jo kunde se, hvad der var paa Bunden. Mig gjorde dette ondt nok. Ved indirekte eller tilsløret at erfare, hvilke Forventninger jeg skuffede hos en anden, dyrebar Person, blev jeg kun desto stærkere mindet om, hvilke Forventninger jeg selv havde næret, hvilken Pris jeg havde sat paa mig selv, og hvorfor jeg havde maattet slaa af. Men i min hurtige Beslutning overfor Greven havde ligget et Sæt af Tanker, der langsomt udfoldede sig. Lige siden de ulykkelige Underhandlinger med Dr. Hilder vare blevne nødvendige og jeg egoistisk havde stridt for min

Frihed, havde jeg følt en Braad vendt imod mit Bryst. Det stod halvdunkelt for mig, at jeg kun oplevede noget Gammelt paa ny Maade. Engang havde jeg gjort Uret mod en Enkes Søn; nu gjorde jeg end større Uret mod en Enkes Datter, og nu kunde jeg ikke engang udrette Noget ved at bede om Forladelse. Det var igjen et Forhold imellem Himlen og mig. Menneskene havde intet Krav paa mig; men det, som var fornærmet, maatte sones. Jeg var noget Mindre end før, havde mindre Ret i Livet, i Universets Orden; mine store Drømme nærmede sig mig vel, men anerkjendte mig ikke længer fuldelig, ventede ikke at blive helt virkeliggjorte af mig. Jeg havde ikke Mod og Kraft til at gaa ud i Verden paa egen Haand og søge Lykken og Herligheden; men Forsoningen kunde opnaas, naar jeg ydmygede mig og tog Grevens Tilbud som en Art Straf. Og aldrig saasnart var denne Tanke opkommen, saa medførte den ogsaa et glædeligt Haab: Jeg vilde ligesom en Oedip blive ført til Evmenidernes hellige Lund, hvor mit Offer vilde blive modtaget.

Vi Mennesker ere saa besynderlig indrettede, at vi ligesom i forskjellige Lag af Sjælen kunne opbevare forskjellige, ja hinanden modsatte Stemninger. Det er ganske vist, at jeg baade var sørgmodig og glad over min Sorg. Jeg kunde ikke have udholdt Tanken om min nye Stilling, hvis jeg ikke havde set ud over Greven og hans Søn mod et fjernt Punkt, hvor jeg skulde møde

min Fortids Haab igjen, finde Guldbrikkerne, hvormed jeg i Tidens Morgen havde leget.

Jeg lod mig ikke fratage min Ret til, ved at sælge min aarlige Indtægt for en betydelig Sum, at optræde endnu engang som Familiens Chef og give min Søster Udstyr, og efter at have efterkommet andre Forpligtelser havde jeg endda en lille Sum tilovers, hvorved jeg i et givet Øjeblik kunde for nogen Tid staa uafhængig. Men denne Operation var tillige noget Mere: jeg brændte mine Skibe. Og da de vare brændte, da Alt var færdigt, og de, der bekymrede sig om mig, kunde se, at jeg for Alvor vilde bort og blive borte, fik jeg Ansøgningen om Skilsmisse tilsendt — underskreven.

Da jeg kom med Greven hjem til hans Gods, blev jeg et Øjeblik imponeret; thi denne Mand, der havde gaaet saa jevnt omkring i Kjøbenhavn, logeret paa et Hotel og adskillige Gange siddet hos mig aldeles studentikos, blev modtaget som en Konge: Der syntes paa hans Gaard ikke at være Tjenere, men Undersaatter. Der var en tavs, statelig Ærefrygt, som jeg ikke før havde været Vidne til, da vi kom ind i Forstuen eller Forhallen og alle Tjenere stode opmarscherede med mange Lys, og Ingen vovede at sige blot et Velkommen, og en galloneret Kammertjener

traadte frem med en trearmet Lysestage i Haanden og lyste for Greven, medens en sortklædt Tjener med hvidt Halstørklæde ligesaa prompt og med ligesaa sikker Mekanik traadte til foran mig og gaaende halv baglængs drog mig ligesom magnetisk til mit Værelse. Først da jeg vilde gaa ind, lagde jeg Mærke til, at Greven var fulgt med. Han bød mig Velkommen og forlod mig. Mindre imponeredes jeg af dette Værelses solide Pragt: Toiletspejlet og en Mængde andre Gjenstande af Sølv, Sengegardiner og Sengebetræk af Silke o. s. v., skjønt det var mig nyt. Højtidelig anmeldtes Middagsmaden (Klokken var rigtignok bleven henved Ni). Jeg havde i Hast taget sort Kjole paa og opdagede ved min Indtrædelse i Salonen, der stødte op til Spisestuen, at min Forsigtighed ikke havde været overflødig; thi Greven var i sort Kjole, og de to Damer, han forestillede mig for, hans Gemalinde og en Komtesse Felicia, vare i fuldstændig Selskabsdragt. Samtalen var naturligvis kold; der var fire Tjenere til os fire Personer, og under saadanne Omstændigheder føres ingen livlig Bordsamtale. Jeg erfarede, at den unge Greve ikke var hjemme og først ventedes om nogle Dage; jeg fandt Damerne saa stive, at jeg frøs, og ønskede, at jeg aldrig var kommen der.

Næste Dag var det allerede meget anderledes. Der blev bragt mig Kaffe og Chokolade paa Sengen og spurgt, hvad Tid jeg vilde spise Frokost, og hvor. Jeg ansaa det for høfligst at ville spise med de Andre. Da jeg kom ind i Frokost-

Salonen — som jeg nok maa kalde den — var kun Komtesse Felicia tilstede, og hun sagde strax paa Dansk: »Det er Deres Skyld, at jeg kom ned. Grevinden spiser aldrig Frokost udenfor sine Værelser, og Greven er beskæftiget. Her i Huset har Enhver sin Frihed indtil Middag.«

Jeg gjorde Undskyldninger for at have forstyrret hendes Morgen; men hun svarede: »Slet ikke; vi skal dog gjøre Bekjendtskab.«

Hun var en Dame paa omtrent fyrretyve Aar, lidt trind og, som det viste sig, mere jovial, end ugifte Damer i hendes Alder pleje at være. Hun gav mig paa meget behagelig Maade endel Oplysninger om Familien; thi hun fortalte mig Intet direkte, men syntes at forudsætte, at jeg vidste Alt, og kom ligesom tilfældig til at berøre det. Blandt Andet erfarede jeg, at Grevinden var Stedmoder til den unge Grev Fritz, som vi ventede.

Komtessen selv lod til at føre et frit og selvstændigt Liv; hun var her paa et længere Besøg, vilde besøge et andet Gods og tænkte paa at rejse udenlands, helst til Italien.

Greven kom ind og gjorde Undskyldninger for, at han efter sin lange Fraværelse havde fundet uopsættelige Forretninger at varetage. Han førte mig om i Huset og spurgte, hvad jeg nu kunde ønske at tage mig for en Times Tid, til han var fri: gjøre en Ridetur eller Kjøretur, læse i Bibliotheket, eller hvad jeg blot kunde tænke mig. Jeg valgte at ride ud og se lidt af Egnen i det

smukke Vejr, og kort efter var jeg tilhest, fulgt af en Rideknægt. Naar nogen Kjørende saas foran os, red han forbi mig med Hatten i Haanden og gjennede dem af Vejen; de kjørte hen til Grøftekanten, holdt stille og toge Hatten af, medens jeg red forbi. Den Højhed, hvori jeg saaledes syntes at svæve, var mig behagelig og ubehagelig. Det kunde ikke undgaas, at jeg følte mig ligesom af Silke overfor Vadmel; men det generede mig, at Silken dog ikke var min egen, og i nogle Øjeblikke stod dette Laan af menneskelig Underdanighed saa pinligt for min Bevidsthed, saa skærende forskjelligt fra den sande Ære, jeg eftertragtede, at jeg for at holde det ud, betragtede denne Modsætning imellem, hvad jeg var, og hvad jeg syntes at være, som første Afdrag paa min Straf. Men det er en Straf, som man i Længden finder sig i.

Med Grevinden kom jeg snart paa en ret behagelig Fod. Overgangsleddet var, at vi kom til at tale Fransk, hvilket hun gjerne talte, maaske for at vise sin usædvanlige, elegante Sikkerhed deri. Hun var »endnu ung«, d. v. s. noget over tredive Aar, meget from og meget pragtlysten eller, som hun selv ønskede det opfattet, smagfuld i sin Klædedragt. Dette omtalte hun som en Pligt, hun skyldte sin Stand; men vi kom rigtignok ikke strax til at tale om Sligt; thi i Førstningen var hun, skjønt meget høflig, ogsaa meget afmaalt. Men da hun engang kom til at tale med mig om Religion og mærkede, at jeg havde religiøse Forestillinger uden at være sand Troende, fandt hun

Tilfredsstillelse i at forsøge at faa mig paa rette Vej og talte da med et ringeagtende Suk om den hele Verdslighed, hvori hendes »Pligt« bød hende at leve. Havde det staaet til hende, var hun som Jomfru gaaet i et protestantisk Kloster og havde levet for at pleje Syge og Forladte; nu var hun blevet en Greves Hustru og maatte passe den Pligt, som Himlen havde paalagt hende. »Hver har sit Kors i denne Verden,« sagde hun; »for os gjælder det om at blive salige trods Rigdommen, og det er meget vanskeligt.« Jeg tror virkelig, at hun var religiøs, skjønt ikke i den Forstand, at hun vilde nægte sig selv noget Alvorligt for Guds Skyld; men hun holdt sig saavidt mulig i en saadan Sindsstemning, at hun med en vis blid Lyrik kunde vise Vorherre Opmærksomhed. Hun betragtede sig som Familiens Gesandt hos Vorherre.

Komtesse Felicia, der stadig vedblev at komme ned og gjøre Honneurs ved Frokosten, var derimod den personificerede Verdslighed. Det, hun beskæftigede sig med, var Verden som den var, og aldeles ikke som den skulde være. Hun fortalte gjerne og vilde gjerne høre fortælle om Virkeligheden, om personlige Forhold og Tilstande, og hændte det sig, at Talen førte hende til Begivenheder eller Forhold, som en Dame ikke gjerne dvæler ved, saa fjernede hendes Ord sig med let Anstand ved Døren og havde dog bragt min Tanke indenfor. Man fik uvilkaarlig en Følelse af, at der var noget Bravt og Sundt i hendes Natur; men hun var med alle sine Begreber, Fore-

stillinger og Sympathier begrænset af sin Stand, af »Selskabet«. Ved sin Opdragelse og ved sit talrige Bekjendtskab kunde hun føle saa at sige gjennem Fingerspidserne, hvad »man« vilde dømme om en Handling, og denne ubestemmelige Kodex, hvorefter »man« dømte, var hendes Bibel. For et ungt Menneske, der skal ud i Verden, er Omgangen med en saadan Dame i høj Grad gavnlig; jeg lærte saa Meget af hende, at jeg i Øjeblikke faldt paa den, vistnok aldeles ugrundede Mistanke, at hun tog mig i Lære. Hvad jeg ved hende fik Øjet op for og derpaa af Omgivelserne end mere lærte, var Kundskab om den aristokratiske Opfattelse af Livet: En naiv Tro paa deres Slægt, der væsenlig erstatter Evighedstroen; Selvfølelse uden Selvkritik; en yderst behagelig Evne til at kunne gaa ind i sit Hus og af Stamtræet hente en begrænset Pligtfølelse, der ikke fordrer mere af Egoismen end den holder af; en næsten mystisk Tro paa Grunden, Jorden, Familiejorden, der holder dem i særligt, afsluttet Forhold til de ældste Tider, medens andre Mennesker kun have Adkomst til sex Fod Jord paa den almindelige Kirkegaard. Dette Sidste, Tilknytningen til Grunden, kunde jeg især godt forstaa; en lignende Følelse havde ligget i mit Sind, før vi mistede Gaarden; nu var jeg løsreven derfra, rodløs, og naar jeg theoretisk kunde trøste mig selv med, at jeg da havde den almindelige Opgave at slaa Rod i Evigheden, saa var det mig dog praktisk til meget liden Trøst, og jeg følte mig ofte i en besynderlig

Tilstand: jeg gik omkring som i et Fata Morgana; vor Gaard var forstørret og forskjønnet kommen tilstede, og jeg var landflygtig i den.

Efter nogle Dages Forløb kom Grev Fritz hjem, og Huslæreren hos Valdemars Familie vilde vistnok havt sin Tilfredsstillelse, hvis han havde været tilstede og kunnet se ind i mig med Erindring om de Ord, han havde brugt: at jeg var en dæmonisk Natur. Thi medens den virkelige Opgave og Hensigt jo var, at jeg skulde tjene den unge Adelsmands Formaal, saa jeg paa ham som det Redskab, Skæbnen havde valgt til at tjene mig, til at bringe mig bort ud til det, som ventede mig. Jeg kunde ikke rigtig føle, at det var mig, der skulde rejse med ham, men ham, der skulde bære Lygten for mig.

Alligevel var det første, det afgjørende Øjeblik heldigt; jeg tror, der var gjensidig Sympathi tilstede.

Han var temmelig høj og smækker, med blondt Haar, et ungt blondt Skæg og graablaa Øjne, der, idet de ved hans Indtrædelse fore hen over mig, glimtede ligesom en Høgs eller Gribs. Der var en adelig Rovfugle-Natur i ham, en stor personlig Sikkerhed, trods hans Ungdom, en Selvbevidsthed om, hvad hans Venlighed var værd, og hvorvidt han i Uvenlighed turde gaa; men det var en Selvbevidsthed uden Reflexion, en Følge af Fødsel og Omgang med Mennesker. Hans Fader talte Dansk, idet han forestillede os for hinanden, og den Umage, hvormed den unge

Mand talte sit overordenlig korrekte Dansk, som dog ikke var Dansk, men en Tyskers Forsøg paa Høflighed mod Sproget, gav hans Væsen i Øjeblikket noget mere Slebet, end det virkelig havde. Af den Omstændighed, som jeg kjendte fra de første Samtaler med Faderen: at han var en Spiller, havde jeg uvilkaarlig forestillet mig, at der vilde være noget Raskt eller Vildt, forenet med noget Dulgt, en Mangel paa god Samvittighed i enkelte Punkter og en haardnakket Utilbøjelighed til at holde, hvad han i gode Øjeblikke kunde love. Men der var intet Saadant; han var frank og frejdig som den, der aldrig havde tvivlet om, at han bevægede sig indenfor sin Ret.

Faderen tog Sagen omtrent, som om han vilde have skaffet sin Søn en Brud. Han vilde i saa Tilfælde ikke befale ham at forelske sig, men føre ham sammen med vedkommende Udvalgte og vente Sønnens Samtykke, eftersom det jo var et Anliggende, der ikke burde afhænge af Lidenskab, men af Fornuft. Det gjaldt om, at Sønnen skulde have en fuldstændig fri Vilje uden at komme til Sammenstød med Faderens Vilje. Sønnen havde havt en Anelse om, hvem det var, han skulde træffe ved sin Hjemkomst, og tilstod mig senere, at han havde ventet at møde en Pedant. Han vilde føle sig for med Hensyn til mig og foreslog efter den første Middag ganske i en Tone, som om jeg var en af »hans Egne«, at vi skulde spille Billard. Han overvandt mig rigtignok, men i dette Spil er det Maneren og

ikke Udfaldet, der beviser Noget. Selv brød han sig efter de første Partier ikke om Spillet og hans Fader heller ikke; thi for Begge fik det først den rette Interesse ved at vædde, og Begge betvang sig.

Næste Dag efter Frokosten foreslog Grev Fritz, i samme Tone, som en Ting, der fulgte af sig selv, at vi skulde turne, d. v. s. fægte og hugge. Der kom mig det tilgode, at jeg, takket være Ritmester Hemming v. Buch, havde en Evne, der svarede til Lidenskaben for Vaabenbrug. Jeg følte hans Forundring, da jeg kjendte hans Feinter, uden at han kjendte alle mine. Han var det eneste Menneske, der ligesom jeg havde Glæde af et godt Stød eller Hug, selv om det gik ud over ham selv. Altid, naar jeg forhen havde mærket, at mine Kammerater i lignende Tilfælde bleve misfornøjede, medens jeg ikke blev det, havde jeg med hemmelig Tilfredshed sluttet, at der hos mig var en pur, misundelsesfri Fornøjelse over menneskelig Dygtighed og jeg lod nu i mit stille Sind samme Ros vederfare Grev Fritz.

Nu gik han et Skridt videre og foreslog en Eftermiddag, da vi vare sammen i hans Værelse, at vi skulde spille Tærninger.

»Dertil har jeg ikke Raad,« svarede jeg.

Dette ligefremme Svar — der forresten ikke kom umiddelbart; thi jeg havde forberedt mig paa det og tvunget mig til det — viste ham pludselig og tydelig, at jeg var den, han fra Først af havde antaget, og forvirrede ham; men med en Finhed, som han havde fra sin tidlige Omgang

med Verden, forstod han at komme bort og bringe en Samtale igang i en ny Retning. Han spurgte om Studenterlivet i Kjøbenhavn, hvad man fornøjede sig med, hvorledes man holdt sammen mod Filistrene, og blev især forundret over, at man ikke duellerede. Han ansaa dette for en Mangel, ikke fordi Slagsmaal i og for sig var noget Godt, men fordi selve Maaden, hvorpaa et »Paukerei« kom istand ved et tysk Universitet, forudsatte Aand. »Det er først, naar man ved Vid og Ironi har drevet sin Modstander saa vidt, at han maa sige Dummer Jung, at man griber til Kaarden — og saa bedækker man sig godt med Bind, for at Fader og Moder ikke skulle faa et sørgeligt Budskab,« tilføjede han leende, som for at komme mig imøde og ikke rose det Tyske for meget. Han saa hen til Kjøbenhavn med en egen Længsel. Ulykkelige politiske Forhold vare nu til Hinder for, at man kunde rejse derhen og begynde en diplomatisk Karriere. Man havde nu som dansk Tysker intet Fædreland og kunde kun rejse ud i Verden for at studere Landvæsen og blive en god Forpagter.

Her bøjede han af med samme Lethed, som han havde begyndt, og foreslog mig at tage med til nogle unge Venner paa et Gods et Par Mile borte; men jeg antog, at han helst vilde være ene — eller rettere, at han vilde spille — og undskyldte mig.

Han blev borte et Par Dage, og ved Hjemkomsten opsøgte han mig strax. »Tillad mig at

være ligefrem og gjøre Dem et Spørgsmaal,« sagde han; »har min Fader talt til Dem om min forestaaende Udenlandsrejse?« — »Og,« vedblev han, da jeg bejaede det, »tør jeg antage, at det Spørgsmaal er berørt, om De vil have den Godhed at ledsage mig?« — Jeg svarede Ja. — »Lad mig saa takke Dem,« sagde han og rakte mig med et trohjertet Udtryk Haanden, »jeg skal bestræbe mig for, at vi skulle have en behagelig Rejse. Jeg vil nu bede Fader om at formaa Dem til at tage med; det er Formen.« Nu var det, han tilstod mig, at han havde frygtet for at møde en Pedant.

»Hvad er da en Pedant?« spurgte jeg.

»En, der kjender og bedømmer Livet theoretisk,« svarede han rask.

»Men eftersom dog Ingen af os kjender Livet helt, maa vi da ikke have Theorier om vort Forhold til det Ubekjendte, vi mulig kunne møde, og maa vi ikke søge at anlægge et Princip eller anvende en Kunst for at bringe et vist Udbytte ud af Livet?«

Jeg stillede dette Spørgsmaal ligesaa fuldt til mig selv som til ham; thi jeg havde, i Sandhed, intet færdigt Princip og kjendte ikke den rette Kunst, der hører til at behandle Livet. Men da han svarede: »Aa, jo, vistnok«, blev jeg af mine egne Ord nødt til at gaa videre og søge i mig selv efter et Princip, som endnu var skjult, og som han spurgte efter.

Dette afgjorde fra Først af hele vor gjensidige Stilling; thi uden at opgive et ungdommeligt, næsten kammeratligt Forhold, kom han uvilkaarlig til, i mig at anerkjende en selvvalgt Fortrolig paa det aandelige Omraade, og en Fortrolighed af underordnet eller letfærdigere Art blev derved udelukket, medens jeg følte mig mere menneskelig draget til ham og forpligtet overfor ham ved hans egen tillidsfulde Spørgen, end jeg vilde have følt mig ved det ubestemte Hverv, som hans Fader ønskede at overdrage mig.

Men med hans Spørgen og mine Svar gik det dog til paa en egen Maade. Jeg var jo i den Alder — og er ikke ganske voxet fra den endnu — da en Fugls Sang, en Silkekjoles Raslen, en Kaardes Klirren, kunde vække en stærk, anelsesfuld Strømning i mit Indre og med et Glimt ligesom slaa Tæppet tilside for en skjult Skjønheds- og Lyksalighedsverden, som kunde naas, naar man vovede Noget for den. Men medens jeg haabede og troede paa en saadan Verden, havde jeg dog, naar jeg ret forskede efter den, ikke fuld Tillid til den. Livet havde rørt ved mig i det Mindste med saa megen Alvor, at jeg skimtede en skjult Verden af en anden Art; bagved den farvede Horisont med de dejlige gyldne Billeder trak den op, alvorlig og mørk, og der var Øjeblikke, da denne Alvor syntes mig at drage mere end alt Andet i Verden. Men ret tage den i Øjesyn og nærme mig vilde jeg ikke, fordi den

tillige syntes at ville beherske mig og forlange Ofre, som jeg ikke var villig til at bringe.

Men jeg vidste, at den var til, og naar jeg talte om den skjønne Verden, kom jeg sluttelig næsten mod sin Vilje til at hentyde ogsaa til hin. Jeg sagde, hvad jeg troede sandt; men jeg gav Mere, end der var levende Sandhed i mig selv; mine Ord stillede sig op udenfor mig selv, saa paa mig og gjorde Fordringer. Det har desaarsag skortet mine Ord paa Logik; men jeg var ung, og der er en magisk Magt i Ord, naar Ungdom taler oprigtig til Ungdom. For mig var det en ejendommelig indre Tilstand, en besynderlig Ballancering, der holdt, fordi jeg havde det godt.

Fordi Grev Fritz jo ogsaa havde det godt, tog han disse Samtaler mest som behagelig Sysselsættelse, skjønt han dog ogsaa mente at have Nytte deraf. Han takkede mig engang, fordi det Alvorsfulde, som jeg fremførte, blev udviklet ud af Tingenes Natur, af Historien, af vor egen Sjæl, og ikke var religiøst, indklædt i Formler som dem, Præsten kastede ud i Verden. De religiøse Sætninger, sagde han, vare som en Barrikade, Præsten kastede op, for at man ikke skulde komme ham selv paa Livet. Han sagde Præsten, men jeg tror, han mente Degnen, det vil sige, hans Stedmoder.

I de Øjeblikke, da vi Begge vare alvorlige — ikke bekymret alvorlige, men sysselsatte med Opgaven som noget agtværdigt Menneskeligt — fandtes det imidlertid, at baade han og jeg følte,

at der behøvedes en Avtoritet, Noget at støtte alle Fordringerne til, et Exempel, levende Bistand, og jeg sagde da, hvad jeg ærlig troede, at dette var ude i Verden. Jeg kunde ikke sige ham, hvad jeg selv hemmelig tænkte paa og ventede at møde i Evmenidernes Lund, naar han blindt havde ført mig dertil; men naar jeg oversatte det i Ord, der kunde gjælde for os Begge, var det et Udvalg af særlig begavede og gunstig stillede Mennesker, ikke just et hemmeligt Selskab, men et begrænset Samfund, der gav Agt og vidste Meget, men ikke gav sig tilkjende før i store Øjeblikke og stode hinanden og Andre bi til Opnaaelsen af store og skjønne Formaal.

»Saa vil vi rejse for at opsøge dem og blive Medlemmer af Selskabet!« raabte han.

Naar man faar forklaret i Enkeltheder, hvorledes et Menneske udøver Indflydelse paa et andet, kan man i Hovedsagen forstaa det, endskjønt der altid bliver noget Uforklarligt tilbage; derimod for den, der ser Indflydelsen foregaa, uden at faa alle Enkeltheder forklarede, kan den synes meget mysteriøs. Den gamle Greve kunde slet ikke forstaa, hvordan det hang sammen med, at Sønnen saa pludselig og stærkt sluttede sig til mig, og sagde til mig i Enrum: »Ja, jeg tænkte nok, at De vilde komme i Sadlen paa Bucephalus; men rid ham ikke i for stramme Tøjler.«

Det er vistnok sandt, hvad Grækerne sagde: at en Guddom undertiden taler af et Menneskes Mund. Hint Ord om, at vi skulde opsøge det hemmelige Selskab, var jo ikke kommet tilfældig, det rejste sig som Stemme fra en Aand frembragt af os Begge, og man omgaas ikke Aander af nogensomhelst Art uden at paadrage sig en Forpligtelse. Men vi efterkom ikke Forpligtelsen; Tanken skulde have ledet vor Rejse som et Flag, men blev siddende udenpaa som en Vejrhane. Tildels havde dette sin Grund i, at Rejser i Almindelighed ikke ere af god Indflydelse paa Menneskets Indre, medmindre de have et bestemt, overskueligt Formaal. De sprede Sindet; ingensteds træder man ind i Forhold, som man ikke kan gaa fra; man fjerner sig fra dem, hvis Dom man er vant til at underkaste sig. Hertil kom, at Grev Fritz, uagtet han virkelig beholdt Tanken om, at vi skulde søge noget Idealt, ikke troede, at det kunde være til Hinder, at han spillede. Det var og blev hans Lidenskab, og det var i denne Henseende, som om han rejste paa en Profession. Jeg havde ikke den Opgave at forhindre ham derfra; der maatte ingen Tvang lægges paa ham; Spørgsmaalet, der egenlig blev stillet, var, om jeg ligesom magisk, ved indirekte Paavirkning kunde udrette Noget paa ham, og et saadant Middel kunde jeg ikke finde, allermindst i Førstningen, da Rejselivets Behagelighed betog mig. Hvorsomhelst vi kom, fandt vi det bedste Selskab, det vil sige: unge, rige Mænd af fornem Slægt, der modtoge os med den største

Opmærksomhed og førte os til alle Forlystelser. De lignede i Reglen hinanden i et karakteristisk Træk: de bleve aldrig mere Ven med Nogen end, at de i paakommende Tilfælde kunde give ham et Kaardestød. Men dette gav dem, for en Tid i det Mindste, noget Pikant, formedelst Blandingen af Determinerthed og tilsyneladende *abandon*. Det behagede mig at gaa Arm i Arm med denne gyldne Ungdom, at hamle op med dem i det, der syntes Gjenstand for deres Ærgjerrighed, at lade mig beundre af Mængden, der i Afstand beundrede dem. Men jeg maatte ogsaa paa en Maade betale derfor, ved Lidelse; thi Hasardspillet drog mig dæmonisk til sig. Jeg kunde med nogenlunde Lethed modstaa Lidenskaben, naar jeg var Tilskuer ved Bassette, Lansquenet o. desl. i en privat Kreds; men anderledes vanskeligt blev det, da vi efter et kort Ophold i Hovedstaden — hvor det paa Grund af Sommeren ikke var *fashionable* at blive — i Selskab med nogle Gardeofficerer gjorde en Udflugt til Rhinen. Naturpragten og Vovespillets Aand grebe paa den særeste Maade ind i hinanden, gjorde Hjerne og Blod udfordrende overfor Livet, Skæbnen. Vi vare en Morgen paa Stolzenfels, sejlede derfra i Baade over Rhinen med den Hensigt at lade os ro ind i Lahnfloden og være ved Roulettebordet i Ems om Aftenen. Medens vi glede hen over den brede, glatte, glansfulde, grønlige Rhin, mellem Skove, romantiske Klipper og Borgruiner, kom et Tordenvejr hastig dragende op, forvandlede Egnen til en stor Kjedel

fyldt med Bulder og Gnister, var storartet, voldsomt og netop saa faretruende, at Livet i os rejste sig imod det ligesom for at forlange Mere. Og da saa det mørke Uvejr ligesaa hurtig drog over og gjorde Plads for nyt Solskin, var det, som om vi leende havde betvunget det. Fra Oberlahnstein toge vi Vogne, kjørte igjennem et blidt, romantisk Bjerglandskab, hvis Skove og Marker duftede efter Tordenregnen og glimrede i Millioner Diamantdraaber, gækkende Henvisninger til uendelig Rigdom. Efter en Middag, hvis Yppighed blev holdt indenfor de rette Grænser, af Hensyn til, at Hovederne skulde være klare, gik vi til Spillesalen, og det var, som om vi betraadte en Helligdom. Spillet var ikke begyndt, i Salen befandt sig kun et Par Croupiers, der modtoge os med yderste Høflighed og talte Fransk i dæmpet Tone. Vore egne Skridt vare dæmpede paa de bløde Tæpper, og vore Stemmer rettede sig derefter. En dæmonisk-højtidsfuld Forventning laa i Atmosfæren, især vistnok for mig; thi undervejs havde den Tanke flere Gange nærmet sig mig, at jeg dog kun havde forsaget at berøre Kort, men Rouletten var ikke Kort. Jeg vidste, det var ikke rigtigt, og jeg var attraaende angst som maaske en ung Pige, der begiver sig til et første, ensomt Stævnemøde. Jeg blev afholdt fra at gjøre det første Skridt ganske simpelt derved, at de Andre, idet de toge Plads, syntes at forudsætte, at jeg ikke vilde være med — thi jeg havde allerede faaet Navn for at have den Mangel at være »dydig«.

Forfængelighed eller Stolthed forhindrede mig fra at sige: »Nej, jeg vil dog!« Men medens jeg stod og saa til, var jeg længe tilmode som en Skoledreng i Skammekrogen eller som en Fange, der ser et Stykke blaa Himmel, eller som hin Notar i »Paris's Mysterier«, der bliver saa raffinert straffet. Det grønne Bord forvandlede sig til en Flod, der strømmede med Guld; under eller over dens Vande sad i Skjul Lureley eller Venus selv, i alt Fald en dejlig fristende Kvindeskikkelse, og hun gav Held eller Uheld som Tegn paa kommende Gunst eller paa Mishag med den, der ikke var dristig troende, hensynsløst vovende nok. Roulettens Raslen i de dybe Pavser forenede sig med Blodets Hamren i mine Tindinger til en Torden. Min Lidelse og Selvovervindelse syntes mig saa stor, at en skjult Magt burde mærke sig den og beslutte at sende mig Erstatning. Men efterhaanden blev selve denne Tilstand forvandlet til en Slags Nydelse; min Fantasi fik Magt til at behandle Billederne og lede dem, og med Et mærkede jeg, at Feberen var overstaaet. Netop da sagde en af vort Selskab til mig med Forundring: »Saa De spiller virkelig ikke?«

Paa denne Tid blev Spillesalen Vidne til en interessant Scene. Et ungt, smukt Menneske, sund, livlig og frank, som Ungdommen skal se ud, kom rask ind fulgt af en noget ældre Mand. Senere, da vi kom i Selskab med ham, erfarede vi, at han var Søn af en belgisk Bankier ved Navn *de* Potter, og at han rejste med sin Hov-

mester. Han fremtog en Rulle Napoleond'ors og lod den trille henad den Del af Bordet, der var inddelt i Karreer med Tal og Farver. »Skal den blive liggende?« spurgte en Croupier, da Rullen lagde sig til Ro over Tallet 3. Det unge Menneske nikkede fornøjet, som om hans Rulle lig en afrettet Hund var ifærd med at gjøre et Kunststykke. Rouletten snurrede og raslede — 3 kom ud, Rullen blev aabnet og talt, og Banken udbetalte det 30-dobbelte Beløb. »*Encore!*« sagde den unge Mand, rullede sine Napoleond'ors sammen og lod dem trille; de faldt paa Tallet 17, og — 17 kom. »Endnu engang, for alle skjønne Piger paa Jorden!« raabte det unge Menneske, som om han var ene i Salen, Tutten rullede igjen og faldt igjen paa Nr. 3. Dennegang spillede Ingen med, Alle sad i aandeløs Forventning; der var Noget i Situationen, som vakte Tro paa, at det Urimelige, Utrolige maaske dog vilde ske, og — det skete: 3 kom og blev hilst med et almindeligt Udraab.

»Nu er det nok!« raabte det unge Menneske, idet han lod sin Ledsager hjælpe til med at bære Guldet, »jeg har lovet kun at gjøre tre Kast!«

»Han vil bringe det vidt,« sagde en aldrende, fintklædt Herre.

Da den unge *de* Potter var gaaet, troede jeg ikke længer, at Skæbnen var i Gjæld til mig for noget Miskjendt eller Upaaskjønnet i mig. Det syntes mig, at jeg stod langt tilbage for ham, at saadan som han maatte det unge Menneske se

ud, der skulde være Skæbnens Yndling — uden at jeg kunde give anden Grund derfor end den Kjendsgjerning, at han i nogle Minuter var bleven begunstiget af Tilfældet.

Jeg gik ud af Salen, nedad Promenaden og til Lahnbroen. Der stod jeg længe og lyttede til den sagte Rislen af de hurtige, friske Flodbølger og søgte Noget at støtte mig til, men opnaaede intet Andet, end at mine Tanker fulgte det ilende Vand og tabte sig i det Ubestemte. Overhovedet, i en skjøn Natur, med fornøjet Selskab, legemlig Sundhed og verdsligt Velbefindende, hengiver en menneskelig Sjæl sig ikke til »Griller«.

Vi gjorde en behagelig Bjergrejse, underkastede os Strabadser, fordi de gave Appetit og godt Humør, og kom i Efteraaret tilbage til Hovedstaden med fornyet Lyst til selskabeligt, fornemt og kunstlet Liv. Naar det for mit Vedkommende snart tog en brat Ende, var det ikke paa Grund af nogen Kollision eller Katastrofe, men fordi vor Sjæl i enkelte Øjeblikke kan være mere øm og mere modtagelig for Indtryk og deraf følgende Beslutninger end til andre Tider. Thi selv gjorde jeg egenlig Intet, men mente, at min Natur nok, naar det var paa Tide, vilde redde sig selv ligesom forhen.

Vi havde deltaget i en splendid Ungkarle-Diner og skulde om Aftenen til Bal i et fornemt Hus. Vor Vært ved Middagsgildet foreslog, at vi skulde tilbringe Tiden, inden man anstændig kunde vise sig ved Ballet, med at gaa i Operaen, og saa

kunde vi gaa ind mellem Kulisserne og hilse paa Danserinderne. Jeg havde aldrig før været mellem et Theaters Kulisser og fik ved denne Udsigt ligesom en let Feber af Romantik. Jeg vilde vistnok have havt en saadan Fornemmelse ogsaa i ganske nøgtern Tilstand; men nu havde en fortræffelig Vin virket paa mit Sind og draget hin farverige, trylleagtige Atmosfære, som Ungdomshjertet aner ude i Fremtiden, ganske nær — ved vor Værts Ord blev det mig endog klart, at jeg nu skulde betræde den. Vi kom derhen, jeg betraadte Ferigets Grund, og ligesom paa et pludseligt Vink af en ond Troldmand forsvandt Landet; jeg saa i en forvirret Blanding af malet Træ og Lærred endel Kvinder halvt afklædte med Hensyn til Dragt og helt afklædte med Hensyn til Romantik. Det var den blodigste Ironi, at man turde omfavne dem, naar man blot skaanede deres Vinger. Jeg tror, at jeg glemte, at jeg *pro tempore* hørte til Adelen, og gik aldeles borgerlig og »hang med Næbbet« over min tabte Illusion. Vi toge til Ballet, og der var virkelig nette unge Piger og Damer; men idet jeg saa mine Venner fra Operaen tage paa dem, følte jeg en sorgblandet Væmmelse over den hele Tilstand og kjørte snart hjem til Hotellet. Da jeg kom ind paa mit Værelse, skinnede Fuldmaanen ind saa klar som et dejlig dæmpet Dagslys, og jeg kunde ikke bekvemme mig til at lade tænde Lys, men gik længe op og ned ad Gulvet, uden at tænke eller uden at kunne samle mine Tanker i en bestemt

Retning afhængig af min Vilje. I Vinduet laa en Bog med Træsnit, som jeg havde læst i om Morgenen, og idet jeg et Øjeblik standsede nær ved Bogen, syntes det mig, at der var tegnet et hvidklædt Barn, og pludselig stod Hun, Barnet bag Guldranken og den høje Mur, Jomfruen, Kvinden, for mig og saa paa mig med sine store, brune, sjælfulde Øjne, der bragte alle Hjemmets og Ungdommens Sindsstemninger til at røre sig i mit Hjerte. En uendelig Fortrydelse, som over en tabt Fortid og tillige en tabt eller truet Fremtid, greb mig, og i samme Øjeblik rejste sig igjen hin længe glemte, faste, jernhaarde Magt inden i mig — jeg vilde Noget, eller min inderste, skjulteste Natur bød mig at ville. — Hvilket? — Ikke at gaa tilgrunde, ikke at være fejg og gaa under falsk Flag, ikke at bære mig ad som en ung Herre af Stand og Familie, men som et Menneske, der har en Sjæl at vogte paa og en Fremtid at erobre.

Jeg maatte arbejde, planmæssig og for Alvor, slutte mig til det Aandige i Tiden og blive dygtig i Noget. Et egenligt Brødstudium kunde der ikke være Tale om, men desto mere om fri og sand videnskabelig Stræben, og den store intelligente Stad, hvor vi befandt os, gav mig kun, som de Franske sige: *l'embarras du choix.* Jeg gik op paa Universitetet for at blive bekjendt med Forelæsningerne, og i det første Avditorium, hvor jeg kom ind, stod en lille, skaldet Mand paa Kathedret og holdt med stor Grundighed og Iver et Fore-

14*

drag om Oldtidens Ingeniørvidenskab. Den krigerske Iver, hvormed den lille Mand skildrede Belejringer, i Forening med den pedantiske Nøjagtighed i Angivelsen af Kilder o. desl. kunde fremkalde et Smil; men hans umiskjendelige Sagkundskab vakte Agtelse og forøgede Sindets Længsel efter at mættes paa lignende Maade. Her var Noget at begynde med, som passede til mig: interessant Historie, hvortil kunde slutte sig et praktisk Studium af den moderne Ingeniørvidenskab. Selve Rejsen og de Bekjendtskaber, jeg med Lethed kunde stifte, vilde give mig Lejlighed til Udvikling i denne Retning.

Det kostede mig kun ringe Umage at gjøre Professorens Bekjendtskab, og han tog Sagen, som om det var mig, der gjorde ham en Tjeneste, og ikke omvendt. Med en Iver og en Kjærlighed, der er de ægte Videnskabsmænd egen, tilbød han mig sin personlige Hjælp, Adgang til sit Bibliothek, Bekjendtskab med sine Venner, Ingeniører, Arkitekter o. s. v., ja anticiperede min Bortrejse og lovede mig Breve til den halve Verden. Snart var jeg, ved daglig kun at gaa et Par Skridt, inde i en helt ny Tilværelse, mellem arbejdsomme og higende Mennesker, lyse Hoveder, halsstarrige Sind, rivaliserende Mænd, hvis svage Sider jeg kunde bære over med, fordi jeg kun var Gjæst, og som gjorde mig uendelig Godt derved, at de Alle vilde Noget, der hørte Ide eller Ideal til, og skjønt jeg endnu ikke var nær det »hemmelige Selskab«, vi havde talt om, saa følte jeg mig dog

i den indadvendte, centrumsøgende Retning, der maatte føre til det, hvis det existerede.

Det var iøvrigt Grev Fritz, der mindede mig om denne Tanke, idet han med et særeget Smil spurgte mig, om jeg nu snart kunde angive Selskabets Adresse. Det skulde være et skjemtende Smil; men der var Noget ved det, som om det skjulte et Øjebliks alvorlig Bekymring. Som tidligere bragte han mig til at frembringe Tanker, jeg ikke vilde have havt uden ham. Jeg svarede, at ved det sjælspredende Liv, vi førte, kunde vi ikke vente, at det Gode personlig skulde nedlade sig til at møde os, det var allerede Meget, om det vilde møde os upersonligt, i flagrende Form, som Ideer og Stemninger. »Alvorlig talt,« sagde han, »tror De, at det personlig Gode i os selv, hvis det herskede, vilde som en Magnet føre os til sligt . . . . hvad skal jeg kalde det . . . . Hemmelighedsfuldt, Æventyrligt og dog Positivt?« — »Ganske vist,« svarede jeg, »Tilværelsen gjemmer paa noget Saadant, skjønt jeg ikke ved, i hvilken Form.« — »Og naar skal man finde det?« — »Ja, hvo ved det! Men jo længere Tid der, indenfor en fornuftig Grænse, hengaar, desto intensivere vil det maaske blive.« — »Det Hele vil altsaa simpelthen være et Regnestykke, en Finansoperation: ved at opspare min Ungdom og sætte den paa Rente, skal jeg faa den fordoblet, hvis den ubekjendte Bankier eller Tontine eller Assurance ikke imidlertid gaar fallit eller arver mig?« — »Men den Bankier er De selv!« —

»Saa maa jeg studere Bogholderi! Jeg maa lære at være Kasserer og Regnskabsfører . . . Men jeg maa dog sige Dem, at jeg i de sidste Dage har gaaet og tænkt paa at tage et Kursus i Statsret.«

Det fandt jeg baade heldigt og passende, og han begyndte ogsaa med en Alvor og Intelligens, der beviste, at han kunde blive noget Dygtigt; men pludselig sagde han en Dag til mig:

»Der er Noget ved dette Studium, som kan gjøre En fortvivlet. Det indeholder Theorier, som ingen Statsmand i Praxis vil bryde sig om. Verden regeres ikke efter Regler, og ikke af lærde Folk. Metternich var i Grunden uvidende, men kom til sin store Betydning, fordi han var Kavaller.« — Jeg maatte indrømme Muligheden af, at det var saa, men gjorde ham opmærksom paa, at i vor Tid var der en Magt, som Metternich, da han steg, ikke havde havt at tage synderligt Hensyn til, den offenlige Mening om en Mands Værd og Evne til at udrette noget Godt for det Almene. — »O, den offenlige Mening!« raabte han, »der er dog Intet, som er mere skadeligt i vor Tid end den saakaldte offenlige Mening, som er overfladisk og bæres af Stemninger og bliver smigret af dem, der ville beherske den. Skal Noget frelse vor Tid, saa maa det være sandt uafhængige, adelige Gemyter, der lære den offenlige Mening Respekt — thi Respekt mangler overalt.«

Det kunde jeg ikke sige meget imod, men jeg fandt nu Anledning til at hentyde til Hasard-

spillet og tilføje, at ved det blev man ikke istand til at indgyde den offenlige Mening Respekt.

Han svarede: »*Que voulez vous, mon ami*, das Leben bedarf Cayennepfeffers um geniessbar zu werden.« Efter et Øjebliks Pavse tilføjede han: »Desuden maa De vide, at naar jeg taler om Mænd, der skulle lære Mængden Respekt og herske i Landet, saa tør jeg ikke tænke paa mig. Jeg har intet Fædreland. I Tyskland er og bliver jeg en Holstener, min danske Fyrstes Undersaat, og i Danmark er jeg en Tysker. Gik det efter mit Hoved, skulde det komme til en Revolution imorgen — — men om Forladelse, De er Dansk, skjønt De saa overbærende bringer mig til at glemme det .... Nej, Spillet — velan, det er min Lidenskab, det er mit Liv, jeg tilstaar det. Men, siden vi ere paa det Kapitel, vil jeg dog en for alle Gange bede Dem tro, at det hverken er Vinding eller Tab, der egenlig virker paa mig. Jeg kan have min Glæde af et heldigt, genialt eller inspireret *coup*, selv om det gaar ud over mig selv. Der er Noget i den djævelsk skjønne Lykke, som hver Aften er mig lige nyt. Hvilken anden Kvinde er en saadan Hex?«

Dette var den mest uforbeholdne Samtale, vi nogensinde havde havt om ham selv, en Samtale, der viste mig ham baade som begavet og ærgjerrig og i visse Maader zerrissen. Men, sært nok, det skulde vise sig, at den Mening, han vistnok med fuld Oprigtighed havde udtalt om

sig og sit Forhold til Spillet, netop ikke var rigtig, og at en Katastrofe derved blev foranlediget.

Udpaa Foraaret gjorde vi igjen en Bjergrejse og tilbragte Efteraaret og Vinteren i et Par sydtyske Residens- og Universitetsstæder, og først det følgende Efteraar kom vi til Paris. Hvad fra vort Ophold der overvejende paatrænger sig min Erindring, er Grevens Forhold til den unge *de* Potter, med hvem vi her fornyede Bekjendtskab.

Overfor ham bekræftede det sig ikke, at Grev Fritz havde Glæde af et genialt eller inspireret *coup*, selv om det gik ud over ham selv. De to unge Mænd kom strax i et spændt Forhold til hinanden som Rivaler overfor Lykkesgudinden. Der blev svagt ymtet om, at *de* Potter levede paa en større Fod, end hans Faders Midler tillode; men saalænge en Fremmed i Paris bevarer Skinnet og betaler sin Æresgjæld, har et saadant Rygte Intet at betyde. Desuden bar *de* Potter, skjønt han ikke længer var saa frisk, som da jeg første Gang saa ham, et umiskjendeligt Præg af en loyal, aaben Karakter. Han og Grev Fritz lignede egenlig hinanden noget, maaske især formedelst deres fælles Forskjellighed fra Franskmændene. Begge vare blonde, *de* Potter lidt mere *foncé*, med et gyldent-brunt Skjær i Haaret. Ogsaa var hans Haar krøllet, medens Grevens var glat, hans Pande var idealere og mere poetisk, og ved Siden af ham syntes Grev Fritz's mere methodiske, tyske Natur at træde frem. Dette hidrørte vistnok tildels fra, at Greven overfor *de* Potter blev

fornem og viste en aristokratisk *morgue;* thi det lille *de* foran hans Rivals Navn blev ikke anerkjendt som adeligt, og dette syntes undertiden at trykke *de* Potter og forcere ham frem.

Efterhaanden antog deres Spil Udseendet af en Duel, en langvarig Duel, omkring hvilken man sluttede Kreds, og en saadan sejg, dyb Lidenskab omhyllede Begge, at, som en Franskmand sagde, Døden syntes at ligge ved Enden af den korteste Pung. Jeg kunde Intet gjøre for at afværge en mulig Fare og var selv saa dæmonisk dragen til, at jeg ikke havde min Dømmekraft til fuld Raadighed. Sandt at sige, var Lykkesgudinden tillige repræsenteret af en jordisk Kvinde, en af Datidens berømteste Skuespillerinder. Hun tillod sine »udvalgte Venner« at spille i hendes Salon, og hun var saa langt fra at gjøre sig nogen Fordel deraf, at hun endog satte sig i store Omkostninger ved sin Gjæstfrihed. Men hvo der vandt, gjorde hende en betydelig Foræring, og den Tabende vilde ikke lade hende mærke, at han havde lidt Skade paa sin Evne til at være opmærksom. De store Summer, hvorom Grev Fritz og *de* Potter spillede, kunde gaa frem og tilbage imellem dem med ligelig afvexlende Lykke og dog efterlade en Formue i hendes Hænder.

Hvis nogensinde en jordisk Kvinde kunde synes at repræsentere Lykkens Gudinde, saa var det hende med hendes Marmorbuste, overordenlig skjønne Arme, blege Teint og flammende sorte Øjne, hvori der ikke var anden Sjæl end den,

Mænds Fantasi vilde lægge deri. Saaledes dømte jeg, naar jeg saa paa hende; men anderledes var det, naar hun saa paa mig. Hvorfor skal jeg nægte det? I Førstningen var jeg forelsket. Den Slags Hvirvel, hvori et Menneske ikke bryder sig om næste Dag, betog mit Sind. Hun indbød mig til at besøge sig en Formiddag. Hun laa enduu i Sengen, laa ligesom til Stads, i et rigt udstyret Værelse, og var paa en Maade pyntet; jeg ser endnu tydelig det pragtfulde Armbaand paa hendes venstre Haandled. Hun bragte mig under sine Øjnes Magt, lod mig sidde ned og fortælle om mig selv som et Barn, og da en Prins blev meldt, sagde hun til mig: »*Tenez, à Paris la vie est une affaire; pour vous autres hommes du Nord c'est un sentiment. Soyons amis.*« Hun forestillede mig for den indtrædende Prins som *un poète du Nord*, et Udtryk, der, som jeg senere tænkte, betød et uskadeligt Menneske, og efterat jeg havde vexlet saa mange Ord med hende og Prinsen, som Anstanden udkrævede, gik jeg bort med Følelsen af, at dette franske Fruentimmer med eet Blik havde set igjennem alle de Lag, jeg havde lagt paa mig, siden jeg gik i min Faders Have, og saaledes afklædt stillet mig for Spejlet som et Barn og ladt mig gaa.

Desuagtet kunde jeg ikke blive fra hendes Salon og vilde ikke. Jeg gjennemgik hvert Ord, jeg havde sagt til hende, og fandt, at jeg ikke direkte havde givet mig blot. Det forekom mig, at der var saa megen Aand og Energi i mit Indre,

at jeg endnu ved at optage Kampen fra en ny Side kunde beherske hende, og da — jeg tror næsten, at en dunkel Stemme i mit Indre sagde: »Og da ve hende!« Hvad kan det nytte at dølge det, at der er en Slags Kjærlighed, som kommer i Følge med det Onde. Jeg var forelsket, jeg følte en Slags Ømhed for hende, mit Hjerte kunde ikke have fundet sig i at gjøre hende Fortræd, og dog anede Hjertet, at det kunde gjøre sin Triumf til en Hævn. Jeg vidste, at hun ikke følte nogen sand Interesse for de to unge Mennesker, der for hendes Øjnes Skyld og for Spillets gaadefulde, sindsforvirrende Bliks Skyld rykkede hinanden nærmere og nærmere paa Livet. Jeg følte, at hun saa paa dem omtrent som en romersk Dame i Oldtiden vilde set paa to fremmede Gladiatorer; men det Elektriske i Atmosfæren betog mig, saa at der hverken var Kraft eller Klang i de Advarsler, jeg gav Grev Fritz, og heller ikke kunde noget Menneske have udrettet Noget paa ham, medens baade han og *de* Potter dreves frem af fortærende, dobbelt Jalousi.

Det var den værste Tid, jeg har oplevet, den Periode, da jeg stod lavest, uden Vilje. Forgæves søgte jeg at faa Kraft til at mane gamle, kjære Billeder eller betydningsfulde Øjeblikke frem: den Aften, da vi Børn sad tilbords med Fader og vi Alle skaanede Smørret; den Dag, da Fader døde; de Øjeblikke, da jeg kiggede gjennem den grønne Mur og saa den hvidklædte Pige — det havde ikke sin fulde Magt, og jeg opnaaede kun

at tilvejebringe ligesom et Glimt af blaa Himmel, medens hele den øvrige Atmosfære var svanger med Uvejr.

En Dag kom jeg dog saa vidt, at jeg fik Lyst til at tage fra Paris for i Ensomhed at se Versailles, og derude, i Billedgalleriet, overfor de Malerier, hvorfra den mandige, krigerske franske Aand vifter, hvor Fanen kalder til Hæder og Død, aandede jeg endelig igjen en Luft, hvori der var Begejstring og Vemod, blev mig selv igjen og fik mine Minder tilbage til fuld Ejendom. Da jeg efter halvanden Dags Forløb kom tilbage til Paris, følte jeg mig besynderlig rig og fri, og jeg greb mig selv i en ejendommelig Glæde, da jeg skulde betale Kusken og tilfældig kom til at se ham i Øjnene. Jeg saa saa fast, som om jeg vilde bevise, at jeg kunde se hele Verden i Øjnene.

Idet jeg vilde gaa ind i Hotellet, saa jeg ovre paa den anden Side af Gaden *de* Potter komme gaaende. Der var et besynderligt Forhold mellem ham og mig. Hvergang jeg saa ham, blev jeg behagelig berørt og havde en Følelse af, at vi To ret kunde tale sammen, og det syntes, som om han nærmede sig mig med en lignende Følelse; men efter et Haandtryk blev det altid dog kun til almindelige Bemærkninger, enten fordi vi ikke kunde finde et Tilknytningspunkt, eller vel snarere fordi de Forhold, hvori vi levede, strax stillede en eller anden Betragtning eller Stemning hindrende imellem os. Min Stilling til Greven maatte vel give *de* Potter en Fornemmelse af, at

jeg var ligesom Sekundant paa fjendtlig Side, og saalænge jeg var dragen til Skuespillerinden, kunde selve det Velbehag, som hans Blik og Skikkelse indgød mig, dog ikke holde Stand mod en skjult Fornemmelse af . . . . ja, rent ud sagt, Jalousi. Det er altsaa forklarligt, at vi kunde drages sympathetisk til hinanden og dog behandle hinanden koldt. Men i hint Øjeblik, befriet som jeg var, havde min Hilsen og mit Blik vel noget anderledes Frit og uforbeholdent Hjerteligt end sædvanlig, og *de* Potters Ansigt skiftede pludselig Udtryk: i Stedet for det sædvanlige, kolde, smilende, staalklingeagtige *en-garde*-Blik, den afsluttede, i sig selv hvilende »Løve«-Holdning, kom et Udtryk, der mindede om Hilsener fra Studenterdage, og skjønt han, medens han uvilkaarlig gik over til mig, hurtig betvang sig, blev der dog, idet vi gave hinanden Haanden, noget Hjerteligt tilbage. Der var i hans Træk Noget, der antydede Træthed eller Lidelse, og som ikke engang Øjeblikkets venlige Livlighed kunde skjule. Havde han været styg, vilde jeg maaske have tænkt: »Der have vi Følgen af Spillerliv«; men fordi han var saa smuk, bragte det ikkun nogen Sørgmodighed ind i min Sympathi.

»Jeg hørte iaftes, at De var taget fra Byen,« sagde han.

»Ja, jeg var i Versailles.«

Han havde ogsaa været der, og fra dette Udgangspunkt begyndte en Samtale, som vi fortsatte Arm i Arm, op og ned ad *Boulevarts des*

Capucines, des Italiens og *Montmartre*, i flere Timer. Jeg har senere gjort mig megen Umage for at huske Enkeltheder i Samtalen, men forgæves, og det hidrører maaske fra, at vi, uden at komme ind paa Spørgsmaal og Svar af personlig Art, berørte Alt, hvad der gjensidig hørte vor aandige Tilværelse til.

Det gaar næsten altid saaledes mellem Mennesker, der føre en første Samtale og interessere sig mere end almindelig for hinanden. Man glider fra Gjenstand til Gjenstand, man ligesom sikrer sig et almindeligt Omrids, og de fleste senere Samtaler blive kun en Dyberegaaen, ikke en Udvidelse af den første, der forsaavidt kan siges at have indeholdt Alt. En medvirkende Grund til, at Samtalen, da jeg længe efter vilde huske den i Enkeltheder, stod temmelig ubestemt, var vel den, at vi væsenlig samstemmede. Han udtalte ikke nogen for mig ny Tanke, men havde kun en anden, behagelig, undertiden overraskende Form, fordi han var kommen til Sit paa en anden Maade end jeg. Desuden er det nok muligt, at jeg talte mest, fordi jeg efter Omstændighederne maatte komme tilstede med mere Indhold end han, der ved Spillelidenskaben, og hvad dertil hørte, fik meget aandigt Liv trængt tilbage og glemte saa Meget. Uden at gjøre ham Uret kan jeg tilføje, at han, som det syntes, undertiden ligesom lyttede til sine egne Ord, fornøjet over, at han endnu ikke havde glemt at tænke og tale saadan. Hvad der laa paa Bunden hos os Begge

To, skjønt paa forskjellig Maade, men tillige kom frem indirekte, var Misfornøjelse med det nærværende Øjeblik og Længsel efter et kraftigere, ærefuldt Liv, medens vi Begge vare i Baand — Baand af den Slags, som man ikke kan løse, men kun skære over, naar man har Sværdet. Vi grebe saa at sige efter Sværdet, ikke blot i hine Versaillesbilleder, men i alt det Aandige, der paa saa elektrisk Maade rører sig i Paris. Vi sagde ikke, hvortil vi vilde bruge de Følelser, som vi snart antydede, snart hentede frem; men dette Slør, som vi bestandig kastede over vort eget personlige Indre, gav Samtalen noget desto mere Tiltrækkende og forhindrede derhos al Sentimentalitet.

To Ytringer husker jeg dog fra denne livlige Samtale, der ved Omgivelserne stadig fik nyt Stof eller ny Anledning til at følge den engang angivne Vej. Paa *Boulevart des Italiens* var en Udstilling af Malerier, som vi Begge havde set, og hvor bl. A. fandtes Ary Scheffers berømte Billede af Paolo og Francesca da Rimini, der svæve forbi Dante og Virgil, med Underskrift: *Amor noi condusse ad una morte.*

»I en saadan Kjærlighed,« sagde *de* Potter, »selv om den var dødbringende, vilde der være en Frelse fra Meget . . . . sig mig — thi det tør man dog spørge hinanden om: Har De nogensinde været forelsket, i Sandhed og Ærlighed forelsket, eller er De det? Thi De synes mig at være lykkelig.«

»Nej,« svarede jeg, »men i min tidligste Ungdom, havde jeg en Følelse, der lader mig forstaa, at Francesca og Paolo flyve sammen efter Døden . . . .«

»Jeg ogsaa, jeg ogsaa!« raabte *de* Potter; »det synes, at vi lære Kjærlighed ligesom Biblen i vor Barndom; men senere —«

»Kunne vi komme tilbage til begge igjen. Jeg har Haabet.«

»Det er det, jeg føler; De er lykkelig . . . . Har De,« vedblev han, idet vi gik forbi *Rue Lepelletier*, hvor den store Opera er, »nogensinde hørt Jenny Lind?«

Jeg bejaede det.

»Den Dame,« sagde han, »skylder jeg Meget, især naar hun sang sine svenske Folkesange. Der var i disse Viser et Haab, et romantisk Haab, og medens hun sang, levede Haabet i Tilhørerens Hjerte. Det er Forskjellen, synes mig, mellem Sydens og Nordens Musik. Italieneren synger som en Fugl, det er den naturlige, sandselige Verden, der lyder til os; i Nordboens Sang er der en Sjæl, jeg kunde næsten sige: en Sjæl i Vaande.«

Saadan vedbleve vi at samtale og spadsere indtil Spisetid, og da vi befandt os udenfor Vachette og vare sultne, gik vi derind og fortsatte ved et Maaltid, der i Forhold til den Maade, hvorpaa vi Begge ellers levede, var tarveligt, men dog mere behageligt end de sædvanlige.

Kl. $6^1/_2$ besluttede vi at gaa i *Théatre français* og havde endda Tid til forinden at spadsere lidt i *Palais Royal's* Have, drikke Kaffe og ryge en Cigar.

»Det er jo aldeles, som jeg havde drømt mig, at man kunde leve i Paris,« sagde *de* Potter naivt, idet han saaledes mærkede sig stegen ned fra det Kunstlede, Overforfinede og Overkrydrede til det, som tusinde andre Rejsende anse for Paris's egenlige Nydelser.

Da vi skiltes, sagde han, at denne Dag vilde være ham som en Drøm. Jeg svarede, at naar han vilde som jeg, kunde vi have mange saadanne Drømme og finde, at de vare vaagen Virkelighed.

Jeg havde nu sat mig i Hovedet, at Versailles indeholdt en Slags Medicin, og søgte at faa Grev Fritz med derud. Han var ogsaa villig, men opsatte det fra den ene Dag til den anden, og i den Uges Tid, der saaledes hengik, troede jeg at mærke, at Spillet tog alt større Dimensioner og vakte en saadan Spænding, at hverken han eller *de* Potter havde Sands for Andet. Endelig en Dag, da han klagede over Hovedpine, førte jeg ham med mig næsten med Magt; men Intet var istand til at overvinde den feberagtige Uro, som var over ham. Jeg foreslog, at vi med det Samme skulde blive derude i nogle Dage, og han svarede adspredt Ja. Medens vi spiste til Middag i et af de smaa Hoteller, gjorde jeg halvt om halvt Aftale om Logi; men pludselig trak Greven

sit Uhr op og sagde, at han nu maatte tilbage. Jeg søgte spøgende at holde ham fast; men han erklærede med stor Alvor, at han maatte, *de* Potter ventede ham hos Skuespillerinden. »Men om han nu ventede forgæves?« spurgte jeg.

»Vente mig forgæves!« svarede han, og det Rovfugleagtige traadte markeret frem i hans ophidsede Øjne.

»Sig mig, Greve, hvordan er Forholdet mellem Dem og ham? De vil ikke misforstaa mig, hvis jeg med nogen Bekymring spørger derom.«

»Det Menneske har traadt op ad mig .... men jeg har vixet ham .... og jeg har lovet ham Satisfaktion.«

»Satisfaktion?«

»Ja, men se ikke saa alvorlig,« raabte Greven med høj Latter; »Kuglerne ere Esser.«

Medens vi i Tavshed kjørte tilbage paa Jernbanen, begyndte Noget at bryde frem i mit Sind, som længe havde ulmet: Følelsen af min Afhængighed. Det var ikke Afhængigheden i den Forstand, at jeg nu engang havde paataget mig en Stilling hos Greven, at jeg maatte rejse, naar han vilde rejse, blive, hvor han vilde blive o. s. v. Det havde ingen Magt havt over mig, saalænge jeg troede, at han ikke førte mig mere, end Postheste og Dampvogne førte mig: paa min egen Skæbnes Bud. Men Troen herpaa var lidt efter lidt bleven svækket, og jeg savnede dens Styrke. Jo mere han optraadte som Heros i Tilværelsen

og indhyllede baade sig selv og et andet Menneske, jeg sympathetisk droges til, i en tordensvanger Sky, desto mere følte jeg Lyst til at maale min Skæbne med hans og faa det afgjort, hvem af os To der sad i Vognen, og hvem der var Posthest.

Som om Atmosfæren meddelte ham en Fornemmelse af lignende Art, vendte han sig pludselig til mig og sagde: »Jeg kunde have stor Lyst til engang at spille med Dem.«

»Det vilde blive et underligt højt Spil,« svarede jeg.

»Ja, det har jeg tænkt mig.«

»Jeg kan kun tænke mig eet Tilfælde, hvori De og jeg kunde komme til at spille,« vedblev jeg, »og det var, at jeg efter en Ulykke maatte tage et andet Menneskes Kort.«

Greven saa et Sekund paa mig og svarede: »Jeg kan gjentage for Dem, der er ingen Udsigt til en Duel mellem Hr. Potter og mig.«

Jeg lod Forsikringen i den tilspidsede Form gjælde for en Beroligelse. En anden Tankerække gjorde sig gjældende. Han havde dog Ret til at føle sig stødt, hvis jeg aldeles glemte ham og hans Fader over en Anden, der intet absolut Krav havde paa mig. Selv den gamle Greve vilde ikke lægge Hindringer i Vejen, naar Sønnen ved sit Ord var bunden til at give Satisfaktion ved Spillebordet eller med Kaarden. Hvad havde jeg da at ræsonnere over? Jeg maatte tage Situationen, som den var, og lade hans beroligende

Forsikring gjælde, og naar der alligevel i mit Sind var en urolig Anelse, jog jeg sluttelig de fortrædelige Tanker bort med det Ræsonnement, at hvad man venter og forbereder sig paa, i Reglen ikke kommer.

Denne Fornemmelse blev til en vis Grad bestyrket, da vi igjen befandt os i det glatte, fintklædte, høflige Selskabsliv. Alting var saa smilende og silkeblødt, at man kunde glemme, hvad man vidste: at Tigerkløer skjulte sig bag Silkepoterne. Grev Fritz havde ved Indtrædelsen i Salonen ganske faaet sit muntre, sorgløse Ansigt igjen, *de* Potter syntes ligeledes oprømt, og de hilste paa hinanden med et kordialt Haandtryk. Jeg spurgte mig selv, hvorfor jeg ikke mellem hele dette Folkefærd med haarde Hjerter skulde spille min Rolle, siden jeg havde en, og lægge Mærke, være beredt paa, hvad der forefaldt. Jeg vilde med den Agtelse, jeg nu havde for Selskabet, ikke have valgt det; men det kunde i Tiden være interessant at have været med. Og forresten gik det her som i Almindelighed: Naar man er paa Pladsen, man frygtede, holder Fantasien op med at udmale den, og man bærer sig ad som de Andre. Endelig kom jeg ganske til Ro og Glemsel i en Samtale med en dramatisk Forfatter, der tilfældigvis ikke spillede, og som fortalte mig, at han engang havde havt en meget behagelig Aften i Kjøbenhavn — den eneste Aften, han havde tilbragt der. Han var kommen med Dampskib fra Petersborg og havde nogle Timer

til at se Byen, og da de havde vandret endel om, besluttede han og hans Venner at gaa i Theatret, hvor der skulde opføres en Ballet »Napoli«; men alle Billetter vare solgte. I den Formening, at i Kjøbenhavn ligesom i Paris en Theaterdirektør altid havde nogle Pladser i Behold for Fremmede, søgte de at komme ind ad en Sidevej og traf Portnerkonen, for hvem de dog paa ingen Maade kunde gjøre sig forstaaelige. Medens de forgæves anstrengte sig hermed, kom en ung Dame hastig ned, øjensynlig fra Scenen og i Forlegenhed for at faa Noget besørget. Hun forstod Fransk og lovede at ville tale til Balletmesteren. Strax efter kom denne ned, en særdeles høflig og elskværdig Mand, der talte paafaldende godt Fransk og gjorde Undskyldninger for, at han ikke kunde tilbyde de franske Gjæster anden Plads end en Loge under Loftet, hvor Damerne, der denne Aften dansede i Balletten, plejede at have Plads. Da Balletten skred frem, opdagede de pludselig til deres store Fornøjelse, at den unge Dame, der var kommen ned til Portnerkonen, havde Hovedrollen. Det var, som om de havde en Bekjendt, og det en udmærket Bekjendt, paa den fremmede Scene, og de deltoge enthusiastisk i Publikums Applaus. De sendte Bud til Balletmesteren, hvem de efter hans Navn og Sprog betragtede næsten som en Landsmand, og bade ham bevise dem den Ære og Glæde at deltage i en Souper inden deres Afrejse, hvilket han modtog. »Jeg glemmer aldrig den livlige Aften,« sagde

Fortælleren — — netop i det Øjeblik, da et forfærdeligt Knald rystede Salen, medens Ruder eller Spejlglas faldt klirrende ned og endel Lys sluktes. Da jeg sprang frem gjennem Krudtrøgen, saa jeg paa Stolen overfor Grev Fritz, i Stedet for *de* Potter, i halvt liggende Stilling et Lig med den øverste Halvdel af Hovedet bortskudt. I min moralske Rædsel blandede sig med uudslettelig Tydelighed den fysiske ved at se det aabne Rum ind til Forhjernens to Hoveddele. Hvad enten Tiden gik med rasende Hast eller Politiet havde et Instinkt og en Hurtighed lig Gribbenes i Ørkenen, naar en Kamel styrter eller et Menneske dør, saa kom det tilstede, inden Noget, jeg kan huske, forefaldt. Grev Fritz var dødbleg, men afgav den Forklaring, som Politi-Officeren afæskede ham, med Ro og Fatning. Den Dynge af Guld og Banknoter, som laa foran ham, vaad af Blod, var hans, sagde han. Hr. *de* Potter havde tilbudt at holde en lignende Sum imod ham. Det var ikke Sædvane imellem dem at spille anderledes end kontant, og Hr. *de* Potter havde sagt: »Naar Kortet er trukket, betaler jeg, hvis jeg taber.« Han havde tabt, og inden han, Greven, havde set op, havde han hørt Pistolskudet.

De Tilstedeværendes Navne bleve opskrevne, og Politi-Officeren var ifærd med at gaa, da han endnu engang standsede overfor Grev Fritz og pegende paa hans venstre Skulder spurgte: »Hvad er det?« — Der sad en hvidlig Plet saa stor som et Dueæg. — »Ah,« vedblev Officeren, idet han

svarede sig selv, »det er, min Tro, et Stykke af Hr. *de* Potters Hjerne.« Ved disse Ord styrtede Grev Fritz afmægtig omkuld.

I et Par Uger laa han bevidstløs i Feber, og da han endelig vaagnede, stod det Første, han ytrede, i umiddelbar Forbindelse med den ulyksalige og skrækkelige Scene. Han sagde til mig: »Jeg beder Dem modtage mit Æresord paa, at jeg aldrig mere vil spille.« Derpaa sank han igjen hen i en lang Døs.

Jeg havde naturligvis strax saa blidt og forsigtig som mulig underrettet Faderen om det Passerede. Han sendte en Læge og bebudede, at han vilde komme selv, hvis der skulde vise sig Fare. Da jeg havde meldt ham Sønnens Ytring, svarede han, at Resultatet var tilfredsstillende, uden at dvæle ved Maaden, hvorpaa det var kommet. Og da Sønnen endelig var Rekonvalescent, bad han os rejse til Wien, hvor der var »en anden Luft og andre Omgivelser«, og hvor han vilde komme og møde os.

Imidlertid var Indtrykket af *de* Potters Dødsscene dybt og langvarigt ogsaa paa mig. Der hengik Maaneder, inden jeg kunde se paa Mennesker uden at tænke mig deres halve Hoved bortskudt. Hermed forenede sig en trykkende Fornemmelse: at Livet var en Mekanisme, der skjulte en sindrig Kunst, men ingen skjøn eller dyb Hemmelighed. Jeg kunde ikke faa ud, at *de* Potter havde havt en udødelig Sjæl, og ved bestandig at huske paa, hvad dette smukke, unge

Menneske var blevet til: et Lig i fine sorte Klæder og lakerede Støvler, blev Alting i Tilværelsen farveløst og trist, og min egen Livskraft kunde kun hæve sig ironisk og trodsende, uden Fodfæste. Underlig nok var det samtidig ved at se Grev Fritz, at en Følelse af Livets store Aandemagt holdt sig dunkelt fast i min Sjæl; thi bagved ham, syntes mig, laa sammenrullet som en mørk Sky Noget, der var krænket. Jeg havde Møje med at behandle ham som forhen, og han selv var, trods den Umage, han vistnok gjorde sig, ogsaa forsaavidt forandret, som han undertiden viste Arrogance i Stedet for den tidligere ungdommelige, ureflekterte Selvfølelse. Jeg fandt det naturligt; han vilde skjule en Følelse af Ydmyghed, en Frygt for, at han ikke skulde have samme Ret og Krav som forhen, og netop derfor gjorde han Kravet.

Da vi kom til Wien, var Grev Fritz saa nervøs og menneskesky, at han ikke vilde aflægge noget Besøg, og jeg havde stor Møje med at faa ham fra en Ide, han havde sat sig i Hovedet: at han tilsyneladende, men ikke virkelig kunde vise sig i Verden derved, at jeg gik under hans Navn. Det eneste Sted, jeg paatog mig at gaa paa hans Vegne, men med hans skrevne Fuldmagt, var til det Bankierhus, til hvilket Faderen havde anbefalet ham, og hvor han skulde hæve Penge.

Saasnart jeg havde fremvist Kreditivet med Grevens Navn, rejste Kassereren sig og bad mig

gaa ind i et Sideværelse, og her indfandt sig strax en aldrende Herre, der under mange Komplimenter bad »Hr. Greven« opholde sig et Øjeblik og søgte at indlede en Konversation. Det Udtryk, hvormed Kassereren havde rejst sig, og Tonen, hvori den aldrende Herre — aabenbart en af Cheferne — talte, var meget forskjellig fra den sædvanlige Kontorhøflighed og Opmærksomhed, og Forskjellen blev mig endmere paafaldende, da en anden aldrende Herre, en temmelig lille Mand, næsten skaldet, med et særdeles velvilligt og tillige klogt Fysiognomi, kom til. Der behøvedes ikke stor Menneskekundskab for at se, at han var i en Sindsbevægelse, enten det var Sorg eller Angst, som han gjorde sig Umage for at overvinde. Min første Tanke var, at Noget var tilstødt den gamle Greve, og at disse Herrer skulde meddele mig Efterretningen. Men i næste Øjeblik følte jeg instinktmæssig, at det ikke kunde være noget Saadant, som forelaa; thi i saa Fald vilde den velvillige gamle Mand have grebet min Haand og vist mig Deltagelse, hvorimod han nu øjensynlig skyede at komme mig nær og, skjønt man havde bedet mig vente paa ham, syntes at ville træde bag den Anden. Men det Gaadefulde begyndte at klares, da den første aldrende Herre forestillede den sidst Indtrædende med de Ord: »Hr. Greve . . . . tillad mig . . . . Hr. *de* Potter, min Kompagnon.«

Samtidig med, at jeg følte et personligt Choc, lykønskede jeg Grev Fritz til, at han ikke

selv var gaaet herhen. Det polerede Liv hjælper En ud over mange Vanskeligheder; min egen Drift var at omfavne den gamle Mand, selv om han vilde støde mig fra sig; men jeg gjorde et Buk, der kunde sige og skjule, hvad det skulde være. Bankieren tilføjede: »En Broder til Hr. *de* Potter i Brüssel.« Det var altsaa ikke Faderen, kun en Onkel; jeg følte mig lettet for saa vidt, som jeg nu var stedt i mindre Kamp mellem Hjertelighed og Anstand, og gjorde et nyt Buk.

»Hr. Greve,« sagde endelig den gamle Mand med usikker Stemme, »jeg vil ikke minde Dem om en Ulykke, som De havde den Smerte at.... at overvære, og det vilde maaske have været rigtigere, om vi .... Vor Kasserer er en gammel Ven af begge Huse og har hørt, hvad vi ofte have talt om .... Mødet kan dog ikke for Nogen af os være behageligt, frygter jeg .... tilgiv, Hr. Greve .... Men vi bære ikke Nag, nej, vi bære ikke Nag — Guds Vilje ske, Amen!«

Den gamle Mand kunde ikke tale videre for Graad. Efter en kort, yderst pinlig Pavse fattede han sig og sagde: »Et er der dog, som vi gjerne vilde vide nu, siden Tilfældet fører Dem til os. .... De rejste med en Ven eller Lærer, vi vide ikke ret hvad, og om ham skrev vor stakkels Maurice med stor Kjærlighed — De vil forstaa, at vi gjerne vilde møde ham — hvor er denne Mand?«

Jeg skyndte mig at oplyse ham om, at jeg rimeligvis var den, han spurgte efter. Da fore-

gik der en pludselig Forvandling: den blodige Skygge, der havde staaet mellem den formentlige Grev Fritz og de to Bankierer, var forsvunden — den gamle *de* Potter sprang til og kyssede mig.

Saa overraskende Scenen end var, havde jeg dog tildels Nøglen til den i den hjertelige Sympathi, jeg fra Først til Sidst havde følt for den unge *de* Potter; jeg forstod, at jeg for hans gamle Slægtning var ligesom en Relikvie, et kjærligt Minde om ham, der var død i Fortvivlelse mellem Fremmede, og den faktiske Omstændighed, hvorved jeg var kommen i en saadan Stilling til hans Efterladte, blev mig forklaret, da Hr. *de* Potter citerede Breve, som Maurice havde skrevet. Han havde bl. A. omtalt vort Møde efter mit Besøg i Versailles, og i Ord, som først bleve forklarlige efter Katastrofen, havde han hentydet til, at der var en Frelse fra meget Ondt, at jeg havde aabnet ham Udsigten, at hvis han blot kunde følge mig, vilde Alt være godt; »men medens vi talte sammen, var der dog tusinde Mile imellem os.« I et andet, vildt-lunefuldt Brev, havde han sammenlignet alle sine Omgivelser med Bræmse, der under fine, sorte Vinger skjulte den spidse Braad, og han kaldte mig det eneste Menneske i den store By. Uden overdreven Beskedenhed kunde jeg gjøre opmærksom paa, hvor meget Tilfældigt der var heri, og hvorledes hans ulykkelige Stilling havde ladet ham føle en enkelt Persons Velvilje langt dybere, end den fortjente. Det havde imidlertid ingen Virkning; den pludselige Ombytning af Grev

Fritz, »Morderen« — de sagde det ikke; men de følte det — og mig, Vennen, den Deltagende, forhøjede alle de tidligere Følelser, hvormed man havde tænkt paa mig, til en saadan Grad, at jeg ligesom blev selve Maurice for dem. Jeg begreb, at der var en blid Selvskuffelse heri, men kunde dog ikke unddrage mig den Godhed, hvormed man overøste mig. Jeg blev indført i begge Bankierers Familier og gjort bekjendt med deres nærmeste Venner. Der var noget næsten Højtideligt i den stille Hjertelighed, hvormed jeg modtoges; den unge, smukke Selvmorder, hvis Haar, Pande og Øjne i levende Live havde lyst af Poesi, gød efter Døden et tragisk-poetisk Skjær ind i deres Hjerter, som havde kjendt ham, og gav deres Forhold til mig noget Ætherisk, der passede underlig til de Livsstillinger, hvori Vedkommende befandt sig. Saaledes var en af Familiernes intimeste Venner en temmelig ung, højtstaaende Politiembedsmand, en Hr. von Hradziwick; han nøjedes med at trykke min Haand og sige med Inderlighed, at naar jeg nogensinde skulde behøve en Ven, vilde jeg finde en saadan i ham; men medens han syntes at være meget talende overfor Andre, var han bestandig senere tavs overfor mig og betragtede mig kun med et Blik, der lignede en Poets mere end en Politiembedsmands. Der var virkelig Øjeblikke, da jeg troede at have mødt det hemmelige Selskab, og at det kun ventede paa et Tegn fra mig for at føre mig til dets rette Forsamlingssal.

Jeg vilde ikke gjøre nogen Hemmelighed af mit nye Bekjendtskab for Grev Fritz, men naturligvis heller ikke fortælle ham Alt, og nøjedes med at sige, at jeg havde truffet Slægtninge af den Afdøde og var bleven vel modtaget af dem. Han sagde Intet; men af et usædvanligt Udtryk i hans Øjne begreb jeg, at vort Venskab fra nu af stod paa meget svage Fødder. Han kunde ikke finde sig i, at jeg ikke stod absolut fjendtlig til de Erindringer, der vare ham fjendtlige, at jeg ikke følte mig bunden til ham som en Klansmand til sin Chef, og jeg erkjendte, at saasnart der fra den ene Side, om end ikke i tydelige Ord, blev gjort en saadan Fordring, som fra den anden Side ikke kunde opfyldes, saa burde Forholdet løses snarest mulig. Selve Løsningen blev mig imidlertid pinlig af en anden Grund. Jeg havde »brændt mine Skibe«, da jeg tog hjemmefra. Greven havde rigtignok lovet mig, udtalt det som en Æressag for ham, »at jeg aldrig kom til at fortryde det«; men hvordan jeg end betragtede det, vilde hvilketsomhelst, som jeg opnaaede ved ham, efterat hans Søn havde ophørt at spille, være en Slags Blodpenge, der betaltes mig som Følge af stakkels *de* Potters Død.

Jeg maatte erkjende, at jeg ikke havde benyttet Rejsen vel, ikke opnaaet nogen af de Forbindelser, som, naar man staar hjemme og ser ud i Verden, synes saa lette at knytte derude under gunstige Forhold. Tanken om at rejse tilbage og begynde forfra efter tre spildte, forvænnende Aar var ikke meget behagelig, især da jeg næsten var

flygtet fra et Forhold, der syntes mig at ville ved min Gjenkomst træde mig imøde i hver en Gade. Desuden bar jeg bestandig i mit Sind et uforklarligt, rigt Haab, en Fornemmelse af, at noget usædvanligt Skjønt var i Gjemme for mig ude. Jeg søgte at stille mig koldsindig ræsonnerende op imod dette Lykkeshaab. »Naar Alt kommer til Alt,« sagde jeg til mig selv, »saa har jeg jo ikke Brev og Segl paa Lykke — og hvad har jeg gjort for at fortjene den? Men at komme i en saadan Stilling, at man kan fortjene Lykke, er jo allerede Lykken, er en Naadegave — — og hvorfor skulde jeg ikke tro paa den for mit Vedkommende?« — Haabet laa i mit Sind som et uudslukkeligt Lyspunkt, frembragt ved min Fødsel og Barndom og næret af Synet indenfor den grønne Mur ved Guldranken.

Forretningsfolk have skarpe Øjne og se igjennem det poetiske Skjær, hvoraf En tror sig omgiven, eller som Andre lægge om ham, lige ind i Realiteten. Skjønt Hr. *de* Potters Kompagnon en Stund havde deltaget i den ætheriske Opfattelse af Maurices Ven, kom han dog en Dag og spurgte mig ganske ligefrem, om jeg var formuende. »Tag mig det ikke ilde op,« tilføjede han, »vi Forretningsfolk se paa det Reale; vi vide, hvor lidet selv glimrende Egenskaber nytte i Verden uden et godt Rygstød.« Jeg blev ganske angst for at *de* Potters Familie skulde gjøre mig et pekuniært Tilbud, men vilde heller ikke sige en Usandhed til den venskabelig sindede Bankier og

svarede derfor, at jeg vel kunde i mit Hjem finde et tarveligt Udkomme og blive tilfreds.

»Et tarveligt Udkomme,« gjentog han; »er det en Stilling, hvorved De i Tilfælde af Sygdom eller paa Deres gamle Dage faar Pension?«

Jeg havde hverken tænkt paa Sygdom eller paa gamle Dage; saa ung var jeg, at den Tanke at blive gammel ikke havde indfundet sig hos mig, og saa idealt stillede under Bankierens Spørgsmaal min hele indre Tilstand sig til Livet, at hine Hverdagsbekymringer syntes mig at være en Slags Død, hvis man for Alvor skulde nære dem, og jeg svarede med virkelig Sorgløshed: »Nej.«

»Men,« vedblev han, »siden De altsaa ikke gjør store Fordringer, vilde De da ikke tage imod en forholdsvis smuk og behagelig Stilling her? Jeg siger ikke, at den er saa stor, som jeg kunde ønske Dem den; men den kunde vi vel overkomme at faa til Dem. Hr. von Hradziwick kom tilfældigvis til at tale om den, og saa faldt det mig ind: Sæt, at vor Maurices Ven vilde skilles fra Greven og kunde bekvemme sig til at blive i Kejserstaten? Foreløbig kan jeg kun sige, at der er 800 Gylden fast Gage; men med Aarene kommer Mere, og det skulde dog være som Pokker, om ikke en saadan ung Mand, en kejserlig-kongelig Embedsmand, skulde finde et godt Parti. Og ved De hvad, en smuk lille Kone med en smuk lille Formue er en kjøn Ting i denne Verden.«

En Mængde Tanker rejste sig hos mig under den hjertelige og ivrige Bankiers Ord. Skjønt

den Udsigt, han aabnede for mig, var langt rigere end det mulige »tarvelige Udkomme« hjemme, følte dog — saadan er den menneskelige Natur — min Stolthed eller min Forfængelighed sig stødt over, at Andre ikke vurderede mig højere, eller at de ansatte mig til en endelig Værdi. Og saa velvilligt det end var tænkt, at jeg skulde finde en kjøn Kone med en kjøn Formue, tager det sig dog ganske anderledes ud, naar en Anden foreslaar det, end naar man selv under Søgen efter ideal Kjærlighed havner i en saadan Realitet. En anden Fornemmelse var, at jeg ved at modtage et saadant Embede dog vilde komme i Gjæld til stakkels *de* Potter for hans Død eller i det Mindste blive rigelig belønnet for mine Følelser imod ham, medens han levede. En tredje Betænkelighed opkom ved, at Tilbudet syntes mig at ligne det Løfte, Greven engang havde givet mig. Skulde jeg antage, at han nu stod bagved Bankieren, at han af stor Delikatesse ikke selv vilde tilbyde mig Belønningen, men lod den tilflyde mig gjennem sin Korrespondent? Jeg kunde ikke godt spørge Bankieren, eftersom Spørgsmaalet vilde lyde: »Er den Godhed og Deltagelse, De viser mig, ikkun en Forretningssag, som er bleven Dem overdraget? Eller er det halvt Deres egen Følelse og halvt en Opgave, De løser for den gamle Greve?«

Der var flere Betragtninger, navnlig ogsaa den, at jeg ved at modtage Tilbudet skulde blive Borger af et fremmed Land; men uden at nogen

enkelt i og for sig var afgjørende, frembragte de tilsammen i mit Sind en bestemt Utilbøjelighed, og jo mere tydelig de forstandige Hensyn til fremtidigt Livsophold vare traadte frem, desto mere rejste sig i mit Indre en næsten leende Trods imod dem og et uovervindeligt Ønskemo at forsøge at tage Livet saa uafhængigt og sorgløst som mulig, at aftvætte i Frihed, hvad jeg maatte have paadraget mig ved at tjene. Denne Længsel efter Frihed, efter at være Herre i det Mindste over mig selv, at lade de underlige, ubrugte Kræfter, jeg troede at føle i mit Indre, komme til selvstændig Leven og Udvikling, at klynge mig til min egen Individualitet, at være ene efter den megen Leven med Andre blev altovervejende og forenede sig med hin ubestemte Fornemmelse, hint uudgrundelige Haab om, at der etsteds var en Rigdom opbevaret til mig. Denne Fornemmelse tilslørede Fremtiden, skjulte alt Truende, som den kunde have for en nøgtern Betragtning, men berøvede mig ikke en vis Forstandighed: Tage Randslen paa Nakken og vandre ud i Verden saa frejdig som en Haandværkssvend, men uden at kunne et Haandværk, vilde jeg dog heller ikke.

En pludselig Tanke sprang frem, og uden at dreje og vende den skyndte jeg mig med at udføre den, saasnart min venskabelige Bankier, efter at have bedet mig vel betænke hans Forslag, var gaaet. Jeg havde den foregaaende Aften i hans eget Hus truffet en Videnskabsmand, med hvem

jeg var kommen i Samtale om en Opgave, der interesserede os Begge højt, og over hvilken jeg troede at være Herre. Jeg gik nu til ham og spurgte, om han kunde og vilde bruge et Arbejde i den Retning, om han vilde skaffe mig det solgt. Jeg sagde det saa ligefrem som mulig og havde en overordenlig Tilfredsstillelse af at byde mig selv, min Ejendom tilsalg for dens virkelige Værdi i Handel og Vandel. Han var maaske noget overrasket, men gik ind paa mit Forslag. Saa havde jeg altsaa den nærmeste Fremtid beskæftiget og sikret. »Bi lidt,« sagde han, »der er et fortræffeligt Bibliothek med en sjelden, fuldstændig Samling af Værker i dette Fag. Jeg kjender det ikke selv; thi det er temmelig langt borte; det er paa et Slot i Landskabet Sondrio, som en lombardisk Adelsmand, der for nylig er død, har testamenteret til Kejseren. Jeg kunde vist skaffe Dem Tilladelse til at bo i nogen Tid paa Slottet og benytte Bibliotheket.« Intet kunde træffe heldigere eller behageligere, og fri som en Fugl, flere Aar yngre, syntes mig, end den foregaaende Dag, forlod jeg ham for at fortælle min Ven Bankieren Alt og bringe ham til at undskylde og bifalde min Adfærd, hvilket ogsaa, som det lod til, lykkedes mig.

Faa Dage efter var allerede Tilladelsen udvirket, og omtrent samtidig ankom den gamle Greve. Han kunde ikke forstaa og, jeg tror, heller ikke godt lide den Uafhængighed, som jeg havde valgt, men sagde dog med stor Kordialitet, at jeg maatte huske, at han bestandig vilde betragte sig

som min Skyldner. Saa var der nu Intet tilbage uden at tage Afsked og gaa til Syden.

Hvis Livet paa Jorden er bestemt til Glæde — hvilket er tvivlsomt; thi det synes snarere bestemt til en Udvikling gjennem Kamp og vexlende Lykke — men hvis en frisk, sorgløs og kraftig Livsglæde er Tilværelsens egenlige, rette Hensigt, saa maa Himlen smile tilfreds til et Menneske paa sex og tyve Aar, saadan som jeg var, da jeg tiltraadte Rejsen til Italien, fri, fuld af ubestemt, lykkeligt Haab, og uden anden Lidenskab end den, som ikke brænder, den begyndende Manddoms Higen efter at udrette Noget i og ved sig selv. Der er store Lidenskaber, som vistnok forøge vor Sjæls Kraft og bringe den sin Bestemmelse nærmere, Lidenskaber, der ere ligesaa ædle som nødvendige; men de forstyrre Harmonien, de træde frem og bemægtige sig Sindet i pragtfuld og mægtig Ensidighed, og selv naar man har følt dem og været lyksalig i deres vidunderlige Favntag, kan man paaskjønne den Frejdighed og Friskhed, som var paa et Stadium, da man bar alle Muligheder i sig sammenfoldede som i en Knop og var lykkelig i den harmoniske Spændkraft.

Alt, hvad der omgav mig, blev mig symbolsk, det Livløse saavelsom det Levende. Jeg gik paa

tredje Plads, men traf der behagelige, ret dannede Mennesker, og jeg udlagde det til: Ved Nøjsomhed og Tarvelighed skal Du endnu blive ført til den rette Menneskehed. Da Toget begyndte at stige op ad Sömmering, var jeg bleven ene i Waggonen, og det tog sig ud for mig, som om denne storartede Jernbanetog-Stigen opad en Alpekæde var gjort for mig alene eller med særlig Betydning talte til mig: Saadan som nu Bjerg efter Bjerg blev overvundet og førte alt højere op til Toppe, hvorfra et uendeligt Landskab malede sig, saaledes skulde jeg, om end langsomt og kæmpende, naa en forholdsvis stor Skæbne, og som nu Brystet fysisk udvidede sig og fyldte sig med den friske, kraftige Bjergluft, skulde jeg faa Hjertet udvidet og mættet. Etsteds ludede store, mørke Masser over os til den ene Side, medens jeg paa den anden Side ligesom fjernet fra Jorden saa ned i et svimlende Dyb, hvor der stod en Kirke i Fugle-Perspektiv. »I store Magter,« sagde jeg, »som have skabt dette, og som holde min Fremtid uoprullet i Eders Haand, giver mig at møde den værdig, selv om den fører fra store Højder ned i dybe, trange Dale, hvor Guds Hus staar!«

Jeg standsede ved Marburg blot for at se Floden Drau og gaa nogle Timer ved dens Bredder. Det syntes mig fast en Synd at gaa uopmærksom forbi noget frisk og livligt Levende, og den historiske, hurtige Flod med dens solbeskinnede, grønne Vande talte mysteriøst til mig om Orienten, hvorhen den skyndede sig, som

mine Tanker saa tidt havde søgt til og ikke opgivet endnu.

Saa kom jeg til Venedig. Dette skal man takke Skæbnen for, hvis man har de to Evner, som høre til: en romantisk Ærefrygt, saa at man knap nænner at træde haardt paa Marcuspladsens Marmorfliser, og under Hvælvingerne, paa Kanalerne, mellem Paladserne føler Fortidens Aand sælsomt-fornemt vifte om sig — og en Sands for Kunst og Menneskelighed, saa at man forstaar, at den særegne, feagtige Skjønhed, der er i Form og Farve, er Frugt af Daad og Bedrift og storartede Længsler hos en Slægt med stærke og fine Nerver. Saa vandrer man omkring i Stemninger, der ikke ere religiøse, men som man dog, efter det græske Ord, bør bringe Guderne Takoffer for; thi Sjælen vil i en anden Verden føle, at de have bidraget til dens Vingers Væxt.

Min Vej gik over Milano og Bergamo, derpaa en Strækning langs Como-Søen og bøjede derfra af mod Nordost ind i Landskabet Sondrio, det ligger tæt under Alperne; hele Landet skraaner, gynger og bugter sig i utallige Høje eller Bjerge, ofte smilende Afbildninger af de gigantiske Masser, hvorfra de nedskyde.

Slottet laa paa en Høj mellem Høje, og jeg ved ikke, om det med sin lyse, forstandige Arkitektur mest forstyrrede eller udhævede Egnens Romantik. Det vendte mod Sydvest, var lysegult, med to høje Etager, og Hovedbygningen med de to korte fremskydende Fløje omgave en Gaard,

der paa den fjerde Side var indhegnet med et Jerngitter. I Gaarden og foran den vare Haveanlæg, der saa temmelig forsømte ud, og Fontæner, som ikke sprang. Men en ejendommelig Ynde fik den lyse Bygning ved, at en yppig Skovgruppe, mest af Ege, dannede dens Baggrund mod Øst og tildels mod Nord og Vest og strakte sig ned ad Højens Sider. Paa den sydlige og sydvestlige Side, ad hvilken Opkjørselen var, var der ingen Vegetation med Undtagelse af Espaliers, der stode i Afsatser fra Dybet op til Slottets Fod og prangede med Aprikoser, Ferskener og Vindruer. De havde paa den Tid — det var i September — al deres Pragt, og det saa i nogen Afstand ud, som om Slottet var bygget paa en mægtig Piedestal af Bronze, Guld, Purpur og grønne Ædelstene. Ved Højens Fod gik Vejen til Slottet paa en af Klippeblokke dannet Bro over en smal, men dyb, skummende Bjergstrøm, der i sit larmende, bratte Løb skilte Slotshøjens nordre Side fra et højt Vinbjerg, en kegleformig Top, hvor Vinen stod i Terrasser paa Jord, der med uendelig Besværlighed var bragt op og vedligeholdtes paa Klippegrunden. Dog var det næsten udelukkende den sydlige Side af Højen, som var Vinbjerg; de tre andre Sider vare enten bevoxede med Græs eller ganske golde. Saaledes var det med alle de andre omgivende Høje: saa man dem fra Nord, vare de tørre og kolde, mod Syd bare de Præg af livsaligt Solskin og Menneskers vedholdende Flid. Men til selve Menneskene eller deres Boliger saa man

Intet; de boede alle i en lille By længere nede ved Flodløbet. Omendskjønt man ved første Øjekast ikke var istand til at opfatte alle Enkeltheder, gjorde Helheden dog et bestemt, ubeskriveligt Indtryk: Her var baade en Ørken og et Paradis, og som en fuldendt Skuespiller skiftede Landskabet Fysiognomi, var ved en lille Bøjning af Vejen snart hint, snart dette.

I Slottet var man forberedt paa mit Komme, og desuden forefandt jeg en Ordre til mig fra det kejserlig-kongelige Hofkancelli om, at jeg, saalænge jeg opholdt mig der, eller indtil der blev anderledes forføjet, skulde under mit Ansvar føre Tilsyn med Bibliotheket. Der var herfor tillagt mig »tre Rationer«, som Kastellanen vilde have at udrede til mig, foruden »mulige andre Emolumenter«. Jeg troede her at mærke mine wienske Venners Omsorg, men fandt dog ved nøjere Eftersyn, at der var en anden fornuftig Grund for denne Foranstaltning.

Hele Hovedbygningens Stueetage var delt i to ligestore Afdelinger: Et »Musæum« tilhøjre og Bibliotheket tilvenstre. Musæet, som det af Folkene kaldtes med Ærefrygt, indeholdt endel mærkelige Misvæxter, nogle store Koraller, endel japanske Vaser samt lakerede og Elfenbenssager af Værdi, adskillige kostbare Smykker og Vaaben, der havde tilhørt berømte Personer, en ægyptisk Mumie, en Talisman, d. v. s. et Stykke grønt Silketøj med arabisk Indskrift, som Lord Byron havde baaret, Kranier, tildels i Gibs, af berømte

Mænd eller Forbrydere m. M.; desuden nogle udmærkede moderne Vaaben, Gaver fra fyrstelige Personer til den afdøde Fyrste, og to særdeles smukke, blanke firepundige Kanoner paa Lavetter og med alt Tilbehør, ligeledes en Gave til ham fra et Kanonstøberi, som han havde beskyttet. Omkring Kanonerne stode Standarter, som Fyrstens Forfædre havde baaret i Slag eller endog taget. Det hele Musæum var en Blanding, der vidnede om en dannet, fornem Persons Dilettanteri. Den eneste Samling, der syntes nogenlunde fuldstændig, bestod af udstoppede Dyr og Fugle, der repræsenterede Sondrio-Distriktets Favna. Desto fortræffeligere var Bibliotheket. Det indeholdt ikke blot en saavidt mulig fuldstændig Samling af Værker i flere Videnskabs-Retninger med kostbare Kort og Tegninger, men ogsaa en politisk Literatur, bl. A. den franske Moniteur komplet fra dens Begyndelse, en velordnet Række af Flyveskrifter og Blade fra den første franske Revolution og Manuskripter henhørende til Øvre-Italiens Historie i det forrige Aarhundrede. Næsten alle Bøgerne vare massivt og pragtfuldt indbundne — en borgerlig Formue var anvendt derpaa — og stode i store, blanke Glasskabe, hist og her forsynede med Læsepulte og andre Bekvemmeligheder. En særskilt Række Skabe, der stod midt i Salen indenfor fire Søjler og et stærkt Messinggitter, indeholdt indbundne Manuskripter henhørende til den fyrstelige Families Historie, og en enkelt, temmelig lang Hylde bar den egenlige Helligdom: den afdøde

Fyrstindes Dagbøger. Hun havde fulgt sin Gemal paa hans Gesandtskaber til forskjellige Hoffer, og den gamle Kastellan, der viste mig om, men forresten ikke kunde læse, forsikrede hviskende, at her var Ting af Vigtighed for selve Kejserhoffet, hvorfor der ogsaa altid blev holdt Nattevagt udenfor Bibliotheksalen. Jeg forstod nu, at man ikke havde kunnet give mig Adgang til denne Sal uden at paalægge mig et Ansvar, og jeg erfarede ogsaa senere, at Hr. *de* Potter og hans Kompagnon Begge vare gaaede i Kavtion for mig. Derimod forstod jeg ikke, hvorfor man ikke havde flyttet Samlingen fra en saadan Udkant af Riget til Hovedstaden. Kastellanen sagde, at Fyrsten nylig var død, og hans gamle Intendant og Bibliothekar havde de ogsaa ikkun for kort Tid siden jordet, »og desuden,« tilføjede han stolt, »det er jo Kejserens Ejendom, hvem vilde vove at forgribe sig paa den? For en Sikkerheds Skyld er der kommet en halv Snes steyerske Soldater hertil for at passe paa i de mørke Nætter og holde Brandvagt.«

Op til Biblioteket stødte et Læseværelse med et Haandbibliothek og to mindre Værelser, som jeg strax udvalgte til min Bolig. Paa denne Side var nemlig Slottets Mur overordenlig tyk og bar Præg af, at det i gamle Dage havde været en Borg; de dybe Vinduer vare udvendig forsynede med stærke Jernkurve, og dette i Forening med Værelsernes solide, simple Elegance frembragte en usædvanlig Hyggelighedsfornemmelse, en saa be-

hagelig, fuldstændig Afsondringens Ro, som man kan ønske, naar man er ivrig for aandigt Arbejde. De lette, luftige, falmet-forgyldte Stadsværelser i Etagen ovenover lod jeg til Kapellanens dybe Tilfredsstillelse forblive i ukrænket Hellighed.

Her tilbragte jeg en fredelig og dog ikke aldeles stille og ensformig Tid; thi flere af Steyermarkerne vare ivrige Jægere og vejledte mig paa en Jagt, hvor min danske Erfaring ikke strakte til; der var »Storvildt«, Ørne, Ulve og Vildsvin. Af Alt, der er kommet indenfor min Erfaringskreds, er det Formidableste en anskudt Orne, der beslutter sig til at gaa løs paa Jægeren, og sædvanligvis gjør det saa hastig, at han ikke faar Tid til at lade igjen. Det sorte, kompakte, hurtige Dyr søger lige imod ham med en tavs Vrede, der er saa energisk og vildt truende, som om Naturen i Uvilje over, at Mennesket har leget med Døden, vil lade ham se dens Fjendskab udtrykt i en levende Skabning. Dyrets Børster have rejst sig, dets blodige Øjne, der formedelst nedhængende Haar ikke kunne se lige ud, have et skelende, ondt Sideblik, Fraaden drypper paa Jorden, og med Hugtænderne, der ere saa skarpe som en Knivsod, giver Dyret et Stød til Siden og opad, der sender en stor Hund fem, sex Alen i Vejret med opsprættet Bug — en anden Hund slipper forbi og faar fat i Ornens Øre — saa ender Hirschfængeren Kampen.

Efter Nytaar begyndte vi at høre foruroligende Rygter om Krig; men naar man selv lever af-

sondret, i Fred og Tankefuldhed, har man Vanskelighed ved at tro Andre for Alvor i Færd med forstyrrende og ødelæggende Handlinger. Ud paa Foraaret blev der imidlertid Uro i selve Egnen omkring os.

Der blev talt om, at vi sikkert kunde vente, at Befolkningen i Omegnen vilde forsøge at tage Slottet og plyndre Musæet, og jeg indsendte derfor en Beretning, hvori jeg henstillede, om man ikke enten vilde flytte Bibliotheket eller sende Militær til Slottet, da den halve Snes udtjente, tildels gifte, Soldater, som vare her, vel vare tilstrækkelige i fredelige Tider som Politistyrke, men ikke vare en Garnison imod et væbnet Overfald. Forresten beskæftigede jeg mig ikkun løst med denne Sag; jeg var fremmed i Landet, fremmed for Slottets Herre, en ubetydelig Gjæst, der havde faaet Lov til at læse i Bibliotheket, og naar jeg til Tak derfor gav et godt Raad i rette Tid, var det vel Alt, hvad man ventede af min Ubetydelighed. Jeg holdt med Italienerne forsaavidt, som jeg af ganske Hjerte forstod og delte deres Smerte over at maatte se fremmede Soldater som Herrer i Landet, at maatte give deres Børn hen til fremmed Krigstjeneste o. s. v. Ej heller var det muligt at komme til en italiensk By og se den skjønne Arkitektur, uden at faa en næsten instinktsmæssig Overbevisning om, at dette Land gjemte ædle Kræfter, der fortjente at komme frem i Frihed og Uafhængighed. Men jeg gjorde forgæves Forsøg paa at agte det levende Folk i den Grad som dets

alvorlige, disciplinerede Overvindere af mere nordisk Race. Det havde endnu ikke vist, at det var dets Alvor at vove det Højeste for at vinde det Højeste; eller at det kunde underordne Individualiteten under Ideen, saa at Massen blev forvandlet til en Organisme. Saalænge jeg lever, vil jeg beholde Antipathi mod den uordnede Masse, hvori den ædle menneskelige Personlighed sporløst forsvinder, og føle Sympathi med Bataillonen, der sluttende sig om sin Fane bliver en ny Slags Personlighed. Og i alt Fald kunde jeg ikke indrømme Befolkningen i Egnen Ret til at tage og plyndre Slottet; hvis dets Forsvar havde været betroet til mig, vilde jeg have anset det for min Pligt under lignende Omstændigheder at forsvare det imod mine egne Landsmænd. Men medens jeg var misfornøjet over, at man forsømte at sikre Slottet, betragtede jeg mig selv som en Person, der skulde beskyttes, ikke som En, der havde Noget at gjøre med at beskytte. Jeg kunde gaa omkring og bese Positionen og ligesom drømmende forestille mig, hvorledes man, hvis man havde den Opgave at forsvare Slottet, kunde udføre Hvervet, hvor man kunde anbringe Skanser, fra hvilke Punkter Fjenden kunde genere, og hvorfra han derfor maatte fordrives. Det interesserede mig som en Fantasi, som en Leg, hvori jeg anvendte mine Kundskaber, men hvori min Personlighed ikke var tilstede.

Det var paa en af de Dage, der saaledes hengik i Uvished og Forventning, at jeg modtog et

Brev, som med et Slag forandrede hele min Skæbne. Det var hjemmefra og indeholdt den officielle Meddelelse, at den Mand, som havde taget vor Gaard, han, hvem jeg havde bragt min døde Faders Stævning, var død og havde testamenteret mig Gaarden.

Jeg troede ikke mine egne Øjne; jeg har virkelig prøvet, hvad det er at tage sig til Hovedet og føle paa sig selv, om man er vaagen eller ej, og hvergang man har bevist sig selv, at man er vaagen, igjen tvivle, fordi man erindrer, hvor overordenlig skuffende man kan drømme. Men naar man ikke skal blive vanvittig, holder det snart op, Livskraften eller Bevidstheden finder et Punkt, hvor den midt i det Bølgende faar Fodfæste, og saa først bliver man modtagelig for det hele Choc af Følelser og Tanker, der høre den overraskende Virkelighed til. Jeg var forbavset; men i Forbavselsen blandede sig — hvad skal jeg kalde den Følelse? — en Slags hellig Rædsel; thi det var min Faders Værk, det var, som om hans Haand kjærtegnende, skjønt død, strøg mig om Haaret. Han havde dog efterladt mig Gaarden med Moders Have, jeg var dog Arvingen alligevel, Arving til hans Ret og hans Ære og hvad han saa dybt og bittert havde lidt for, og Alt var, medens hele Verden forholdt sig tavs og ligegyldig, blevet bevist, paadømt og exekveret gjennem en Procedure udenfor Jorden.

Men saa kom Glæden, Henrykkelsen over at være i Besiddelse! Det Første, jeg foretog mig,

var at skrive til »vor Kusine«, Frøken Julie, hvem jeg saa længe ikke havde undt Plads i Huset, men som alligevel saa trolig havde taget den Plads ved min Søsters Side, som jeg ikke kunde udfylde. Jeg bad hende betragte min Gaard som sit Hjem, og jeg tilføjede, at hun kunde være sikker paa, det var ikke blot mig, som indbød hende, men at det var overensstemmende med salig Faders Vilje. Til Valdemar og min Søster skrev jeg en lignende Indbydelse, men spurgte tillige, om vi ikke kunde ordne det saaledes, siden jeg nu engang var i Udlandet, at de ogsaa gjorde en Udenlandsrejse, f. Ex. til Rom og Neapel og maaske Ægypten; saa kunde vi følges ad og vende hjem til Danmark sammen.

Endelig skrev jeg et kort Brev til Wien, hvori jeg anmeldte for vedkommende Avtoritet, at da jeg nu ikke længer behøvede Bibliotheket, takkede jeg for den Velvilje, der var bleven tilstaaet mig, gjorde Afkald paa enhver videre Gunst og betragtede mig løst fra ethvert Ansvar, som var forbundet med mit Ophold paa Slottet.

Da dette var skrevet, gik jeg ud for at tage Afsked med Luften og Jorden og Menneskene paa dette Sted, uden nøjagtig at vide, hvor jeg først vilde hen.

En af Steyermarkerne kom mig imøde og sagde, at der var kommet en Trop Friskarer til Landsbyen, og at Slottet upaatvivlelig denne Nat vilde blive taget og plyndret.

Jeg kunde ikke sige til den gamle Soldat, at

jeg nu vilde rejse, og det stillede sig ogsaa i samme Øjeblik klart for mig, at naar jeg ved at bo paa Slottet og spise dets Herres Brød havde paataget mig et Ansvar, saa var jeg ikke løst derfra i samme Øjeblik, som jeg skrev et Brev, hvori jeg lagde Ansvaret fra mig. En Time tidligere vilde maaske den Tanke have forekommet mig gyldig, at jeg var en civil Person, der ikke behøvede at udsætte mig for Fare; men nu, nu laa min Fader som Riddersmand i sin Grav, jeg havde arvet ikke blot et Gods, men en Familieære trods den bedste Adelsmands, jeg var gaaet ud af mit Værelse saa stolt som en Kejser — skulde jeg nu krybe i Skjul for Fare og fremtidig slæbe mig gjennem Verden med Bevidstheden derom som en personlig Ydmygelse? Jeg saa omkring mig, og hvad jeg hidtil havde gaaet og drømt om Skanser og Forsvar, hvad der havde været en Fantasi, som en lykkeligere, friere Mand kunde udrette, det blev nu en Virkelighed, jeg selv kunde magte.

Jeg kaldte Karlene sammen og spurgte dem, om de havde Lyst til at forsvare Slottet, indtil der kom Undsætning, eller indtil de ikke kunde mere, og de svarede med et Hurra. Saa oplæste jeg det Brev for dem, hvori det af det kejserlig-kongelige Hofkancelli var blevet mig paalagt under mit Ophold at føre Tilsyn med Bibliotheket, og tog i Henhold dertil Befaling over dem i deres Kejsers Navn. Tre Gange »Hoch« for Kejseren, og saa gik vi til Arbejdet. Opkjørselen til Slottet

var fra Sydvest, og ved en Bøjning mod Vest var Broen over Bjergstrømmen. Denne Bro var for massiv til, at jeg kunde sprænge den, og jeg valgte derfor et Sted paa Opkjørselen, hvorfra jeg i 200 Alens Afstand kunde beherske Broen. Her lod jeg trække en Grav tværsover Vejen, og af det indvundne Grus dannedes et Brystværn med et Skydeskaar. Da Fruentimmerne paa Slottet hørte, at vi vilde forsvare os, kom de ilende til og tilbøde at arbejde. Eftersom vi formedelst den stenede Grund manglede Jord, lod jeg dem fylde alle Slottets Sække med Sand og med Jord fra Haven og dannede deraf paa Vejens højre Side en høj Dækning for det Tilfælde, at Fjenden besatte Vinbjerget, der dominerede os. Tilvenstre laa Egnen dybt nede under os. Den ene Kanon fra Musæet lod jeg bringe ned til os, og da vi ikke havde Kartætscher, lod jeg i Hast forfærdige Poser fyldte med Knapper og Smaasten. Ved det ene af Bibliotheksvinduerne, der vendte mod Vinbjerget nordligt for os, lod jeg Jernstængerne bryde fra og anbragte inde i Stuen den anden Kanon. Til den havde jeg sex Kugler, og med Krudt vare vi temmelig vel forsynede. Foruden Alt dette havde hver af Steyermarkerne sin Riffel, og da jeg endelig efter nogle Timers anstrengt Arbejde oversaa det Hele og i den ensomme Egn fornam mig selv ligesom Chef paa et Skib, der ude paa Oceanet venter Fjenden, som Herre over Liv og Død i en ærlig Sag, saa havde jeg dog særegne, dybe Tilfredsstillelse, som kun den kan

føle, der endelig engang i sit Liv føler sig stillet overfor en Opgave, som Natur og Drift kaldte ham til. Det var tillige saa besynderligt, at netop som jeg havde faaet vor Gaard igjen, skulde Ritmesteren leve op i mig, og flere Gange var det, som om jeg med mit indre Øje saa hans Ansigt og saa ham smile.

Kl. 7 blev det mørkt, og vi ventede i Spænding et Par Timer uden at se eller høre Noget. Det var en ubehagelig Venten; Sindet svingede stadig frem og tilbage mellem det Heroiske eller Martiale, som behøvedes til at modstaa et Overfald, og Nedstemning ved Tanken om, at vi mulig havde gjort saa store Anstalter uden Grund. Men henved Kl. 9 hørte vi Lyd af mange Mennesker, som kom hurtig, men i skødesløs, uregelmæssig Marsch. Vi kunde ikke se dem; men da jeg efter Lyden formodede dem nær Broen, raabte jeg til dem. De syntes overraskede ved at blive anraabte fra et Sted nedenfor Slottet, og medens Alt blev stille hinsides Floden, hørte vi et Par Mennesker komme imod os. De spurgte, hvem der var paa Vejen. Der blev svaret: Slottets Besætning. De sagde: »Vi vide, at Slottet ingen Besætning har; vi ere komne for at tage Musæet og Bibliotheket i Besiddelse; men enhver af Eder kan beholde sin private Ejendom.« Jeg svarede: »Vi have ingen Ret til at udlevere Eder Noget; gaa I over Broen, bliver der skudt paa Eder.« De vendte om, og et Øjeblik efter begyndte en heftig Geværild, der var rettet mod Stedet, hvor vi stode; men de

kunde ikke se os, og vi vare desuden godt dækkede. Da der i Løbet af et Kvarterstid ikke blev svaret med et eneste Skud fra vor Side, troede de formodenlig, at vi vare dræbte eller havde trukket os tilbage, eller at der fra Først af kun var gjort et tomt Forsøg paa at skræmme dem, og ved Ilden fra deres egne Geværer, som de stadig vedbleve at afskyde, saa vi pludselig en mørk Masse bevæge sig over Broen. I samme Øjeblik blev vor Kanon afskudt paa dem. Den sprang og dræbte en af Vore; men Virkningen paa Fjenden var kun desto større. En pludselig og uventet Decharge af en Kanon har i sig selv en overvældende Virkning paa uvante Folk; men Nattens Mørke og den forfærdelige Larm af vor Kanon, der formodenlig sprang af at være bleven for stærkt ladet, jog hele Skaren tilbage i vildeste Flugt, og Rædselen blev forøget ved, at adskillige af de Flygtende faldt paa Flugten og i Faldet kom til at afskyde deres Bøsser paa dem, som løb foran, saa at de selv overtoge, hvad vi ikke formaaede: Forfølgelsen. Men Nogen, der forstod sig paa Krig, var iblandt dem; thi efter en Stunds Forløb havde en Hob besat Vinbjerget og skød derfra ned paa os, ikke blot med Kugler, men med Smaastene omvundne med Hamp for at stikke Ild paa Slottet. Vi havde Kanonen i Bibliotheksvinduet rettet paa Vinbjerget; men det var en hæslig Opgave at afskyde den: hvis den sprang, vilde den rimeligvis sprænge baade Væg og Loft. Der var imidlertid ikke Andet at gjøre

end at vove Forsøget efter at have undersøgt Ladningen endnu engang — og det løb lykkeligt af. Kuglen traf formodenlig i de forholdsvis løse Stene, hvorpaa Vinbjergets Jord overalt hvilede, og gjorde det utilraadeligt for Fjenden at oppebi flere Skud. I den Overbevisning, at der ad uforklarlig Vej var kommet en Garnison til Slottet, trak man sig bort, og næste Dag var hele Landsbyen forladt. Næste Dag kom ogsaa et Kompagni marscherende for at besætte Slottet og lade det Vigtigste af Samlingerne føre bort, og den kommanderende Officer afgav en Rapport, der synes at have vakt nogen Opmærksomhed; thi der blev fra Hovedkvarteret affordret ogsaa mig en Beretning om det Passerede, og kort Tid efter fandt jeg mig udnævnt til Ridder af Jernkroneordenen med Tilladelse til at bære Uniform og Felttegn som Officer i det Jægerregiment, hvortil mine ti Steyermarkere havde hørt. Jeg rejste til Mantua for at stedes til Tak-Avdiens hos Kejseren; men inden min Uniform blev færdig — og den skulde jeg have paa — var Kejseren taget bort, og da jeg næste Gang var i samme By som han, nemlig i Venedig, havde han tabt Slaget ved Solferino, og en af hans Adjudanter mente, at det ikke var værdt for Øjeblikket at minde Hs. Majestæt om Slottet i Sondrio, der nu var tabt tilligemed hele Provinsen. Iøvrigt var jeg ikke rejst til Venedig netop for at opsøge Kejseren med min Tak, men paa Grund af et Saar, som jeg havde faaet i min

venstre Skulder hin Aften, og som jeg i Førstningen ikke havde ændset. Jeg blev nødt til at ligge i nogen Tid og maatte derpaa Størstedelen af Sommeren bruge Søbade i Chioggia.

Jeg havde nu oplevet Noget og havde opnaaet en Æresbevisning af den Slags, jeg altid havde tørstet efter; men det gaar ofte i Livet saaledes, at naar man faar det længe Eftertragtede, har det dog ikke ganske det Indhold eller den Form, som man egenlig havde ønsket, eller der er en Omstændighed knyttet til det, som berøver det en stor Del af dets Værd. Jeg satte meget mindre Pris paa Østerrigerne end paa deres Overvindere, Franskmændene. En Dekoration given af dem, som vare blevne overvundne ved Magenta og Solferino, syntes ikke at kunne gjøre Krav paa at blive agtet udenfor Østerrigs Grænser, var ikke universal. Fra Først af fik jeg desuden Tilbøjelighed til at skjule den, fordi jeg var i Venedig. I denne Stad vil Østerrigernes Herredømme aldrig synes berettiget. De kunne med deres Batailloner og Artilleri fylde Marcuspladsen og Piazetta; men deres Faner, Musik, Uniformer og Kanoner ville aldrig tage sig ud og aldrig imponere med krigersk, ridderlig Magt, men bestandig have noget Plebejisk ved sig, fordi Slavindens Fysiognomi er uendelig ædlere end hendes Herres. De kunne trampe paa Havenes forhenværende Dronning — hver Lidelse gjør hende kun adeligere og yndefuldere i vore Øjne. Det levende venetianske Folk kan have lidt Skade i

sin Afhængighed; men hvor en saadan Befolkning af store Døde skuer ned, hvor hvert Vindstød vifter i heroiske nationale Minder og tørner imod nationale Skjønhedsværker af den usædvanligste Art, der synes en fremmed Herre kun en tilfældig, brutal Gjæst, hvem et Vindstød vil jage bort. Uagtet jeg havde kæmpet indenfor Ærens Enemærker, var det dog, som om jeg ikke havde nogen god Samvittighed, naar jeg gik mellem Østerrigerne i Venedig, og alle mine tidligere Forestillinger om, at man i hvilkensomhelst fremmed Krig kunde tilfredsstille sig selv ved at vise Mod og indlægge sig Ære, undergik en fuldstændig Forvandling: ingen Krig syntes mig hæderlig uden den, hvori et Folk værger for sit eget Land, og min tidligere Ungdoms ærgjerrige Tanke om at kunne ligne Eugen eller Loudon, der vare blevne Feltmarschaller uden at bryde sig om, hvem de strede for, blot de vare i Krig, syntes mig nu barnagtige.

Besiddelsen, Bevidstheden om, at jeg var vor Gaards Ejer, gjorde ogsaa Noget i denne Henseende. Man bliver ikke ustraffet rig. Livet byder En et nyt Formaal: Bevarelse og Forskjønnelse af det, man har. Lidt efter lidt mærkede jeg, at jeg ikke saa paa Arkitekturen, Billedstøtterne og Malerierne paa samme Maade som før. Forhen havde de været mig en Ejendom, som jeg tog med i Sjælen; de udstraalede en Skjønhed, hvorpaa enhver Beskuer kunde mætte sig, og der

blev ligesaa Meget tilbage til alle følgende Menneskeslægter. Nu vilde jeg selv eje Sligt og tænkte paa, hvad jeg kunde kjøbe, og hvad jeg kunde lade efterligne hjemme paa Gaarden, hvorledes jeg skulde bygge den om, hvorledes mit Bibliothek, min Fægtesal, min Havestue o. s. v. skulde være. Jeg elskede ikke længer Gaarden for det, den var eller havde været, men for det, den skulde blive, for det Skjønhedsliv, jeg skulde kunne føre paa den.

Imidlertid fik jeg Breve fra Valdemar og min Søster, der meldte mig, at de paa mine Vegne havde taget Gaarden i Besiddelse, og at de bestræbte sig for, at jeg ved min Hjemkomst skulde finde den uforandret som i gamle Dage. Det var mig unægtelig et Bevis paa kjærlig Vilje; men det lod mig mærke, at jeg igjen, og paa ny Maade, var voxet fra Gaarden. Jeg kunde ikke finde Ord til udtrykkelig at tilkjendegive dem, at jeg havde andre Planer, og lod derfor Sagen foreløbig gaa sin Gang. Da Sommeren forløb, uden at jeg kom hjem, begyndte de at optage min Plan om, at vi skulde mødes i Udlandet og tilbringe en Vinter sammen i Italien; men de kunde ikke angive en bestemt Tid, og jeg udkastede nu en stor Rejseplan; jeg vilde mætte mig fuldstændig med Syden og Østen, inden jeg tog hjem for at blive hjemme og realisere alle Planer paa min Gaard. Rom, den evige Stad, der sælsomt og gaadefuldt lokker de fleste Men-

neskers Sind, skulde være mit Udgangspunkt, og det maatte bero paa Efterretninger hjemmefra, om jeg der skulde vente min Søster og Svoger for at følges med dem til Ægypten, eller om jeg ved Tilbagekomsten fra Afrika og maaske fra Lilleasien skulde mødes med dem i Rom og saa gjøre Honneurs for dem paa en mindre Tur i Italien.

Saa sejlede jeg da fra Venedig til Ancona og rejste derfra over Foligno, Terni, Narni og Civita Castellana til Rom. Jeg husker ikke, hvilken Høj det var, hvor Kusken pludselig standsede og pegende ud mod det Fjerne raabte: *Eccolo, Signore, San Pietro!* Se, Herre, Sankt Peter! Han selv havde vel set den tidt nok og brød sig ikke om at holde og nyde Skuet. Men han vidste, hvilken Overraskelse og Glæde det er for alle Mennesker, hvilken storartet Akkord ved dette Syn slaas an som Indledning til Livet i Rom.

Hvorledes vilde vi mon opfatte den skjønne blaa Kuppel, hvis vi uden at vide Noget om den saa den staa ensom paa Horisonten? Hvad Indtryk vilde den gjøre paa os? Derom er man ikke istand til at have en Forestilling, fordi ingen af os nærmer sig uden at vide saa Meget. Idet Postillonen raaber: *Eccolo, San Pietro!* er det ikke blot en Kirkes Form, som vi se, men en mægtig historisk Bygning, der staar paa et endnu mægtigere historisk Sted. I samme Øjeblik er

vort Sind ikke alene; det er den sidste i Skaren af de Millioner, der i Tidernes Løb drevne af det forskjelligste og heftigste, ofte skjønneste og inderligste Begær have hastet mod dette samme Maal; vi ere inde i en af de mest storartede Strømninger, som Verden har set, og bevæget af en romantisk Sympathi fornemmer vort Hjerte Luften opfyldt af henfarne Skikkelser og Begivenheder. Den skjulte Egn hist, hvor kun Kuplen rækker sig op, bliver i Sandhed

Lieux, où le coeur met ses mystères!
Eglises, où priaient nos mères,
Murs, où combattaient nos ayeux!

Det var den 1ste Oktober. Sydens korte Tusmørke var begyndt, da jeg ad *Via Flamiuia* kom til *Porta del popolo.* Lige ved Porten maatte Kusken holde, fordi i dette Øjeblik en Procession havde sat sig i Bevægelse fra Kirken *Sta Maria del popolo*, der er tæt indenfor Muren, og langsomt bevægede sig hen over Pladsen. Igjennem den mægtige Porthvælving saa jeg den lange Række af Lys, der parvis gled hen som gule Stjerner, og i den bløde, blaalige Skumring hævede sig i afbrudte Satser en besynderlig, dejlig, højtidelig Melodi. Efter den lange Rejses Støv og Træthed var dette forunderlig kvægende. Jeg stirrede og lyttede og kunde ønsket, at den Venten aldrig maatte faa Ende. Endelig forsvandt Processionen, Kusken smeldede med Pisken, Hestene

sprang frem, da knak en Axel. Med en Aandsnærværelse som en antik Romers raabte Kusken, saasnart han saa, hvad der var sket: »Hil Dem, Herre! Det betyder, at Rom vil holde fast paa Dem! Lev længe og lykkelig i Rom!«

Donna m'apparve
Vestita di color di fiamma viva.

Rom svarer ikke til nogen Forventning; den skuffer alle og overtræffer alle. Naar man kommer fra Øvre-Italien, især fra Venedig, kan man ikke lade være uvilkaarlig at vente, at man i en berømt italiensk By skal se Marmorpaladser, Søjlehaller, Arkader, og man trykkes ved at se en By som andre Byer, noget mere alvorlig og trist og tildels fattigere end de, man kjender. Men naar man har Anledning til at gaa ind i de mørke Bygninger, udvide de sig under Ens Trin, blive lyse, mægtige, pragtfulde. Alting voxer, saasnart man begynder at maale det, voxer baade i Betydning, i Rum og i Tid, og hvad der henstaar brudt og dødt og ikke har nogen Fremtid, drager Sindet med til en stedse dybere og dybere Fortid.

Man voxer selv. Staden, dens Udseende, Alvor, Stilhed, Historie og de mangfoldige aandige Interesser, der vækkes, virke som et For-

størrelsesspejl; man kan ikke være bevæget af alle disse betydelige Anliggender uden at føle sig løftet og udvidet af dem, og de Mennesker, man møder, dele dette Privilegium med En, synes i Rom Mere, end de vilde være andensteds.

Rom tilbyder — ikke i hverdagslig, men i aandig Forstand — det Samme som alle andre Stæder tilsammen. Den er ikke som Paris, Wien o. s. v. en Hovedstad i et Rige, men en Verdensstad, vor eneste Verdensstad; thi den er Centrum ikke blot for den katholske Verden og for hele den virkelig dannede Verden, der tror paa Videnskab og Kunst, men for en historisk Verden, og paa samme Tid smiler den som et Barn i uforlignelig Naturskjønhed, forener som ingen anden Stad det Dødes Højtidelighed med Livets evige Ungdom og Ynde.

Endelig, hvad de daglige Beskæftigelser og Adspredelser angaar, kan man vælge mellem det stille beskuende Liv og Selskabslivet eller med Lethed have begge Dele.

I Rom er der endnu virkelig Salonliv; her ere alle Betingelser tilstede for det. En stor Mængde Fremmede fra alle Lande, tildels betydelige og begavede eller fornemme og rige, mødes her for en Stund; der er ikke Tid til Familieliv og til at falde hen i Vaner; man er bestandig i Bevægelse og bestandig oplagt til at udvexle Tanker, knytte Bekjendtskaber og lade dem fare. Man mødes med alle mulige Interesser; Ingen er aldeles knyttet til en enkelt; den landflygtige

Konge og hans Hof slaar sig mellem Intriger til Kunststudier; den fremmede Gesandt finder Lejlighed til at beskæftige sig med Antikviteter og Historie; Damerne befinde sig i en Atmosfære, der befrier dem fra aldeles indholdsløse Samtaler: den romerske Dandy, der pjatter i Nærheden af Capitolium eller Vatikanet, bliver nødt til at røre ved Strenge, der sende en ideal Lyd ind over hans Pjat. Man mærker selvfølgelig Paavirkning baade af Paris, Wien og London; der er den franske Demokratisme, Flygtighed, *esprit* og *malice*; der ere de lange, blonde Engelskmænd, med Haaret omhyggelig vasket og skilt i Nakken, bagfra at se til som Slagtersvende, forfra som haandfaste *gentlemen*, og meget exklusive; der er den tyske særegne Blanding af Fornemhed og Romantik; men der er et fjerde Element, som paavirker det Hele, den romerske Grandezza. Ingen Mand i Verden er saa fornemt fin og stolt som en romersk Prælat; han træder frem i Kraft af en Avtoritet, der ikke blot er tusind Aar gammel, men støtter sig paa Evigheden; han er ikke blot udnævnt, men salvet i dens Tjeneste; han regerer Sogne, Byer eller Provinser, men han læser ogsaa Messe, det vil sige: han optager det Allerhelligste i sig og bliver helliget derved. Og medens han har al den Tillidsfuldhed, som følger heraf, er han i sin Adfærd tillige saa venlig, saa imødekommende, saa fuldendt beleven, at naar man bliver ham forestillet, er det, som om han hele sit Liv har siddet og ventet paa det Øjeblik, da

han skulde gjøre dette Bekjendtskab. Han ser paa En som den i Aanden Bekjendte, og i næste Øjeblik har han dog glemt Ens Navn, hvis han ikke har særlige Grunde til at erindre det. Hvorsomhelst en saadan Prælat, hvad enten i sorte eller røde Strømper, træder ind, udbreder han en Følelse af Respekt, af den Slags Respekt, som hører til i en Salon, nemlig for det Konventionelle. Undertiden vækker han ogsaa Respekt for sin Personlighed, for det storskaarne, kraftige Hoved eller det fine, gamle Ansigt. De romerske Damer spille unægtelig ikke en lignende Rolle, hvilket vel hidrører fra deres Opdragelse. Som ugifte se de kun Lidet af Verden; som gifte blive de i Almindelighed paafaldende huslige. Det har ofte forekommet mig, at jeg har overrasket romerske Damer i et Blik, der saa sig om i Salonen efter Befrielse, Befrielse fra Pynten og de aandrige Samtaler. Det var, som om de vilde sige: »Ak, hvorfor tale I om alle disse Ting, der kun ere Indledning til det eneste Væsenlige? Hvorfor tale I Allesammen ikke et Ord om Kjærlighed, som I dog Allesammen tænke paa? Fortæl mig om, hvordan I have elsket, levet og lidt, det er dog det Eneste.« Jeg tænker ikke paa de Damer, der have sat sig til Opgave at ind- og afsætte Dynastier, og hvis Saloner kun nødig aabnes uden for deres politiske Venner eller for Æventyrere. I det egenlige Salonliv erstattes den romerske Dame af den fremmede Dame, og ingen anden Stad frembyder et saadant Blomster-

parterre samlet fra alle Verdens Dele: Engelske, franske, tyske, italienske, russiske, polske, ungarske, græske, nord- og sydamerikanske o. s. v. Kunstnere benytte sig rigelig af Lejligheden, som her gives dem til at se den store Verden, til at modtage det Befrugtende, som ligger i det store Selskabsliv; thi selv om man ikke faar Ideer af nogen Enkelt, saa vækkes, i det Mindste i nogen Tid, Ens Ideer ved Synet af de Mange og Betydelige og række sig op for at svare til Verdens store Maalestok. Jeg tror, dette gjælder om alle Kunstnere med Undtagelse af de nordiske og især de danske. De nordiske Kunstnere leve saa afsluttet indbyrdes som mulig. De klynge sig gemytlig til Hjemmet, dets Aviser og alle dets Interesser af almindelig eller privat Art. De synes at være bange for at skulle voxe bort fra det Gemytlige og det Smaa hjemme. De tro, at Kunstnæring er nok til at blive Kunstner, eller de ville ikke tage anden Næring end den, som kan hjælpe til at frembringe, hvad der kan finde Marked hos Familierne hjemme. Tildels kommer vel ogsaa Afsluttetheden af, at de færreste af dem have lært noget andet fremmed Sprog end lidt Tysk, og det ville de ikke tale. For de fleste af dem bestaar Romerrejsen ikkun i, at de have flyttet deres Atelier fra Kjøbenhavn til Rom. At de ere komne til en Verdensstad for at tage Del i Verden, og at de kunne gjøre det uden at lide Skade paa Sjælen, synes de ikke at ville indrømme; men saa kan det heller ikke indrømmes, at de behøve at rejse udenlands. En Undtagelse dannede en

lille Kreds, der havde sagt sig fra den store Verden, men ogsaa fra den lille Verden, fra alle Interesser, der ikke vare rent kunstnerske eller poetiske, og som kun syntes at leve for Lyksaligheden, der er i at indsuge Roms Luft og Solskin.

Hverken Kunst eller Natur eller Selskab er imidlertid istand til at yde et Menneske den egenlige centrale Tilfredsstillelse; til virkelig at nyde Alt dette behøves noget Forangaaende, indre Udfyldende, en levende Magt og Kraft, der stræber mod et Formaal og til Nød kan være sig selv nok. Det var denne, jeg manglede, efter at Gaarden var funden og vunden, og til mine Planer eller Fantasier om dens Ombygning og Udstyrelse blev Alt, hvad jeg saa, meget for stort. Men under den dunkle Uro, som sneg sig paa mig, syntes det mig dog, at jeg bestandig skulde have Mere, og jeg rejste til Neapel for at se Musæet, Pompeji o. s. v.

Jeg blev et Par Maaneder i den moralsk hæslige By med dens larmende, tankeløse, frivole Befolkning, men med Havet og Øerne, med Vesuv og Vinene, med Luften, der kjærtegner Øjet og Aandedrættet, med den sjælelige Vellyst, som de udgravede Mindesmærker om antik Livsglæde skænke Sindet.

Da jeg kom tilbage til Rom, var det, som om den stille, alvorsfulde, højtidelig triste Stad var et Hjem, der havde ventet paa mig og saa paa mig med et uudforskeligt Blik, som kastede mig ind i mig selv og gjorde mig tungsindig.

Der laa Breve fra min Søster og Valdemar; de klagede over Vejret og over Forkølelse. Der er Tider, Omgivelser, Sindsstemninger, da selv Ord fra dyrebare Personer, Ord, der til en vis Grad vække Ens Deltagelse, dog komme uheldig, fordi man selv er i Vaande og Trang, men til noget Større og Dybere, end de Skrivende have Anelse om. En lille Bogpakke var fulgt med, og den første Bog, jeg tog i Haanden, gav jeg mig til at læse, som kun den læser, der længe har sultet efter saadan Føde. Det var Paludan-Müllers »Kalanus«. Jeg ved ikke, om det er et saa stort, usædvanligt Digterværk, som det fra Først af og helt igjennem forekom mig at være. Jeg læste maaske, som man sjelden læser: med personlig Interesse, med Betagenhed, med Angst, og da jeg kom til Stedet, hvor Indierne lovsynge Kalanus, fordi han har Mod til frivillig at dø paa Baalet, og beklage sig selv, fordi de ikke have et saadant Mod, blev det mig klart, at det ogsaa var min Sang, at jeg ikke havde fundet Noget i Verden at give mig hen for, at jeg hverken havde Mod eller Offerberedthed, at mit Liv var en langsom Hendøen. Endelig kom jeg til den sidste Linje, hvor Krigeren Meleager, fuld af Livskraft og Mod, men dybt greben ved at have set Kalanus's frivillige Martyrdød, udraaber: »Højt leve Kongen og hans Ven Kalanus!« Hvad var der i dette Udtryk? Hvilket særeget, usædvanligt Trylleri i Soldaternes »Længe leve!« for den Døde? Jeg ved det ikke eller kan ikke forklare det. Jeg ved

kun, at ved den Linje hændtes mig Noget, der er sjeldent for mig, jeg brast i Graad og græd længe, græd bitre Taarer over mig selv, der ikke turde leve og endnu ikke var død, der hvert Øjeblik havde Lov til at blive en Helt som Kalanus eller en Anden, men aldrig blev det. Jeg henvendte mig bedende til min døde Fader og spurgte, hvor hans Velsignelse blev af, og om han ikke kunde gjøre Noget for, at jeg kunde fortjene dens Opfyldelse.

Men efter et saadant Udbrud, efter at have været saadan ene med sig selv og de Syner, som en stor Digter kan mane op i Sjælen, reagerer den verdslige Del af Personligheden og siger: »Naa, fat Mod, saadan kan Du jo ikke sidde.« Der laa paa Bordet et trykt Invitationskort, hvori en nordamerikansk Familie, der førte et stort Hus, men hvor Husfruen selv var hyggelig og elskværdig, indbød mig til en Soirée. Jeg saa efter Datoen, det var den 1ste Marts, denne samme Dag. »Naa, lad mig gaa,« sagde jeg og gik med Sjælen endnu blød og øm af Uvejret.

Det store *Palazzo Barberini*, der er bygget omtremt 1625—30, ligger paa den nordostlige Side af Kvirinalhøjen og er omgivet af en Mur, der tilligemed nogle Huse mod Nord skiller det fra *Piazza Barberini*, mod Vest fra *Via della quattre fontane*. Paa den Tid boede den gamle, hendøende Kardinal paa 2den Sal i den midterste Del af Paladset, ovenover Stadsværelserne, hvori de berømte Malerier findes. Højre Fløj var

overladt til en fransk Hovedvagt, og venstre Fløj blev lejet ud til Private, d. v. s. til rige fremmede Familier. Den amerikanske Familie, jeg skulde besøge, boede paa 3dje Sal i den venstre Fløj, og man gik op ad den fyrstelige Trappe, hvor den antike Løve er anbragt.

Selskabet var talrigt, og jeg traf snart Bekjendte, der spurgte, hvor jeg havde været, og om Nyt fra Neapel. Medens vi talte, saa jeg i lang Afstand en Dame komme ind ad Døren, og skjønt Størstedelen af hendes Skikkelse hurtig blev skjult af Mængden, følte jeg en Paavirkning, som jeg ikke var istand til at forklare mig. Den Bevægelse, de Linjer, havde jeg set før og i en Tid, som jeg aldrig havde glemt; men hvordan kom de her, eller hvo havde laant eller lært at efterligne dem? Jeg trængte mig frem, hen i Nærheden af Husets Frue, og idet jeg med Lempe viklede mig ud af Krinoliner og naaede en lille aaben Plads, stod jeg Ansigt til Ansigt med Hende, med Barnet fra den grønne Mur, Astrid.

»Og i en Kjortel som af Lyset spunden
Saa jeg en Kvinde, da mit Blik sig hæved,
Og skjøndt det var saa længe, længe siden
Mig hendes Nærhed havde gjennembævet,
Fornam min Sjæl — thi Øiets Hjælp var liden —
Alt ved en lønlig Kraft, som hun udsendte,
Min gamle Kjærlighed, urørt af Tiden,
Saasnart mit Aasyn ramtes, og jeg kjendte
Den høie Kraft, der havde gjennemrystet
Mig, førend mine Barndomsaar var endte.«

Jeg bruger for at fastholde dette Øjeblik den store Digters Ord, fordi min ringere Natur ikke kunde frembringe lignende; men jeg har hertil den Berettigelse, at Himlen i sin Naade har givet mig at opleve noget ligesaa Højtideligt som han, at se paa en Kvinde med samme Ærefrygt og samme Henrykkelse. Ogsaa Dantes Beatrice var gift, og hvilken Synd det end er at begære en anden Mands Hustru, saa have Menneskene dog til alle Tider ikke blot undskyldt, men beundret ham, der tog sin Næstes Hustru til at være sin Sjæls Opløftelse og Frelse.

Jeg ved ikke, om der gjennem mit Sind gik en kort Mismodighed ved at huske, at hun var en Andens. Jeg tror det ikke, der blev ikke Tid dertil; thi det Vidunderlige, som syntes mig at være i Tilfældet, og hendes egen Hilsen til mig tog strax Magten over mig. Ja, hvilken forunderlig Hilsen, saa forskjellig fra den kunstlede Damepynt og det kunstlede Selskabsliv, saa simpel og venlig, saa barnlig-tillidsfuld og glad — hvor den Stemme klang, skjønt saa dæmpet! For hende syntes ikke at være gaaet nogen Tid hen, siden vi saas i hendes Faders Have, og paa det Punkt, hvor hendes Tanke befandt sig, blev mit Hjerte magisk staaende fast.

Dersom jeg var en af Himlens Udvalgte — hvad der vilde være en Formastelse af mig at tænke —; men dersom jeg var, og dersom jeg havde været sendt ned paa Jorden for at smage dens Sødme og Lyksalighed og aflægge Beret-

ning derom ved min Tilbagekomst, saa kunde der, saavidt min Fantasi naar, ikke være givet mig Mere end i hint Øjeblik, og skjønt jeg i dette samme Øjeblik begyndte at leve (thi alt Forangaaende af min Tilværelse synes mig nu kun en Livets Indledning), saa staar dog hint Moment og dets nærmeste Eftertid, hvor nær jeg end er ved det, for mig som en Drøm, som et Besøg paa en Ø udenfor Jorderig.

Jeg kan ikke tænke derpaa og ret forstaa, at det er mig, der virkelig har oplevet det. Der siges af Lærde om Solen, at den til visse Tider drager eller suger et vist fint Stof fra Universet til sig og dermed fornyer sig selv og frembringer de store Flammer, der kaldes *Aurora borealis.* Saadan som hint Stof, naar det bliver draget, maa haste mod Solcentret, saadan suges al min Tanke af Erindringen henimod hint Øjeblik og forgaar deri med et stærkt lysende Blink, hvori der er Svimlen og Sindsforvirring; thi jeg ved, at jeg har oplevet det, og jeg tvivler derom, fordi det ikke er, og jeg griber efter det for at holde det fast som en Virkelighed, og saa er det borte, indtil Erindringen paany kommer til Ro og ad sin egen Vej rekonstruerer det og suger Tanken til sig igjen.

Talte vi længe eller kort sammen? Jeg ved det ikke. Tydelig husker jeg kun, at hun sagde: »De maa komme og besøge os. Der er en Veninde af Dem, som har hørt, at De er i Rom, og ofte har spurgt efter Dem.«

»En Veninde af mig? Men hvem kan det være?«

»Ja, kom nu og se selv.«

»Men hvor bor De, naadige Frue?«

»Her, i dette Hus, lige underneden!«

Jeg lod mig ganske vist ikke vente længe, og da jeg blev ført ind i Baronesse Panins Værelse saa jeg ved hendes Side: Komtesse Felicia.

»De er velkommen, meget velkommen!« raabte Komtessen, »og tildels, ved De hvorfor? Fordi jeg er grumme nysgjerrig. Jeg hørte, De skulde være i Rom, og saa sagde jeg strax til vor egen søde Baronesse, at der var et Menneske, paa hvem hun maatte anvende sin Magnetmagt, og ser De, De er øjeblikkelig trukken til! Nu er De her, og vær saa god, nu at fortælle: Hvordan gik det Grev Fritz paa hans Udenlandsrejse? Ved De, at han kommer hertil? Er det aftalt, at De skal træffe ham her? De maa ogsaa fortælle Generalinden . . . . jeg skal præsentere Dem . . . . Og sig mig saa allerførst, hvordan man skal titulere Dem? Hvad er De? Er De Cavaliere? De ved, her i Rom er Enhver, som ikke er noget Andet, Cavaliere? Er De altsaa Cavaliere?«

»Naadige Frøken, naar De spørger mig paa Dansk, saa svarer jeg, som sandt er, at jeg er dansk Godsejer.«

»Godsejer?« sagde hun, idet hun med et spørgende Udtryk saa over paa Baronessen, og saa spørgende og tvivlende var dette Udtryk, at det vilde have været fornærmeligt, hvis det ikke tillige havde været saa jovialt, eller hvis Komtesse Felicia ikke havde været en Personlighed, der for at tilvejebringe Morskab gjerne betalte sin Andel.

»Ja,« sagde Hun smilende og med et lille Nik.

»De siger Ja, søde Barn; men hvor kan De sige Ja?«

»Dels fordi vi jo hørte det blive sagt, dels fordi jeg ved det. Jeg hørte allerede som Barn . . . .«

»Som Barn? Men, Du Fredsens Gud, De har jo aldrig sagt et Ord til mig om, at De kjendte den Herre eller huskede ham! Det var min Ven, min gamle Bekjendt, der skulde gjøres Anstalt for at fange! — jo, jeg er ordenlig bleven . . . .«

»Hvad er De bleven?« spurgte Hun med et saa kjærtegnende Skjelmeri i Tonen og Blikket, at Komtesse Felicia lystig udbrød: »Holdt for Nar, Barn! Jeg kan jo gjerne tilstaa det; men tilstaa nu, hvorfor tav De?«

Hun svarede smilende: »Det var jo tidsnok

at sige det, naar det oplystes, at den Herre huskede at have set mig som Barn.«

»Um!« sagde Komtesse Felicia og havde vistnok Møje med at tilbageholde det Samme, som jeg tænkte: »Som om der kunde være Tvivl om det!« — Men i samme Øjeblik vendte hun sig igjen livlig til mig: »Ja, det var maaske ikke ganske rigtigt af mig at tvivle om, at De er Godsejer; men jeg troede, at De rejste med Grev Fritz som en Art . . . .«

»Hovmester, vil Komtessen sige?«

»Ikke just det; men vi vidste aldrig, hvordan det hang sammen; men det er nu det Samme. De er altsaa Godsejer. Hvordan skal vi saa kalde Dem? Paa Svensk: Brukspatron — det er et snurrigt Navn til saadan en ung Patron; men det er et godt Navn, meget solidt og agtværdigt. Paa Tysk: Gutsbesitzer, Rittergutsbesitzer. Ogsaa et meget godt Navn. Men det er, ligesom De fik en Allongeparyk paa ved de Navne. Hvad hedder det paa Fransk? *Propriétaire.* Nej, det gaar ikke an, det er, som om De gik og søgte Lejere. Men hvad hedder dog Rittergutsbesitzer paa Fransk? Lad os se i et Lexikon . . . . *Seigneur d'une terre, d'une terre noble.* Det er for langt, det holder en Franskmand aldrig ud. *Seigneur*, nej, det siger man ikke i en Salon, undtagen Godsets Navn følger efter med *de* foran . . . . *Monseigneur*, ih, nej, saa bliver De Prælat eller Prins . . . . Vil De være Baron? Er Deres Gods blot større end en Urtepotte, saa gjør jeg

Dem til Baron paa det. Naa, ja, ja — men hvad da? Hør, ved De hvad, De bliver simpelt væk *Chevalier*, *Cavaliere*, og saa skal jeg nok hviske Folk i Øret: *Seigneur d'une terre* . . . . Hvad skete saa med Grev Fritz paa hans Udenlandsrejse? Var der ikke en Duel i Anledning af en Dame, en Skuespillerinde? Fortæl det; jeg ved da, De kan fortælle, saa man kan høre det.«

Jeg fortalte, ikke just den hele Sandhed, men saa meget af den, som jeg ansaa for rigtigt at give tilbedste; men om jeg saa havde fortalt Alt nok saa omstændeligt, vilde det ikke have været tilstrækkelig pikant, og Komtesse Felicia sagde tilsidst:

»Der er Mere! Søde Baronesse, er De ikke af samme Mening som jeg? Han er en mysteriøs Person; man maa tage sig iagt for ham. Vi vil nu indskrive ham blandt *nos intimes*, men med et Notabene, indtil han har fortalt Alt. *Signor Cavaliere*, maa jeg saa have den Fornøjelse at forestille Dem for Generalinden — for det er mig, som har anmeldt Dem, dengang vidste jeg jo ikke — ellers kunde Baronessen selv forestille Dem for sin Svigerinde . . . . Hun er allerede inde i Salonen og tager imod . . . . Eller ved De hvad? Gaa ud af denne Dør og lad Dem føre igjennem Forsalen ind i Salonen.«

Jeg troede at forstaa, at Komtesse Felicia, for det Tilfælde, at der var Besøgende, ikke vilde

komme med mig fra Damernes Værelse, som om jeg hørte til Familien, og at jeg derfor skulde gaa den for Fremmede sædvanlige Vej. Medens jeg gik igjennem Forsalen, skød jeg Ordensbaandet, som jeg sædvanligvis bar skjult, frem i Knaphullet.

Saasnart jeg kom ind, forestillede Komtessen mig ogsaa for Generalinden som Brukspatron; men uden at give mig Tid til at vexle et Ord med denne Dame, trak hun mig strax ved Armen hen i nogen Afstand og spurgte: »Har De mødt Kejseren i Forsalen?«

»Hvilken Kejser?«

»Det er det Samme, hvilken. Kejseren eller Kongen eller Fyrsten af Reuss? De er jo bleven Ridder, siden vi saas sidst, og det er dog ikke saa længe siden! Naar jeg vender mig om, har De maaske en Stjerne og er Durchlaucht. Sig mig ligesaa godt det Hele strax: Hvad er De?«

»Men, kjære Komtesse, nu ved De jo Alt.«

»Nej, jeg ved ikke Alt! Man ved aldrig Alt om et Menneske, der saadan voxer ud Stykke for Stykke. Man ved ikke, hvor det kan ende.«

»Men det ved vi jo aldrig om hinanden. Enhver af os er som en lukket Bog, der maa læses ud, inden man kjender den. Den hele Bog staar aldrig paa første Blad.«

»Jo, den staar paa Titelbladet, og De er en Bog uden Titelblad . . . . men nu kan det være det Samme, for en Gangs Skyld er det pikant

. . . . Nu vil jeg betro Dem Noget: Generalinden ser efter Dem.«

Jeg gik tilbage til Generalinden for at føre den indledende Samtale, som Skik og Brug fordrer. Hun havde i dette Øjeblik rejst sig for at hilse paa en romersk Patricierinde, og jeg blev forbavset ved at se hendes Højde. Hun var, som jeg senere erfarede, selv undselig over den, og Folk, der i en eller anden Henseende ere undselige, kunne aldrig ret føre en Person, hvorvel jeg langtfra tør sige, at Generalinden, naar det behøvedes, manglede Anstand. Forresten anvendte hun ikke det rette Middel til at skjule Højden; thi hun holdt sig saa rank, som om hun vilde sige: Siden det ikke kan være anderledes, saa ser da hele Sandheden. Dette gav hendes Væsen noget Energisk og Afmaalt, som ikke svarede til et ret rart, blidt Udtryk, hendes Øjne ofte havde, og man foranledigedes til at tage hende for ældre, end hun virkelig var. Hun var omtrent to og tredive Aar. Paa Grund af hendes Højde følte man sig altid besynderlig fjern fra hende og kunde ikke let danne sig en Mening om hende. Efter det forholdsvis ringe Bekjendtskab, jeg gjorde med hende, tror jeg, at hun var en Dame med Hjerte, men kun for sine Egne.

Jeg kjendte den romerske Dame, der i dette Øjeblik talte med Generalinden, og hun mindedes at have truffet mig hos den østerrigske Gesandt. Dette, tror jeg, gjorde et godt Indtryk paa Generalinden, der langt mindre brød sig om at

»modtage« en af Komtesse Felicias Landsmænd end En, der hørte til »Selskabet« i Rom, og da jeg vilde trække mig tilbage, spurgte hun, formodenlig som venlig Hentydning til, at jeg ikke burde forlade Huset endnu, om jeg havde set Udsigten. Salonen var et meget stort Værelse i den svære, næsten kæmpemæssige, men dog smukke romerske Stil med et Loftmaleri fra Urban den 8des Tid. Der var tre Fag Vinduer, meget høje og højt anbragte, saa at man for at se ud maatte gaa op ad en Estrade med flere Trin, der tillige benyttedes som en Slags Orangeri. Man stod deroppe som i et Haveparti, og Udsigten, som Generalinden havde ment, var vel værd at henvise til; thi fra det mægtige, højtliggende Slot var Byen næsten skjult, Forgrunden dannedes af Passeggiataens Ege, Cypresser, Blomsterpartier og Springvand, og udenfor den løftede sig i tindrende Klarhed de blaa Bjerge saa pludselig, saa overraskende nær og tilsyneladende i en saadan Bevægelse, at Ingen lettelig kunde for første Gang se dette Syn uden at studse og fristes til at træde tilbage for Bjergbølgen. Men ved et sært Spil af Sollyset og af fine Skyer, der samlede sig mod Øst, var Udsigtens Glans i det Øjeblik, jeg kom derop, bleven trylleagtig forøget; thi medens Bjergtoppene imod Nord skinnede i intensiv Snehvidhed, var den blaa Bjergbue mod Øst belagt ligesom med et Brystværn af tindrende Guld. Rom syntes at have faaet nye Kæmpevolde, forarbejdede i Himlen.

Jeg studsede ikke; man kan være i en saadan Sindsstemning, at selve det Overnaturlige, og netop dette, synes En at høre naturlig til: jeg var paa denne Dag første Gang i Hendes Hus, og Verden kunde ikke klæde sig i Lys og Farver, der overgik Straalebrydningen i mit Hjerte. Og idet jeg efter et kort Skue, henrykt over den kjærlige Naturs sympathetiske Hilsen til mig, vendte mig om mod Salen for at gaa ned, havde jeg et Syn, der var endnu langt skjønnere, uden Sammenligning skjønnere: Hendes Blik, der fra en Kreds af Damer og Herrer, hvor hun var Dronning, tilfældig mødte mit. Hvert Skridt i denne Stue blev mig en Lyksalighed. Da jeg kom nær, forestillede hun mig, og idet Hun sagde *Chevalier*, var det som et Ridderslag.

Den Dame, der sad hende nærmest, var en tysk Fru v. Hönck, Enke efter en høj Embedsmand. Hun var omtrent fire og tredive Aar, med smukke, sorte Øjne, hvori der var et Udtryk, som jeg tror, vi Mandfolk have Instinkt for: hun havde elsket stærkt, eller hun havde havt Evne til at elske stærkt, og enhver Kvinde, om hvem dette kan siges, bliver derved ikke uden Idealitet, endog om hendes eget Kjærlighedssavn gjør hende bitter eller urolig. Hendes Læber havde noget Tilsvarende; men naar man saa nærmere til, blev man usikker og vidste ikke, om deres Form og Bevægelse betød, at de kunde have givet et oprigtigt varmt Kys, eller om de kunde suge som en Vampyr, eller om de kunde bryde

ud i heftig Indignation. Forresten var hun let og elegant bygget, og hendes Stilling var i dette Øjeblik ret besynderlig: hun sad og saa op til Hende med en Slags andægtig Beundring og tillige med sær Agtpaagivenhed. Senere erfarede jeg, at hun var meget religiøs, og endnu senere erfarede jeg, at hun kun var en simpel Natur med isprængt Idealitet, at Religiøsiteten væsenlig tjente hende som en Forhøjning, hvorfra hun kunde gjøre Fordringer til Andre.

Kjærlighed gjør En besynderlig klog. Jeg begreb instinktmæssig, jeg læste det ud af Hendes Haandbevægelse, da hun præsenterede mig, at jeg skulde søge at behage Fru v. Hönck, og jeg tror, det lykkedes mig; men det er jo heller ikke vanskeligt i en første Samtale, og medens man endnu ikke har ladet Vedkommende være Vidne til Ens Samtale med en Anden. Saasnart Fru v. Hönck en eneste Gang havde set mig tale med Astrid, var hun aabenbart paa det Rene med mig.

Blandt de andre Personer, jeg ved samme Lejlighed blev forestillet, var en Friherre v. Hompesch, en høj, aldrende Herre, med et indtagende, venligt Væsen, og med en Anstand og Adfærd, som om han var Hofmarschal ved Baronessens Hof.

Der kom og gik saa Mange, at Scenen bestandig skiftede; men da jeg vilde tage Afsked, var der et Øjeblik, da jeg var ene med Hende og Komtesse Felicia, det vil sige: Ingen var nær

paa et Par Alens Afstand. Hun sagde til mig: »Hvis De ikke har noget Bedre for imorgen, saa gjør os den Fornøjelse at spise her til Middag. Jeg kan ikke svare for Maden; men De skal faa god Kaffe, jeg laver den selv.« Jeg havde visselig intet Bedre for, og hun tilføjede: »Vi spise Kl. 6; men kom lidt tidligere, saa skal De gjøre Bekjendtskab med mine Børn.«

»De ved vel, at Baronessen mener sin Neveu og sin Niece,« sagde Komtessen.

En let Rødme foer over Hendes Ansigt; men jeg er overbevist om, at jeg ogsaa blev rød.

Jeg fik strax Kjærlighed til Børnene, da jeg næste Dag gjorde deres Bekjendtskab. Jeg vilde ganske sikkert have elsket dem, hvis de havde været Hendes, elsket dem af Instinkt og med sorgblandet Ømhed; men nu forekommer det mig, at jeg, forsaavidt Kjærlighed kan give en Grund, elskede dem, fordi de ikke vare Hendes, men af hendes Slægt, og fordi de syntes at være hende saa dyrebare. Dertil kom, at de selv vandt mig; de syntes at drages uvilkaarlig til mig, og det gjør En saa glad og taknemlig, især naar det er smukke Børn.

Jeg havde hidtil uvilkaarlig forestillet mig, at Baron Panin, siden jeg ikke saa ham, var fraværende fra Rom paa en eller anden lille Udflugt, men erfarede nu, at han slet ikke boede her. Han havde havt en diplomatisk Mission til de mindre italienske Hoffer, og da de vare blevne forjagne, fulgte han dem saa godt han kunde,

medens han lod sin Familie ty til Rom. For Øjeblikket var han i Wien.

Jeg saa nu ogsaa, at der paa en Maade var to regerende Dronninger i Huset: Baronessen og Generalinden. Generalinden var Enke med en uafhængig Formue og repræsenterede desuden sin Broder, Baron Panin. Baronessen saa op til hende, ikke just som en Duenna, men næsten som en mandlig Beskyttelse, hvilken Generalinden ogsaa ved sin Højde syntes at kunne afgive. Under Generalindens Departement lod til at henligge Alt, der kunde besørges ved Penge eller Determinerthed; alt Andet, hvad der kunde afgjøres ved Smil og godt Humør, gik efter Baronessens altid ligelige Sind. Salon og Spisestue vare fælles; til den ene Side boede Generalinden med Kammerjomfru, til den anden Baronessen med Børnene, Bonne og Tjenestefolk samt Komtesse Felicia. En aldrende svensk Tjener, der lod til at være meget tro og paalidelig, fungerede som Hushovmester.

Der var ingen Overgang, ingen begyndende og derpaa stigende Forelskelse; jeg var strax og ganske i Paradis, ja i Paradis: helt og fuldstændig betagen af en Lyksalighed, der ikke lod mig kjende Verden igjen. Det var en Kjærlighed, jeg strax kunde have talt lydelig om til alle Men-

nesker, saa naturligt syntes det mig at maatte være for Alle, at man ikke kom Hende nær uden at elske hende, og saa absolut ren, hæderlig og hellig var selve min Følelse. Jeg vidste, at hun tilhørte en Anden, jeg vidste, at jeg ej alene ikke havde nogen Ret, men at den blotte Tanke om at ville skaffe mig en Ret, vilde være forkastelig; men jeg behøvede den heller ikke, jeg vilde og attraaede intet Andet end, at det nærværende Øjeblik skulde blive evigt. Og saa naiv gjør en saadan Kjærlighed det Gemyt, der endnu ikke har taget egenlig Skade i Verden, at jeg troede, alle Folk vilde kunne forstaa den, at jeg ganske aabent kunde erklære mig for hendes Ridder, Tilbeder, Elsker, uden at forarge Nogen, end ikke hendes Ægtefælle. Alle, syntes mig, maatte ved at se hende føle, hvad Slags Kjærlighed det var, hun indgød; de skulde ikke tro mig, men overbevise sig ved Synet af hende. Naar jeg desuagtet tav, saa var det, dels fordi enhver skjøn Følelse, selv hos dem, der mere end jeg ere vante til at tale, tillige er undselig, dels fordi jo den Eneste, der kunde give mig Ret til at omtale en Dame paa saadan Maade, var Damen selv.

Men et Spørgsmaal om slig Tilladelse kan ikke gjøres, fordi det aldrig kan forstaas efter Ordenes egen Mening, og fordi det i samme Øjeblik, som det blev gunstig besvaret, selv vilde forlade sin Beskedenhed og voxe til et nyt. Havde jeg kunnet stille det, tror jeg næsten, hun vilde have fundet Ord til at give Tilladelsen; thi

det var det fuldendt Skjønne i Forholdet, at hun fra først af syntes mig at tage mig som sin Ejendom, som en Gjenstand, hun havde tabt for mange Aar siden og fundet igjen, som en Ring, hun igjen satte paa sin Finger, men at denne Ejendomsret ogsaa var af en særegen Art, tilhørende Barnet fra Østerbros Have og ikke Damen, Baronessen i Rom. Havde der fra hendes Side været det ringeste Koketteri, den ringeste Lunefuldhed, det mindste Forsøg paa enten at lege Skjul eller at virke pikant ind paa mig, saa vilde vistnok det Lavere i min menneskelige Natur have kjendt sin Slægt og steget frem. Men fordi hvert af hendes Aandedrag, hvert af hendes Hjertes Slag var ærefuldt, talte hendes Personlighed med magisk Magt kun til min Sjæl i dens Følelse af Ære og Højhed.

Jeg tror, at en saadan gjensidig Følelse mellem To kun er mulig i Rom. Man skal blive meget vant til at færdes i Vatikanets høje, hvide Sale med deres Marmorskikkelser, *i Villa Farnesina*'s og *Villa Ludovisi*'s ideale Kunstherlighed, *Sta Maria in Pace*'s klare, gjennemskuelige, skjønne Mystik, *la Cancelleria*'s Søjleharmoni, under Himlens Lys og Farver og mellem Bjergenes Linjer, før saadanne Omgivelser ophøre at virke paa Sindet som en Kalden fra Aandens, Lysets og Renhedens Verden, og desuden er der, tror jeg, i Roms Atmosfære en Æther, der virker forfinende paa Nerverne, stemmer Sjælen barnligere,

end den føler sig noget andet Sted — indtil der kommer Torden i Luften.

Men man er saa blind, naar man kun ser Et, og Himlen maa vide, hvorlænge jeg kunde have gaaet om uden at fornemme Andet end Lyksaligheden ved at være hende nær, og begaaet den Synd, kun at betragte hende som en Kvinde, der kunde være Kjærligheds-Gjenstand, og ikke i hendes egen menneskelige Individualitet, hvis Ingen havde talt til mig og tvunget mig til at tænke, og selv da tænkte jeg saa ufuldstændig, at jeg kun efterhaanden gjorde mig Forholdene klare.

En Søndag — det var vistnok den første Søndag, efterat jeg havde gjenset hende — mødte jeg Komtesse Felicia paa *Monte Pincio*. Hun var fulgt af en Tjener, hvem hun strax, da hun saa mig, sendte hjem.

»Det er rigtig rart, jeg møder Dem,« sagde hun; »Søndagen er mig en sand Pønitensdag, især denne — sig mig, er De ogsaa religiøs?«

»Jeg tør ikke rose mig deraf, især hvis Komtessen mener kirkelig.«

»Naa, Gud ske Lov! saa skal De ikke nu op paa Capitolium.«

»Nej; hvad er der paafærde paa Capitolium? Musæet er jo lukket om Søndagen.«

»Velsignede Hedning! Der er Kirkegang, protestantisk Kirkegang. Der skal være en Krog deroppe, i Nærheden af det fæle Sted, hvor Manlius blev styrtet ned, og der holdes tysk

protestantisk Gudstjeneste. De maa ikke tro, at jeg er ugudelig; men jeg kan ikke, det er mig umuligt at være med i det Sværmeri, som Hr. v. Hompesch fører an.«

Det var mig i Sandhed overraskende, at Hr. v. Hompesch førte an ved noget Sværmeri; men Komtesse Felicias Maade at fortælle paa var at forudsætte, at man vidste, hvad hun hentydede til, og naar dette havde sin behagelige Side, havde det dog ogsaa den Mislighed, at man kun erfoer Brudstykker, og spurgte man direkte, undveg hun Svaret.

Friherre v. Hompesch staar stedse for mig som en af de nobleste og behageligste Personligheder, jeg har truffet paa, og det fuldendt Elskværdige hos ham blev næsten endmere fremhævet ved nogle Tilbøjeligheder, der faldt lidt i det Latterlige. Han roste sig af at høre til den Familie, der gav Johanniterordenen dens sidste Stormester; men han gjorde ikke dette Krav uden for at erkjende, at han havde et stort Navn at vise sig værdig, og noget Rent i hans Fysiognomi syntes at sige, at han aldrig havde gjort Noget, der ikke sømmede sig for en Hompesch. Han var vistnok over de Tresindstyve, men saa noget yngre ud, og han havde den Egenhed, at han aldrig gav et fotografisk Visitkort, der var taget af ham selv, men et Fotografi af et Portræt fra omtrent hans 35te Aar. Paa dette var han unægtelig særdeles smuk, og hans egenlige Mening hermed var, at hans nuværende Fysiognomi vid-

nede usandt om hans Sjæl. Han vilde leve i ægte sjæleligt Forhold til Menneskene, især til Damerne, og uden at han vidste det, havde Baron Panin paa Grund af denne Tilbøjelighed samt paa Grund af hans Alder og hele oprigtige Natur valgt ham til at være Baronessens Cicisbeo. Han var hendes erklærede Elsker, sørgede bestandig for at træffe sammen med hende uden egenlig at følge hende; han var hendes Sjæls Elsker, og udviklede gjerne en Theori om Sjælenes serafiske Slægtskab. Hans inderligste Tilhængere vare Generalinden og Fru v. Hönck.

Men var Astrid med i dette Konventikelvæsen? Nej, det lod dog ikke dertil ifølge Komtessens Ytringer; »men De ved jo nok,« sagde hun, »at idag er det hendes Søsters Dødsdag, og saa ere baade Børnene og hun med i Kirke. De ved jo nok: den Søster og de Børn! Han kunde saamænd lade hende rejse hele Verden om med dem alene, og hun behøvede ingen anden Garde — og hvad hjælper Garde?«

Dette var nu Komtessens Maade at udtrykke sig paa, og mig blev dette Nøglen til at finde, hvad sjæleligt Tilhold Hun havde havt i de tre eller fire Aar, siden hun havde forladt sine Forældres Hus. Et Offer havde hun bragt, det troede jeg, og det vilde jeg tro; men det var — det følte man ved at se hendes Aasyn — bragt under et sjæleligt Opsving, foranlediget ved et Forhold til den afdøde Søster, som jeg nogenlunde kunde forstaa efter mit Forhold til min salig Fader.

Og hvor var Lønnen for hendes Offer? I selve Ofret, som det syntes, i Kjærligheden, det havde frembragt til de to Børn. Forsynet har villet, at vi komme til at holde af dem, vi have bevist en Velgjerning, og især den fine, ædle Kvindenatur kan hæve sig til et kjærlighedsfuldt Sværmeri for dem, der have fordret Selvopofrelse af hende; hendes egen Lykke er udsat paa dem som en Kapital, hvoraf hun trækker Renter.

Hr. v. Hompesch var Digter og forskjønnede ikke blot Fødselsdage, festlige Lejligheder, landlige Udflugter o. desl. med en Sonnet, men havde ogsaa udgivet som Manuskript for Venner en Digtsamling, hvoraf han bestandig førte et nitidt indbundet Exemplar med sig, og hvoraf han gjerne læste op. Skjønt han derved unægtelig kom til Grænsen af det Latterlige, var der dog i hans Holdning saa megen Anstand og i hans Foredrag noget saa Elskværdigt, at han i Reglen kom godt derfra, især da han virkelig valgte med Skjønsomhed og hans Digte ingenlunde vare aandløse. Han havde den Artighed at indbyde mig til sig og oplæste i en Række Aftentimer en endnu utrykt Samling Digte, de fleste til eller om Hende. Han belønnede mig kongelig for min »Taalmodighed«; thi i den Tid, disse Oplæsninger stode paa,

lod han mig jevnlig tage sin Plads hos Hende. Det forekom mig mærkværdigt: Han følte instinktmæssig, at han derved viste mig en stor Gunst; men saalænge hans Digte fandt mit Bifald, mærkede han ingen Fare ved at lade mig nyde denne Gunst. Dog, maaske hidrørte det ogsaa fra, at vi bedømme Intensiteten af Andres Følelser efter vore egne. Hans Specialitet var Colosseum; en for alle Gange havde han paataget sig at lede og bekoste Besøget i den store Ruin ved Maaneskin og Fakkelskin. Dermed forbandt han det Privilegium, at Damerne samledes hos ham og drak The; ofte var Selskabet saa stort, at Herrerne stode paa Trappen eller ventede paa Gaden. Første Gang, jeg var med, hændtes det, da vi skulde ordne os til Toget, at jeg stod ved Siden af Generalinden og Hende. Hr. v. Hompesch kom for at føre an — bød Generalinden Armen, og jeg kunde da byde Astrid min, for første Gang! Hvilket Tog, over Kvirinalet, hvor Kolosserne hæve sig over den skjønne Fontæne, der plasker med en Musik, som om den var i Slægt med det klare Maaneskin — gjennem de højtidelig tavse, dunkle Gader — forbi Colonnaernes Haver — over Trajans Forum, hvis Lund af brudte, hvide Søjler lyste i et magisk Skjær — og ind paa det alvorsfulde *Forum Romanum*, hvor mellem Ruiner kristne Kirker staa paa begge Sider ligesom Vagter for at holde den mægtige, døde Hedningedom fra igjen at røre sig. Tusinder vilde give Aar af deres Liv for at kunne opleve

en saadan Vandring — og for mig var al denne Herlighed kun som Kulisser om den ulige større, æventyrlige Herlighed, at jeg gik ved Hendes Side og hørte hendes Stemme! Hvad hun undervejs talte med mig om, gjorde paa en forunderlig Maade baade ondt og godt. Hun vilde vide, i hvad Øjemed jeg var kommen til Rom, hvad jeg søgte der, og hvordan kunde jeg sige hende, at jeg havde fundet Noget, jeg ikke havde søgt! Ej heller kunde jeg sige, at foruden det almindelige Formaal, som alle Mennesker have ved at gaa til Rum: at udvikle deres Bevidsthed og Sands, havde der hos mig været det ringere Hensyn at finde Mønstre til at forskjønne min Gaard! Det havde været; men det var allerede kastet tilside for større Tanker og Formaal, især i hendes Nærhed — men hvilke vare de? De svævede ubestemte og formløse for mig.

Men hun udfyldte paa sympathetisk Kvindevis min Tavshed. Hun havde ikke glemt min tidlige Ungdom, og hvad jeg dengang syntes at love, og ligesom min Søster havde hun store Forestillinger om mig og antog, at jeg nu kun var beskæftiget med Forberedelse, hvorefter jeg vilde indtage min Plads blandt de Bedste hjemme, og skjønt hun ikke sagde det direkte, traadte det frem af hele Maaden, hvorpaa hun talte. Og saa spurgte jeg mig selv, hvor gammel jeg da var, om der endnu var Tid til at retfærdiggjøre de Forhaabninger, som to ædle Kvinder satte til mig, og jeg følte ved hendes Side, at der var Tid og

Kraft og Vilje, og det skulde ske — paa en eller anden Maade.

Og medens hun spurgte, kan jeg dog ikke sige, at hendes Interesse overvejende eller udelukkende syntes at angaa mig. Jeg var for hende en Del af Hjemmet, det traadte ved mig tydeligere frem for hendes Erindring, og samtidig bragte hun Alt, hvad der havde staaet dyrebart for mig fra min første Bevidstheds Tid, men som i de senere Aar var blevet fordunklet, frem i ny og inderlig Klarhed. Jeg huskede, hvorledes jeg havde bragt hendes Billed hjem med som en Fremmed i Huset, hvorledes de vare komne mig imøde paa Stentrappen, og deres Billeder blandede sig med den vidunderlige romerske Nat og syntes manede op af Feen, den gode Genius ved min Side.

Paa Trajans Forum, hvor Selskabet, betaget af det Blandede, Sælsomme, Gribende i Scenen — det magiske, kølige, tindrende Lys paa den brudte Marmorlund omkring den store Søjle, de takkede, sorte Skygger fra Husene — trods al sin Tilbøjelighed til let Livsglæde talte dæmpet, havde Hr. v. Hompesch ved Generalindens Arm nærmet sig og sagde: »Hvilket Syn! Er det ikke, som om Kejser Trajan og alle store Romere laa derude i Maanelyset og hvilede deres trætte Sjæle og lyttede til os! Der er noget Tilfredssillende ved at tænke sig, at vore egne Elskede, der ere døde i Herren, omgive os i Atmosfæren og holde Øje med os.«

Hun sagde, da han havde fjernet sig: »Der er dog ikke megen Tilfredsstillelse ved at tænke sig Sjælene hvile for et Øjeblik i en fredelig og lysende Atmosfære og maaske om kort Tid blive drevne om af Storm og vaagne til Erindringen om Alt, hvad de have lidt paa Jorden af Had til hinanden. Den Tanke gjør det dejlige, blide Maaneskin klamt eller melankolsk, især naar man har Nogen derude. Men hvad skal man tro? Det er umuligt at tvivle om det Evige og vanskeligt at forestille sig Personlighederne mødes og kjende hinanden hisset.«

Jeg svarede, hvad jeg i Øjeblikket følte, at denne romerske Nat syntes mig at bringe den store Gaades Løsning nærmere til vor Bevidsthed: Deroppe vilde vi mødes, ikke med vore Lidenskaber, men med vore Sympathier, og derfor vilde de gamle Fjender ikke have nødig at begynde Striden forfra, og ej heller behøvde man at ligge ubevidst ventende i den kolde Atmosfære.

»Det var godt, De sagde det,« svarede hun og tilføjede: »Der er noget højst Inciterende i en Aften som denne, og det beroliger at høre Dansk.«

Saa gik vi over det tavse Forum, hvor de antike Søjler kastede deres lange, sorte Skygger paa den lysende Jord, gjennem Titus's Triumfbue, ind i Ruinens Kæmpeskygge og mellem dens kolossale Grundpiller ind paa den skjønne, næsten runde Plads, hvor hemmelighedsfuldt Lys og

anelsesfuld Stilhed, omfattet af Amfitheatrets Stenmasse, laa omkring Korset. Vi vare uvilkaarlig saa tavse, som om vi kunde forstyrre Nogen. Fakleme bleve tændte, og vi stege op mellem Kæmpemurene til de øverste Gallerier, med brudte Buer og Vinduer saa store som Porte, til den ene Side den dybeste Nat, til den anden Side Maanens Sølvglans paa de takkede Ruiner, at se til som et Bjerglandskab med hvide Tinder, dybe Afgrunde og de fjerne Fakler som Bjergmandslys. Dernede var Menneskers og Dyrs Blod flydt i Strømme under et grumt Folks Jubel; der blev talt derom; men jeg kunde ved Hendes Side ikke bringe det levende for min Fantasi, jeg kunde ikke af Livets Gang opfange Andet end dets Fryd. Paa et rummeligt Sted greb Hr. v. Hompesch Lejligheden til at oplæse Brudstykker af Byrons »Manfred« om Colosseum; men Ordene gik meningsløse forbi mit Øre, eller jeg brød mig ikke om dem; thi det er en Mand, der aldrig har elsket og derfor har sagt:

In life there is no present,
Et Nærværende har Livet ikke —

Livet skulde ikke have noget Nærværende, en Tid, en Stund, et Øjeblik, hvori man hverken har Fortid eller Fremtid, et Lyksalighedsøjeblik, der er sig klart bevidst, men tillige saa fast hvilende i sig selv, at man ikke engang har Sands for det

Uundgaaelige, for den Stund, da man ved Adskillelse og Tab skal bøde for, at man har fundet!

»Sig mig,« sagde Komtesse Felicia en af de næstfølgende Dage hos Baronessen, »sig mig engang, hvordan det kan være, at da jeg havde den Fornøjelse at træffe Dem i Holsten, da var De unægtelig ogsaa et meget høfligt Menneske; men her er De bleven ganske anderledes høflig imod mig, ja jeg kunde næsten sige, at De gjør Kur til mig. Sig mig, er jeg i de tre eller fire Aar bleven yngre?«

»Det tør jeg ikke paastaa; men, hvis der er sket nogen Forandring, saa antager jeg, at det er den, at jeg er bleven ældre og nu bedre forstaar og anerkjender Komtessen.«

»Det er frækt, det er ligefrem frækt! De mener ikke et Ord af, hvad De siger! Tror De virkelig, at jeg ingen Øjne har i Hovedet, og at Nogenting kan ske ved Siden af mig, som jeg ikke ser? De gjør Kur til Baronesse Panin, ja til Baronessen her ved Siden af mig — se kun saa uskyldig! — og fordi jeg er med Baronessen, faar jeg som Skærmbrædt min lille Andel. Forsøg paa Bestikkelse, paa at holde mig for Nar — oh! jeg er meget for klog for Dem!«

»Velan, hvis den Følelse ... den Beundring, jeg nærer for Baronesse Panin, og som jeg er

meget lykkelig ved at vedkjende mig — hvis Komtessen vil kalde det at gjøre Kur — —«

»Vist vil jeg kalde det at gøre Kur og intet Andet! Og naar det saadan bliver sagt højt og ærlig, saa har De Lov til det. Men De skal blot ikke tro, at De har gjort en Opdagelse, at De er den Eneste, der finder Baronesse Panin elskværdig. Jeg vil blot fortælle Dem, at paa Karnevalet i Milano, da vi en Eftermiddag kjørte ud, saa var der tolv unge Herrer, der omringede vor Vogn og hyldede hende, og der var en Rytteroberst — hvad var det nu, han hed, søde Barn?«

»Della Rocca.«

»Ja, Della Rocca . . . naturligvis husker De hans Navn bedre end jeg . . . og hvad det var for en smuk Mand! Og han gjorde Kur! Han drog med hele sit Regiment gjennem Gaden og lod Standarten sænke udenfor vore Vinduer! Jeg skrev det til Panin, og han var meget fornøjet over, at hans Gemalinde blev saadan beundret. Kan De gjøre noget Lignende eller helst noget Større, skal jeg skrive om Dem med.«

»Jeg skal gjøre mit Bedste, Komtesse Felicia,« sagde jeg med et lille Buk.

»Gjør det. — Kommer De i Eftermiddag i Peterskirken? Det skulde De. Der skal opføres en Koncert — aa, jeg mener naturligvis en Messe — og der skal blæses paa de berømte Sølvtrompeter, og Mustapha synger. Baronesse Panin tager derhen — er jeg ikke god imod Dem, at

jeg lader Dem det vide og gjør Dem det til Pligt at komme og være vor Kavaller?

I det Øjeblik, da Komtesse Felicia sagde, at jeg gjorde Kur til hende, fløj en hurtig Rødme over hendes Ansigt og Pande; men i næste Sekund var der intet Spor af Sindsbevægelse, og ej heller behøvede der at være nogen, eftersom hun jo godt vidste Alt, og eftersom hun selv ikke havde noget forskende Blik at frygte. Jeg tør vist ogsaa rose mig selv for, at jeg tappert skjulte de Følelser, som Komtessen vakte, og ikke mindst den heftige Skinsyge imod denne Rytteroberst Della Rocca og de tolv unge Herrer.

Den Ulykke har jeg ikke havt, at jeg i noget Øjeblik kunde tvivle om Hende. Jeg har ikke i min Tilbedelse anvist hende Plads ovenfor Dødelige; men jeg har følt — og Enhver med nogen Sands, som saa hende, vilde føle det Samme — at hun ikke kunde forelske sig paa en lille og flygtig Maade, og havde hun nogensinde elsket, saa vilde hun ikke efter et Brud have bevaret et saadant Blik, et saadant Jomfru-Blik — thi det havde hun. Hvordan Forholdet var til hendes Ægtefælle, var et Mysterium, som min Tanke nærmede sig saa lidt som mulig. Men det, at Andre end hendes Mand havde beundret og hyldet hende, gjorde mig nagende ondt, skjønt det samtidig syntes mig saa naturligt, ja, medens Kjendsgjerningen smertede mig, bidrog den om mulig til at stille hende endnu højere end før og endnu

dybere at lade mig paaskjønne den Hjertelighed, som hun skænkede mig.

Jeg havde knap sagt de sidste Ord til Komtesse Felicia, før Generalinden kom med Fru v. Hönck. Generalinden undlod aldrig, efter sin svenske Skik, at neje, naar hun hilste, og dette i Forening med de svenske Taleformer: »ydmygste Tjenerinde« o. desl. gav hende noget Koldt og var tillige et Skjul for, hvad hun bag Høfligheden tænkte. Fru v. Hönck fæstede strax sine bløde, mørke, ildfulde Snogeøjne paa Hende og mig med et Udtryk af Venskab; men i dette Venskabs-Udtryk spillede Noget ligesom Snogetunger.

Da jeg efter en Stunds Forløb gik fra Paladset, traf jeg en romersk ung Herre af »Selskabet«, der strax begyndte at tale om Damerne. Han havde den foregaaende Dag set en ny Skjønhed paa *Monte Pincio* og satte hende højere end de Smukkeste, vi kjendte. Han talte dem op paa Fingrene, og iblandt dem kom ogsaa ligesom i Forbigaaende Baronesse Panin. Hun var smuk, sagde han, ja, unægtelig, men hun var kold. Jeg havde kunnet kysse ham for det Ord. Jeg tog det som en fælles Dom fra Alle dem, der havde hyldet, maatte have hyldet hende.

En Omstændighed foraarsager, at Kjærligheden ikke kan holde sig som fri, glad, lyksalig Beundren, men faar en Tilsætning af Smerte og bliver en Lidenskab, og det er dels de Andres Beundring, dels Trangen, Ønsket, Længslen efter,

paa en eller anden Maade, om end nok saa svagt og indirekte, at lade Beundringens Gjenstand erfare, hvad man føler. Med den stærke Længsel efter at tale blander sig Angsten for at sige Mere, end man tør og bør; under dette Tryk synes Kjærligheden at stige; men det er kun dens Flamme, der blusser uroligere.

Det var Komtesse Felicia, som ogsaa i denne Henseende, uden at vide det, var bleven Anledning og havde givet Vink.

Efter Besøget i Peterskirken skrev jeg til Astrid:

»Naadige Frue!

Endog Komtesse Felicia, som paastaar at have Øje for Alt, hvad der foregaar i hendes Nærhed, vil maaske paa Forespørgsel findes uvidende om de Kampe, der igaar bleve leverede i Trastevere, og da De, naadige Frue, ikke gjør Fordring paa at se saa skarpt som Komtessen, tør jeg haabe, at min Beretning for Dem vil indeholde noget Nyt — om tillige Interessant, er et andet Spørgsmaal.

Vi vare To, som gik derud sammen. Min Ledsager er nok egenlig, hvad Filosoferne vilde kalde en mystisk Person, og ifølge en Theori, som vor fælles højtagtede Ven, Hr. Friherre v. Hompesch, udtaler og ofte bestyrker med sine Haandbevægelser, maa jeg antage, at denne mystiske Person bor eller logerer — thi fast Bopæl har han ikke i denne Tid — i min venstre Side. Han har intet Navn, hvorunder han kan vise sig

i Verden; men formedelst hans Hengivenhed for en Person, han har kjendt som Barn, og hvem jeg vil kalde *X*, hvilket jo er den mathematiske Betegnelse for det Ubekjendte, vil jeg kalde ham *Y*.

I Førstningen, medens vi gik i Vatikanet, mente *Y*, at det var en meget god Maade at fordrive Tiden paa, og han syntes en Stund ret tilfreds; men jeg mærkede dog, at han blev alt livligere og gladere, jo mere Tiden nærmede sig, da vi skulde gaa. Kl. $3^1/_4$ vare vi ude paa Pladsen; jeg satte mig paa en af Afviserne og røg en Cigar, medens *Y* løb omkring paa *Piazza Rusticucci* og kiggede ind i enhver Vogn for at se efter *X*. Endelig, da *Y* mente, at *X* maaske allerede var kommen, gik vi ind i Kirken, og *Y* fandt stort Behag i det skyggefulde og dog lyse, mægtige Rum, ja, han sagde, at paa et saadant Sted, der var rummeligt og dog hyggeligt og værdigt udstyret, var det saare velvalgt at møde *X*, hvis hun blot kom. Pludselig opdagede han *X* siddende ved Foden af Baldakinen, og han gjorde et Sæt i Luften, som om han havde Vinger, medens jeg gik hen og gjorde et sømmeligt Buk for de tre Damer. *Y* faldt fra sit Luftspring ned imellem *X* og Lieutenanten — saaledes kalder han en vis høj Dame og vil gjerne for ikke at vise Mangel paa Ærefrygt, lade det være: Gardelieutenant —, saa paa Sidstnævnte og sagde klynkende til mig: Hun er mig for stor, hende havde jeg ikke ventet. — Kjære Ven, sagde jeg, hvad er

det nu for Snak, at hun er for stor? Nylig fandt Du jo, at selve Peterskirken netop var stor nok, og hun kan dog magelig staa under en af de smaa Engle, der forsvinde ved Indgangen. — Ja, svarede *Y*, det kunde jeg nok forklare, hvis jeg var i Humør dertil; men i Skyggen af hende bliver jeg mismodig. — Imidlertid fulgte vi med *X*, talte med hende om Sibyllerne i *Sta Maria in Pace,* om Canova og Thorvaldsen, medens vi gik forbi deres Værker, og *Y* slog sig forsaavidt tiltaals, at han blot engang imellem ved at rykke i mig og gjøre en eller anden Bemærkning om *X*'s Øjne fik mig til at tale forkert. Men saa blev det med Et meget slemt. Lieutenanten vilde staa lige ved Indgangen til Kapellet; andre Lieutenanter med og uden Skæg indfandt sig, og *Y*, der havde faaet Smag paa at lytte til *X*'s Stemme og ikke længer kunde være ved Siden af hende, blev saa balstyrig, at jeg fandt mig foranlediget til at sige ham: Husk paa, Højstærede, at vi ere dannede Mennesker; riv og slid ikke saadan i mig, men lad mig tale med Damerne og gjøre mig saa behagelig som mulig; det vil mishage *X*, hvis hun ser, at jeg ikke efterkommer Reglerne. — Men ulykkeligvis gav Sergeanten Hornsignal til *X* om at trække sig tilbage fra Vedetkæden og slutte sig til Bataillonen i Anledning af, at en stor General nærmede sig til Inspektion, og medens Blodet steg *Y* til Hovedet, begyndte Musiken og gjorde ham aldeles uregerlig. Tonerne tumlede med ham som Vind og Bølger med et Skib uden Ror,

og endelig klyngede han sig til mig og sagde: Kan Du da ikke mærke, at jeg er aldeles tilovers, aldeles uden Hjem og Tilhold her? Se Dig om, se paa dem og se paa mig! Er jeg ikke imellem dem som en Otaheitier, en Nyseelænder, en Nyfoundlænder? Ingen af dem kan forstaa mig, og hvis de kunne, have de dog deres Grunde, hvorfor de ikke ville. — Sniksnak, Passiar, svarede jeg; det at være uforstaaet er en saa gammel Geschichte, at man ikke taler om den i Selskabet. — Ja, vel, svarede *Y*; men læg nu Haanden paa Hjertet og svar mig: om ikke Hun hører med til Selskabet, har en god Del af sin Tilfredshed og Lyksalighed baseret paa, afhængig af Selskabet? — Jo, svarede jeg truffen. — Vel, vedblev *Y* sørgmodig, hvad er saa den konsekvente Slutning? Saa dyrebar hun end er mig for Nutids og Fortids Skyld, ja netop fordi hun er mig saa dyrebar — vilde det da ikke være bedre for os Allesammen, om Du og jeg gik bort og aldrig kom tilbage? Sergeanten tilføjede da et Par Navne paa Listen over Fluerne, der ere komne Lyset for nær, og Fru v. H. vilde faa hende kanoniseret, ja med Tiden gjort til Kapitajn-Vagtmester. — Vel, sagde jeg! men saa burde vi rejse strax, øjeblikkelig gaa til Gesandten om Pas. — Ja, strax, paa Øjeblikket!

I dette Øjeblik hørte Musiken op, og det bragte os Begge noget ud af vor romantiske Flugt; men Ordet var nu engang gjensidig givet, og vi gik.

Lige ved Udgangen mødte vi Hr. v. Hompesch, og denne høflige Herre lod os ikke slippe forbi uden en Konversation og en Forespørgsel om, hvor Damerne vare, hvorledes de havde moret dem o. s. v. Men ligesom vi saa vilde gaa, stod vi overfor *X*. Saasnart *X* smilede, havde *Y* glemt baade Gesandt og Pas, og da Lieutenanten saa meget venlig spurgte, om jeg kom om Aftenen, følte jeg heller ingen Hast, men mente, vi kunde rejse som idag.

Da vi saa i Aftes gik fra *X* og jeg spurgte *Y*, om vi nu skulde rejse næste Morgen, havde han, som Komtesse Felicia vilde sige, den Frækhed at nægte, at han nogensinde havde tænkt paa at rejse, og han bebrejdede mig i næsten fornærmelige Ord, at jeg kunde paadutte ham et saadant Vanvid.

Ja, naadige Frue, hvad jeg døjer med den Knægt!«

Den utrættelige og ejendommelig behændige Komtesse Felicia bragte en af de nærmest følgende Dage, da jeg var sammen med Baronessen og hende, det samme Thema paa Bane.

Hun sagde pludselig: »Sig mig, Baronesse Astrid, De maa have faaet en grulig Mængde Digte og Billetter! Er det sandt, at man i Kjøbenhavn, naar De kjørte fra Theatret, har kastet Digte ind i Vognen til Dem?«

»Ja, det er,« svarede Hun.

»Og hvad gjorde De saa med dem?«

»Naar der var Aand i dem og de ikke vare sentimentale, gjemte jeg dem.«

Komtesse Felicia vendte sig til mig og spurgte mig med utrolig maliciøs, skjemtende Fripostighed: »Har De Aand?«

»Det Spørgsmaal vilde jeg nok have besvaret af Baronessen.«

»Naa, Tak! — — Nu ja, hvad mener De, Baronesse Astrid? Tror De, han har Aand?«

»Ja, det tror jeg,« svarede Hun.

»Ja, Troen er en Overbevisning om de Ting, man ikke ser!« raabte Komtesse Felicia triumferende.

»Tillad mig, Komtesse, at sige Dem den Kompliment, at det var en virkelig Vittighed.«

»Det ved jeg nok! Jeg ved godt, hvad jeg siger.«

»Ja, vist!« tænkte jeg og tog Afsked for ikke at forlænge en Situation, der næsten blev uholdbar.

Der er endnu et Brev fra den Periode:

»*Y* ønsker, at Ingen maa have talt til *X* om Scenen i Formiddags paa *Monte Pincio*, og jeg beroligede ham med, at Ingen kan have fortalt det Egenlige og Væsenlige, saa at den bliver lige ny, naar jeg ifølge hans Ønske gjør mig til dens Historiograf.

Sagen er, at *Y* i det Indtrufne ser en Bestyrkelse paa sin Theori om Skæbnen; som alle slige mystiske Gemytter tror han paa Skæbne og Stjerner.

Vi havde jo imorges mødt *X* med Børnene, og saa havde *Y*, siden det var Søndag og der skulde være en privat lille Cirkel, som *Y* og jeg ikke vare værdige til, opgivet Haabet om at opleve noget Videre paa denne Dag.

Kl. 4 holdt Sciroccoen pludselig op, og vi gik ud for at se Solen skinne, det vil sige: den almindelige Sol, alle Menneskers Sol. Vi gik igjennem Franske Akademi, ind i Egelunden og op paa Højen med den store Udsigt. Da vi kom ud derfra, vilde vi gaa hjem; men saa mødte vi det vandrende Taarn, Professor Krantz, der altid saa omhyggelig udtyder for *X* Arkæologiens Hemmeligheder. Hvis der kom Ild i den Mand, vilde han blive en Bavn, der lyste over Landene. Han vilde, besynderlig nok, hen paa Promenaden og høre Musiken, og det er dette, paastaar *Y*, som kun Skæbnen, vor Skæbne, kan have sat i ham. Han fik os med; men ligesom vi kom hen til Pladsen, foer *Y* afsted og rev mig med. Det er Hendes Børn, eller det er Carl og Henriette! raabte han og havde strax efter begge Børnene ved Haanden, og det var virkelig, som om alle Omstaaende mærkede, at her var et Møde og en Glæde, der ikke hver Dag spadserer paa *Monte Pincio*. Børnene sluttede sig til ham,

Bonnen skilte sig fra en Bonne med andre Børn, og vi gik ind i Skyggen nærmere til Musiken, der i dette Øjeblik begyndte paany, som om *Y* havde betalt den for at fejre hans »Skæbne«. Forresten er *Y* ganske Barn, og havde ikke Carl været den Alvorligere og Forstandigere, havde de begyndt at lege. *Y* foreslog Carl at ride paa min Stok; men Carl foretrak at tale om Stokkens Hoved, der er et Hestehoved af Elfenben. De kom saa vidt i Hippologi, at *Y* sagde, at der er en Hest, der kan flyve, og, tilføjede han, Din Moder ved dens Navn. Carl spurgte *Y* om hans Navn, og *Y* sagde det og fik det indprentet fast baade hos Carl og Henriette. Jeg fylder Luften om Hende med mit Navn — sagde han listig — og hvilken Forpligtelse der tillige er ved at lade disse Barnestemmer overbringe Navnet!

Saa gik vi ned paa Spanske Plads og hentede Noget til Børnene, hvori en Tredje maaske vilde mærke en Tanke om sig, og da vi gik derfra var det mærkeligt at se den lille Mand, hvor han var taknemlig i Sind og Vilje og gav sine Følelser Luft, medens den lille Pige kun forraadte sin Stemning ved noget Magnetisk i Blikket. Ligesom vi satte Foden paa Spanske Trappe, fik Carl den forunderlige Ide at sige: »Jeg troede, Du var min Fader.« Ved dette Ord fik *Y* Taarer i Øjnene, tror jeg; han knugede Carl til sig, trak Henriette nærmere og ønskede, at Trappen maatte stige helt op i Himlen, for at vi med

Et kunde gaa hen, hvor vi Alle skulle mødes i Uforkrænkelighed.«

Komtesse Felicias Bebudelse om, at Grevens vilde komme, gik i Opfyldelse. De havde gjort en lang Rejse. Grev Fritz's Sind og Nerver havde ikke kunnet komme sig efter Stødet, de fik ved *de* Potters Selvmord, og da han virkelig havde opgivet Spillet og derved mistet et Incitament, havde han været nedsunken i en Sløvhed og Ligegyldighed, som Intet kunde overvinde. En berømt Læge, der konsuleredes, og som i Sygdommen fandt en uovervindelig Modstand, havde nok besluttet, i det Mindste at skaffe sig selv af med den, eller han havde ærlig trot at opdage en legemlig Sygelighed som Grundlag, og havde tilraadet et Vinterophold i et sydligt Land. Saa havde baade Greven og Grevinden med et tilstrækkeligt Tjenerskab ledsaget Sønnen til Ægypten og tilbragt et Par Maaneder ombord i en Dahabieh, en af de store Baade, lette, svømmende Huse, hvori Familier gjøre Nilrejsen fra Alexandrien eller Cairo til Katarakterne. De havde overværet Ramadanfesten i Cairo, havde set Gizeh og Pyramiderne, Philæ og Klippetemplerne, Thebæs Ruiner, Sphinxerne og Katarakterne, og Intet havde gjort Rejsen taalelig for dem undtagen Jagten, som undertiden

rigelig frembød sig, naar man lagde til Land. De ægyptiske Ruiners gigantiske, triste, højtidsfulde Alvor havde ligesaa lidt som Landets og Flodens idylliske Ynde kunnet behage Mennesker, der i saa høj Grad vare vante til social Virksomhed og Omgang og saa lidt bekymrede sig om anden Historie end Nutidens. Det havde været en skrækkelig kjedelig Tid — »en stor Medicinflaske, som vi Alle maatte drikke af for min Søns Skyld,« sagde Greven. Grevinden havde naturligvis ikke kunnet gaa paa Jagt, men havde fristet Livet ved at se paa de mange engelske Dahabiehs med deres excentriske Navne og Flag og Damernes ligesaa excentriske Dragt. Men da hun var en dannet Dame, havde hun dog ogsaa faaet endel Tid tilbragt ved Læsning, hvorhos Nilen fremkalder mange religiøse Betragtninger, saa at hun i Øjeblikke, hvis de ikke netop havde havt et Grevskab i Holsten, som det var deres Pligt at passe, kunde have ønsket at efterligne de antike kristne Eneboersker i Ørkenen om Thebæ. En saadan Kvinde, klædt i Haardug, og som maaske levede af Honning og Græshopper ligesom Johannes den Døber, var dog et Mønster, der lokkede Sjælen. Imidlertid, man kunde ikke følge det, blot sende et Suk efter det, og baade hun og Greven kom til Rom med sand Tørst efter Selskab. Hun havde den Tilfredsstillelse, at de Kjoler, hun paa Udrejsen havde kjøbt i Paris, tiltrods for den Evighed, hun havde tilbragt paa Nilen, nu først vare begyndende Mode i Rom. Derved fik hun

Rom kjær, og da hun kunde vise sig efter sin Smag og til sin Tilfredshed i Musæerne og Kirkerne, paaskjønnede hun ogsaa som virkelig dannet Dame deres Indhold. Greven gav sig til at skrive Breve; han gjentog med Glæde, at han nu kun var fire Dage fra Holsten. Det Eneste, der trykkede ham, var og blev naturligvis hans Søn, hans Grevskabs Arving. Blot han kunde leve op, faa livlig Interesse for Noget, om det saa skulde koste det halve Grevskab at erhverve det! Det syntes ogsaa, at Grev Fritz i Begyndelsen fik nogle Interesser. Af de store Huse, hvortil hans Stand aabnede ham Adgang, lod han til at finde et særligt Behag i dem, hvor nogle aldrende, fornemme Damer arbejdede for den fordrevne Konge af Neapel og for Kirken. Man var der vistnok klogere end hans Fader og saa, at det, han søgte, var, ligesom Manfred, Forglemmelse; der var en Skygge, han vilde have bort fra sin Erindring, og da man formodenlig ikke direkte vilde sige den protestantiske Grevesøn, at der i Katholicismen var en Magt til at løse Alt og tage Alt bort af et Menneskesind, nøjedes man foreløbig med at vække hans Tilbøjelighed for »det gamle Princip«, der havde sin Rod i Tidernes Nat, det sande Mysterium, hvorfra Adelskab og legitimt Kongedømme (og Kirke) var udgaaet. Han blev Bourbonnist, subskriberede til Fordel for politiske Missioner ind i Neapel, Indkjøb af Vaaben og af Uniformer til de pavelige Zouaver, og tog Sedler i de Lotterier,

hvis Overskud skulde erstatte Paven Indtægterne af de tabte Provinser. Det var dyrt; men Greven betalte med Fornøjelse., fordi Sønnen endelig begærede Noget, og det var i alt Fald billigere end Spillet.

Det kunde ikke være Grev Fritz rigtig behageligt at se mig igjen, og endskjønt Velopdragenhed altfor meget ledede ham ligesom et andet Instinkt, til at han skulde vise Misfornøjelse, var der dog en himmelvid Forskjel mellem vort Gjensyn og den frejdige Ungdommelighed ved vort første Møde. Jeg tror heller ikke, at Greven fandt stort Behag i Gjensynet. Jeg er overbevist om, at havde han mødt mig i trykkede Kaar, vilde han ikke blot paa en smuk Maade have tilbudt mig Bistand, men baade under fire Øjne og i Selskab have behandlet mig med største Forekommenhed. Men den Omstændighed, at jeg stod aldeles uafhængig, uden at han ret begreb hvordan, at jeg virkelig socialt var hans Lige, uden at han behøvede at løfte mig op dertil, var upaatvivlelig en Dæmper paa hans Venskab. Grevinden var uforandret. En Dame af høj Stand, ja enhver virkelig Dame, kan indtage en Stilling overfor en ung Mand, hvoraf det er umuligt at slutte, hvad hun egenlig mener med den beskyttende Gunst, hun viser ham. Hun kan være nedladende baade mod en Prins og mod en Borgerlig, og den Borgerlige ved ikke, om det er Nedladenhed eller Anerkjendelse. Jeg havde aldrig i denne Henseende været paa det Rene med

Hensyn til Grevinden og var det heller ikke nu. Men noget Særeget, en Mangel paa Et eller Andet, var der i Forholdet mellem de tre Mennesker og mig, især for dem, der enten som Komtesse Felicia tilforn havde set os sammen eller som Astrid havde faaet den Forestilling, at jeg stod paa intim Fod med dem.

Paa en af de Udflugter tilfods eller tilhest, hvor jeg undertiden kunde faa Lejlighed til at være et Par Minuter alene ved hendes Side, spurgte hun mig, i hvilket Forhold jeg egenlig havde staaet til Grevens.

Jeg fortalte hende det nøjagtig og forklarede hende Anledningen deraf, at der paa et vist Punkt havde været noget Forstyrrende i mit Liv, og da hun tilfældigvis kom til at spørge om Tidspunktet, da dette havde ført mig til Grevens, kunde jeg jo ikke sige, at det var hendes Forlovelsestid; men hun kunde vel ikke undlade at blive opmærksom paa, at begge Aarstal faldt sammen. Hun førte Samtalen fra denne Gjenstand. Et eller Andet, som vi havde set sammen i Rom, kom paa Bane, og fra et af Musæerne sprang Tanken, som den saa ofte gjorde, hjem, og idet hun talte om en Kunstner hjemme, førtes vi til Charlottenborg, og pludselig sagde hun: »Der mødte jeg Dem engang. De gik med en Dame.«

»Ja, med min Søster.«

»Deres Søster?!« udbrød hun.

»Ja, det synes at overraske Dem.«

»Det gjør det ogsaa. Det er aldrig faldet mig ind, at De havde Søskende.«

Selv om Andre ikke vare komne til, var vor Samtale dog standset der. Min Tanke fløj ud efter de let henflagrede Ord og greb efter dem med Anelse om, at de skjulte en Mening, som jeg dog ikke turde gribe og endnu mindre give Udtryk.

„There are ten thousand tones and signs,
We hear and see, but none defines —
Involuntary sparks of thought,
Which strike from out the heart o'erwrought
And form a strange intelligence
Alike mysterious and intense."

Med Grev Fritz havde jeg kun en eneste Gang en Samtale i Enrum, og den var endda baade tilfældig og lidet betydende. Jeg stødte paa ham en Aften, da vi begge vilde gaa op ad Kvirinalhøjen og ind i *Palazzo Barberini.* Han var ikke vant til at gaa med lakerede Støvler paa en Gade uden Fliser, stødte haardt imod en Sten og fik sin ene Støvle skaaret itu. Der boede paa venstre Haand en Skomager, til hvem vi gik ind for at faa Skaden repareret. Grev Fritz kunde næsten slet ikke Italiensk og deltog derfor ikke i Samtalen, som Skomageren strax begyndte. Han formodede, at vi skulde til et Aftenselskab, antog, at det var i *Palazzo Barberini,* og spurgte, om det var hos Principezza Panin, og da jeg svarede Ja, raabte han: »Den Engel!«

Jeg vilde dog nok vide, hvorfor han brugte dette Udraab med en tilsvarende Haandbevægelse som overfor et Billede af Madonna, og næst efter at prise hendes Dejlighed og paastaa, at hun ifølge Navnet maatte være en Italienerinde, en Venetianerinde, fortalte han, at hun plejede at gaa med sine Børn over i Kvirinalets Have, og saa havde hun set en meget smuk Hund, en Sjeldenhed i Rom, der tilhørte Grønthandlerens paa Hjørnet af *Via Rasella*. Hendes Børn havde forelsket sig i Hunden, og hun var gaaet ind hos Grønthandlerens og havde for gode Ord — hvo kunde sige Nej? — og mange Penge kjøbt Hunden. Men da hun saa vilde tage Hunden med sig, havde Grønthandlerens Børn kastet sig om dens Hals og kysset den og grædt. Saa forærede hun dem Hunden; men saa begyndte hendes egne Børn at græde. Hun talte til dem i et fremmed Sprog, som Ingen kunde forstaa; men man kunde forstaa, at hun talte godt, som en Engel, og sagde, at de vare rige Børn og ikke maatte tage fattige Børns Glæde fra dem. Og saadan talte hun, at hendes egne Børn tilsidst smilede og gave tilkjende, at Grønthandlerens Børn maatte have Hunden. »Eccellenza, hun er en Engel!«

Da Støvlen var færdig og vi gik, sagde Grev Fritz: »Det synes mig, at der blev talt om Baronesse Panin.«

Jeg frygtede, at Historien vilde synes ham ubetydelig, og svarede: »Aa, det var en Historie om en Hund.«

»Hedder en Hund paa Romersk *panin?* Jeg troede, den hed *cane,*« sagde han adspredt.

Vi vare et Selskab, der besøgte Kejserpaladsets Ruiner.

Der er baade Meget og Lidet at se, det vil sige: for det arkæologiske Øje overordenlig Meget, for det almindelige Øje en forvirret Masse og svage Spor. Da vi delte os med forskjellige Førere, bestemte Generalinden en almindelig Samlingsplads til bestemt Tid. Nogle vilde stige ned i de dybe Murhvælvinger. Andre vilde først og fremmest søge det Sted, hvor man af nogle Sten antager, at Romulus's Borg laa, atter Andre tænkte fortrinsvis paa *Porta Mugonia*, hvoraf der heller ikke er tydeligt Spor. Jeg fulgte med den Afdeling, hvortil Astrid hørte; vi fik et almindeligt Overblik, saa den saakaldte Bibliothekssal og Badet, og kom tidligst til Mødestedet. De franske Damer og Herrer, vi vare med, spredte sig. Derved bleve vi ene. Nedenfor os laa Forum; vi vidste det, men kunde formedelst Højens Brede ikke se det; lidt tilhøjre ragede Colosseums mægtige Masse op, tilvenstre saas Senatorernes Palads paa Capitolium. I nogen Afstand foran os laa endel af Rom, noget længere borte viste sig *Monte Pincio*'s Anlæg og Pinjerne hinsides det franske Akademi; derpaa kom den grønbrune Kam-

pagne, og uden om den trak sig som en Trylle-kreds de blaa Bjerge, fra det snedækte *Monte Soracte* i Nord til Albanerbjergene. Og neden-under os, i Højen vare Værelserne, hvor Verdens Kejsere havde holdt Hof. Himlen hvælvede sig uden en Sky; Solskinnet laa som fastnaglet ingen Lyd afbrød den store Scenes Stilhed; Verden syntes at tage Hvile efter den kæmpende, opbyggende, nedstyrtende, tusindaarige Historie, der buldrende var gaaet forbi.

Det er en tankesvanger Jordbund og Atmosfære at staa paa og aande i. Man bliver tavs for ikke at sige noget Forhastet, Trivielt eller Uværdigt; man føler Respekt for den Stemning, man optager i sig blot ved at aande paa et saadant Sted. Og for mig maatte Respekten være saa meget større, som jeg paany følte det som Vidunder, at jeg skulde være her ved Hendes Side. Hvert mærkeligt Punkt i Rom blev jo for mig hundredfold forunderligt ved den Tanke: Du er her med Hende!

Men der var dog en Tanke, som langsomt og med Magt opstod ud af selve Stedets Natur. Det fremtraadte som et besynderligt, men uafviseligt, historisk Symbol, at man fra Kejserpaladsets eller fra Roms fornemste Kvarter, som det var før Kejsertiden, havde en saadan Udsigt, et uhyre Panorama indesluttet af skjønne blaa Bjerge. Vare ikke disse Bjerge ligesom Tegn paa det rette Maadehold, paa den Grænse, som Skæbnen afstikker for det menneskelige Begær? Var det

ikke forklarligt, at saalænge Herskerne kunde nøjes med at finde sig indenfor en saadan Grænse, vare de kraftige og velsindede, men saasnart Sindet kom ud over denne Grænse og saa Verdens Uendelighed og vilde gribe den, saa blev det selv grebet af Afsind?

For dog at tale, medens det var saa vanskeligt at tale paa et saadant Sted, sagde jeg hende dette eller noget Lignende.

Hun takkede mig for Bemærkningen og tilføjede, at det var en Lykke, som hun kunde misunde mig, at formaa at se saadan. Jeg kunde med Sandhed have svaret hende, at hvis der var Aand i min Opfattelse af Stedet, saa havde jeg den kun af hendes Nærhed, og at der var et vemodigt Symbol ogsaa med Hensyn til mig selv og Hende, i det, jeg havde sagt om den rette Begrænsning. Jeg vovede ikke at sige det, fordi jeg i samme Øjeblik vilde have overtraadt den rette Grænse; men jeg havde næsten Feber af Driften til at tale og af Anstrengelse for ikke at gjøre det.

Maaske kom ogsaa en Del af denne Feberfølelse af Nordenvinden, som gjorde Himlen klar, men som var følelig kold paa dette høje Sted. Hun traadte et Par Skridt tilside bag et Stykke Mur, hvor der stod en Bænk. Her vare vi i Solskin og uden at føle Nordenvinden, og vi satte os.

Jeg havde nu kun Et, som jeg tænkte paa: Hende. Idet vi vare traadte tilside fra Udsigten

til Bjergene og ind i det stille Solskin, var hele Verden forsvunden for mig, og jeg saa ikkun Et: Hende. Jeg følte Ensomheden, hvori vi sad, endskjønt Arbejdere gik om i nogen Afstand, og jeg forbavsedes og var henrykt over, at Lykkens Solgunst faldt saa rigt paa mig, at jeg var ene med Hende. Men jeg turde ikke sige det, jeg var mere frygtsom med mundtlige Ord end med Breve, og jeg kunde ikke tale om nogen anden Gjenstand, og da jeg ikke turde tale om hende som Helhed, som det udelukkende Ene, søgte jeg dog i det Mindste at tale om en Del af hende og fandt i den hurtige Tankehvirvel Historien om Hunden og Børnene. Jeg ved ikke, hvordan jeg fik det indledet; men jeg fik sagt: »Jeg har hørt en Historie om Dem; den lader til at have givet Dem et stort Navn i Egnen om *Via Rasella.*«

Hun svarede: »Ja, den lille Begivenhed har været mig en sand Velsignelse, fordi den bragte mig i et venligt og godt Forhold til nogle Mennesker af den Slags, som vi kalde »Folket«, og saa fik jeg Lejlighed til at lære Noget. Jeg har aldrig kunnet lide at give Almisse. Dersom det er en Fejl, saa er jeg født med den. Det har altid forekommet mig, at den, der giver Almisse, derved sniger sig fra Betaling af en større Gjæld, og paa samme Tid, i de fleste Tilfælde, for at have denne Tilfredsstillelse, nedværdiger et andet Menneske. Jeg mener, at man skal lindre de

Syges og Hjælpeløses Lidelser; men de Sunde skal arbejde; det er til Velsignelse for dem selv.«

»Ja, ganske vist; men hvordan skal man faa dem til det eller give dem Lejlighed?« spurgte jeg, mindre af Interesse for Sagen end for at faa Lejlighed til at høre hende.

»Det er undertiden vanskeligt; men det kan heller ikke godt ske, medmindre man personlig gaar dem lidt tilhaande og især opmuntrer dem.«

»Ja!« tænkte jeg, »naar Hun opmuntrer!«

»De skal en Dag faa Lov til at gaa med til min Modehandlerinde i *Via Frattina.* Hende har jeg etableret, uden at det har kostet mig det Ringeste. Det var en ung Pige, som tilfældigvis blev mig rekommanderet. Hun var meget fattig; men hun vilde kun sy og arbejde i Hemmelighed; hun ansaa Arbejde for en Skam og stolede paa, at hendes Gudfader var en Prælat, der nok vilde hjælpe hende til en Pension af 25 Scudi om Aaret. Men hun syede fortræffelig, og endnu mere, hun var et sandt Geni til at forstaa Mønstre og Moder. Jeg behøvede slet ikke Andet end vække hendes Ærgjerrighed og vise hende, at hun ved Arbejde kunde blive uathængig, forsørge sin Moder, give andre unge Piger Arbejde, blive agtet af alle Mennesker og faa store Ruder i sin Butik. De store Ruder gjorde Udslaget. Nu er hun allerede paa Vej til at blive Roms første Modehandlerinde. De skal faa Lov til at se, hvilken Glæde der er, naar jeg kommer. Det er

Behageligheden her i Syden, at Folket er saa taknemligt eller forstaar at vise Taknemligheden paa en smuk Maade. Folket her har ogsaa mere Ærefrygt end i Norden, tror jeg, og det er en stor Ulykke, naar de Fattige og lavere Stillede ikke føle Ærefrygt. Vi Andre kunde jo ikke leve uden Ærefrygt. Hvor højt man end er stillet, finder man enten i Livet eller i Literaturen eller Kunsten eller Historien Personligheder, man ser op til, og som hjælpe til at styrke En i gode Forsætter og blive ligesom en Del af Ens Samvittighed. Hvorfor skal da det lavere Folk, der ikke paa samme Maade kan vælge sig Idealer, ikke vænnes til at se med Ærefrygt paa de højere Stænder?«

»Oh, Fru Baronesse, hvilken Aristokrat De er! Hvordan kan De vente, at der i vor demokratiske Tid skal blive Plads for saadanne Anskuelser?«

»Jo, ganske simpelt,« vedblev hun med blussende Kinder, »derved, at vi indgyde Ærefrygt.«

Det Ord forandrede for mig hele Samtalen. Jeg havde hidtil lyttet som en Elsker, henrykt over at kunne uforstyrret høre hendes Stemme, og kun betragtet de blide Ord som naturligt Akkompagnement til den dejlige Lyd. Men det sidste Ord var saa stort, at det ligesom jog min Forelskelse bort som ikke værdig nok, ikke ærefrygtsfuld nok, og satte en ny og større i Stedet for, uagtet jeg faa Sekunder i Forvejen vilde have

anset det for umuligt, at jeg kunde elske hende højere.

Jeg kunde ikke sige Andet end det dumme eller tankeløse: »Ja, men hvordan?«

»Jeg tror ikke, at det er saa vanskeligt. Hvordan det end gaar, saa have de, der ere formuende og bære et fornemt Navn, et stort Privilegium. De behøve kun at gjøre ganske Lidt, uforholdsmæssig meget Mindre end en simpel, uformuende Mand, for at man skal paaskjønne dem og se op til dem. Omendskjønt Rigdommen efter Naturens Orden medfører større Pligter, ere de Fattige blevne saa vænnede til at se de Rige kun have Rettigheder, at man blot behøver at gjøre sin simple Pligt, for at det skal tage sig ud som noget Usædvanligt. Det er dog virkelig sandt! En rig Dame behøver kun at vise menneskelig Følelse overfor et Par Børn og en Hund, saa priser man hende som en Engel. Det er jo en mærkværdig stor Magt, og den maa kunne anvendes over hele Verden. Baron Panin har et betydeligt Gods. Hvad kunde ikke udrettes der, hvis vi vare hjemme, ved at gaa Folk lidt tilhaande, give dem Sands for Sparsommelighed, vække deres Kappelyst, tage Del i deres Fornøjelser og Sorger, leve med dem som en Familie, man havde faaet anbetrot! Det er mit store fjerne Formaal — og nu maa De ikke smile — at jeg en Dag kan tage Carl og Henriette ved Haanden og føre dem ud paa Balkonen og lade dem hilse af en flittig, velsindet, vel-

staaende Befolkning som Herskab og tillige som tro Venner — Carl som den, der i Nødsfald ogsaa skal føre Godsets unge Mænd i Krig for Landets Forsvar — og det gjør mig kun ondt, at det Land ikke er Danmark.«

Ved de sidste Ord sprang jeg op, greben af en Sindsbevægelse, som det vilde tage mig Timer at forklare. I den evige Stad, paa Kejserpaladsets Ruiner, havde jeg truffet det hemmelige Selskab, eller hvad jeg egenlig havde forstaaet under dette Navn, den Magt, der bydende skulde anvise mig mit Livs Formaal. Af Skæbnen havde jeg begært at faa vor Gaard tilbage og gjenfinde Hende; jeg havde faaet begge Ønsker opfyldte, for at Hun skulde vise mig, hvad de betøde — thi det, hun udpegede som Fremtidsmaal for sig, var jo ogsaa mit! Jeg var jo det Barn, min Fader vilde have taget i Haanden og ført ud paa Balkonen! Han skulde bygge Huset, jeg skulde kappes med ham om at fortjene det! — Men som Roms Herskere ved at faa Blik paa den uendelige Udsigt hinsides Bjergene vare blevne greben næsten af Vanvid, af en umaadelig Kraftfølelse og en ligesaa umaadelig Afmagtsfølelse overfor det Dulgte, saaledes blev ogsaa jeg greben samtidig baade af Henrykkelse over at erkjende mit Maal og af Forsagthed overfor den Tanke: Har Du Magten i Dig selv dertil? Og endelig, men ikke sidst, indflettet i alle de andre Tanker, gik en vemodig Medfølelse med Hende, den danske Kvinde, hvis Hjerte var med Fædrelandet, men ikke kunde faa

det anbragt i sit Fremtidshaab. Hvor utaknemlig syntes jeg selv at være, jeg, som havde Fædrelandet ubeskaaret og kunde hellige mig det, men ikke gjorde det! Hvor Dansk blev jeg i det Øjeblik igjen!

De Andre kom tilbage, og jeg fik ikke svaret hende et Ord. For første Gang, siden jeg havde begyndt at deltage i det Selskabsliv, hvor hun færdedes, var det mig umuligt at være opmærksom og beleven. Tankerne havde en uovervindelig Magt, enhver Gjenstand, der blev bragt paa Bane, var ikke blot for lille, men inkommensurabel med den Verden, som hun havde oprullet for mig, og som var gjennemstraalet af hendes huldsalige Væsen. Jeg ved ikke, hvad de Andre tænkte i Anledning af, at vi havde været ene, og at jeg nu var saa tavs; men jeg kunde ikke tænke paa, hvad de mulig tænkte.

Denne samme Dags Aften var der Soirée i *Palazzo Barberini*, og Astrid sang en Sang af Lopez *de* Vega, som jeg havde forskaffet hende. Sangen var digtet i Anledning af, at Prinds Carl, senere Kong Carl den 1ste af England, rejste inkognito og paa temmelig æventyrlig Maade til Spanien i Følge med Buckingham for at fri til Infantinde Maria. Musiken var kun komponeret til Omkvædet:

Carlos Estuardo soy,
Que, siendo amor my guia,
Al cielo d'España voy
*Por ver my estrella Maria.**)

Sangens Romantik og et dejligt, simpelt Cithar-Akkompagnement passede forunderlig til hendes Stemme, og hele Selskabet lyttede med en ganske anden Interesse end den, der plejer at følge Dilettant-Musik. En romersk Dame raabte »*Ancora!*« og Selskabet stemmede i paa hin smigrende, bønfaldende Maade, der skiller et *da capo* Raab i en Salon fra et i Theatret. Blandt de Raabende bemærkede jeg med nogen Forundring Grev Fritz, der i dette Øjeblik syntes ganske at have opgivet den tungsindige Ligegyldighed, hvormed han ellers færdedes imellem os. Friherre v. Hompesch stod ved hendes Side, straalende af en Glæde og Stolthed, som om det var ham selv, der havde sunget eller i det Mindste digtet Sangen, og rakte hende paany Noderne. Jeg undte Alle den Fornøjelse, de gave tilkjende! Thi foruden at jeg rigelig delte den og var henrykt over, at Hun, hvem jeg elskede, frembragte noget saa Skjønt, var Luften om mig magisk varm og duftende ved Forestillingen om, at medens de dejlige, klare, romantiske Toner udgik til os Alle, vare hendes egne Tanker maaske,

---

*) Jeg er Carl Stuart, som vælgende Amor til min Leder kom til Spaniens Himmel for at se min Stjerne Maria.

rimeligvis, om end kun i Øjeblikke, hos mig, fra hvem hun havde Sangen. O, at faa et saadant hemmeligt Budskab, eller tro at faa det, igjennem Toner og Ord, der for alle andre Tilhørere have en anden Mening! Men medens hun gjentog Sangen, bemærkede jeg, at Grev Fritz stirrede paa hende med et Udtryk, der ikke var til at misforstaa. Han havde glemt. Han havde, hvad jeg ikke kunde fortænke ham i eller i det Mindste ikke undres over, fundet noget Nyt, der tog hans Tanker helt og udelukkende i Beslag. Men der var tillige i dette Blik noget ubeskriveligt Fordringsfuldt og Hensynsløst — ingen Tro paa Hindring og ingen Respekt for den. Knap den, der ikke elsker, men blot ynder en Kvinde, kan taale, at et saadant Blik kastes paa hende. Og vi vare i fremmed Land, mindre beskyttede og hindrede af Livets faste Sædvaner, end Selskabets Ydre skulde lade formode. Jeg mindedes hurtig, at jeg selv ingen Ret og intet Krav havde; men ej heller skulde nogen Anden gjøre et utilstedeligt Krav! Pinen, som det Blik foraarsagede mig, sagtnede ikke, før jeg kom til at tænke paa, hvilken Magt den har, der vil give sit Liv og, naar det skal være, vil tage Liv. Ad den Tankevej mødte jeg hendes Vogter, fandt ham paalidelig og blev rolig. Sangen var endt. Hr. v. Hompesch kyssede charmeret hendes Haand, uden at ane, at et Uvejr trak op i faa Skridts Afstand, der først vilde hvirvle ham til Side.

Hvad der nu skete i de nærmeste Dage, undrede mig ikke. Den Lise, som Grev Fritz følte i hendes Nærhed, den nye Livlighed, hvortil han vaagnede, gjorde det forklarligt, at hans Fader og Moder til en vis Grad begunstigede hans Ønske om at være sammen med hende. Jeg skulde være den Sidste til at nægte, at man med uskyldigt Sind kunde nærme sig hende, eller at i det Mindste Forældre i al Uskyldighed kunde have Sønnens Vel for Øje og netop derfor gaa desto mere aabent frem. Den massive holstenske Vilje bortskød uden Komplimenter den blide, høflige Hr. v. Hompesch. For første Gang saa han hende kjøre bort og være borte en hel Dag, uden at der blev sagt ham et Ord — ham, der altid plejede at tage Pladsen ved hendes Side som hendes Gemals *alter ego*! Der var kun Plads i Vognen til Greven, Grevinden, Hende og Grev Fritz. Generalinden gjorde ingen Indsigelser; hvorfor skulde Baronessen ikke kunne tage ud med en Familie, der endog var beslægtet med Baronen? Endog Fru v. Hönck gav hverken ved Ord eller Miner tilkjende, at der var Nogetsomhelst, som stødte imod den strengeste, mest religiøse Sædelighedsfølelse. Den, der først og snart gjorde Modstand, var Astrid selv. Hun forstod at indrette det saadan, at der enten ingen Udflugter og ingen selskabelig Sammenkomster fandt Sted eller ogsaa saadanne, hvori hendes tidligere Omgivelser deltoge. Men ogsaa da optraadte Grevens saa hensynsløst, sluttede sig saa

tæt om Hende som Garde, at jeg ikke længer kunde forstaa dem; thi at Greven og Grevinden ligefrem vilde beskytte Sønnens Forelskelse i en gift Dame, syntes mig urimeligt at antage.

Paaskedag vare vi et talrigt Selskab, der tidlig kjørte ned til Peterskirken for at overvære Højtidelighederne. Som sædvanlig vare Grevens tæt om hende. For ikke at komme i Trængsel opgav man at benytte sig af Billetterne, man havde til Tribunen, og hvorved Damerne desuden vilde være blevne skilte fra Herrerne. Vi optoge næsten det hele Rum i et af Kapellerne tilvenstre og fra dette Sted saa og hørte vi i Grunden meget godt — saa godt, som Lidenskaben hos nogle af os vilde tilstede. Men da vi vilde ud for i god Tid at faa Plads udenfor til at se og høre Paven give Velsignelsen fra Loggia'en, var vor Tanke samtidig med mange tusinde Andres, og vi mærkede os pludselig i en Strøm, der intet Hensyn kjendte og rev os afsted. Jeg tror, at Grevindens Hensyn til hendes Dragt blev en Hindring for hende og Greven; hvilken god Aand der tog sig af Grev Fritz, ved jeg ikke — sønlig Kjærlighed var det næppe —; men den samme gode Aand, der hildede ham, lod de Fire af os, der helst vilde være sammen, Hende, Komtesse Felicia, Hr. v. Hompesch og mig, blive revne tilsammen ud med Strømmen. Den gamle, brave Friherre kæmpede ridderlig for Hende paa den ene Side, medens jeg paa den anden Side værgede for hende og min Bliven hos hende, og Kom-

tesse Felicia i Trængselen holdt fast i mine Kjoleskjøder. Ved Udgangen var det Værste; der blev ikke blot Trykket næsten overvældende; men der var det tunge Tæppe og Dørens skarpe Kant — endnu et voldsomt Stød — saa vare vi i den fri Luft, paa den brede Trappe, og skyndte os ned for at skjule os, ja ligefrem for at være saa lykkelige som i fordums Dage, uden Grevens. Ingen af os sagde det; men det laa i hvert Blik og i hver Tone, hvormed vi spurgte efter vort Selskab, som vi saa uheldig vare komne fra. Vi gik til yderste venstre Fløj af et af de franske Regimenter, der stode opstillede i brede Rækker over hele Pladsen med Front mod Kirken. Ogsaa her blev snart Trængsel; men en fransk Officer, som vi kjendte, bød os ind paa Pladsen imellem Geledderne, og her, ligesom beskyttet af en Armee, nød vi Fire vor Frihed, saa lykkelige som Børn over at kunne tale sammen. Komtesse Felicia havde gjort en dygtig Rift i mit ene Kjoleskjød og betalte det — om med eller uden Hensigt, ved jeg ikke — ved at underholde Friherren paa det Elskværdigste. Hvad sagde jeg til Astrid? Man behøver ikke at tale om den Lyksalighed, man føler, dens Udtryk kan være tilstede i hvert Ord, man siger om uvedkommende Ting — skjønt, var det, som omgav os, uvedkommende? Kan jeg nogensinde faa ud af min Bevidsthed, at Skæbnen for at lade mig tage et dybt Drag af Lykkens Bæger stillede mig der, med Hjertet fyldt af en stor Kjærlighed, med dens usædvanlig

yndefulde, elskelige Gjenstand ved min Side, medens Roms Aprilsol skinnede paa de uoverskuelige Rækker af Bajonetter, paa Ryttere og Kanoner, Tusinder og atter Tusinder af tavse Mennesker, der forventningsfulde saa op til Peterskirkens Loggia med den hvide Baldakin, hvor den verdensberømte Scene skulde foregaa. Det var saa stort, at jeg et Øjeblik forknyttet følte, at det var for stort til at være Symbol for to Mennesker, i det Mindste for deres Lykke. Det kunde ikke betyde Andet end, at de To, selv om de holdt sammen, her ogsaa tilsammen kunde se den Verdens Magt, imod hvilken de Intet formaaede. Men er der da Intet, som er stærkere end denne faktiske Verden med dens Heste og Ryttere, Vogne og Mandskab? spurgte Hjertet, idet det stolt af sin store Kjærlighed søgte at løfte sig — da tordnede Kanonerne, Trommerne hvirvlede, alle de lange Rækker sank paa Knæ, og den gamle, hvidklædte Mands mærkværdig stærke Røst fyldte Pladsen med sin Velsignelse.

»Tror De paa den pavelige Velsignelses Magt?« spurgte jeg Astrid, da det var forbi.

Hun svarede: »Om ogsaa Velsignelsen for os har en Mangel ved sig, langt bort fra det Bedste kan den dog ikke gaa.«

To Dage senere var det Girandola-Aftenen, og som til fuldstændig Erstatning eller Bod for Paaskedag vilde Grevens have Hende med til et Hus paa *piazza del popolo*, hvor de havde lejet et Vindue. Men hun vilde ikke gaa, eller hun havde en for hende selv og for dem, som kjendte hende, tilstrækkelig Undskyldning i, at det ene af Børnene ikke var vel. Jeg var deroppe om Formiddagen og beklagede, at hun skulde gaa glip af det store, smukke Syn. »Saa kan De beskrive mig det,« sagde hun.

Hvorledes havde hun ment det? Mundtlig eller skriftlig? Jeg forklarede det, som jeg helst vilde, og skrev:

»For det Første var der megen Trængsel trods Pladsens Storhed; man mener, at der var over 50,000 Mennesker tilstede. Men i en saadan Trængsel kan man netop være ene og tænke paa dem, som ikke turde komme med, og medens jeg stod nær ved Ripetta og saa hen imod det mørke Bjerg, hvorfra nu saa Meget ventedes, sagde jeg til mig selv, at saadan, saa tæt foran mig, saa fuldstændig mørk, men maaske saa fyldt med kommende Lys og Gnister, staar Fremtiden — men lidet Haab er der om, at det instinktmæssige Behag, hvormed jeg venter paa, hvad i næste Øjeblik skal ske paa Bjerget, ogsaa skal have Ret overfor Fremtiden. Dog Et ved jeg: Der er Ild i Mørket.

Da faldt pludselig Skud, og i næste Øjeblik hævede sig majestætisk den store Blomsterbuket

eller det store Ildspringvand eller det store Ildneg, *la Girandola.* Saadan har en Skikkelse hævet sig for mig. Saadan opgik, da der var dunkelt i og om mig, en rig, fin, yndefuld Natur for mig og kastede Dagglans ind i min Sjæl og paa alle Gjenstande rundt omkring mig; men helt forskjellig fra dette »Kunstværk«, der snart er slukt, besidder den Unævnte en hemmelighedsfuld Magt til at virke paa Sjælen, saa at den føler, at over det Væsenlige af Hende har Tiden ingen Magt, og ved denne Følelse faar Sjælen Tro paa sin egen Uendelighed.

Saa blev der et kort Mørke, og under hvislende Larm voxede en stor og høj Bygning frem paa Bjerget. Den var af mangefarvet Ild. Dens nedre Del syntes gothisk med Taarne ved Indgangen; dens øvre Del viste to Fløje med græske Tempelfaçader forbundne ved et italiensk Palads næsten som *Farnese.* Jeg gjenkjendte Slottet; det var et af dem, jeg har bygget i Luften. Indenfor dets Vinduer og gjennemsigtige Mure saa jeg Skikkelser, mine egne Drømme, flygtig-dristige Tanker, jeg havde havt, men altid maattet slippe i næste Sekund, ja i samme Sekund som de bleve til: nu stode de her og havde Skikkelse, og Portalen stod aaben, det lyste som af utallige tjenende Aander, der bare Fakler — hvad var til Hinder for, at Aladdin sendte den stærkeste af dem til Vezirens Palads og lod Gulnare hente? — slet intet Andet end, at medens Aladdin spurgte, om han ogsaa virkelig var Aladdin, og om Gulnare

var Gulnare, forsvandt Slottet. Det kommer der af at maatte tvivle!

Nu hørtes mange Kanonskud, som om der blev leveret en Træfning, og Hjertet hævedes derved; thi alle vi Mænd eller Mandfolk have en hemmelig Længsel efter Kamp; i en Tid af vort Liv ere vi Helte, beredte til at kæmpe og dø for det, vi elske; men mest bliver det ligesom paa *Piazza del popolo* med løst Krudt. Det gjør ondt at tænke sig, at man mest har levet i Fantasien og holdt sit Heltemod som sjelden eller aldrig dragen Sabel; man skammer sig over, at naar man endelig har fundet den Ubekjendte, Unævnte, Livets store, skjønne *X*, er det saa Lidt, man har at byde. Men se, efter Skuddene følge farvede Lys, der stige højt mod Himlen, udfolde sig oppe under det dybe Blaa. og sprede sig i en gylden Regn, der synes aldrig at naa Jorden. Dette kan man i det Mindste! Sindet løfter sig, løfter sig højt, udfolder sig i den rene Æther, det kommer til at indaande, og ske, hvad der vil, kan aldrig synke igjen.

Derpaa kom en Mængde Sole, Ildpyramider o. s. v., der æventyrlig oplyste Cypresserne, som staa paa Bjergets Afhang. De syntes en utilgængelig Ø, et køligt Fristed hinsides Ilden; det glimtede fra dem som af Bajonetter, der vilde beskytte fire Flygtninge, hvis de vovede Forsøget paa at komme derover — huis-is-is, da kom det, slog op og ud i Luften med utallige Raketter og med »Sværmere«, der krydsede hinanden, hviskede

og hvislede. Et Øjeblik saa de ud som smaa Fisk, et andet Øjeblik som haleløse Høns, men endelig som det, de virkelig vare: som Krinoliner, hver med et funklende Øje, der tillige tjente som Tunge. Hvor det bevægede sig, suste og hvislede! Der var en meget lang Fisk eller Krinoline, som meget alvorlig sagde: Huis-is-is, hvordan gik det til? — En anden, der paafaldende mindede mig om Fru v. H., svarede: Huis-is-is, Deres Naade, huis-is-is, det er græsseligt, jeg beder for hende, huis-is-is. — Huis-is-is, jeg beder med, huis, og med det Samme for min Stedsøn, sagde en Tredje. — En Fjerde, som, med min naadige Frues Tilladelse, virkelig lignede Friherre v. Hompesch, der til min Overraskelse havde faaet Krinoline paa, ilede urolig om, sigende: Huis-is-is, det smerter mig dybt, huis-is-is! Hvad er det egenlig? Jeg havde aldrig trot det! Huis-is-is! — Da foer en Raket, der, hvis den ikke havde været saa smækker, vilde have mindet mig om Komtesse Felicia, tæt forbi Friherren og sagde: Surr, De var jo selv med! — Saa sprang det Hele med et stort, lystigt Knald, som om det vilde proklamere: Det er kun Paaskedag en Gang i Livet! — Sværmerne sluktes, og der blev et Øjeblik en liflig, kvægende Stilhed.

Jeg ventede paa, hvad Slutningen vilde blive; det syntes mig, jeg skulde kunne uddrage en Spaadom deraf; men der blev, underlig nok, ingen Slutning. Thi efterat en nyt Slot havde vist sig paa Bjerget, fore pludselig mange Lys

hen imod Obelisken og tændte undervejs en Mængde smukke, røde Blus over hele Pladsen. Nu, troede jeg, skulde der ske Noget — nej, nu var Alt forbi, de røde Blus vedbleve at brænde som usædvanlige Lygter i en lang Gade. Det betyder en Vej og et Vand, lang Vandring, sagde jeg; men der behøves ikke megen Kunst til at spaa Vandring, naar man allerede er paa Rejse og bor i et Luftslot.«

Hentydningerne i Slutningen af Brevet hidrørte fra, hvad Komtesse Felicia havde fortalt mig om Indignationen hos Nogle i Anledning af, at vi vare blevne borte i Peterskirken. Men jeg skulde snart erfare noget Mere derom. Thi da jeg næste Dag mødtes med Greven i Paladset, fulgte han med mig ned ad *Via Felice* og sagde undervejs:

»Nu tror jeg, vi have fundet Medicinen for min Søn.«

Dette var enten forbavsende oprigtigt eller meget dunkelt, og jeg nøjedes med at svare: »Det er jo heldigt; men, som Greven ved, er Rom ikke berømt for sine gode Apotheker.«

»Det gjør Intet,« sagde han; »vi ere af den Slags Folk, at naar vi søge, hvad der kan frelse Fritz, saa taales ingen Hindring, og ingen Vanskelighed er for stor.«

Det blev alt mere ligefrem og hensynsløst; man hyllede sig ikke engang i Ord, der tilstedede en dobbelt Mening, og jeg kunde dog ikke faa Andet ud end, at et Ægteskab med en Anden virkelig frembød en alvorlig Vanskelighed for en Tredje, hvis man ikke kunde og vilde sætte sig ud over alle Love. Jeg svarede: »Ja, Hr. Greve, jeg er jo hverken Læge eller Farmaceut og kan ikke dømme; men maa jeg spørge: Har De sendt Bud til Tyskland?«

»Hvorfor til Tyskland? Hvorledes falder De netop paa at spørge, om vi have sendt Bud til Tyskland?«

»Naar de italienske Apotheker ikke ere gode, saa ved jeg ikke rettere, end at De maa henvende Dem til nærmeste Land, Østerrig — eller ogsaa Frankrig, det er sandt.«

»De synes at nære nogen Tvivl.«

»Hvis jeg uvilkaarlig skulde have talt, som om jeg tvivlede, saa ligger det i, at Greven selv sagde, at der kunde være Vanskeligheder, og man ved jo aldrig, hvor stor en Vanskelighed kan blive selv for store og stærke Folk.«

»Ja, men jeg gjentager, for at berolige Dem i Deres Omsorg for os, at for den, der ved Besked og har Magt til at ville, er der ingen Vanskeligheder, og en Hindring, der tilfældig stiller sig os i Vejen, taale vi ikke.«

Naar man gaar ved Siden af hinanden, behøver man under en Samtale ikke at se hinanden i Øjnene, og man fristes derved mindre til at

bryde ud med, hvad man tænker. Jeg vidste, at jeg ikke kunde gaa tilside, hvor meget end Greven vilde tilraade mig det; den Sikkerhed, hvormed han talte, syntes mig enten kunstig, paataget for at imponere mig, eller saa brutal, diabolisk, at jeg ved Faderens Side tænkte paa Sønnens Død.

En neapolitansk Officer, der boede paa 2den Sal i samme Hus som jeg, gjorde et Herreselskab. Jeg kom temmelig sildig og saa i et indre Værelse Grev Fritz sidde og spille Skak — thi skjønt han nu havde opdaget sin Medicin, var han dog i ledige Øjeblikke undergiven en rastløs Trang til en Slags Erstatning for det gamle Spil. Jeg havde ikke set ham siden Paaskedag og nærmede mig for at hilse paa ham; men da han syntes fordybet i Beregning af et Træk, ventede jeg lidt. Det blev mig snart tydeligt, at han nu aldeles ikke tænkte paa Spillet; han stirrede paa een Brik, og medens han søgte at holde sig ubevægelig, var der en nervøs Dirren i hans højre Haand. Med et Sideblik, der ikke naaede helt op ad mig, sagde han pludselig: »Hent mig et Glas Vand.«

Jeg troede at forstaa ham; han vilde gjøre sin Adel gjældende imod den, han nu formodenlig vilde kalde sin forrige Hovmester; men han

havde, just ikke meget mandig, indrettet sin Adfærd saadan, at han i sidste Øjeblik kunde sige, han havde taget fejl og trot, det var en Tjener. Men jeg fandt Situationen god til at modtage Kampen og vilde ikke lade nogen Tvetydighed komme i Vejen for en fuldstændig Afgjørelse; jeg gik ned, tog min Uniform paa, spændte Kaarden om mig og var efter faa Minuters Forløb paa min forrige Plads.

Han syntes at kjende mine Skridt; thi igjen uden at se op sagde han bydende: »Jeg tænkte, De var gaaet for at —«.

Men i samme Øjeblik opdagede hans Sideblik Uniformen, hans Øjne løftede sig helt op til mit Ansigt, og med voldsom, nervøs Lidenskab sprang han op og raabte: »Det er falsk! det er en skændig Maskerade! Herud! Herud!«

»Hvad er falsk? Hvad er Maskerade!« spurgte en af de Herrer, der stode nær.

»Den Uniform! Den Person i den Uniform!« raabte han.

En Attaché ved den østerrigske Legation sagde: »Hr. Greven tager fejl; jeg kan til Overflødighed — thi jeg antager, at her kun er een Tvivler tilstede — afgive det Vidnesbyrd, at det ikke er en Maskerade, at der ikke er noget Falsk fra denne Herres Side.«

Den gamle Greve trængte sig igjennem Kredsen, spurgte og erfarede i Hast, hvad der var foregaaet, og raabte: »Mine Herrer, De vide Alle, at min Søn er syg! De maa tilgive ham!

Denne Uniform maatte, jeg nægter det ikke, overraske ham .... De vide, at vi for nogle Aar siden i Holsten havde østerrigsk Okkupation.... og et ubehageligt Tilfælde .... Jeg haaber, at De« — vedblev han, idet han vendte sig til mig — »i Betragtning af min Søns Sygdom og af det gamle Venskab mellem Dem og vor Familie vil modtage min fuldstændige Undskyldning — mine Herrer, endnu engang, ret meget om Forladelse!«

Med disse Ord bukkede han til alle Sider og drog Sønnen med, skjønt ikke ganske uden Modstræben fra dennes Side.

Jeg overlod til to Herrer at afgjøre, om denne Undskyldning var tilstrækkelig, og at forberede det videre Fornødne; jeg var vel tilfreds med at være *en règle* overfor »Selskabet« og lade dets absolute Magt føre Grevens og mig.

Men næste Middag kom den ene af dem og meddelte mig, at Greven og hans Søn vare afrejste; de havde taget Pas til Wien.

Derimod var Grevinden bleven, og da jeg traf hende i *Palazzo Barberini*, var der i hendes Adfærd imod mig ikke ringeste Tegn til, at hun vidste noget om det Forefaldne; hun var indtil den fineste Nuance lige venskabelig paa sin store, fornemt-høflige Vis. Men hun havde i Anledning af, at hun saa pludselig og paa Grund af uventede Efterretninger var bleven efterladt saagodtsom alene, søgt et Tilhold hos sine »Nærmeste«, Baronessen og Generalinden, og hun var

bleven modtaget med en Hjertelighed, der svarede til hendes Tillid.

Jeg betragtede hende som en Besætning, Fjenden havde efterladt, og det Sikre i hendes Adfærd forklarede jeg af, at hun ikke følte Meget. Hun holdt ikke saa meget af Stedsønnen, at hun vilde tage sig det videre nær, om han mødte Hindringer for sine Ønsker; men hun havde heller ikke saa Meget imod ham, at hun ikke med en vis mekanisk Troskab skulde tjene Grevens, hendes Herre og Husbonds Planer. Men hvilke vare disse? Jeg havde Ingen at spørge og tale med derom. Paaskedag, under Paavirkning af det Pludselige og Usædvanlige, i en Trængsel, der næsten var livsfarlig, og overfor en Scene, der fængslede Øje og Sind, havde Astrid barnlig glad levet i Øjeblikket; men det var en Undtagelse, Reglen var — og det var netop en af hendes fortryllende Egenskaber — at hun paa sin ejendommelige, harmoniske Maade forenede det Barnlige i Blik og Sjælsudtryk med en blid Ro og Sikkerhed, der hørte den store Verden til. Med de Følelser, jeg nærede for hende, vilde det været mig umuligt at fortælle hende om Scenen med Grev Fritz uden at berøre den sande, dybere Grund, og hvad Ret havde jeg da? Vilde ikke mine Ord overskride den Grænse, hun magisk havde trukket mellem sig og mig? Vilde jeg ikke nøde hende til at træffe en Afgjørelse, der blev dikteret, om ikke af hendes Hjerte, saa af hendes Stilling og Pligt? Saasnart hendes For-

hold til mig blev saaledes, at Verden virkelig tog sig af det, havde hun jo kun Et at gjøre.

Paa den anden Side kunde jeg dog ikke holde Sagen skjult for hende, og jeg fortalte derfor Komtesse Felicia, at der havde fundet et Sammenstød Sted mellem Grev Fritz og mig, foranlediget ved, at han pludselig saa mig i østerrigsk Uniform.

»Ja,« sagde hun, »jeg har advaret Dem; man skal ikke give sig stykkevis.«

Men imod Sædvane spurgte hun ikke meget og rystede blot paa Hovedet. De følgende Dage saa jeg Astrid lidt alvorligere end sædvanlig, men uden Spor i det skjønne Ansigt af, at hun følte nogen Uro eller troede at have Noget at bebrejde mig. Netop derfor forskede jeg endnu ængsteligere end før i mit eget Sind efter, om jeg havde Noget at bebrejde mig, om jeg kunde have undgaaet det Indtrufne. Jeg kunde ikke finde andet Svar end Nej. Jeg stræbte ogsaa efter at udfinde med min Tanke, hvad dog Grevens Hensigt kunde være. At han og hans Søn ikke vilde løbe til Baron Panin i Wien og klage som Skoledrenge eller føre borgerlig Sladder, var mig klart nok. Men at de ikke havde opgivet Spillet, var mig lige saa klart, skjønt jeg tillige her mødte en uigjennemtrængelig Dunkelhed.

Længe skulde jeg ikke gaa omkring i denne Slags Uro. Fra Baron Panin i Wien kom et Ønske om, at Familien vilde begive sig til Neapel, og der blev strax truffet Forberedelser til Afrejse.

Grevinden og Fru v. Hönck syntes at betragte sig som medindbefattede i »Familien«; Komtesse Felicia var derimod bestemt ikke indbuden, men besluttede at rejse med alligevel. »Ingen kunde forbyde hende at rejse til Neapel.« Selve Baronens Ønske havde intet Paafaldende: det var den Tid, da »Selskabet« forlod Rom og gik sydpaa. Jeg havde hele Tiden vidst, at min Samværen med Hende var paa Tid, et kort Laan mod store Renter, et Stykke Himmel, der var faldet ned til mig og skulde bødes for ved Savnet, naar det forsvandt; men der er Ting, man kan vide og dog ikke have fuldt optagne i sin Bevidsthed. Jeg forstod ikke, hvorledes jeg nu, efter at have prøvet, hvad Livet var, skulde kunne leve uden det, der var Livsbetingelsen. Jeg tænkte paa, ogsaa at rejse til Neapel, men indsaa, at det ikke kunde gaa an uden Hendes Tilladelse, og hvorledes kunde hun give den? Og selv om hun vilde begaa den besynderlige Uforsigtighed at give mig den, hvorledes kunde jeg saa med Ære benytte mig deraf, da det, som Verden kaldte hendes Ære, kunde sættes paa Spil derved? Ja, truede der hende en Fare, saa var det en anden Sag, men hvad Fare, navnlig overfor Greven, kunde fornuftigvis antages at true hende, naar hendes egen Ægtefælle ledede hendes Bevægelser?

Det Uundgaaelige, det Unaturlige, maatte da ske: Jeg maatte være, hvor hun ikke var. Jeg udbad mig en Gunst, en forholdsvis stor Gunst, men dog næsten berettiget efter Alt, hvad der var

sket, efter Aanden, der havde hersket i vor Samværen: at den officielle Afsked, jeg tog med hende, ikke maatte være den sidste, men at jeg maatte se og hilse paa hende paa den nærmeste Station; jeg vilde ikke træde nær, hun skulde blot vide, at jeg var tilstede, og dertil gav hun sit Minde.

Da det allerede var hedt om Dagen, havde de valgt at rejse med Aftentoget, og medens jeg ventede i Stilheden, stod Fuldmaanen op. Stationshuset var ved Gjennemskæringen af en Høj, og dets skraanende Tag naaede næsten helt ned til Trainet, saa at jeg stod i Skygge, og følte mig selv som optagen i Skyggeriget eller paa dets Tærskel, medens det endnu stod tilbage for mig at gjennemgaa Hjertets sidste Slag. Det bankede af Længsel og af Angst for at faa sin Længsel opfyldt. Toget, jeg med saa pinlig Utaalmodighed saa imøde og var bange for, kom endelig; langsomt nærmede det sig; paa det sorte Uhyre stode to røde Øjne, Ild glødede under dets Bug, Fuldmaanen fra Colosseum stod i uforandret smilende Herlighed og Glans højt over det. Det gled forbi mig, langsomt fulgte Vogn paa Vogn, og endelig kom Hendes, og saa gunstig var endnu Skæbnen, at hendes Vogn standsede foran Stedet, hvor jeg stod, og at hun havde sin Plads paa den Side, der vendte ud imod mig. Overfor hende sad et af Børnene, Henriette, og jeg tror, at Barnets Øjne fulgte samme Retning som Hendes, men alligevel tav den lille Pige, som om et kvindeligt Instinkt sagde hende, at der i de

faa Sekunders dybe Stilhed var en Hemmelighed, som et Barn turde vide, men ingen Voxen, om to Mennesker, der havde hinanden kjær og maaske saas for sidste Gang. Jeg stod med blottet Hoved, rørte mig ikke, sagde Intet og kunde Intet sige. Idet Toget igjen satte sig i Bevægelse, saas en hvid Haand ved Vinduet, og en Blomst faldt ud. Jeg sprang til for at tage den op; en Betjent troede, at en Rejsende havde tabt Noget; men, da han saa, at det var en Blomst, traadte han med militærisk Høflighed et Skridt tilbage; Toget var borte, opslugt af Natten.

Cola di Rienzi, Roms Tribun, brugte den Kumme, hvori Constantin den Store var bleven døbt, til Badekar. Det skete paa en stor Festdag og for Højtideligheds Skyld, men tilregnedes ham dog som Profanation. Efter at have i Begyndelsen af mit Ophold i Rom nydt Stadens Storhed med stille og andagtsfuldt Sind, havde jeg derefter en Tidlang brugt det Hele som Kulisser for min Lyksalighed, og det mærkedes ved min Tilbagekomst, at Staden tilregnede mig det som Profanation og vilde lade mig føle, hvorledes det var at gaa imellem Kulisser, hvor Spillet var endt. En saadan Død havde jeg ikke taget med i Regningen; thi den var ikke blot Berøvelse af Livet, men evindelig tilbagevendende, aandedrætstandsende

Minden om, hvor Livets Lyst og Lyksalighed havde været. Alle Steder, der havde skaffet mig Fryd, vendte sig til at være min Kval, og det rige Indhold, de endnu havde for Andre, blev Tomhed for mig. Jeg kunde ikke se og føle nogen Forskjel mellem Peterskirken og hvilkensomhelst Ruin, og jeg havde ikke længer Sands for den Historie, som Ruinen fortalte. Overalt havde Hun været og var der ikke længer; min Sjæl greb efter det flygtende Billede, strakte sig ud efter det, som om den skulde skilles fra Legemet. Jeg kunde ikke rejse derfra; thi hvor skulde jeg rejse hen? Det var dog det eneste Sted, hvor hendes Tanke endnu kunde finde mig, hvis den søgte mig.

Ved en Illusion, jeg ikke var Herre over, tillagde jeg hende nu i Afstand mere Delagtighed i mine Følelser, end jeg havde Ret til, eller en Forpligtelse til at lade mig vide, at det Hele ikke havde været en Drøm, og næppe havde jeg faaet den Forestilling, at hun mulig vilde skrive, før Haabet, et ængstende Haab om, hvad næste Øjeblik kunde bringe, traadte i Stedet for Savnet af de svundne Øjeblikke — men ikke til nogen Lindring; thi hver Dag blev kun til en ny Skuffelse, et ihjelslaaet Haab, der gjenopstod som ny, urimelig Længsel. Og medens jeg kun altfor vel vidste, at hun var borte, skaffede Fantasien sig samtidig en forbiflyvende Trøst og Glæde ved den Indbildning, at i en Vogn, der kjørte forbi, eller ved et Vindue, der lukkedes op, sad hun. Men naar jeg da tog Magten over mig selv, bortviste de

skuffende Billeder og tvang de urimelige Forventninger ind under Fornuften, saa kom Spørgsmaalet om, hvordan hun selv nu havde det, om hun var lykkelig og tryg? En velgjørende Reaktion strømmede da til Hjertet; da mærkede jeg, at jeg elskede hende med Ømhed, som en Søster, som en Slægtning, som et Barn, og dog tillige med en Mands Kjærlighed til en Kvinde. Jeg erkjendte, at jeg selv intet Mere havde at fordre; noget usædvanlig Skjønt og Elskeligt havde vist sig for mig, fyldt mit Hjerte, givet mig en stor sjælelig Ejendom — og hvad Ret havde jeg til Mere? Var ikke dette, endog forbundet med Lidelse, bedre end den Tid, da jeg Intet havde følt?

Jeg gjennemgik min Kjærligheds hele Historie, dvælede ved hvert Ord og hvert Blik ligefra Østerbro til Jernbanestationen ved *Casa Campini*, og naar jeg da undertiden overrasket spurgte mig selv, hvad Fornuft der var i at gaa saadan i Kreds og lukke mig sjælelig inde i et Forhold, der var uden Fremtid, maatte jeg svare mig selv: Jo, det var altovervejende for mig, om de forløbne Maaneder vare Del af to Menneskers Evighed eller ej, og jeg havde derfor intet Vigtigere at tænke paa.

Men samtidig fik jeg et andet vigtigt Anliggende at tænke paa. Min Søster havde, som det lod til, skrantet hele Vinteren, og nu havde Lægen raadet til, at den længe omtalte Rejse mod Syd skulde gaa for sig snarest mulig, hvis blot intet

Tilbagefald indtraadte. Jeg levede i Angst for, at dette mulig kunde være en Forbereden paa værre Tidender, og jeg begyndte at anse det for min Pligt at drage nordpaa for at møde hende og Valdemar enten paa Rejsen eller i Hjemmet.

Da var det, at jeg i Rom havde det Møde, der forekom mig som det besynderligste, jeg havde oplevet; thi vel havde jeg mødt Mennesker af ganske anderledes Betydning, men Ingen, hvem det efter Omstændighederne var mig saa kuriøst at se. Som jeg en Dag kom fra *Via Sistina* for at gaa ned ad Spanske Trappe, saa jeg i Afstand to Personer komme op ad Trappen, og den ene af dem, der i samme Øjeblik tegnede sig paa den fjerne, blaa Peterskirke som Baggrund, i brun Liberikjole med store hvide Metalknapper og i høje Støvler, syntes mig paafaldende at minde om Salling, og da jeg saa rigtig til og hørte Stemmen, var det ogsaa Salling. Salling i Rom! Salling tegnende sig som Silhouette paa Peterskirken! Det var saa urimeligt, og medens jeg følte det som sælsomt, komisk, havde jeg tillige ved at se denne Skikkelse stige op over Randen af Spanske Trappe en mysteriøs, overtroisk Fornemmelse, som om min Fortid, min Barndom synlig viste sig for at møde mig og kalde mig til Afgjørelsen af min Fremtid.

Hans Overraskelse ved at se mig var omtrent ligesaa stor som min, og han var tillige overordenlig glad. Efter de første Udbrud af Fornøjelse og Undren bad han mig oversætte Noget

for den italienske Lejetjener, hvem man havde medgivet ham under det Paaskud, at han forstod Tysk, hvilket Salling selv antog at forstaa, fordi han aldeles ikke forstod Italiensk.

»Det, som jeg beder ham om, men som han ikke kan forstaa,« sagde han, »er, at han vil skaffe mig et godt Stykke Surbrød med røget Lax og et Glas Øl.«

»Ja, men, Salling, selv om han kunde forstaa det, vilde han dog næppe kunne skaffe Dem Surbrød og røget Lax. Men jeg vil gaa med Dem til et tysk Bryggeri, som er her i Nærheden.«

»Saa er Wien dog en anderledes By! Der fik jeg Rugbrød!«

»Har De været i Wien, Salling?« spurgte jeg, medens jeg førte ham ned ad *Capo le case* til *Via dei due Macelli*. »Men hvad betyder den Dragt, De har paa? Er De bleven Berider eller Kusk?«

»Kusk, hos et Herskab. Det gik ikke i Længden med Hestehandleriet. Mine Karle havde det bedre end jeg; de fik deres Føde og Løn, hvor jeg saa skulde tage det fra. Mens de laa og sov paa deres grønne Øre, laa jeg vaagen og spekulerede for dem med. Saa tænkte jeg: Hvorfor skal jeg ikke ogsaa have det godt, naar jeg kan faa det? Nu sidder Mutter hjemme med Børnene og lever af, hvad jeg faar tilovers.«

»Naa, saa Deres Kone har det godt; det for-

nøjer mig. — Har De kjørt Deres Vogn hertil fra Wien? Det er en lang Vej.«

»Nej, saa gale var vi nok ikke. Hvor der var Jernbane, kom Heste og Vogn op at kjøre ligesom andre Mennesker, og saa kom de paa Dampskib tilligemed Prinsessens.«

»Hvad er det for en Prinsesse?«

»En italiensk. Hendes Fader regerede her etsteds i Italien, men maatte nok gaa fra Gaarden ligesom jeg. Men de er styrtende rige og fornemme alligevel.«

»Er De Kusk hos ham eller hos Datteren?«

»Hos ingen af dem. Mit Herskab er en svensk Baron.«

»Hvad hedder han, Salling?«

»Han hedder Baron Panin. Og det var i Grunden løjerligt, som jeg fik den Ansættelse. For der var et Par jydske Hopper, som en Herre havde i Kommission at kjøbe til ham, og saa kom han til mig og sagde: Salling — for han kjendte mig godt og har tidt staaet i Handel med mig og altid bleven reelt behandlet — Salling, sagde han, hvor skal vi faa en Kusk til de Hopper? . . .«

»Og saa gik De selv med i Kjøbet? — Sig mig, Salling, er Baronen her alene?«

»Ja, det vil sige, vi rejste en Del af Vejen i Følge med Prinsessen.«

»Bliver han længe her i Rom, eller skal De snart til Neapel?«

»Nej, vi kom for to Dage siden og rejser imorgen tilbage til Wien. Rejsen er nok, saavidt jeg kan forstaa, i Anledning af mit Herskabs Giftermaal.«

»Men Baron Panin er jo gift!« raabte jeg.

»Naa, saa De kjender ham? — Ja, vel er han gift,« sagde Salling med et Udtryk i Øjet som en Ræv, der mærker, at den har været nær ved en Fælde. »Ja, vel; det er en Rejse i Anledning af, at han er gift.«

Om jeg ogsaa vilde have udspurgt Baron Panins Kusk videre, var der dog ingen Udsigt til, at jeg kunde faa Mere at vide, og jeg fandt det ogsaa nødvendigt at beherske mig selv, for at ikke Salling, der upaatvivlelig vilde staa paa en god Fod med sit Herskab, skulde faa Anledning til at tale til Baronen om mig. Jeg fandt mig derfor taalmodig i, at han, medens han drak sit Øl, henvendte Spørgsmaal til mig, og jeg svarede ham bl. A., at jeg tænkte paa at rejse til Danmark. Han bad mig besøge sin Kone og sige hende, at jeg havde set ham i Rom; »det vil more hende.«

Jeg slap endelig fra ham som ud af et Fængsel. Min Beslutning var fattet: jeg vilde til Neapel. Der var noget aldeles Urimeligt i, hvad Salling havde sagt eller antydet. Var der nogensomhelst Fornuft deri, saa maatte det være, at Baronen vilde giftes med en Prinsesse; men hvor kunde det være muligt for en Mand, der ejede Astrid, at ville skilles fra hende? Imidlertid, jeg

havde ikke glemt Grevens Ord i Anledning af hans Halvfætters Forlovelse. Ord kunne staa paa Erindringens Grund og blive overkalkede, men slaa igjennem. De fik nu paany Mening og hentydede til, at det Urimelige dog kunde blive muligt. Var Astrid sendt bort fra Rom, for at Prinsessen ikke skulde træffe sammen med hende? Søgte Prinsessen Dispensation hos Paven til at ægte en Protestant? Hvilken Masse af Urimeligheder eller Rimeligheder! Men saa Grev Fritz? Og Faderens Ord om, at Medicinen var funden, og at de, som vidste og vilde, kunde skaffe sig den tiltrods for alle Vanskeligheder! Der gik et blændende-usikkert, skærende, forfærdende Lys op for mig. Og selv om nu Alt dette var Indbildning, om Salling i denne Sag var ganske uvidende og blot havde paa sin Herres Forhold til en fornem Dame anlagt et Tjenestetyendes plebejiske Opfattelse, hvorfor skulde jeg da ikke rejse til Neapel, som jeg kun var en halv Snes Timer fra? Hvorfor ikke endnu engang se Hendes Aasyn? Kunde jeg ikke ligesom Komtesse Felicia sige, at Ingen skulde forbyde mig at rejse til Neapel? Var der nu ikke hengaaet saa megen Tid, at den Anstand, som Selskabet forlanger, var sket Fyldest? Og var ikke i ethvert Tilfælde den blotte Anelse om, at Noget kunde true Hende, en tilstrækkelig Grund for, at jeg ikke blev staaende ligegyldig?

Det blev umuligt at komme afsted samme Dag; men næste Morgen forlod jeg Rom. Blandt

de Rejsende var Friherre v. Hompesch. Han havde fundet, at der nu var hengaaet saa lang Tid, at Diskretionen tillod ham at rejse til Neapel — den gamle, skikkelige Ridder.

I det Hotel, hvor jeg tog ind, mødte jeg Komtesse Felicia paa Trappen. Det var dog strax et Held. Hvor alt det Forbigangne blev tilforladeligt ved Synet af hendes Ansigt! Men jeg erfarede næsten ligesaa hurtig, at Astrid ikke længer var i Neapel; de vare for ikkun to Dage siden rejste til Wien.

»Kom ind hos mig,« sagde Komtesse Felicia; »er der sket Noget? Har De hørt Noget? Fortæl mig Alt!«

Jeg fortalte Alt, hvad jeg vidste, og spurgte, om hun Intet havde hørt.

»Nej,« svarede hun, »der er ikke blevet sagt mig et Ord. Men Noget er der i Vejen! Det har jeg mærket, ikke blot her, men ogsaa i Rom, da De endnu ikke mærkede Noget. Mig har man endogsaa holdt borte fra Baronesse Astrid i den sidste Tid.«

»Saa hun ud til at være bedrøvet?«

»Bedrøvet? Vilde De, hvis hun skulde skilles fra Baronen, ønske, at hun var bedrøvet? . . . Ja, vel maa hun være bedrøvet, indigneret — det er jo en skammelig Historie! Men jeg tror slet ikke, at det er Hovedsagen. Den store Vanskelighed er Børnene. Dem har han adopteret, og De

kjender Astrid daarlig, hvis De tror, at hun opgiver Børnenes Ret!«

»Blot De kunde være rejst med!«

»Tak! Det er Høfligheden i Anledning af, at De træffer mig! . . . Men om jeg ogsaa havde villet — for jeg havde aftalt at rejse til Palermo med et Selskab; men det havde jeg gjerne opgivet — saa havde jeg ikke kunnet; man lod mig aldeles tydelig forstaa, at jeg ikke kunde rejse med til Wien. Stakkels Astrid! Ganske alene! — Hvad vil De nu gjøre?«

»Jeg rejser nu til Wien.«

»Til Wien?! De? — — Naa, ja, det vilde jeg ogsaa gjøre, hvis jeg var Mandfolk. — Men vær forsigtig, det raader jeg Dem! De ved ikke, hvilke Mennesker De har at gjøre med. Naar rejser De?«

»Tillad mig at ringe for at faa at vide, naar der gaar et Dampskib nordpaa.«

Opvarteren kom og sagde, at Dampskibet gik om en halv Time.

»Saa Farvel, kjære Komtesse Felicia!«

»Farvel! — Hør, De ved, at jeg er ikke from, og det er, som Fru v. Hönck engang spidst sagde om mig, sjeldent, at jeg ulejliger Himlen. Men kanske vil jeg netop være vel set, fordi jeg kommer sjelden, og nu vil jeg bede Himlen velsigne Dem og Deres Rejse. Kom ganske tæt hen til mig — jeg er en gammel Pige. Der! Lad det komme til, at De kan aflevere dette Kys til Astrid! Det vil jeg bede om.«

Og med disse Ord gav hun mig et hjerteligt Kys og stødte mig ud af Døren.

Jeg ved ikke, om jeg rejste med Haab — thi hvad Skikkelse kunde Haabet tage? — men jeg var frejdig og glad, fordi jeg kom i Virksomhed, fordi nu hvert Minut vilde bringe mig nærmere til Hende, og fordi det uvilkaarlig syntes mig, at den Side af Sagen, hvor jeg stod, vendte imod Lyset. Men dette var rigtignok kun Tilfældet, saalænge jeg betragtede den ubestemt; saasnart jeg begyndte at tænke paa Enkelthederne, stillede de sig meget vanskelig.

Jeg kunde ikke i dette Anliggende henvende mig til mine Venner i Wien; jeg kunde ikke betro mig til Nogensomhelst; men hvad kunde jeg ene vente at udrette? At være hende nær, uden at Nogen vidste det, og — om det skulde være nødvendigt — ogsaa uden at hun selv vidste det, at skaffe mig al den Underretning om Forholdene, som var mig muligt, og hvis hun kom i en saadan Situation, hvor en Kvinde behøver en paalidelig Mands Haand eller Hoved, saa — ja, saa handle.

Men allerede ved det første Skridt, ved at søge Underretning om, hvor hun boede, mødte den Vanskelighed, at jeg ikke kunde løbe om i Wien og spørge efter hende. En Anden kunde

jeg ikke sende, følgelig var der ikke Andet for end at skjule, hvem jeg var, dølge mig paa en eller anden Maade.

Samme Aften som jeg kom til Wien, kjøbte jeg mig et Tjener-Liberi og gik til en Frisør, hvor jeg fik en rød Paryk og lod mit Skæg farve rødt. Frisøren fandt, at det var en Farve, som Folk ellers helst vilde af med, men føjede sig efter min Smag.

Hun var ikke i noget af de større Hoteller, og endelig erfarede jeg, at der i Hotel Muntsch, et Øjeblik før jeg kom der anden Gang, var pr. Telegraf bestilt en Suite Værelser for hende, og at hun vilde ankomme med Selskab og Følge om Aftenen Kl. 10. Hvergang man i de forskjellige Hoteller havde spurgt mig, fra hvilket Herskab Forespørgselen skete, havde jeg givet et forskjelligt, opdigtet, italiensk Navn og tænkt paa den Maade at handle meget klogt. Under disse Efterspørgsler, hvorved jeg fik Lejlighed til at se Tavlen med Rejsendes Navne, opdagede jeg, at Greven og hans Søn boede i et stort Hotel i Kärnthnerthorstrasse, men at Baron Panin boede afsides ude i Josephstadt.

Det var et anstrengt Dagsarbejde; men Kl. 10 fik jeg Lønnen; jeg stod faa Skridt fra Vognen, hvoraf hun steg ud; jeg saa Gaslygteskinnet falde paa hendes elskede Skikkelse, og hele det Trylleri, som den besad for min Sands, virkede paa mig; jeg følte den dybe Tilfredsstillelse over at vide, at hun ikke var i den fremmede By

uden et fuldtro Menneskes Nærhed, at medens hun gik ind i Hotellet, var der En udenfor, der vilde vogte hende som en Hund — jeg bad stille min afdøde Fader tilgive og bifalde, at der var en Anden, men en Værdig, paa hvem jeg havde overført den Troskab, han havde paalagt mig mod min Søster.

Fem Minuter efter var jeg arresteret. Jeg havde ikke taget med i min Beregning, at Wien ikke er en By, hvor man kan forklæde sig. Der blev optaget et kort, foreløbigt Forhør over mig, og saa blev jeg lukket inde i et mørkt Værelse, hvor Alt var af Sten, og hvor Gulvet var belagt med Savspaaner — et sært, men ret passende Symbol paa megen Strenghed og liden Naade eller Formildelse. Hvis det var sandt, at et Menneskes Haar kunne blive graa paa en Nat, maatte mit Haar have graanet under denne Nats Fortvivlelse.

Lykkeligvis var den Forbrydelse, hvorfor jeg mistænktes, af politisk Art, og man havde Hast med at komme tilbunds i Sagen. Kl. 10 næste Formiddag blev jeg ført til Forhør, og til min glade Overraskelse var den Embedsmand, som skulde optage Forhøret, ingen Ringere end Hr. v. Hradziwick. Med en Brutalitet, som jeg ikke havde ventet hos denne fine, blide Selskabsmand, tordnede han mig imøde: »Hvordan kommer Han til det Pas? Hvor har Han stjaalet det?«

»Det er mit eget, Hr. von Hradziwick.«

»Hvad?« raabte han i en ganske anden Tone og sprang op og saa stift paa mig, »er det Dem? Er det virkelig Dem? — Men hvad skal det betyde? De er jo god kejserlig! Hvad er der hændt Dem? Hvorfor gaar De ind hos en Frisør og lader Deres Skæg farve rødt? — Bah, saa naiv er da heller ingen af Mazzinis eller Kossuths Agenter!«

Jeg kunde ikke svare Andet end, at det var en Hjertesag og Livssag, der havde bragt mig i denne falske Stilling.

»I det 19de Aarhundrede, *en plein dixneuvième siècle!*« raabte Hr. v. Hradziwick.

»Hvorfor ikke? Det er dog det yngste Aarhundrede,« svarede jeg med Forsøg paa at skjemte ligesom han.

»Ja, men man er attenhundrede Aar gammel ved sin Fødsel. Naa, men saa vil De vel nødig blive her?«

Det kunde jeg ikke nægte.

»Ja,« vedblev han, »De skal komme fri; men jeg havde stor Lyst til at sætte Dem under Politiets Tilsyn og forlange, at De skulde melde Dem hos mig hver Dag — hjemme hos mig selv og ved Middagstid. Spise vi sammen hos *de* Potter, saa gjælder det for en Melding.«

Jeg bad ham fritage mig og tillige bevise mig den Velvilje, enten ikke at omtale mig til *de* Potter og hans Kompagnon eller at undskylde mig, saalænge denne Sag stod paa.

»Vel, jeg giver Dem Ret. En Kjærlighedens Soldat tør ikke sove — er det ikke Ovid, der siger det? Gjør da, som De vil. Men endnu Et, tag imod et godt Raad: Indlad Dem ikke i Klammeri, hvis De har Rivaler. De har faaet Foden indenfor hos Politiet, benyt Dem deraf; kom til mig, hvis det kniber; De ved ikke, hvad Politiet alt kan gjøre. Og husk paa, jeg har engang for alle tilbudt Dem mit Venskab. Det kan ogsaa gjøre Noget.«

Saasnart jeg var gaaet fra ham, stødte jeg paa en ny Vanskelighed. Da jeg nærmede mig Hotel Muntsch, stod Portneren i Porten og sagde til mig: »Den Baronesse, Du spurgte om igaar, er kommen.« Nu skulde jeg altsaa enten udrette et Ærinde eller ogsaa blive fra Hotellet. Hvad der var hændt mig, gav mig en Ide, og jeg svarede: »Ja, nu er det ligegyldigt; mit Herskab blev arresteret iaftes.« — »Hvorfor?« spurgte Portneren i lav Tone og traadte nærmere. — »Italiener,« svarede jeg og trak paa Skuldrene. Portneren fløjtede til Tegn paa, at han forstod. Jeg vedblev: »Min Herre vilde tage her ind. Jeg har nu ikke Andet at bestille end vente ham. Kunde jeg imidlertid fortjene Noget her, vilde jeg gjerne, ligegyldig ved hvad.«

»Det tror jeg om Dig, Rødskæg,» mumlede Portneren og gik ind.

Det var aabenbart, at Rollen trods sin Lidenhed var mig for vanskelig, og jeg blev derfor glad ved Tanken om, at jeg havde en Hjælper,

der i det Mindste i en vis Udstrækning var mægtig: Penge. Næsten ligeoverfor Hotellet lykkedes det mig at faa lejet et Værelse til Gaden, og jeg lejede en Kabriolet til hele Dagen at holde udenfor. Saaledes passede jeg paa, men opdagede Intet, ikke engang hendes Vinduer. Sildig om Aftenen besluttede jeg at gaa et Øjeblik hen i Kärnthnerthorstrasse og se, om der mulig var Noget at opdage.

Idet jeg bøjede om et Hjørne, hørte jeg i faa Skridts Afstand foran mig Dansk med tysk Accent: Det var Grev Fritz, der talte, og jeg kunde ikke tage fejl af den lille Person, han gik med: Salling. Enten det nu var rigtigt eller ej, gik jeg saadan, at jeg kunde lytte — i Krig og Kjærlighed ere alle Midler tilladte. Greven talte langsomt og just ikke dæmpet; Dansk syntes ham vel i og for sig paalideligt i den fremmede By. Jeg hørte ham sige: »Tag nu ikke fejl. Iovermorgen Formiddag præcise Kl. 11, om ogsaa De faar en anden Ordre. Baronessens Kusk bliver syg, og De kjører.«

»Ja, vel, Hr. Greve,« sagde Salling.

»Men De kjører ikke, før i det Øjeblik, jeg sætter mig op paa Bukken. De vil nok kunne kjende mig, om jeg ogsaa er usædvanlig paaklædt. Men i det Øjeblik kjører De strax.«

»Ja, vel, Hr. Greve.«

»Og saa pas paa ved Hitzing! I det Øjeblik Bonnen og Børnene ere ude af Vognen, og De ser mig springe ind, saa kjører De afsted, som

om Djævlen var efter Dem, og hundrede Gylden for hver Mil i et Kvarter.«

»Ja, vel, Hr. Greve. Jeg skal tage de jydske Hopper.«

»Ja. Lad mig nu høre, om De har forstaaet det.«

Salling gjentog det og behøvede kun faa Rettelser.

Hvad var nu det? Komplottet var tydeligt nok; men vilde Grev Fritz bortføre Baronessen med eller uden Baronens Vidende? Hvor dyb var den Afgrund af Nederdrægtighed, jeg var kommen til at se ned i?

Trods Vreden, der kogte i mig, søgte jeg at overveje, hvad jeg fornuftigvis kunde gjøre. Det eneste Øjeblik, da jeg kunde gribe ind, var, naar der forelaa et Attentat, naar Greven vilde springe ind i hendes Vogn. Skulde jeg saa brydes med ham eller dræbe ham? Hvad vilde i heldigste Tilfælde Udfaldet blive for Hende? To Mandfolk havde været i Slagsmaal om hende paa alfar Vej! Jeg var ikke bange for at dræbe Greven; men der er stor Forskjel paa at dræbe og paa at myrde, især naar Mordet, hvor berettiget man end kan forestille sig det, kun er den yderste Fortvivlelses Handling og ikke kan føre til Andet end Ulykke.

Hvor lidet jeg end yndede at ty til Politiet, tænkte jeg dog paa Hr. v. Hradziwick, hans Raad og hans Tilbud og besluttede at opsøge ham i hans Bolig og spørge ham som Ven.

Jeg forklarede ham Sagen uden at nævne Navnene.

Han svarede strax: »Intet er jo simplere. Der har De strax Nytten af at følge mit Raad. Det er jo ligefrem en Forbrydelse, der skal forhindres, og jeg vil efter Omstændighederne være tilbøjelig til at lade Dem gjøre det. Se her!«

Han skrev et Par Linjer og rakte mig Papiret:

»Man arrestere det af Foreviseren betegnede Individ og føre det øjeblikkelig til mig.

Hradziwick.«

Han tilføjede: »Der er Gensdarmer nok i Hitzing, og der skal være endnu et Par Stykker iovermorgen.«

Jeg takkede ham af ganske Hjerte. Jeg holdt Hendes Frihed og Ære indelukket i min Haand! I det Mindste foreløbig!

Men idet jeg vilde gaa, sagde han: »Hør nu, jeg har været diskret, det vil De indrømme mig. Jeg har ikke spurgt og ikke gjort nogen Betingelse. Men lad mig ligesaa godt vide nu som siden: hvem er den Mand, De vil lade arrestere?«

Jeg nævnede ham.

»Ham?!« raabte Hradziwick, »ham, Greven, der er vaad af *de* Potters Blod? Giv mig Papiret!«

Jeg vilde nødig, jeg var bange for ikke at faa det igjen.

»Giv mig det kun! Der skal ingen Skade ske!«

Han tilføjede blot et Tegn, som jeg ikke kunde udtyde, og sagde smilende: »En Arrestant kan undslippe; men en Arrestant, der er saadan betegnet, kan vanskelig undslippe.«

Længe før Kl. 11 den følgende Formiddag holdt min Kabriolet, forspændt med to Heste og ventede. Præcis Kl. 11 kjørte Salling frem med en stadselig, lukket Vogn. Hun, Børnene og deres Bonne kom ned og steg ind. I næste Øjeblik kom Grev Fritz, paaklædt som Herskabsjæger, med grønne, vajende Fjer i Hatten, og sprang op paa Bukken hos Salling; i samme Nu kjørte de, og jeg efter.

Det kneb for mine to Lejeheste at holde Skridt med Sallings prægtige Hopper; men Drikkepenge gjøre Meget, og Vejen var lykkeligvis ikke for lang. Jeg naaede op ligesom Vognen var standset foran det store Gjæstgiversted, og idet Grev Fritz sprang ned fra Bukken. I samme Øjeblik raabte en skingrende Stemme, Værtindens, inde fra Forstuen: »De Potter, De Potter, kom ud og modtag Herskabet!« — og i samme Nu styrtede Grev Fritz til Jorden.

Fra Vognen havde man ikke kunnet se, hvad der var forefaldet; Astrid rakte sig ud, spurgte om Noget og nævnede et Navn, Navnet paa den Familie, hun skulde besøge; man svarede og pegede paa et Hus i nogen Afstand; Salling sad som forstenet, og da der blev raabt til ham:

»Der er det! Der henne! Kjør til!« adlød han mekanisk. I dette Øjeblik saa Astrid igjen ud, hendes Øjne mødte mine — og i næste Nu vare vi skjulte for hinanden.

Det Første, jeg nu fæstede Opmærksomheden paa, var det store Skilt med Navnet Depotter, Forklaringen paa det mysteriøse Raab, der havde fældet Grev Fritz. Derpaa saa jeg til ham; han laa i et epileptisk Anfald. Da Værtinden nu gjorde nogle Bemærkninger i Anledning af, at hans Herskab saa ligegyldig havde forladt ham, forklarede jeg hende, at jeg hørte til Herskabet. En Læge blev hentet, og en Gensdarm kom tilstede, undrede sig over de mange Penge, man fandt paa den syge Jæger, og spurgte mig pludselig: »Siden Du hører til Herskabet, hvad er saa denne Tjeners Navn?« Jeg nævnte det rigtige, som jeg kunde gjætte, at Gensdarmen havde opdaget; men han vedblev at se mistænksomt paa mig, og jeg var ret glad, da jeg efter et Kvarters Tid Forløb saa Astrid kjøre tilbage til Wien. Saa steg jeg ind i min Kabriolet, stadig fulgt af Gensdarmens yderst forskende Blik og vistnok meget nær ved at blive arresteret igjen. Det er i Sandhed ikke let for en ærlig Mand at spille en falsk Rolle; selve Ærligheden stikker af og vækker Mistanke. Men let om Hjertet, som jeg nu var, morede jeg mig paa Tilbagevejen med den Tanke, hvad Gensdarmen vilde have sagt, hvis han havde faldet paa at arrestere mig og

jeg saa med Hr. v. Hradziwicks magiske Linjer havde slynget ham som Arrestant til Wien?

Luften syntes mig nu meget renset. Jeg opdagede, at saavel den gamle Greve som Baron Panin kort efter Sallings Hjemkomst vare kjørte bort. Grev Fritz blev bragt hjem til Hotellet, og jeg hørte uden Sorg, at Lægen ansaa det for et alvorligt Tilfælde. Naar Vorherre tog sig af Grev Fritz, hvad havde jeg saa at frygte eller kæmpe imod? Forhindre Baronen fra at blive skilt fra Astrid? Visselig ikke!

Jeg var saa vel tilmode, at jeg med stor Ro og Velbehag holdt Middagsmaaltid, drak Kaffe og henad Aften røg min Cigar paa Gaden, spadserende op og ned overfor hendes Vinduer. Portneren stillede sig bredt i Hotellets Port og saa paa mig; jeg lod ham se; Muligheden var for, at to andre Øjne kunde hvile paa mig, og selv om de ikke kjendte mig, saa var jeg dog indenfor deres Straalevidde.

Næste Dag, henad Mørkningen, da jeg igjen spadserede op og ned, kom en Pige ud fra Hotellet, gik lige hen til mig og leverede mig et Brev. Det havde med store Bogstaver Udskrift til en Dame i Wien; men underneden stod paa Dansk: »Aabnes og læses af *Y.*«

Med hvilken Hjertebanken jeg aabnede det! Med hvilken Dirren i mit hele Væsen fra Isse til Fodsaal! Ak, at faa Bud fra den, man elsker! At mærke, at hendes Tanke har søgt En, at føle

den nærme sig, uden endnu at vide, hvad den indeholder! Hvilken salig ængstelig Spænding!

Der stod: »*X* beder, paalægger *Y* at rejse. Æren er det fejreste Træ i Skoven.«

Det var første Gang, at hun anerkjendte sig og mig at være *X* og *Y*, og i samme Øjeblik sendte hun mig bort!

Der var ikke Andet at gjøre end at adlyde, og den eneste Trøst var i Lydighedens Fuldstændighed.

Jeg aftog min Hat for de dunkle Vinduer og gik bort, til Hr. v. Hradziwick, for at tage Afsked og levere ham Arrestordren tilbage. Men han var ikke hjemme, og da jeg saaledes blev nødt til at vente til næste Formiddag, søgte jeg at dulme mine Tanker ved at lede dem hjemad, skrev til Valdemar og min Søster og satte dem ved *Poste restante* Breve Stævne i Genf, hvis de vare paa Udrejsen.

Jeg havde ikke længer nogen Grund til at være forklædt; jeg gik til Hr. v. Hradziwick i Uniform. Da jeg kom ind, raabte han mig imøde: »Nu har jeg Noget, jeg kan fortælle Dem! Det kan maaske interessere Dem, om ogsaa jeg ikke nævner Navne. En fornem, fremmed Herre vilde skilles fra sin Kone for at gifte sig ind i en souverain Familie. Der var Vanskeligheder for Skilsmissen, fordi han har adopteret Børn, som hun havde af første Ægteskab eller paa anden Maade. Den fornemme Herre stræbte at faa Magten over Børnene ved at tillade en ung Herre at forsøge

paa at bortføre Damen og skille hende fra Børnene; men det mislykkedes, fordi den unge Herre, som det synes, imod fornuftige Folks Raad fik et Slag i det afgjørende Øjeblik. Hvad siger De til det? Er det ikke interessant?«

Jeg indrømmede det.

»Ja, men det Interessanteste, og hvad der maaske mere vil overraske Dem, og hvad jeg betror Dem som en dyb Hemmelighed til Gjengjæld for, hvad De har betroet mig, staar dog tilbage. Den fornemme Herre er bleven kjed af Hindringerne og har anvendt det sidste Middel, som han havde i Baghaanden. Ifølge et allerhøjeste Reskript, som han har erhvervet, er han bleven skilt fra sin Gemalinde. Hun er med al mulig *égard*, men med største Fasthed, i denne Morgenstund bleven tvungen til at rejse ud af Kejserstaten hjemad, og hendes Børn blive af hendes forhenværende Ægtemage i denne Eftermiddag bragte til Salzburg for at anbringes i et Kloster. Hvad siger De til det? Jeg er Bøhmer, god Katholik, men af gammel Hussiterfamilie og har endnu Interesse for den Slags Ting.«

Saa længe jeg lever, vil jeg takke Skæbnen for, at min første Impuls var at følge efter Baronen og om mulig frelse Børnene. De vare i en Fare, som, naar den ikke straks kunde forebygges, vilde rive dem afsted for bestandig. Hun stod for mig, men rækkende sig efter dem, raabende om Hjælp. Senere, undervejs kom der Vaklen, Fortrydelse, Længsel efter Hende, men dog uden

Magt til at standse mig; thi det var det Rette. Det vilde dog være en fejg Lykke, jeg maaske kunde opnaa ved strax at følge efter hende selv og lade det eneste mulige Øjeblik til Børnenes Redning gaa tabt. Desuden førtes jeg vel ogsaa af den Jagthundenatur, der er i os, naar noget Ondt kan indhentes og tugtes.

Jeg stod med Arrestordren i Haanden og rakte den mekanisk til Hr. v. Hradziwick, idet jeg sagde: »Jeg kom for at tage Afsked og takke Dem. Jeg rejser strax.«

»Sydpaa eller nordpaa?« spurgte han.

»Sydpaa.«

»Hør, ved De hvad, kjære Ven, det bæres mig for, at De ikke oftere med Deres gode Vilje vil komme til Østerrig. Lad mig saa sige Dem for Alvor Farvel og Levvel — og gjør mig en Tjeneste. Behold det Papir. De kunde mulig etsteds træffe en stor Kæltring, og send mig ham. Om ogsaa det bagefter opdages at være en Fejltagelse, naa, Herregud, saa vil jeg betro Dem det: Politiet kan ogsaa tage fejl.«

Da jeg kom til Jernbanestationen, kjørte Salling stolt derfra med de jydske Hopper, og da jeg havde taget Billet og naaede Vognene, saa jeg Børnene stige ind i en Kupé og gjenkjendte derved Baronen. Jeg hørte ham sige, at han skulde til Bruck an der Mur, og jeg kunde selvfølgelig stige af paa samme Sted, uagtet jeg havde taget Billet til en længere Vej.

Ved Ankomsten i Bruck an der Mur holdt der en Postvogn, formodenlig bestilt pr. Telegraf, som han strax steg ind i med Børnene. Medens jeg saa mig om blandt Kuskene paa Pladsen, opdagede jeg et Ansigt, jeg kjendte, en af mine Steyermarkere fra Slottet i Sondrio; han gjenkjendte ogsaa mig og var strax beredt til at gjøre en usædvanlig Tur med sin tospænder Droschke og følge efter Postvognen.

Den Aften kom vi ikke langt; han undte Børnene Ro, og vi sov i samme Gjæstgiversted. Max lovede, at hans Heste næste Morgen godt skulde holde ud at gaa igjen.

Jeg fulgte atter Baronen. Min Plan var foreløbig kun at lade ham fjerne sig saa langt som mulig fra Jernbaner og Telegrafer, før jeg lod det komme til Afgjørelse. Hvorledes denne skulde være, havde jeg ikke fast bestemt, fordi jeg havde to stærke, men forskjellige Vaaben, Kaarden og Arrestbefalingen, og ved Valget skulde han, hvis han ønskede det, dog ogsaa have en Stemme.

Hele Dagen kjørte vi langsomt, op og ned ad Bjerge. Det syntes en Tidlang at forurolige ham, at han blev fulgt, og da Max og hans Kusk samtalede op ad Bakke, spurgte han, hvem der var bagved; da han hørte, det var en østerrigsk Officer, blev han ganske tryg. Max fortalte Lidet eller Intet om mig, men bragte mig Underretning om, hvor Baronen vilde holde Nattekvarter. Det var i St. Gilgen, og derfra var der

saa kort til Salzburg, at her maatte Afgjørelsen finde Sted.

Vi toge igjen ind i samme Gjæstgiversted, og efter et Kvarters Forløb gik jeg til hans Værelse, bankede paa og fik et høfligt »Kom ind!«

Han saa skarpt paa mig og bøjede sig saa meget frem, at han halvt rejste sig, idet han spurgte: »Med hvem har jeg den Ære? . . . .«

»Jeg er en dansk Mand, der kommer for at tage de to danske Børn fra Dem, som De har stjaalet.«

Han greb i Klokkestrengen og ringede saa voldsomt og vedholdende, at Værten og hele Tjenerskabet ilede til.

»Kast den Karl ud!« raabte han.

Men i Østerrig er der endnu Respekt for Uniformen, og Ingen bød sig til at røre mig.

»Hent Politiet!« skreg han da.

»Ja, naadige Herre, her er Politistation i Huset,« sagde Værten og skyndte sig bort.

Et Øjeblik efter viste sig to Gensdarmer i Døren.

»Arrester det Individ!« raabte jeg.

»Den uforskammede Karl! Det er ham, der skal arresteres!« raabte Baronen.

Jeg fremviste Arrestordren og pegede paa Tegnet.

Øjeblikkelig trak Gensdarmerne deres Sabler og lagde Haanden paa ham.

Naturligvis kom han næsten ud af sig selv af Forbavselse og Vrede og protesterede, hvorpaa Gensdarmerne truede med at kneble ham. Saa skældte han mig brutalt ud paa Svensk, hvilket Gensdarmerne ikke forstode og jeg ikke brød mig om.

»Er der videre Ordre?« spurgte Gensdarmerne, »for vi maa strax marschere af med ham.«

»Nej, ingen, uden selvfølgelig den, at han ikke maa tale med Nogen undervejs og hverken skrive eller telegrafere. Og,« tilføjede jeg, da jeg troede at kjende lidt til østerrigske Embedsmænd og gjerne vilde, at det skulde vare saa længe som mulig, inden han kom til Wien, »I faa hver fem Gylden daglig Diæter; lad mig skrive paa Ordren, at jeg har betalt Eder tre Dage forud.«

I sidste Øjeblik, lod det til, kom han til fuld Bevidsthed om, hvor alvorligt det Hele var ment; thi nu forlangte han at faa Børnene med. Gensdarmerne saa paa Arrestordren. Jeg sagde, at Børnene vare ikke hans, men stjaalne; jeg skulde nok tage mig af dem; Ordren lød paa hans Arrest og ikkun den. Det var Gensdarmerne indlysende nok. Han skreg som en Rasende, at det var hans Børn — hvad jo rigtignok juridisk var sandt — hvorpaa de toge ham hver under sin Arm og førte ham afsted.

Saasnart de vare borte med ham, gik jeg ind til Børnene. De skreg højt af Glæde og

spurgte, om jeg vilde føre dem til deres Moder. Visselig, der var Ingen i Verden, som hellere vilde.

Hele Spørgsmaalet var nu, om jeg kunde naa ud af Østerrig og det nærmeste, katholske Naboland Bayern, inden Sagen blev oplyst i Wien og Telegraferne bragte Lynbud efter mig. Foreløbig gjaldt det om at naa den nærmeste bayerske Jernbanestation.

Jeg spurgte Max, om han kunde kjøre strax, og han var villig, hvis han maatte tage nye Heste. I Løbet af en halv Time vare de skaffede tilveje; ved Morgengry kjørte vi igjennem Salzburg, og henad Aften hørte vi en Jernbanepibe.

»Nu,« sagde jeg til Max, da jeg tog Afsked med ham, »har Du gjort mig en stor Tjeneste, og der er endnu en, Du kan gjøre mig.«

»Jeg tror næsten, jeg ved, hvad det er,« sagde han med det rolig-kloge Blik, som kun Jægere og gamle Soldater have.

»Og hvad er det da?«

»At jeg kommer saa sent som mulig tilbage til St. Gilgen og lader dem spørge saa længe som mulig, inden jeg svarer.«

»Det er rigtigt, Max! og Tak skal Du have!«

»Saa ønsker jeg Dem og Børnene i Vor Frues Varetægt.«

»Ja, leve Vor Frue!«

Jeg naaede Bodensøen, kom ind i Schweiz, gjennemilede det saa hastig som mulig paa Postvej, Jernbane og igjen Postvej, og den 5te Juli om Middagen, alle Tre hvide af Støv og brune af Sol, kjørte vi ind i den længselsfuldt attraaede, protestantiske Stad Genf. Vognen raslede henad Kajen langs Søen, da jeg pludselig saa det Syn, der af alt det Skjønne og Herlige, hvorfor jeg er blevet Skæbnens Skyldner, har virket heftigst og dybest paa mig: Min Søster og Astrid stode og talte sammen. De kjendte mig Begge og løb efter Vognen. Børnene kjendte hende, raabte og udbredte Armene efter hende. Jeg glemte at lade Kusken standse, jeg var ellevild, fortumlet, ude af mig selv. Folk paa Gaden saa, at der var noget Usædvanligt paa Færde, og standsede Vognen, da jeg allerede var ude af den. Jeg ved ikke, hvordan vi kom til Hotellet. Paa Trappen stod Valdemar, og da jeg gjensaa ham uforandret efter saa lang Tids Forløb, var det, som om mit hele Liv var en Drøm, en mageløs skjøn Drøm.

Det Lykkelige er snart fortalt og hurtig fattet. Paa to Minuter vidste de Alt, hvad der var hændt mig, og i ligesaa kort Tid erfarede jeg, at Astrid og Marie, faa Øjeblikke før jeg kom, havde mødt hinanden paa Kajen, havde set hinanden i Øjnene og gaaet forbi hinanden — Marie

forbavset over den dybe Melankoli i det Ansigt, hvis ungdomsglade Skjønhed hun endnu saa godt erindrede — havde Begge vendt sig, standset og Begge spurgt, om det ikke var — og saa nævnt hinandens Pigenavne. Det er sandt, Meget blev udeladt i de gjensidige, hastige Fortællinger; men Meget blev ogsaa gjættet. Min Søster begreb, at trods al Kjærlighed til Børn har man dog en særlig Grund til at tage sig saa særdeles ivrig af en ung, smuk Dames Børn eller Adoptivbørn. Hun kunde da ogsaa stave og lægge sammen og forstaa mange, hidtil dunkle Ytringer i mine Breve fra Rom. Kort, baade hun og Valdemar betragtede det som en afgjort Sag, at vi nu Alle skulde blive sammen og gjøre Rejsen sydpaa, og at »Familiens Chef« om føje Tid vilde holde Bryllup.

Jeg troede ganske ligefrem det Samme, og da jeg tilfældigvis erfarede, at Astrid traf Forberedelser, som tydede paa en særskilt Rejse, antog jeg, at dette kun hidrørte fra, at jeg ikke endnu havde fundet det rette Øjeblik til at begære, hvad nu kunde se ud som en Løn, eller ikke i tydelige Ord udtalt mit Haab — endskjønt jeg paa samme Tid maatte sige mig selv, at det lignede hende ikke, og ved at tænke derover blev ængstelig og ikke vidste, hvordan jeg skulde tale.

Det var saa vanskeligt at komme til at tale ene med hende; men en Dag, da vi vare i den fælles Salon, gik min Søster ud med Børnene,

og jeg spurgte Hende med en Beklemthed, der var desto større, jo sikrere jeg havde trot mig.

Hun sagde: »Der har altid været et godt Forhold imellem Dem og mig; vi have været oprigtige mod hinanden. Jeg vil ogsaa nu sige Dem Alt. Jeg har taget Skade ved det, som i den sidste Tid er hændt mig, og kan ikke magte det. I forrige Tider følte jeg hos mig selv Noget . . . . det forekom mig . . . . jeg var i min Stolthed vis paa, at jeg kunde erhverve Kjærlighed, saa fuldstændig, som jeg selv maaske kunde føle den. Jeg er bleven mishandlet, og har taget Skade, jeg har tabt denne Tro, og naar De siger, at De elsker mig, tror jeg, at det er Medlidenhed. Det er en Ulykke . . . . jeg vilde saa gjerne tro; men jeg kan ikke . . . . De har ikke Forestilling om, hvad det er . . . .«

Jo, jeg kunde forestille mig det, skjønt selve Synet af hende i samme Øjeblik gjorde det hartad ubegribeligt; thi hvis hun kunde spejle sig i mig, hvis hun kunde se det livsalige Billede, min Sjæl havde af hende, den Henrykkelse, som mit Indre fornam ved at rumme det, saa vilde hun ikke tvivle. Men hvorledes skulde jeg overbevise hende? Hvilken Fortvivlelse ved Tanken om at have opnaaet Alt, at vide mig selv betagen af udødelig Kjærlighed til hende, at ane og næsten vide, at den blev gjengjældt, at have al den Salighed, som Jorden kan give, saa nær, lige til at gribe, og se den forsvinde mellem Hænderne!

»Men er det da virkelig muligt, at vi igjen kunne skilles?« raabte jeg, da alle Ord stødte afmægtige mod denne værste Hindring af alle. »Skal virkelig en Kusk og Heste føre Dem til een Side og mig til en anden Side af Verden . . . . det vil jo være at slide mig istykker . . . . det er imod Tingenes Natur — — husker De da ikke de Breve, jeg skrev Dem til i Rom?«

»De Breve, jo, de glædede mig meget dengang. Deri var altid i rette Øjeblik en aandfuld eller spøgende Vending, og selve Ømheden deri syntes mindre at gjælde mig end Barnet, De engang havde kjendt. Og det var jo ogsaa korrekt dengang. Nu kunde jeg ikke bygge mit Liv derpaa.«

Der var endnu et Argument; men det kunde jeg ikke berøre: den Tjeneste, jeg nys havde vist hende. Men i samme Øjeblik vare hendes Tanker ved Gjenstanden, og hun sagde: »Saa mat er jeg bleven, at jeg ikke engang tilfulde kan paaskjønne den store Tjeneste, De har vist mig. Jeg er vis paa, at jeg aldrig kunde have tilgivet Dem, hvis De havde havt Magt til at frelse Børnene og ikke havde gjort det; men — er det ikke forunderligt, og kan De nu tilgive mig: hvis De havde elsket mig, synes mig, De maatte have begaaet den Fejl, den Synd at rejse efter mig.«

Jeg var tilmode, som om jeg skulde synke i Afgrunden og end ikke havde et Straa at gribe efter —

»Vent,« raabte jeg, »der er endnu et Middel — vil De tro Fortiden, naar den staar op og taler? Vil denne forunderlige, mig ubegribelige Mangel paa Selvtillid, denne Ydmyghed — hvad skal jeg kalde det? — forsvinde hos Dem, naar jeg kan bevise Dem, at den Kjærlighed, jeg siger, at jeg nu føler for Dem, er saa at sige ligesaa gammel som jeg selv, er paa det Nøjeste sammenvævet med min Skæbne, at De fra min Barndoms Tid har været mit Ideal, at jeg aldrig kan faa et andet, at langtfra at skænke Dem Medlidenhed er jeg den Tørstige, der kun kan læskes ved at se Dem og maa vansmægte som i en Ørken, hvis De nu, efterat Bægret er blevet bragt saa nær til mine Læber, tager det bort! To Gange har jeg været meget ene, først i Sondrio, saa i Rom, da De havde forladt Byen, og begge Gange har jeg nedskrevet, hvad der stod tydeligst i Erindringen om mig selv. Her er det Bevis, jeg tilbyder at føre!«

Jeg læste for hende, hvad jeg engang havde skrevet om det første Syn af hende eller den første Lyd, da hun var en Fugl eller Fe, der sang i Guldranken, og saa læste jeg om den Aften i Rom, da hun pludselig igjen stod for mig.

Det var vistnok en besynderlig Situation, at en Elsker læste op for at bevise sin Kjærlighed; men hvilken Hjertebanken, hvilken Angst for, at ogsaa dette skulde slaa fejl, hvormed jeg læste! Og da jeg endelig læste:

»Og i en Kjortel som af Lyset spunden
Saae jeg en Kvinde, da mit Bryst sig hæved« —

og kom til Ordene:

»Den høje Kraft, der havde gjennemrystet
Mig, førend mine Barndomsaar var endte« —

blev min Mund lukket med et Kys — o, jeg hilser og velsigner Dig i Din Himmel, Du store Digter, fordi Du var medvirkende til, at et Brudstykke af Saligheden faldt ned til mig her paa Jorden!

Min Søster kom tilbage med Børnene. Jeg løb dem imøde, tog dem op i mine Arme og spurgte Carl: »Kan Du huske, da Du paa Spanske Trappe i Rom sagde, at Du troede, jeg var Din Fader?«

Nej, det kunde han ikke; men jeg svarede: »Det gjør ikke noget, Carl, husk blot fra idag af, at jeg er Din Fader! Og Din med, Henriette! Og Du er Tante, Marie; hils paa Din Svigerinde.« Men det behøvede jeg ikke at sige, de To holdt hinanden i Favn.

Ak, hvilken Lykke! Folk tale om Rejselivets Poesi, om Bjergvandring, Naturskjønhed, frisk Luft og let Sind. Men hvo har prøvet Rejselivet uden den, som har rejst med sin Elskede!

Da er det ikke os, der med mere eller mindre Besvær skifte Sted — thi paa hvert Sted er det Hele, det Væsenlige, al vor Ejendom, al vor Lyksalighed — men Naturen, der drager op i store Skikkelser, hilsende, bøjende sig, tjenende, overraskende os, udfoldende al sin Ynde for pludselig at sige: Det er dog Intet imod Hendes! Den Aroma, der fylder Luften, den liflige, dæmpede Klang, der gjennembæver hele Tilværelsen, kommer fra Hende. Hun er inde i Vognen; Bjergene staa tavse, spejdende, nysgjerrige efter at se hende. Hun stiger ud, hendes lille Fod berører Jorden, hendes friske Kind lyser under Hatten, hendes Øjes varme, smilende Straale møder mit — og den hele Alpeegn lyser deraf og synes at løfte sig for at bære Hjemmets Guldranke triumferende højt mod den blaa Himmel.

Saadan stege vi over Mont Cenis. Jeg var bleven overstemt, da jeg foreslog, at vi skulde fra Marseille gaa med Dampskib til Neapel eller Malta og derfra til Lilleasiens Kyst og Libanon. Damerne vilde undgaa det Stykke Søvej — mellem Marseille og Genua — og hellere paa et fransk Dampskib sejle langs Italiens Kyst. Saa gjorde vi det, og var der vel Grund til Klage? Vare Dagene, Aftenerne og Morgenerne paa det blaa Hav med de lune Vinde og med Italiens skjønne Bjerge tilvenstre ikke lyksalige nok? Var det ikke som en Lystfart i Elysium? At kunne gaa bort fra hende og vide at kunne træffe hende

igjen om et Øjeblik! At sove ind med Visheden om at kunne gjense hende, høre hendes Stemme om Morgenen! Var det ikke en saadan Tilværelse, at Hjertet i Øjeblikke blev bange for den Salighed, det følte, og troede at gribe ind i Vorherres eget Himmerig?

Saadan kom vi til Neapel. Jeg havde haabet, at vi i Havnen skulde finde et Dampskib beredt til at afgaa; jeg længtes instinktmæssig efter at komme bort fra Evropa. Men der var intet Skib, og vi maatte gaa iland for at vente et Par Dage.

Det var den anden Dags Formiddag, da vi samlede vilde gaa ned ad Trappen for at kjøre til Camaldoli, da pludselig en skarp, vred Stemme raabte paa Italiensk: »Det er mine Børn!« og i næste Nu saa jeg, at vi havde Baron Panin, Generalinden, Fru v. Hönck og en Mængde Folk for os. Baronen havde grebet efter Børnene, og jeg havde uvilkaarlig kastet mig imellem. Vi trak os hastig tilbage for Flokken, der trængte ind paa os, og kom ind i Hotellets store Spisesal, hvor en Mængde Familier, mest Engelske, holdt deres Frokost ved adskilte, mindre Borde.

»Det er mine Børn! De ere stjaalne fra mig!« raabte Baronen og trængte paa, og hans Følge istemmede med lignende Udraab. Det gjaldt aabenbart for ham om i en Hast at udføre et Kup og komme i Besiddelse af den attraaede Gjenstand; bagefter kunde man vinde eller tabe en Proces. Jeg følte mig i det Øjeblik besynder-

lig trykket; jeg kunde holde ud mod Overmagten, til den betvang mig, men Intet svare paa Baronens Raab; thi Verden saa paa mig, og jeg troede ikke, at jeg som Hendes Elsker vilde blive hørt med Tillid. Men i dette farefulde Øjeblik traadte Valdemar op med uventet Aandsnærværelse og Sikkerhed. Han vendte sig til Selskabet i Salen og sagde paa Engelsk: »Mine Damer og Herrer, jeg er en dansk Søofficer; dette er min Hustru, min Svoger, min Svigerinde og hendes Børn. Børnene ere protestantiske som vi; man vil paa Grund af særegne Familieforhold, men uden Ret, tage dem fra os for at gjøre dem til Katholiker. Vi bede om Deres Hjælp til *fair play.*«

Ved disse Ord rejste Damerne sig og toge Astrid, Marie og Børnene imellem sig. Herrerne traadte frem og stillede sig ved vor Side; Flokken veg lidt tilbage, og der blev et Øjebliks Stilhed. En engelsk Søofficer i Uniform gik hen til Børnene og spurgte paa Fransk: »Hvor er Eders Moder?« De klyngede sig betegnende nok til Astrid. — »Hvor er Eders Fader?« — De pegede paa mig. — »Kjende I til Helgene?« — »Nej.« —

I dette Øjeblik traadte Fru v. Hönck frem af Flokken. Hendes Snogeøjne flammede, og om hendes Mund var stærkt fremtrædende hint besynderlige Udtryk af Indignation blandet med det Vampyragtige. Hendes Blik søgte Astrid, hun løftede Haanden og sagde paa Engelsk: »Mine Damer! — han deres Fader! — hvis det ikke

var en Løgn, saa forestil Dem — —« Men hvad enten det blev hende for vanskeligt i en offenlig Tale at samle sine Tanker og med tilstrækkelig Indignation udmale, hvordan Forholdet maatte have været, hvis Børnene sagde sandt, eller hun overvældedes af sin egen Lidenskab, saa brast Traaden, og hun blev staaende, snappende efter Vejr. Efter et kort Blik paa hende gik Søofficeren til Vinduet og raabte et Par Ord ned, og faa Øjeblikke efter trængte tre eller fire britiske Matroser i deres blaa Skjorter med bredt udslagne Kraver og med deres glinsende sorte Hatte, som Stormvæddere ind igjennem Flokken.

»*Clear the room from that rabble*«*), bød Søofficeren, og i næste Øjeblik vare Dørene lukkede mellem os og vore Fjender.

Valdemar og jeg gik hen til ham, takkede ham og gav ham vore Kort.

Han sagde: »Opholdet her kan blive Dem ubehageligt. Jeg tilbyder Dem Tilflugt ombord paa Hds. britiske Majestæts Skib Salamis, som sejler om et Øjeblik.«

Faa Minuter efter vare vi med vore Effekter, eskorterede ikke blot af britiske Sømænd, men af hele Selskabet, ude af Hotellet og ved Havnen. Der laa Kapitajnschaluppen med det britiske Flag, og i næste Sekund vare vi under det, beskyttede mod den hele Verden, hjertelig hilsede til Afsked af mange Mennesker, som en halv Time tidligere

*) Skaf os af med det Pak.

vare os aldeles fremmede. Men Astrid var saa bleg, saa bleg!

Jeg har set hende i Glæde og i Lidelse. Jeg har aldrig kjendt Nogen, paa hvem legemligt Ildebefindende havde mindre Magt over Sjælens Udtryk, over Øjets trøstende Ømhed og Stemmens melodiske Ynde. Skjønt kjærtegnet fra sin Barndom, vant til Rigdom, ubekjendt med Modgang indtil den sidste Tids heftige, korte Vindstød, var hun fordringsløs som det fattigste Barn, og det var, som om enhver af Skibets Besætning ved at se det dejlige Ansigt saa blegt, men smile saa frejdig-blidt, blev greben af Sympathi og Hengivenhed. Chefen lod oppe over Hytten berede en Hvileplads for hende, en lille Salon under Sydens Himmeltelt. Han var en ægte engelsk *gentleman*, omgav os med sin Omhu, medens han var personlig tilbageholden. Vi skiltes fra ham, uden at han havde faaet noget Nærmere at vide om den Begivenhed, som havde ført os sammen.

Udpaa Eftermiddagen blev Astrid bedre. Vi saa de calabriske Bjerge, violette med hvide Toppe, og henad Solnedgang bemærkede vi næsten ligefor os, fjernt paa det dybtblaa Hav, en tindrende hvid Kuppel, der syntes at svæve i Luften paa et blaaligt Underlag og efterhaanden syntes at udstraale en forunderlig fin, men intensiv, rødlig Glans. Det var Ætna. Et Par Skibe mødte os og syntes at svømme i Ild; vort eget Skib efterlod et funklende Kjølvand.

Al Naturens mageløse, imponerende Skjønhed, som omgav os, kunde dog ikke holde vor Samtale fra det, som nys var hændt.

Hun sagde: »Saa længe Mændene traadte frem og vare hidsige, gjorde det ikke noget overvældende Indtryk paa mig; jeg var ikke bange, de kunde kun sige, hvad jeg havde handlet; men da h u n traadte frem, var det, som om en Orm stak mig i Siden; hun kunde, syntes mig, sige, hvad jeg havde følt.«

Da vi nærmede os Malta, sagde Chefen, at han, hvis vi ønskede det, kunde sætte os iland der; men det var et usundt Sted om Sommeren. Han var beordret til Tarablus (Tripolis) paa Kysten af Syrien, og han vilde raade os til hellere at gaa derhen og ty til Bjergene. Skibslægen raadede os det Samme og tilberedte for A s t r i d et lille Apothek, som hun kunde tage med, endskjønt hun, som han sagde, mest behøvede Ro. Han gav os ogsaa omhyggelig Underretning om et sundt og behageligt Sted i Bjergene, hvor vi kunde tilbringe Sommeren.

Da vi efter en hjertelig og taknemlig Afsked fra den hæderlige og fortræffelige Kapitajn, hans Officerer og Mandskab droge videre fra Tarablus, var Astrid dog saa svag, at vi maatte have en Bærestol til hende. Vi andre Tre vare tilhest, skjønt vi saa meget som mulig gik ved hendes Side. Børnene bleve anbragte hver i sin Kurv

paa begge Sider af et Muldyr; de legede Skjul i Kurvene, og deres klare Latter og Kalden gjorde den fremmede Egn hjemlig og syntes at varsle Glæde.

Fra Tarablus har man et Ridt af sex Timer, først over en bølgende Slette med Marker, Skove og Bække, saa op ad Bjerge, ad stejle Stier, der hyppig føre forbi smaa Vinbjerge, Haver, Bomuldsmarker, Cypresser og Cedre, over Kildevæld og Smaabække, indtil man naar et højtliggende Plateau med en stor Landsby, omgiven af mægtige Valnøddetræer. Lidt udenfor Landsbyen med Udsigt mod Vest til Middelhavet, mod Syd til Bjergskrænter bedækkede med Haver og skjønne Trægrupper, mod Nord og Øst skærmet af mægtige Bjerghøjder, er en aaben Plads mellem skyggefulde Valnøddetræer ved et Kildevæld. Dette Sted hedder Ehden, og skjønt en tilfældig Navnelighed jo ikke berettiger til at tænke, at Edens Have laa her, saa er det dog et Sted, der i Almindelighed vilde bringe Menneskene til at tænke paa Paradiset. Det har ogsaa den Egenhed, at man i Reglen ikke dør her; thi formedelst den store Højde, ca. 4,700 Fod, bliver Landsbyen forladt om Vinteren; man bor her ligesom tilsæters, for Valnøddehøstens Skyld, og naar det bliver koldt, stiger man lidt længere ned ad Bjerget og venter i Varmen, til i Foraaret Ehden atter bliver beboelig. Kun i det græske Kloster, der ligger højt paa Bjerget ikke langt fra Landsbyen, blive Beboerne ogsaa om Vinteren.

Alt, hvad Mennesket vil forlange af et jordisk Paradis, findes her: Fred, en uskyldig, flittig, smuk Befolkning, et tarveligt og dog nydelsesfuldt Liv, en Natur, der i storartet Skjønhed overgaar Alt, hvad vi Evropæere have Forestilling om, og navnlig er det især Lysets Rigdom, enten naar det om Morgenen i forbavsende Farvepragt gyder sig ud over de store Bjerge og svinger sig ned i Dalene, eller naar det om Aftenen langsomt forlader Dalene, efterladende bløde, blaa Skygger, og koncentrerer sig paa Bjergenes Toppe i en uendelig farverig Tindren og derpaa som en Sjæl stiger fra Jorden til Himlen. Tilværelsen her frembringer hvert Øjeblik en Idealitetsfornemmelse. Den fritager Sjælen for det Tryk, som i Civilisationens Kampe lægges paa den, og man holdes i stadig, uvilkaarlig Forestilling om, at det Aandige, Skjønne, Rene, Ophøjede, er Livets sande Virkelighed.

Men Astrid blev bestandig svagere.

Jeg red til Tarablus, og imellem de engelske Familier, som bestandig ankom der for at sprede sig paa Bjergene, opdagede jeg en berømt Læge og fik ham bevæget til at drage med til Ehden. Han sagde det Samme som Skibslægen: Ro. Men fra det Øjeblik, da han sagde Ro, kom Anelsen om, at det vilde blive den store Ro.

Naar man har en stor, en mægtig Sorg af ædel Art, saa kan Sindet undertiden ligesom for at hvile sig fra Sorgen, hæve sig ud over den og dog præget og gjennemtrængt af den fortælle sig sin egen Historie fra et vemodigt-idealt Standpunkt. Jeg havde i de Dage ikke Magt til at dvæle ved nogen enkelt Begivenhed i mit tidligere Liv; min Historie begyndte med hvert Øjeblik, da jeg igjen saa Hende. Men Betydningen af det Forbigangne stillede sig for mig i store Omrids. Jeg sagde til mig selv, eller det lød til mig: at jeg ved Fødselen havde været bestemt til sand og ideal Kjærlighed, til al den Lykke, den giver, og den Kraft, den vækker. Men paa en Tid, da jeg ikke var mig min Livsopgave bevidst, skjønt jeg burde været det, og da jeg blev prøvet, havde jeg syndet imod Kjærligheden, og derfor var den Straf mig bestemt, at jeg ligesom den store Profet aldrig skulde betræde det forjættede Land, men kun se det i Afstand. Mindre stærkt udrustede Hjerter, der synde paa lignende Maade, straffes tilsyneladende mindre — tilsyneladende, thi selve det at have et lidet Hjerte er en Straf, skjønt Vedkommende ikkun momentvis vide det —; men vi, som have de store Følelser og de store Pligter imod dem, skulle ogsaa bære det store Ansvar.

Det gav mig en Slags Trøst at have denne historiske Dom over mig selv; thi medens den paa den ene Side vakte Anger, viste den paa den anden Side hen til den store, ledende Magt, der

er i Tilværelsen og virker udover den, og saa aabnedes Evigheden for mig som Gjenfindelsens og Uforkrænkelighedens Sted. Østens uendelig rige Lys, hvorunder jeg skulde tabe hende, malede sig for mig som Symbol, som et Landskab, hvor jeg igjen skulde vandre med hende — og da, saa hurtig farer vor Sjæl fra Pol til Pol, kom en Tanke om at dræbe mig selv ved hendes Lig for strax at være med hende i Landskabet. Hvilke Øjeblikke af sort, fortærende, sindsforvirrende Fortvivlelse! Hendes Lig!

Og hvilken Forvandling, naar jeg igjen kunde se hende, naar jeg havde tvunget Ansigtet i sorgløse Folder, og naar da det huldsalige, velsignede, ubeskrivelige Lys fra hendes Øjne og hendes Læbers Smil faldt paa mig. Alverdens Lyksalighed var jo til endnu! Jeg følte mig selv helliget ved, at det var mit!

Hun sagde en Dag: »Det er min Skyld. Jeg har syndet imod Kjærligheden, skjønt jeg ikke vidste det dengang. Hvis jeg ikke havde giftet mig, men havde ventet, til jeg kunde elske, saa havde vi To faaet hinanden. Men saa er det ikke vist, at vi vare blevne saa rige i vore Hjerter som nu.«

Hun vilde kjende saa meget som mulig af mit tidligere Liv og forlangte, at jeg skulde læse for hende af det, jeg havde nedskrevet. Det blev en sælsom Opgave at kalde saa megen Lykke ind

i dette Telt, der truede med at tage al Lyksalighed bort. Det var ogsaa vanskeligt; thi jeg havde skrevet Alt meget uregelmæssig. Begyndelsen var ikke sket med Begyndelsen, men med min Afrejse til Sondrio, og det Øvrige var fulgt, altsom Tanker og Erindringer vare komne, først i Ensomheden der, saa i Rom, da Hun var borte. Imedens hun sov, maatte jeg ordne og skrive til, og jeg maatte vogte mig for at lade noget Ord indflyde, der viste Angsten, som hvilede paa mit Sind. Hun fik sit Ønske opfyldt og sin Vilje adlydt; vi gjorde Rejsen gjennem Livet sammen, fra min Barndom og næsten helt til dette Sted med det forunderlige Navn: Ehden. Besynderlig nok, ikke en eneste Gang har jeg havt det Ønske, at hun ogsaa skulde fortælle om sig. I hvert nærværende Øjeblik var hun for mig sit hele Selv.

En Dag sagde hun: »Du skal vide Alt; der maa ingensomhelst Hemmelighed være imellem Dig og mig. Tag den lille Palisanderkasse henne paa Matten og luk den op.«

Hun tog et Brev ud, der laa paa Bunden, og sagde: »Læs det. Det skrev jeg i Wien, dengang Du stod forklædt udenfor mine Vinduer. Jeg skrev det, en halv Time før jeg skrev det andet, der bad, befalede Dig at rejse bort.«

Brevet lød saaledes: »Mød mig imorgen Eftermiddag Kl. 6 udenfor Augustinerkirken. Hold Heste og Vogn i Beredskab. Jeg kommer, om det saa er Jordskjælv.«

Jeg sad ubevægelig. Jeg turde ikke se op, for at mit Blik ikke skulde bebrejde hende Noget, ej heller forraade det sære Spil i Sjælen: lidenskabelig Henrykkelse og uendeligt, kvalfuldt Savn.

Hun tog min Haand saa blidt, ak saa blidt, og sagde:

»Se paa mig, og hør mig. Jeg har overvejet, om jeg ikke vilde gjøre Dig Fortræd ved at lade Dig se ind i min Fristelse og Kamp. Men sig nu selv, min egen *Y*, om Du tror, vi vare blevne saa lykkelige som nu, hvis Du havde havt en bortløben Kone til Elskerinde? Er det ikke bedre, som det er?«

»Jo — jo! — og det er jo heller ikke slemt nu ....«

»Brænd nu Brevet .... brænd det strax, hører Du? Det vilde ikke gjøre Dig godt .... senere.«

Nogle Dage efter syntes hun at komme sig; hendes Kinder havde den hele Tid ikke tabt deres blide Rødme og Øjnene ikke deres Glans; men nu kom der ligesom mere Tilforladelighed i Farven og Glansen, og Stemmen blev fyldigere, mindre ætherisk. Hun beskæftigede sig meget med hint Brev og dets Virkning paa mig og vilde have mig til at tale derom.

»Siden Du nu bliver saa velsignet rask, kan jeg sige Dig det. Hvis Du gik fra mig, vilde hvert af Brevets Bogstaver staa som en glødende Søjle, og min Erindring vilde vandre deri som i en Skov og brænde sig.«

»Jeg tænkte det!« svarede hun. »Men saadan maa det ikke være; det vil heller ikke blive saadan. Du skal vide og huske, at ved det andet Brev, hvorved jeg skilte os ad, blev jeg i Sandhed Din Hustru. Det gav mig Ret til at mødes med Dig hisset. Der mødes vi med vore Sympathier, ikke med vore Lidenskaber; det har Du engang selv sagt — kan Du huske: paa Vejen til Colosseum?«

— Selvsamme Eftermiddag, ved Solnedgang, da jeg sad ved hendes Side og hendes Øjne dvælede paa mig med en Blidhed og Inderlighed, som denne Verden ikke har Ord for, sagde hun pludselig: »Løft mig op til Dig« — og da jeg holdt hende i mine Arme, var det skjønne Legemes Sjæl i Himlen.

I stor Sorg som i stor Glæde staar et Menneske udenfor Menneskeheden. Ingen kan forstaa os. Vor Glæde gjør næsten ondt paa Andre; deres bedste Forsøg paa Deltagelse i vor Sorg gjør os ondt.

Jeg gik til Ørkenen, som var nær hos, og imellem Araberes Telte fandt jeg momentan Lindring. Den Virkelighed, hvortil Hun havde hørt, svandt mig af Syne; Aarhundreder lagde sig som et Slør mellem Sorgen og mig.

Lyset og Mørket, Luftens Finhed, Stjernernes Mængde og stærke Glans over Udstrækningens Uendelighed lod Sindet føle og forstaa, at Religionerne ere komne fra Ørkenen, at Aabenbaringen har valgt at nedstige her, eller at Menneskesjælen her har løftet sig til at hente den ned. Min Sjæl kunde ikke løfte sig op paa Himmelstigen, men saa den.

Jeg vilde bygge og bo der — hvad havde jeg med Verden at skaffe?

Da hændte det en Eftermiddag henad Solnedgang, at jeg var gaaet fra Kilden og den grønne Plet, hvor Teltene stode, og langt ud paa den sandede Slette. Men Jordbunden saa ikke ud som Sand; den var lyseblaa med et svagt rødt Skjær som en Amethyst eller Opal, og Luften over den var som en blaalig, gjennemsigtig Sø, der i sine øvre Lag blev lilla, violet, purpurrød og gylden, stærkest og mest flammende mod Vest, hvor Solskivens Rand berørte Jorden.

Jeg kom til at vende mig imod Øst og saa min Skygge falde, ikke som paa en evropæisk Slette ved Solnedgang ikkun lang, men uendelig; der var ingen Grænse for den; dens sorte Stribe syntes at naa til de Forsvundnes Land, som et Baand, der knyttede mig til det, eller som en Bro, hvorover jeg kunde vandre til dem.

En anden Skygge dukkede pludselig op i den og nærmede sig mig; jeg blev staaende aandeløs og ventede Dødsenglen.

Det var en gammel Araber, der vilde til Teltene. Han sagde, da han kom mig nær og kjendte mig i det hastig svindende Lys: »Fred med Eder! Nu kommer Duggen.«

Dette simple Ord rev Stenen løs fra et Kildevæld af Følelser og Tanker. »Min Velsignelse skal komme til Dig som Himlens Dug den Aften, Du mindst venter det.« Det var for mig, som om jeg følte den komme svalende over min

Pande og lægende over mit Hjerte. Det syntes mig, at jeg i Himlens Øje, som nu lukkede sig, gjensaa Hendes bristende Blik og fornam hendes Vilje, hendes blide, spørgende Røst: »Efterlod jeg Ingen at leve for? Lev!«

Det har jeg efterkommet, det vil jeg efterkomme. Vi Fem ere nu paa Rejsen hjemad.

Jeg vender nu tilbage som Arving efter den, der havde at sørge for Andres Lykke, blid, som jeg ikke var forhen — som en Pilgrim, der for det fjerne, hellige Maals Skyld ikke har Øje for Vejens Besværligheder — baaren af et stort, elskeligt Billede, der for mig trods al den Vemod, hvormed det fylder Hjertet, dog er min Lyksalighed — løftet op til at gjøre min Pligt imod mine Medmennesker — ja, løftet op, som min Fader ønskede mig, ved Kjærlighed.

Hun har givet mig min Mission: De Børn, hun kaldte sine, og for hvis Skyld hun dog egenlig døde, skulle opdrages til det Maal, hun anviste, til engang at træde frem imellem en Befolkning, som er afhængig af dem, og dog fri, som igjennem dem fornemmer Avtoriteten og Respekten for højere, aristokratiske Naturer og derved, i Stedet for misundelig at trykkes, løftes til selv at stræbe opad. Naar jeg da engang efter at have arbejdet ydmyg og anstrengt i det Enkelte, efter at have saaet og plantet, fører de to Børn som Voxne ud paa Altanen og siger til

Befolkningen: »Se, her ere mine Arvinger, Eders Førere, Eders Venner,« og Alle kjærlig hilse dem, saa vil der være Fryd om hendes fjerne Grav i Ehden, og hun selv vil smile til mig fra sin Himmel — ak, med det Smil, jeg aldrig glemmer.

IV.

BREVE FRA KOLERATIDEN

ELLER

EN ROMAN I BREVE.

(1865.)

I.

Fra Frants Holm til Fuldmægtig Mathiesen.

Min elskede Mathiesen!

Naar jeg kalder Dem min elskede, saa maa De dele den Ømhed, der ligger i Ordet, med Deres Medborgere. Jeg holder saa meget af Jer Allesammen derinde i denne Tid og kunde sige som Schiller: »Diesen Kuss der ganzen Welt.« Dog vilde jeg nødig just nu gaa omkring og give det selv.

Jeg behøver ikke skriftlig at fortælle Dem, hvorledes det gik til, at jeg foer saa hastig hjem fra München og standsede netop her. Dette Brev skal kun lade Dem vide, at vi spise til Middag imorgen Kl. 5½, og at der ligger Kuvert til Dem. Klokkeslettet passer godt til Banetogets Ankomst, og De vil have Gavn af at trække frisk Luft. Bring gode Efterretninger med om saa mange af

vore fælles Venner og Bekjendte, som De kan. Hold Hovedet oppe, Maven varm og Hjertet ømt

for
Deres Ven
Frants Holm.

p. t. Sorø d. 26de Juli 1853.

P. S.

Gjør mig den Tjeneste, kjære Mathiesen, at gaa op til Justitsraad Lützmann, Nørregade 71, 2den Sal, og hilse ham fra Maler Didriksen i München, at Maleriet »Parti af Esrom Sø« nu er færdigt.

2.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Min kjære Mathiesen!

Jeg burde skrive dette med rødt Blæk; thi det skal mane Dem til i det Mindste at lade høre fra Dem. Hvorfor kom De ikke til Middag? Fik De ikke igaar mit Brev? Kom De for silde til Jernbanen? Anser De ikke Sorø Egnen for sund nok? Eller af hvad Grund? De kan nok vide, at jeg ikke paa nogen Maade vil anerkjende nogen Sygdoms- eller Døds-Undskyldning. De maa ikke fejle det ringeste, og De kan ikke; thi

i det sidste Brev, jeg fik fra Dem i München, skrev De selv, at Deres Mave er bedre end Deres Hoved, og hvilket Hoved! De hører desuden til de privilegerede Klasser, der betale deres Tribut til Kolera ligesom deres Værnepligt, nemlig ved Stillingsmænd. Min Ven Mathiesen, De har nu i saa mange Aar været fornuftig og besindig; gjør mig nu ikke den Sorg paa Deres gamle Dage at begaa et *coup-de-tête*, end sige et *coup-d'estomac*. Fejl ikke Noget, hører De! Skriv snarest mulig, hører De! Eller kom helst selv. Hvad der end binder Dem til Kjøbenhavn, saa vil det dog forhaabenlig tillade Dem at udvandre for en Dags Tid. De maa komme, ellers nøder De mig til at komme til Dem, og det er dog ubilligt; thi kommer jeg Dem imøde fra München til Sorø, kan De da sagtens rejse Resten af Vejen for at falde i mine Arme.

Kan det friste Dem, at ogsaa Fætter Ernst er kommen hertil? Han rejser omkring paa det Offenliges Vegne for at undersøge Kirker eller Bibliotheker eller maaske begge, og han har som Følge af dette vigtige Hverv en vis Ro og Anstand og udhviler sig gjerne efter de anstrengende Forretninger i Samtale med Damer. Jeg kan i Grunden godt lide ham. Der er dog noget Ungt ved ham, noget sært Rart i hans Øjne, og hvergang han kommer, synes mig, at vi egenlig skulde være Venner. Men det gaar dermed ligesom med en Restauration, jeg saa i München: udenfor,

paa Skiltet, var malet en fristende Skinke; men Restaurationen var flyttet.

En lille Gaas, en af Kammerraad Nielsens Døtre, betroede forleden Christine, at han var et farligt Menneske. Hun har formodenlig hørt, at han engang var Digter, og saa skal han strax være farlig. Jeg, som egenlig er Digter, men har faaet Etikette som Maler, gjælder omkring blandt Fjerkræet for et ufarligt Dyr, og som Følge deraf kan jeg ikke komme til at gjøre Fortræd. Skriv saa, eller kom helst til

Deres skikkelige Ven
Frants.

Sorø d. 27. Juli 1853.

3.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Man kan i denne Tid overraske sig selv i at være tilmode, som om Døden just nu var kommen i Verden, og skjønt Forskjellen mellem nu og ellers mathematisk taget kun er en Talforskjel, beholder Sindet dog en Forestilling om, at det er en anden Død. Ellers har man dog saa nogenlunde den Tro, at hvo der rammes, er færdig, har fuldført sin Mission; men nu bliver denne Tro vanskeligere at holde paa; thi der synes at

være noget Vredt i Luften, Noget, der vil overskære Baandet mellem Mennesket og dets Mission. Har den, som skal falde, en Forudfølelse deraf, sender den store Fjende et eller andet Tegn, ikke til den almindelige Sands, men til en hemmelig Sands i Blodet eller i Sjælens Inderste?

Der er i denne Tid Folk, som ved det ringeste Kneb i Maven spørge, om det er et Tegn, som Koleraen sender dem. Jeg spørger mig selv, om den særegne Uro, der er over mine Tanker og Følelser, bebuder, at jeg skal kaldes til Død eller til sandt Liv.

Ja, de, som ikke kjende mig, tro formodenlig, at jeg er et sat og roligt Menneske; men Du, som kjender mig, ved, at jeg er det ikke. Det nytter ikke, at man bliver 31 Aar og Fuldmægtig i Kultusministeriet og berejser Landet for at anstille en vigtig Undersøgelse — hvad enten jeg er Musens ægte Søn eller ej, saa har jeg det urolige Hjerte, hun giver sine Børn, og det fører ikke til Noget, at man vil fornægte hende som Moder. Man kan ophøre med at skrive Digte; man kan ikke ophøre med at søge den Livsessens og det Livsgrundlag, hvorfra disse udspringe. Selv hvor Dødsvinden gaar, kan Sindet, skæbnesvangert drevet, ikke lade være at søge efter Livsblomsten, og dette føjer Feber til Uroen. Jo mere den stiger, desto mere antage Tingene et andet Udseende, jeg ser igjennem Overfladen, eller jeg aner, hvad der er under Overfladen. Det synes mig endog, at jeg kan skimte Be-

vægelserne af den Haand, der styrer vor Skæbne. Det kan ikke være tilfældigt, at et Pennestrøg i Ministeriet efter nogle Maaneders Forløb sender mig tilbage hertil og anviser mig Opholdssted i denne friske, smilende Egn, netop som Kjøbenhavn hærges af Koleraen. Jeg vilde heri se en bestemt Gunstbevisning mod min Helbred, hvis jeg ikke havde Grunde til at antage det for noget Dybere. Dog, Hensigten med dette Brev er nærmest at lade Dig vide, at jeg er kommen hertil. Du kan nok vide, med hvilken Utaalmodighed jeg venter Brev, uagtet Du bor paa en Egn, som ifølge Bladene skal være antikolerask.

Min Fætter er kommen hertil fra München. Da han hørte om Koleraen, rejste han hjem; men imidlertid var hans Familie flygtet hertil, og nu bo de i et kjønt lille Sted udenfor Byen. Hvis han vilde eller kunde samle den Aandslivlighed, han daglig sprutter bort, til et eneste Maleri, vilde han blive en udmærket Maler. Men han er, rent ud sagt, en højst middelmaadig Kunstner. Hans Ulykke er, at han er formuende; var han ikke det, saa samlede og koncentrerede han nok sine Kræfter — skjønt, hvad jeg kalder hans Ulykke, mærker han jo slet ikke selv; han synes netop at være personlig lykkelig, tilfreds, glad. Og det er det, jeg ikke kan tilgive et Menneske, især en Slægtning, at han saaledes er lykkelig uden at kæmpe, at han ikke er bekymret

for at bruge sit Pund og vinde sin egen Sjæl. Men, »solche Käuze muss es auch geben«.

Saa har jeg til Omgang, hvis jeg vil, Kammerraad Nielsens. Huset er fyldt med Præstekoner; jeg tror, han har ti. Ligesom Familien Coburg forsyner det protestantiske Evropa med Prinsesser, saaledes forsyne Kammerraad og Fru Nielsen Landets Præster i vid Omkreds med Koner. De af dem, som endnu ere ugifte, have alle et Sving, som om de kun sad og ventede paa den dem af Himlen bestemte Præst for strax at tage fat i Uldent og Linned, i Fadebur og Hønsesti. Jeg tvivler ikke om, at jo en eller anden af dem vilde tage tiltakke med en verdslig Karriere, f. Ex. med en Fuldmægtig, der rigtignok kun har 1200 Rdl. Gage, men Udsigt til Avancement; men saa meget jeg end paaskjønner det Huslige, kan jeg dog ikke nægte, at saadan en Samling Præstekonefrø virker underlig sløvende paa mig. Var der ikke i Atmosfæren om mig noget Elektrisk, vilde jeg sandsynligvis faa Kolera (der jo skal være en Følge af Mangel paa Elektricitet i Luften). Kjed Dig ikke og forkøl Dig ikke, og skriv snart til

Din Ven
Ernst.

p. t. Sorø d. 28. Juli 1853.

4.

Fra Mathiesen til Frants Holm.

Kjære Holm!

Idet jeg, hvor bedrøvelig end Tiden er, med Glæde byder Dem Velkommen tilbage, og idet jeg takker venskabeligst for Deres venlige Breve og Indbydelsen, som jeg beklager endnu ikke at have kunnet modtage, undlader jeg ikke at melde, at jeg efter bedste Evne har udrettet Deres Ærinde til Hr. Justitsraad Lützmann, men med mindre Held, end jeg havde ønsket. Jeg er fristet til at spørge, om De ikke har taget fejl, og om det ikke var til en anden Justitsraad eller til en anden Hr. Lützmann, jeg skulde have gaaet; thi jeg kunde ikke faa Tingene til at hænge rigtig sammen. Da jeg kom derop, saa det ud, som om der enten var Lig eller Flytning i Huset, og det varede noget, inden jeg erfarede, at Hr. Justitsraad Lützmann var ilive og hjemme, men ifærd med at rejse bort. Idet jeg blev vist ind til ham, bemærkede jeg, at han saa paa mig som kommende fra mistænkt Sted og ønskede at holde mig i Afstand, hvorfor jeg i Distance og lydelig sagde til ham, at jeg skulde hilse ham fra Maler Didriksen og sige, at »Parti af Esrom Sø« var færdigt.

Dertil svarede Justitsraaden ligesaa højt og maaske endnu højere: »Hvad kommer det mig ved?«

Jeg vedblev, idet jeg stadig løftede min Stemme til at naa over hele Stuen: »Jeg beder Hr. Justitsraaden om Forladelse, hvis det ikke kommer Dem ved; men jeg udretter blot et Ærinde og antager forresten, at Hr. Justitsraaden har bestilt Stykket.«

Dertil svarede han: »Selv om jeg havde bestilt et Stykke, saa er det ikke Tid nu, da man hverken ved, om man skal leve eller dø, at minde og mane mig. Men jeg har ikke bestilt Stykket. Det skulde da være min Kone; men det kan jeg aldrig tro. Victoria!« raabte han.

En trind, aldrende Dame kom, fulgt af en ganske ung Pige, paa atten, nitten Aar, og den unge Pige var saa nydelig, at jeg fristes til at sige, at jeg for at have set hende er Dem taknemlig for Ærindet.

Men hverken Justitsraadens Fru Victoria eller den nydelige unge Pige vidste Noget om Maleriet, hvorpaa Justitsraaden noget utaalmodig sagde, at jeg var gaaet fejl. Jeg trak da Deres Brev frem og sagde, at jeg var kommen ifølge en udtrykkelig Anmodning i dette Brev fra Maler Frants Holm, der for Tiden opholdt sig i Sorø og lige var kommen hjem fra München, hvor han formodenlig havde set Hr. Didriksen.

Til min Forundring spurgte Justitsraaden

mig nu med en Stemme, som næsten syntes mig vred: »Hedder De Didriksen?«

Jeg svarede: »Nej, jeg hedder Mathiesen og er Fuldmægtig i Magistraten.«

Saa svarede han noget høfligere: »Ja, det gjør mig ondt, Hr. Fuldmægtig Mathiesen, at De er gaaet galt. Undskyld mig. God Morgen.«

Saa gik jeg, og efter at have meldt Dem dette Udfald forbliver jeg venskabeligst

Deres
J. C. Mathiesen.

Kbhvn. d. 28. Juli 1853.

Jeg skal med det Allerførste, hvis Intet kommer i Vejen, benytte mig af Deres venskabelige Indbydelse og beder Dem imidlertid formelde Deres ærede Familie min Kompliment og gratulere dem Alle til at være paa et sundt Sted. — Er der ellers Noget, som jeg ifølge Deres kjærlige Tilnavne til mig maa formode, at De ønsker, jeg skal udrette, saa er jeg til Tjeneste. Har De bragt mange Malerier hjem med? Jeg maa formode det efter det gode Humør, De synes at have, trods Tidens Omstændigheder.

5.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Velbaarne og brave Mathiesen!

De har udrettet Ærindet som en Engel, aldeles tilfredsstillende. De skal ikke bryde Dem om, hvad Justitsraad Lützmann sagde; han taler ofte uforstaaelig; men de, der, som jeg, kjende ham nøjere, forstaa alligevel, hvad han mener. Skulde Deres Vej falde forbi, vilde jeg blot bede Dem kigge ind i Huset og høre, hvor han er rejst hen, saa skal han nok faa Maleriet.

Men Deres Efterskrift, hvor indholdsrig, hvor anlagt paa at blive »centnertung for min Samvittighed«! Til hver Linje kunde behøves en hel Bog til Svar. Det er næsten saarende for mit Hjerte, at De formoder en Hensigt under de kjærlige Tilnavne, jeg giver Dem. Er det ikke i farefulde Tider som disse, at Hjertet hos Nogle synker for dybt, men hos Andre hæver sig højt til at anerkjende Vennen, Borgeren, Embedsmanden, der, hvor farligt det end er, gjør sin Gjerning og sidder paa Kontoret til det Yderste.

Deres andet venskabelige Hib angaar mit »gode Humør«. Jeg skal ikke nægte, at da jeg udenlands erfarede, at Koleraen var udbrudt hjemme, syntes mig en uhyre, sort Sky at ligge over Danmark, og Skyggen, som den kastede,

gjorde mig melankolsk og urolig, saa jeg maatte hjemad. Men jo længere jeg kom ind i Landet, desto mere skrumpede Skyen ind overfor Meloner, Kirsebær, Rødgrød, surt Øl og Tykmælk, som den glade Landbefolkning nød, og her ved Sorø, ovre hos Assessorens, dansede vi forleden Aften, og de Dansende spiste Rødgrød med Fløde imellem en Polka og en Galop. Assessoren er just ikke som Landbefolkningen ligegyldig; men han udgaar fra et Princip, den højere Fornuft, og fra dette Standpunkt anerkjender han ikke Koleraen som rationel; han siger ligesom hin Greve om Hunden, der havde bidt hans Ven: »Den bider i Reglen ikke.« Jeg anerkjender den heller ikke. Jeg er nu, hvor jeg bør være, nær dem, jeg holder af, og det gjør mig frejdig, og Adskillelsen fra Dem, elskede Mathiesen, gjør mig skrivelysten.

Deres tredje Hib gaar i Retning af min Malerkunst. Før De kommer herud, vil De nok i Deres Egenskab af Kunstven og Kunstnerven vide, om De faar noget Smukt at se. De vil, før De begiver Dem paa Vej, have Spisesedlen og er ikke fornøjet med den materielle Anretning alene — Gourmand! Men saa kommer De kanske slet ikke; thi jeg har kun hjembragt meget faa Malerier, og de ere hverken betydelige i Indhold eller store i Omfang. Derimod har jeg Ideen til et stort, og det kan De paa en Maade faa at se, nemlig ved en Samtale med mig, hvis De vil komme herud. Det skulde forestille Carl den Store,

grundende efter at have set sin Datter Emma om Natten bære Eginhard over den snedækte Gaard. Det halvt vemodige Smil paa Kejserheltens Ansigt staar klart for mig; men skal Helten være i Slobrok eller i fuld Kejserdragt som Ruderkonge? Vælger jeg Slobrok, saa finder jeg Bifald hos den naturtro, realistiske Skole; men hvo kan saa se, at det er Carolus Magnus? Saa er det jo et ganske almindeligt Genrebillede. Vælger jeg derimod Kejserkaaben, saa vil Ingen rigtig tro, at det er Nat, at Helten ikke kunde sove og derved tilfældigvis kom til at gjøre Opdagelsen, og saa kan jeg ikke faa Smilet til at passe. Jeg har betrot min Kvide til Assessoren, der er en stor Kunstkjender, og han raader mig til, for det Første at male Kejseren og Kejserkaaben rigtig godt, og naar det saa ikke vil gaa med Smilet, saa at give Billedet til Underskrift: Kejser Carl den Store, der tænker paa Rolands Død eller paa et Tog mod Sachserne, eller ogsaa: Knud den Store efter Englands Erobring eller desl.; »thi,« siger han, »Hovedsagen er noget godt Malet.«

Det Morsomme er, at dette ikke er falsk. En stor Del Malerier af den italienske og hollandske Skole passe til denne Anskuelsesmaade, de høre mere til den plastiske Kunstart, hvorved man spørger om Udførelsen, end til den romantiske, hvor man især spørger om Meningen. Man skal ogsaa være mere Kunstkjender for at bedømme den førstnævnte Art. Men nu bliver

jeg grundig, og det er for tung Føde for en Kjøbenhavner i denne Tid.

Ja, ganske vist er Assessoren Kunstkjender. Han har hørt og læst om, at i gamle Dage mangt et Mesterværk er blevet overmalet af dumme Munke eller paa deres Befaling, og i en Række Aar har han kjøbt Malerier, der bære Præg af Dumhed, og beskæftiger sig med at skrabe dem af og bringe et nedenfor liggende Mesterværk for Dagens Lys. At ogsaa mange slette Malerier ere blevne overmalede, lægger han ikke Vægt paa; hvad han finder, sætter ham i Enthusiasme og kaldes mesterligt. Han har gjort mig den store Kompliment at tilbyde mig to saadanne, endnu uudgravede Mesterværker for et af mine egne Malerier, »fordi,« siger han, »det er Pligt at opmuntre de Levende.« Da jeg foreslog ham, at han hellere skulde sælge de to Værker f. Ex. for 20,000 Rdl. og give mig Pengene, vægrede han sig, »fordi,« sagde han, »nogen Risiko bør der være paa begge Sider, noget Pikant, som altid ligger i en Bytning langt mere end i en Handel mod kontante Penge; og desuden,« tilføjede han, »bør der imellem os To ikke være Handel; jeg giver Dem disse to Værker som Paaskjønnelse af Deres Aand, jeg lukker mine Øjne for Værdien, ligesom jeg ikke agter nogensinde at gjøre Deres Maleri i Penge.« Han syntes saa overbevist om, at han ved dette Forslag handlede som en fuldkommen Gentleman, at han blev lidt stødt over mit Afslag og temmelig tydelig gav mig at for-

staa, at jeg for at kunne hæve mig op i Begejstringens Regioner og i Aand og Sandhed blive Kunstner maatte beflitte mig paa at aflægge noget Kjøbmandsagtigt i min Natur. Naar han taler saadan, er det med en Iver og en Alvor, en saadan Sands for det højere Menneskelige, at jeg ikke ret ved, hvad jeg skal tro, og ikke kan blive vred over det for min egen Person Stødende i hans Ord. Jeg tror virkelig, at hvis jeg havde noget Lavt i min Natur, vilde jeg blive bedre ved hans Omgang, og jeg forlader ham sjelden uden at spørge, om jeg stræber saa godt og ærlig, som jeg burde, og sjelden svarer jeg da Ja. Er det ikke underligt?

Mens vi talte sammen, kom der en Mand, der tror at have opfundet en ny Maskine, og hvem Assessoren forstrækker med 5,000 Rdl. uden anden Sikkerhed end Andel i Udbyttet, naar Opfindelsen svarer Regning. Det gjorde et saadant Indtryk paa mig, at jeg var ifærd med at bede om Tilgivelse for min Vægring med Hensyn til Malerierne, da en tredje Person kom, en simpel Mand, der havde kjørt Sand for Assessoren. »Nu,« sagde Manden, »har jeg kjørt de 50 Læs Sand for Hr. Assessoren.« — »Godt, min gode Mand,« svarede Assessoren, »det er 1 Rdl. 4 Sk.« — »Nej, Hr. Assessor, 4 Sk. pr. Læs gjør 2 Rdl. 8 Sk.« — »Fire Skilling! Jeg har aldrig lovet Dem Mere og aldrig givet Mere end 2 Sk.« — »Nej, nej, da, Hr. Assessor, 2 Sk. for at kjøre et Læs Sand fra Bakken og hertil, det er da ikke

Hr. Assessorens Alvor!« — »Jo, det er! Og naar De ikke er tilfreds med 1 Rdl. 4 Sk., saa staar det Dem frit for at kjøre Sandet tilbage og lægge det, hvor De tog det; saa skal jeg nok faa det kjørt for 2 Sk. pr. Læs.« — Manden studsede over dette Forslag. Det slog ham aabenbart som noget Rigtigt, hvis Falskhed han i det Mindste ikke i en Hast kunde udfinde, at naar man havde kjøbt en Ting og ikke var fornøjet med den og kunde give den tilbage, saa kunde man ikke forlange mere Billighed. Med ganske forvildet Blik sagde han: »Ja, maa jeg saa bede om den Daler og 4 Sk.« — »Vær saa artig, min gode Mand,« sagde Assessoren og udbetalte ham Pengene med en Aplomb, som om de vare en Gave. Da jeg noget efter gik, stod Manden endnu udenfor paa Trappen, talte og talte sine 6 Mark og 4 Enesteskillinger og mumlede, idet jeg gik forbi: »Den Blodsu'er!«

Hvis De nu ikke vil komme herud for min Skyld, eller for frisk Lufts Skyld, eller for Caroli Magni Skyld, saa kom for Psykologiens Skyld og gjør nærmere Bekjendtskab med Assessoren.

Sorø d. 29. Juli 1853.

6.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

En trist Forestilling, et mørkt Billede forfølger mig bestandig: Kjøbenhavn er belejret og bliver beskudt, ikke udefra men ovenfra. En svævende Fæstning hænger over Staden, og fra Fæstningen skydes der af usete, hemmelighedsfulde Væsner med forgiftede Pile. Rækker af de Trufne vride og vaande sig og dø som Niobes Børn. Jeg bebrejder mig da som en Fejghed, at jeg ikke er med i den belejrede By, skjønt det ikke er mit eget Valg. Jeg beundrer dem, der komme herud i Besøg og vende tilbage, ligesom jeg beundrede Bataillonerne, der under Frederikstads Belejring vare sendte ud for at hvile og droge ind igjen i Kugleregnen. Det gjør mig godt at se disse Mennesker og at holde Øje med dem, der inde i Byen have overtaget Poster og Beskæftigelser enten af ubehagelig eller af farlig Natur. Der maa dog være noget fuldgyldigt Solidt i et Samfund, hvor de Formuende ikke benytte Evnen til at søge et Fristed for Fjenden, men blive i Reden, holde de Fattige og Svage oppe og gaa dem personlig tilhaande. Det berigtiger min Tro paa Menneskene. Nogle af dem derinde er aabenbart gudsfrygtige, og der er altsaa i vor Tid virkelig, praktisk Gudsfrygt og ikke blot Talemaader om Gud Fader, Kristus,

den hellige Aand, i Prosa og paa Vers. Andre blive vel paa deres Post, fordi de engang ere stillede der, fordi Hensyn til Venner og Bekjendte og deres daglige Dont i Forening med en ureflekteret Pligtfølelse holder dem paa Pletten. Jeg kunde ikke gjøre nogen af Parterne efter, fordi jeg ikke er gudsfrygtig, og fordi jeg ikke kan handle opofrende af blot og bar ureflekteret Sands, men maatte vide ved mig selv, at jeg var opofrende, og maatte have en Magt i mit Sind, der hjalp mig til at være det med Glæde eller med Trods.

Men jeg vilde ønske, at der var en saadan Magt ogsaa i hverdagslige Tider. Det synes jo kun at være under Krig eller Pestilens, at det Menneskelige vil slaa Funker, og derfor blev Livet saa mat og tomt i de rolige Tider, der gik forud. Dette er den store Bebrejdelse, der altid ligger mig paa Tungen: den store Mangel paa Dannelse blandt de saakaldt Dannede. Ved Dannelse forstaar jeg den udviklede Evne til at være opmærksom, opfatte og tilegne sig en Tanke, være selvstændig i sin Dom, ville Noget, om og noget ganske Lidt paa Aandens Gebet. Men man kan aldrig være sikker paa dem, har ingen sjælelig Bistand at vente af dem, de gjøre Jorden næsten ganske øde, fordi man, omgiven, trængt af dem, kan tro, at hele Jordens Befolkning er som de. For nogle Maaneder siden, da jeg her befandt mig mellem en Flok Gæs, som jeg kaldte dem — skjønt Erfaring jo nu viser, at der kan

komme en moralsk Magt frem næsten hos dem Alle — gjorde jeg Bekjendtskab med en Svane. Jeg saa strax, at hun var en Svane. Hvad hun saa i mig, ved jeg ikke; men vi droges i denne Ørken øjeblikkelig til hinanden. For mig var hun milevidt det eneste Væsen, der havde Aand, Frihed og en lignende stønnende Længsel efter det skjønne Ubekjendte som jeg. Gæssene opdagede øjeblikkelig den gjensidige Tiltrækning uden at forstaa det sugende, kvælende Savn, hvorfra den hidrørte, og med ligesaa stor Kyndighed forudsatte de, at den ikke var af rigtig giftefærdig, Bo-sættende, moralsk Art. Sandt at sige, var den af poetisk Art, og det kan jo ikke nægtes, at denne bevæger sig over en smal Rækværksløs Bro mellem Skyld og Uskyld.

Skjønt vi ikke ere, hvad man kalder forlovede, betragte vi os dog som bundne til hinanden; min Tro er lovet hende, antager jeg; jeg tror, at det er noget aldeles Afgjort. Jeg kunde blot ønske at vide, om Andre, der trolove sig, ogsaa have en dybtliggende, dulgt Fornemmelse, som er vanskelig at forklare. Hvorledes skal jeg udtrykke mig? Omendskjønt jeg ved med Vished, at jeg ikke nogensinde har givet nogen anden Kvinde mit Løfte, er det, som om en Ukjendt undertiden mindede mig om Noget, der lignede et Løfte. Kan Du forstaa det?

Er det et Brev, jeg skriver, eller er det Memoirer, eller er det mit Testamente? Du vil maaske undre Dig over dette Spørgsmaal; men Sagen er, at jeg iaftes, da jeg havde ophørt at skrive, stod ved Vinduet og lod Tankerne gaa, som de vilde. De fløj hid og did mellem forgangne Ting, udsøgende blandt det Svundne, hvad der netop passede til Stemningen — hvilken de og ikke jeg lagde Mærke til — og pludselig, da de fæstede sig paa Fremtiden, greb min Bevidsthed dem i, at de fore tilbage som fra Noget, de ikke troede paa. Det er aldrig hændt mig før. Hvad enten jeg har betragtet Fremtiden med Haab eller med Frygt, har jeg uvilkaarlig anset den for noget virkelig Vordende, for en Pontonbro, der var ifærd med at blive kastet over et Spand af Aar. Nu kan jeg ikke faa Øje paa den. Er det, fordi saa Mange nu maa bukke under i Tid og opgive deres Fremtid? Det ved jeg ikke. Bange er jeg ikke, heller ikke syg. Men den samme Magt, der afskærer min Udsigt fremad, driver mig til at dvæle ved det Forbigangne og Nærværende og sætte det fast paa Papiret. Jeg skriver visselig ikke for at underholde Dig, men for at tilfredsstille en Trang, og det er muligt, at jeg slet ikke trods vort faste Venskab vilde lægge denne Fortrolighedsbyrde paa Dig, hvis ikke Tanken om Dig var mig nødvendig omtrent som Svinghjulet er nødvendigt for Dampmaskinen, nemlig til at regulere Bevægelsen. Jeg ordner mine Tanker under Dine

Øjne og under Forudsætning af Din Dom; jeg kunde ikke skrive uden den Hensigt at lade Dig læse det og have min Samvittighed suppleret ved Dig.

Jeg talte om Svanen. Hendes Kjærlighed kom virkelig sejlende til mig paa brede Vinger gjennem Luften. Jeg havde, som Du jo ved, sidste Efteraar ansøgt om Permission for at rejse med Grosserer Ibsens Familie til Comosøen, og jeg havde angivet som Grund, hvad der hverken var sandt eller usandt: min Helbredstilstand. Jeg kunde jo ikke sige til Ministeren, at jeg trængte til poetisk Livskraft, altsaa maatte jeg sige, at jeg trængte til prosaisk dito, og det hjalp; henad Foraaret fik jeg Permissionen, men da havde jeg allerede anerkjendt, at en højere Magt havde hørt min Ansøgning og givet mig Comosøen ved Sorøsø. Da vilde jeg hellere ikke have rejst, hvis ikke hun havde skullet til sin Onkel i Kolding. Men et Par Maaneder havde vi dog at være sammen. Der var noget saa Sødt og Betagende ved hendes Kjærlighed, saa megen Aand, saa meget Talent, især i Sang, og saa megen Længsel efter Skjønhed, at jeg troede, nu havde jeg fundet, hvad jeg var bestemt til. Kun Et var i Vejen: Hun havde tidligere været forlovet. Da hun fortalte mig det, gjorde det ikke strax noget dybere Indtryk paa mig; men efterhaanden, og især siden vi bleve skilte ad, voxede Tanken derom op som et Bjerg, der overskyggede mit Sind. Uden nogen ydre Foranledning har den

plüdselig kunnet rejse sig og holde mig overvældet i den bitreste Skinsyge. Jeg har ikke været og er ikke skinsyg paa hende med Hensyn til det Nuværende eller Fremtidige; Tanken om, at hun senere kunde elske en Anden, har ikke i Pine havt den fjerneste Lighed med den Tanke, at hun tidligere, før hun kjendte mig, har smilt til en Anden med dette særegne, aandfulde, blide, gækkende, lovende Smil, at hendes varme Læber have søgt hans, at han har fornummet Ord, som mit Øre gjorde Prioritetsfordring paa eller hader.

Det forekommer mig, at vort næste Møde, naar hun nu kommer tilbage hertil — hvis hun kommer over til denne af Epidemien omspændte Egn — hvis hun træffer mig levende — hvis ikke den, der finder mine Papirer, skal være den Eneste, der hilser hende fra mig — jeg kan ikke blive af med den Tanke, at vi Alle maa ligesom have en Sekundant, der gaar tilbage fra Mødestedet og bringer Budskab — — men hvis hun kommer og Livet banker i mig som nu, saa synes det mig, at vort Møde maa blive som den Anklagedes for hendes Dommer, skjønt Folk kunne være tilstede uden at mærke Noget. Jeg er vis paa, at der i mit Sind er kommet en ny, næsten magisk Kraft, Frugten af, at Tanken med Lidenskab kun beskæftiger sig med Et. Jeg er vis paa, at jeg med faa Ord vil kunne røre saadan op i hendes Sind, at Alt, hvad det gjemmer betræffende Kjærlighed, vil

stige frem, selv om hun ikke taler. Bestaar hun den Prøve, og vi leve, saa kommer Du til Bryllup. Saa ved jeg ogsaa, at jeg har Vilje og Magt til at være hende tro i fuldeste Maade, til ikke at begære anden Lykke end Samliv med hende, til ikke engang at lade mig anfægte af Uro og Længsler og sære Drømme om en Fortid, jeg ikke kjender.

Men tror Du paa Æventyr, eller rigtigere: kan Du gaa ind paa en tilsyneladende æventyrlig, fantastisk Fremstilling og søge det Fornuftige, som skjuler sig under den? Kan Du forstaa, at Margrethe i hint gunstige Tilfælde, naar hun bestaar i Sjælsprøven og beviser mig, at hun aldrig forhen var virkelig forlovet, da ogsaa vil bevise mig, at jeg aldrig forhen var forlovet, eller at hun selv er den Fjerne eller den Døde, som jeg mysteriøst er knyttet til?

Dette Spørgsmaal forekommer Dig vist meget sælsomt. Jeg kunde nok gjøre det mere tydeligt; men nu er Papiret fuldt, og lad os nu se, om Du kan gjætte Gaader.

d. 2den Avgust 1853.

7.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Hvis Koleraen skulde bortrive en Officer og der som Følge af dette Tilfælde skulde findes et Par forældreløse Pistoler, saa er jeg beredt til at tage mig af dem imod en passende Erstatning. Skulde derimod et levende Menneske af Civil- eller Militæretaten have et Par at laane, leje eller sælge mig, vilde det være mig end kjærere, da derved sparedes Menneskeliv. Men der maa være Kugleform til. Jeg skriver dette aldeles haabløs; jeg er næsten forvisset om, at De ingen Pistoler møder, og møder De dem, saa husker De enten ikke paa mig, eller De sender dem med Pakkeposten, og imidlertid kan det Gruligste være sket; thi her er virkelig ikke hyggeligt. Dels ligger vort Hus saa ensomt, og Vinden rusker om Natten ganske besynderlig i og omkring det. Nu ved jeg jo nok, at jeg ikke kan skyde Vinden; men dens Støj forstyrrer mig mindre og vækker ikke Forestillinger om onde Mennesker, naar jeg har Pistoler hængende paa Væggen. Tyve maa gjerne bryde ind, blot jeg i Tillid til mine Pistoler sover trygt. Men dernæst er der en anden Ting; jeg kan virkelig faa Brug for dem. Imorges var Fætter Ernst her og saa ud som sædvanlig. Jeg bød ham som sædvanlig en Cigar og han tog den. Jeg vilde lave en Fidibus og tog dertil

Konvoluten af et Brev. Pludselig greb Fætter mig i Armen, stirrede paa Konvoluten og slap mig igjen; men førend han gjorde dette, havde jeg bemærket et Blik hos denne sindige Fyr, der aldeles ikke er at spøge med. Jeg kan forsikre Dem, det var et ganske usædvanligt Blik, slet ikke dansk, slet ikke svarende til vore ordinære »gemytlige Forhold«. Han gjorde mig Undskyldninger og sagde, at det var ham meget om at gjøre at opdage en vis Haandskrift; men hvis han opdager den? Jeg kan virkelig ikke glemme dette Kolera-Blik — jeg mener, dette stikkende, med det daglige Liv inkommensurable Blik. Skulde Fætter have en Hjertesorg, og skulde jeg være saa ulykkelig at være den Lykkelige?

— — Nej, det gaar ikke an, selv i et Vennebrev, at lade en saadan Ytring staa. Naar det gjælder Damer, maa man ligesom ved at forsende en Kasse med Malerier skrive udenpaa: Forsigtig. Hvad der er i Vejen med Fætter, ved jeg rigtignok ikke; men jeg ved, at det ikke kan staa i Forbindelse med noget Brev eller nogen Haandskrift i mit Værge. Konvoluten var, Gud ved hvordan, kommen løs og bleven kastet omkring under vor Flytning; den hørte, som jeg nu ved omhyggelig Inkvisition har opdaget, til et Brev, Christine for lang Tid siden fik fra en Veninde i Norge; men hverken denne Veninde eller hendes Søster har været i Danmark siden deres Barndom.

— — —

d. 3dje Avgust 1853.

8.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Ja, det er vistnok meget rigtigt, hvad Du bemærker, at der imellem det 30te og 40de Aar kommer en Krise i Mandens Liv. Det er den Tid, da vi skulle blive forstandige, da vi skulle opgive »Drømmeverdenen«, og vor Natur kan ikke uden nogle smertelige Trækninger skille sig fra, hvad der maaske var det Smukkeste i os. Men hvad nytter det mig, at jeg faar at vide, at min Smerte hedder Krisis? Og selv om det kunde trøste mig, at Andre faa samme Sygdom, naar deres Tid kommer, saa har jeg jo det Uheld, at min kommer sammen med en stor og smertelig Krisis i Samfundet, der forøger mit Sinds Uro og Lidelse. Storm og Højvande falde sammen og bevirke Springflod. Men endelig nytter Navnet mig aldeles ikke, af den Grund, at jeg saa resolut og determinert, som det er et Menneske muligt, netop vil modsætte mig Overgangen til det Forstandige og Nøgterne. Jeg var forstandig, da jeg kastede mig over Jus og Kultusministerium; jeg har været nøgtern og jaget Poesi og Drømme paa Døren.

Jeg har modtaget en Kvinde i mine Arme og sagt, at hun var Kvinden og Kjærligheden, uden at spørge mig for tilfulde, uden af hendes Sjæl at udlokke Tegn paa den Enthusiasme, den

maaske gjemmer, og uden selv at føle Enthusiasme, men enten poetisk glemsom eller forstandig stolende paa, at Alt nok efterhaanden vilde blive godt og behageligt. Men dette er Krisen, at jeg gjennem Folkets Dødssuk hører en ubarmhjertig, men retfærdig Kalden, Manen og Spørgen til den Enkelte, til mig: om jeg har handlet vel med Livet i mig og i en Anden, om Livet kan leves uden Enthusiasme? Dette er Krisen, at de forjagne »Drømmebilleder« ville tilbage igjen og anerkjendes som den rette Virkelighed, at Stemmer, Alfestemmer, lyde til mig fjerntfra og sige: »Her ere vi Forjagne! kan Du finde os i vort Skjul? Søg! Det gjælder Dit Liv, om Du ikke finder os!«

Halv Fortrolighed nytter ikke i en saadan Sag, og siden jeg har sagt saa meget, vil jeg sige Alt. Der er udefra kommet noget Virkeligt til mig og har vakt eller forøget mit Sinds Stemning. Det er kommet paa sælsom Maade, men er vel i sig selv ikke noget Overordenligt. Læs indlagte Afskrift af et Brev. Du maa ikke tvivle om, at jeg jo, naar jeg vil, kan bedømme det ganske koldsindig. Det er Udtryk af Velvilje, af literær Anerkjendelse fra Kvindehaand, og allerede for mange Aar siden har Bulwer forraadt for Verden, at Sligt ikke hører til Sjeldenhederne i en Digters Liv. Men enhver Ting i Verden er ikke blot det, som en af de fem Sanser anerkjender den for. Vi have, ja vi ere undergivne en sjette Sans, som giver Tingene deres Betyd-

ning ifølge souveraint Behag eller ifølge Forhold og Omstændigheder. Dog, læs nu først Brevet eller Digtet.

Dit Navn klang for mit Øre mangen Gang,
Naar jeg som Barn om hine Aander hørte,
Hvis Snille Verden frem af Fugen tvang,
Og nærmere til Livets Maal os førte.

Jeg voxte til, men spurgte ei om Dig;
Thi ak! den klare Stjerne var fordunklet,
Og Du var sjunken, bleven Andre lig —
Ei ægte Stenen var, om end den funkled.

Saa lød Din Dom af dem, jeg stolte paa;
Jeg var saa ung og troede, hvad de sagde;
I Glæde Aarene saa let hengaae,
Først Sorg mig til min Barndoms Heros bragte.

Ifjor, da Egen folded ud sit Blad,
Jeg følte Vaaren dobbelt i mit Hjerte,
Jeg følte, man kan være mer end glad,
For kort derpaa at føle mer end Smerte.

Før Høst en Gravhøi hvælvede sig om
Det, som mig kjærest var i Verden blevet;
Men gjennem Døden Jesus til mig kom,
Og ved hans Naade Troen blev mig givet.

Da atter om mig bruste Verdens Hav,
Da atter om mig bølged Livets Strømme,
En gammel Ven mig Dine Digte gav,
Mit Øie fulgte Ordet som i Drømme.

En eller anden Sandhed vækked mig,
En eller anden Skjønhed Hjertet rørte,
Nu jeg forstod og villig fulgte Dig,
Og ind i høie Sale Du mig førte.

Da blev Du syg, jeg sygned ogsaa hen,
Du drog til Syd, Din Sundhed at gjenvinde,
Men før Du Danmarks Himmel seer igjen,
Vil intet jordisk Baand mig mere binde.

Dog end i Tankens Baad jeg følger med,
Jeg i Gondolen hviler ved Din Side;
Ak! bliv ei paa det blege Ansigt vred,
Det er ei stygt — det fik jeg tidt at vide.

Og førend Døden griber mig, jeg maa
Min Tak Dig bringe, ret af Hjertets Fylde.
Du glæded mig; men jeg kan vel forstaae,
Hvad Tak Dit Fødeland Dig end maa skylde.

I Tanken nu jeg knæler for Dig ned,
Jeg paa Din Haand min Læbe varmt vil trykke.
Men ikke ønsker jeg Dig Jordens Fred,
Jeg beder ei for Dig om jordisk Lykke.

Til Kamp og Seier fødtes kun Din Aand,
Den boer paa Fjeldet, ei i snevre Dale,
Og jordisk Lykke binder faste Baand,
Og luller Sjælen i blødagtig Dvale.

Nei! Jordens Baand maa ikke binde Dig!
Fri skal Din Aand sig imod Himlen svinge
Og Troens Rigdom bringe ned med sig,
Og mangen ængstet Sjæl Du Bud skal bringe.

Jeg er saa træt, men har dog mere Ro;
Det smerter utaknemmelig at være.
Farvel! hernede mødes ei vi To,
Snart gaaer jeg bort, at gjense mine Kjære.

Ingeborg.

Jeg er sikker paa, at jeg ikke overdriver Betydningen af dette Brev. Jeg kan lade saa at sige hver Linje tage bort, Alt det, som enten skjult fortæller en Historie eller aabent smigrer mig; men der vil blive tilbage, hvad der ligger mellem Linjerne: hin Manen, hin Kalden af en Sjæl, hin Opfordring til min Sjæl om at finde sig selv.

Der er noget besynderlig Unøjagtigt ved Brevet. Hun siger, at hun vil være gaaet bort, inden jeg ser Danmark igjen. Følgelig skulde Brevet være skrevet, medens jeg var ved Comosøen. Men det er adresseret til det Logi, jeg havde i Kjøbenhavn efter min Hjemkomst, og derfra er det af Husfolkene, som jeg kan se paa Udskriften, adresseret hertil. Har hun ladet det ligge og vente indtil nu, eller er det virkelig blevet fundet efter hendes Død? Eller er det, hun fortæller om sig selv, halv Sandhed, halv Digtning, et Slør lagt om hendes Hoved, for at hun ikke skal blive kjendt? Lige meget! Det er ikke en Person, jeg har med at gjøre, men en Fordring. Enten Brevskriverinden er levende eller død, byder hun mig Noget. Jeg skal, saadan som jeg nu engang er stillet, søge Ingeborg i Margrethe, og hvis jeg ikke finder, skal jeg

søge Margrethe i Ingeborg, d. v. s. opgive, hvad I kalde Virkeligheden, for at gaa efter de bortglidende Solnedgangsskyer.

d. 6te Avgust 1853.

9.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Naar jeg nu ret betænker, var det dog et diabolisk Indfald af Dem iaftes, at vi skulde spille Ecarté om Breve. Hvordan kunde De vide, at De igjen vilde vinde? Hvad vilde De have gjort, ulykkelige Menneske, om De havde tabt? Og hvad var Deres Hensigt med at vinde? Tvinge mig til at skrive tre »morsomme« Breve? Ved den blotte Tanke om, at jeg skal skrive morsomt, gaar al min Morsomhed bort. Var det Deres ondskabsfulde Hensigt? Lykkeligvis, naar man slutter Pagt med en vis Mand, er der sædvanlig et lille Hul, hvorigjennem man kan smutte bort. De har vundet tre Spil, det er sandt. De skal have tre Breve, det er sandt. Men naar skal De have dem? Naar? Der er Hullet, hvorigjennem jeg snyder Dem. Der er ikke Andet for, Mathiesen, De maa lade mit Liv assurere.

De skal faa Attest fra alle Byens Læger om, at de ikke kjende mig. Med den gaar De til Dr. Hornemann og Livsforsikringsselskabet, og De assurerer mig, og som Følge deraf skal Selskabet, naar jeg dør, skrive Dem tre aandrige Breve. Selskabet bliver anset for meget solidt og agtværdigt, saa at De eller Deres Arvinger kunne betragte Brevene som allerede modtagne, læste — og glemte.

Forresten vilde jeg virkelig gjerne idag sende Dem et fornøjet og opmuntrende Brev aldeles gratis; men dels piner det mig, at jeg, som skal skrive, lever her indesluttet og paa Grund af visse Omstændigheder ikke kan foretage en Udflugt, som jeg har for, medens De, som skal læse det Skrevne, kommer ud i den vide Verden, til Lyst og Glæde, til Klampenborg, æsthetiske Soiréer, spirituelle og spirituøse Middags- og Aftensgilder — o, I Kjøbenhavnere, ikke engang Koleraen kan bringe Eder til at faste! — dels er jeg idag trist og nedslaaet over min Affære med Assessoren.

De maa saagu ikke tale til Nogen om den Sag. Himlen ved, at jeg dog ikke kunde gjøre ved, at han i Fredags kom ind paa mit Værelse, netop som jeg var ifærd med at prøve de nye sorte Benklæder, jeg i Hast havde kjøbt i München, og at han, da jeg fandt dem for korte, antog, at de vilde passe ham, og tog dem med. Igaar gik han med dem, det saa De selv. Vel kunde De

ikke vide, at det var mine Benklæder; men De kunde se, og De bemærkede udtrykkelig, at de ikke saa ud til at være Assessorens egne, saa nette og fine, som de vare. I Formiddags var jeg derovre i Besøg, og da han fulgte mig ud, sagde han til mig paa Trappen: »Apropos, Holm, de Tingester passede mig meget godt; De maa selv kunne bruge Dem.« — Tænk Dem, hvilken Insolens! Jeg henter et Par Benklæder i München, og han vil i Sorø med sine Ben justere dem til mine Ben! Havde jeg nu været klog, saa havde jeg svaret: »Ja, vel passe de mig, og det er derfor Benklæder, som De maa betale dyrt, siden De har taget dem paa.« Men jeg var dum, ærlig og svarede: »Nej, de passe mig ikke.« — »Godt,« sagde han, »jeg beholder dem, jeg kan gjerne beholde dem, hvis vi ellers kan komme tilrette om Prisen.« — Jeg svarede: »Ja, Hr. Assessor, jeg handler ikke med Klæder, følgelig giver De ganske simpelt, hvad jeg har givet.« — »Og hvad har De givet?« — »Ti Thaler.« — »Ti Daler, aa ja, det giver jeg.« — »Tillad mig, Hr. Assessor, jeg sagde ikke ti Daler, men ti Thaler, det er 13 Rdl. 2 ℳ.« — »Tretten Daler og to Mark! Det er for dyrt! Jeg giver aldrig mere end ti Daler.« — »Ja, men hvad er saa det for Buxer?« — »Bedste, fineste Slags, det fineste Buckskin!« — Rødmen begyndte at stige op i mine Kinder; thi jeg følte, at jeg allerede havde sagt Ord, der ikke hørte til Egnen om

Akademiet, men til Hjørnet af Læderstræde. Jeg brød derfor kort af med den Bemærkning: »Ja, jeg handler ikke med Benklæder, Hr. Assessor« — og gik.

Tror De nu, han har taget dem af? Nej! Hvert Øjeblik kan jeg fra mine Vinduer se Noget vimse og skinne i hans Have — Assessoren i mine Benklæder! Jeg kan ikke lade være at gaa til Vinduet; det drager mig imod min Vilje. Jeg kan heller ikke lade være at spekulere over, hvad han nu har til Hensigt. Det er hans Natur imod at give 13 Rdl. 2 ß, naar han har smigret sig med det Haab, at faa et Par superfine udenlandske Benklæder for 10 Rdl. Men hvordan vil han slippe fra dem? Dog, jeg maa jo finde mig i, hvadsomhelst han finder paa! Vilde jeg tale til Folk og klage, saa kunde jeg jo nok prostituere ham; men det vilde gaa ham og mig som de to Fjender paa Genfersøen — i Coopers »Bøddelen i Bern« — vi vilde blive saa forviklede i hinanden, at den samme dødelige Latter vilde opsluge os Begge.

Hvis jeg havde de Pistoler, som De venskabeligst ikke har skaffet mig, saa kunde jeg med den omhyggeligste Fortielse af Stridens egenlige Gjenstand yppe Klammeri med ham og slaas med ham. Men tror De ikke, at han vilde møde i mine Benklæder som i et Pantser fra Hjertekulen nedad? — Nej, lad mig tie og taale Krænkelsen, baade den, han har tilføjet, og den,

han maaske endnu vil tilføje mig, og kom De som min Ven snart herud igjen for at trøste

Deres forurettede, men resignerte
Frants Holm.

d. 8de Avgust 1853.

10.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Jeg maatte vente, at Du ikke kunde opfatte Ingeborg-Brevet paa samme Maade som jeg. Hvorfor holdt jeg for nogle Aar siden op med at digte og kastede mig i Stedet derfor med al Magt over Jus og Levebrød? Fordi min Sjæl ikke havde Evne til at frembringe Poesi uden selv at faa Tilgang deraf. Ret gunstige Anmeldelser, ret behagelige, almindelige Komplimenter ere hverken Næring eller Belønning. De lade Luften lige tom og ekkoløs omkring En. Jeg tvivlede om, at jeg stod i Tjeneste, at jeg kunde bringe nogen menneskelig Sjæl sand Føde og løfte noget Sind. Det Faktum, at nu En viser sig sympathetisk greben, forandrer Alt; nu synes mig hele Tilværelsen stemt som en Æolusharpe, der vil klinge, blot jeg kan faa Vejr til at puste. Men jeg tilstaar beredvillig, at der er Mere. Jeg vil

ligesaa gjerne lade mit Liv som opgive den Tro, at det, vi virkelig længes efter, er til og kan naas. Jeg længes ikke efter at erobre Riger, men efter at erobre en sand Menneskesjæl, naturligvis en Kvindes. Det er muligt, at i 99 af 100 Tilfælde mister den attraaede Gjenstand ved Besiddelsen sit fagre Skjær og sin begejstrende Magt. Men dersom der holdtes et Lotteri med 100 Numere og denne ene Gevinst, saa vilde jeg tage Seddel, selv om den Tabende skulde dø. Liv og Død blandes i denne Tid altfor underlig sammen, til at jeg skulde se stor Forskjel imellem dem, hvis ved Liv ikke forstaas den hele Fylde, Glans, Intensitet, hvortil vor Sjæl oprindelig er bestemt. Har min Sjæl ved Fejl mistet sin Evne og sit Krav paa at bringe dette ud af Livet, godt, saa lad den gaa bort for at komme lutret igjen i ny Form. Det stakkels Sekund, da vort Hjerte brister, skal da ikke saaledes opfylde og skræmme vor Bevidsthed, at vi derover glemme den høje Sandhed, at Sjælen kun flyver bort for at leve igjen. Jeg erklærer lydelig, at jeg modtager Chancen: at finde Ingeborg-Skikkelsen eller dø. Jeg er træt af at skuffe og blive skuffet som Følge af hine dybe Længsler, der i deres Utaalmodighed tro at kunne modtage et Afdrag, hvor det bydes, og dog beholde Kravet paa den hele Kapital ubeskaaret. Jeg er træt af Kultusministerium, Fuldmægtig-Post, offenligt Hverv o. s. v., naar Alt dette skal være Andet end en Skal om et Indhold, hvori der er Sjæl. Jeg tror, at Poesien

er noget Alvorligt. En Præst — just ikke af den bedste Sort — kan gaa ud for at prædike eller give Sakramentet, medens hans Sind og hans Hus ligger i Verdslighed; for ham gjælder det, at han skal leve: »Æd, Fugl, eller dø!« Men en Poet synger, som han er, og naar han ikke i sig selv er stor nok til at løfte Samfundet, løfter han det ikke ved nogetsomhelst Fixfaxeri, og saa skal han lade være at synge. Og jeg kan ikke engang lade være, jeg har nu faaet Kaldelse — »Syng, Fugl, eller dø!«

Og saa er man kun Noget i Kraft af Besiddelse, jeg mener Besiddelse af en Andens Sjæl. Manden skal ikke blot blive Et med sin Kvinde; men kun med hende bliver han selv en Enhed og Helhed. En Poet uden en Kvinde er en Uting.

Du skal ikke være hastig og bebrejde mig, at jeg ustadig eller letfærdig opgiver Margrethe; thi det er jo netop til hendes Sjæl, som jeg hidtil har forsømt ret at opdage, at jeg vil henvende mig for at finde Ingeborg-Idealet. Jeg maa begynde mit Frieri forfra; thi det forrige kom ikke i den rette Aand. Vi bleve Meget for hinanden, fordi Andre vare os saa Lidet; men To skulle være hinanden Alt. Jeg var dengang glad ved at komme i Stemning; men en virkelig Kvinde skal kunne Mere. Nu har Adskillelsen gjort os nye for hinanden; vi kunne begynde forfra.

At jeg ikke siger dette for at skuffe mig selv, men at jeg virkelig mener det, derfor er jeg

kommen til at give mig selv et Bevis. Jeg kom i Torsdags Aftes ind til Kammerraad Nielsens, og saa var kun den yngste Datter hjemme. Enten hun havde en Grund til at ønske mig bort — hun ventede maaske en Præst eller en theologisk Kandidat — eller hun blot vilde spille mig et lille Puds, sagde hun: »Har De hørt, at Margrethe er kommen hjem?« Jeg ansaa det for umuligt; thi hvo skulde have faaet tidligere Bebudelse derom end jeg? Jeg kunde ogsaa meget godt have skuffet den lille Gaas og ladt ligegyldig; men jeg var aldeles ligegyldig ved, om hun fik sin spidsborgerlige Glæde eller ej, naar jeg, endog blot for en halv Time, kom ud af den lumre Tordenvejr-Stilhed, der omgiver mig, og levede i Muligheden af at skulle gjense Margrethe og faa en Afgjørelse. Følgelig gjorde jeg hende den Fornøjelse at lade hende sige til sig selv: »Se, nu løber Hr. Rosen som en Nar!« og saa gik jeg ud til Gaarden, en god Fjerdingvej herfra. I Orienten, siger man, er Luften paa visse Tider af Aaret opfyldt af Ildfluer. Der fløj ogsaa Ildfluer om mig paa hele Vejen! Men da jeg var forberedt paa at gaa forgæves, blev jeg heller ikke skuffet, da det viste sig, at Margrethe ikke var kommen hjem.

Men Du skal dog ikke have lutter Elegi og »en skjøn Sjæls Bekjendelser«.

Paa Tilbagevejen kom jeg i nogen Afstand forbi Assessorens Gaard og kunde fra en Høj se

ned i hans Storstue, hvis Vinduer vare stærkt oplyste. Jeg saa kun derned ganske uvilkaarlig, fordi mine Øjne bleve tiltrukne af Lyset, og vilde ingenlunde spejde; men hvad jeg saa, fængslede mig til Pletten. Assessoren stod midt paa Gulvet, gjorde et dybt Buk og derefter med højeste Anstand nogle sirlige Pas. Den lille, vindtørre, alvorlige Mand i denne Beskæftigelse og i fuld Belysning og under en Kolera-Epidemi, syntes mig noget af det mest Bisarre, jeg kunde tænke mig. Jeg huskede, hvad Folk her ofte sige om ham: at der er noget Djævelsk ved ham, og opfattede Ceremonien som en Andagt til Belzebub, følte mig næsten lystelig greben deraf, og et vildt Digt strømmede mig til Hjernen — da saa jeg min Fætter avancere og gjøre lignende Bevægelser og opdagede strax efter to Damer, der udførte korresponderende Knix. Der var Dans, det var en Menuet! Jeg kunde blot ikke høre Musiken, Jeg lo højt, Digtet forsvandt af min Hjerne, og jeg besluttede at gaa ind og aflægge et Besøg hos dette Selskab, der ligesom Fortællerne af Boccaccios Noveller syntes at have trukket sig tilbage til Slottet Palmeria under Pesten, Jeg havde truffet Assessoren tidligere, han havde indbudt mig til Besøg, og skjønt Tiden nu ikke var aldeles velvalgt, viste det sig strax, at han stod ved sin Indbydelse. Han sagde: »God Aften! Velkommen! Tag Dem en Svingom med, nu skal jeg præsentere Dem for Damerne.«

Han er den behageligste Vært, man kan tænke sig. Hvad Folk sige om hans Gjerrighed, er fuldstændig Fabel; i det Mindste staar den ikke en fortræffelig Gjæstfrihed i ringeste Maade i Vejen. Da han efter en Stunds Forløb fandt mig mere oplagt til Samtale end til Dans, satte han sig hen hos mig, og det var ganske vederkvægende at finde saa megen Dannelse og Interesse. Det er rigtignok sandt, at efter nogen Tids Forløb er det samlede Indtryk, han gjør, ledsaget af Forestillingen om noget Haardt, en skarp Tanke- og Viljesudvikling uden tilsvarende Følelse. Jeg vil ikke sige, at han ikke føler, endogsaa religiøst; men det er paa en egen Maade. Vi kom tilsidst ogsaa til at tale om Koleraen, og saa erklærede han sig for Kogsalt-Theorien. Det undrede mig ikke; thi da Lægernes ordnede Hær ikke ret ved Besked, møder man som en Landstorm, den ene med Høtyv, den anden med en rusten Bøsse, imod den fælles Fjende. Men han gav en Grund for sin Theori, der overraskede mig; med en Lue af mystisk Energi i de skarpt-forstandige, graablaa Øjne sagde han: »Saltet er det eneste Universalmiddel; der staar skrevet: I ere Verdens Salt.« Og da vi kom nærmere ind paa dette Thema, mærkede jeg, at han nok egenlig har den Tro, at den, der kommer til en vis mystisk Anskuen, derved faar et frelsende Salt i sig, saa at han vel kan synde ligesom Andre, men det bider ikke paa ham.

Han interesserer mig, dels i og for sig, dels fordi jeg hører alle Spidsborgere tale ilde om ham. I Spidsen for hans Fjender staar Kammerraadinde Nielsen. At denne trinde, godmodige Dame hader ham med et Had, der slet ikke passer til hendes Skikkelse, hidrører ikke blot fra, at han allerede er gift, og det endog anden Gang, og at den Slags Fejl, som han begaar, ere aldeles forskjellige fra dem, hun vilde begaa, men ogsaa blandt Andet fra, at hun har forstaaet og husket et af hans Axiomer. Han skal have sagt, at hvo der har den højere Barmhjertighed, behøver ikke den lavere. Dette fortolker hun i sine Forelæsninger derover dels som en skrækkelig Hovmodighed, idet han bilder sig ind at have den højere Barmhjertighed, dels som umenneskelig Haardhed, idet han ikke vil udøve den lavere, som hun sætter saa højt, nemlig give en Skilling til en Tigger. Hun er næsten veltalende, naar hun behandler dette Thema, og det sker ofte. Jeg tror, at selv hvis Spidsborgerne have Ret i de Fakta, de anføre, have de ikke det Ringeste at bebrejde ham med Føje. Hvad der skiller ham fra dem, er jo ikke deres Dyd, men kun, at han er mere intelligent og mere dæmonisk, det vil sige, den Stemning eller Drift, der til en given Tid hersker i ham, er tilstede med større Energi og finder derfor kraftigere Midler til at virke, end Tilfældet er hos de matte Sjæle, der gjerne vilde, hvis de turde, og hvis største Energi ligger i

deres Misundelse. Denne Last, har jeg bemærket, findes slet ikke hos ham, og dette er i vore Tider næsten en herlig Dyd.

d. 13de Avgust 1853.

II.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Se saa, min gode Mathiesen, nu har De Intet at lade os høre; nu træder Døden ogsaa os paa Hælene, stryger os forbi og ser os ind i Ansigtet. Nu er Tiden kommen til at fyre Minutskud og ligesom Hvitfeldt blive ved at fyre paa dette Sted for ikke at bringe andre Steder i Fare.

Igaar Morges kom jeg ned i Haven, og saa stod der en Mand med en Le — intet Symbol, ingen Abstraktion, men en solid Bondemand, der var bleven husvild, fordi man den foregaaende Aften havde taget hans Hus til Lasareth, og med en vis Kjærlighed fortalte han mig, at vi egenlig vare Naboer eller indtil det Allersidste havde været det; thi hans Hus stødte op til vor Have. Jeg vilde hen og bese det; men han turde ikke gaa med, fordi Folk laa og vare ved at dø derinde. Tænk Dem denne Mands Stilling!

Hvilken Hjemløshed! At gaa ud med en Le, som den hjemløse Døds Symbol, medens Døden har faaet anvist Hus og Hjem ved hans Arne!

Saa gav jeg mig til at overveje de forskjellige Systemer, hvorom I skændes og slaas i Kjøbenhavn. Som alle Spidsborgere, naar det kniber, erklærede jeg mig for Karantæne. Jeg lukkede det Led, der fører ud af vor Have, og vedtog i mit stille Sind, at de, som ankom fra smittede Steder, skulde ryges her i to Dage og Nætter. Som smittet erklærede jeg hele den Række af Huse, der ligger Vest for vor Have. Men i samme Øjeblik, som jeg havde truffet denne vise Foranstaltning, hændtes det lidt længere mod Nord, tyve Skridt fra Ledet, at et Svin, to Kyllinger og en Pige gik gjennem en Aabning i Hegnet ind over vore Grænser, og i næste Øjeblik saa jeg, at paa Marken, der begrænser vort Hus mod Nord — i Retning mod Søen — blev udkjørt Gjødning, saa at det nærmest vilde paaligge mig at træffe Forholdsregler imod en indtrædende Nordenvind. Næsten i samme Øjeblik kom fra et af de syge eller døende Huse en Kone med to Børn, alle belæssede med Bylter. Da Konen fik Øje paa Manden med Leen inde i vor Have, udtalte hun i korte bevingede Ord sin Fortrydelse over, at han havde ladet sit Hus blive taget til Lasareth, og da han gjensvarede med faa, velvalgte, forsvarende Ord, gjentog hun energisk sin Bebrejdelse, for hvilken Bebrejdelse saavelsom for hendes hele Personlighed han da

udtalte sin souveraine Ringeagt i en Ytring, der til ingen Tid er skjøn, men i en Koleratid højst ubesindig.

Som en klog General i en belejret Fæstning opgav jeg nu Udenværkerne for at forsvare selve Kastellet med desto større Eftertryk. Jeg gik ind i Huset for at paalægge vor halvtyske Værtinde, Madam Esche, den fornødne Forsigtighed. Hun mødte mig, bærende paa en Mængde Knaposte, som hun satte ud at tørre paa et Brædt ovenover Vinduet, der vender ud til den lille Familiemødding. »Madam Esche,« sagde jeg, »nu maa vi være forsigtige; nu er Sygdommen lige ved os.« — »Jo,« sagde hun, »fra min Side bliver Intet forsømt.« — »Nej,« svarede jeg, »det ved jeg; men tror De f. Ex., at Knaposte ere sunde?« — »Der er megen Kommen i mine,« sagde hun, og jeg mærkede, at hendes Tænder løb i Vand. Maaske var det Mangel paa Karakterfasthed og Udholdenhed, der bragte mig til at opgive min sanitære Propaganda ved dette Svar. Jeg nøjedes med at beordre Melkalk visse Steder hen. Det skete efter nogen Modstræben. Medens jeg var ifærd med at lade dette ordne, opdagede jeg, at Madam Esche, der formodenlig i sin Omhu for den offenlige Sundhed havde studeret Berlingskes Artikler om Rygning, nu kogte en Kaal, der blev røget og med sin Duft opfyldte Huset. Jeg paakaldte da Himlen som sidste og eneste Hjælper, lod alle Husets Vinduer aabne og gik med min

Familie ud at spadsere ad den eneste Vej, som ikke fører til Kolera, nemlig forbi Assessorens.

Medens vi undervejs holdt Familieraad, blev det efter nogen Diskussion vedtaget, at et af Midlerne til at sikre os selv en komfortabel Plads om ikke paa Jorden, saa i Himlen, vilde være, om vi nu gik ned og saa til Folk, der maaske trængte til Portvin og uldne Tæpper eller i det Mindste til Kjødsuppe, og denne Beslutning gjorde Spadseregangen meget behagelig. Livet syntes at antage andre Dimensioner, vi vandrede mellem Medmennesker, hvilket man ellers ikke gjør. I Skoven mødte vi Assessoren og hans Familie. Saa stor er Civilisationens Magt, at jeg talte med Assessoren, som om der ikke var Buxer til i Verden. Ej heller lod han falde det mindste Vink til mig, og dog gik han paa samme Tid med Opløsningen i sit Hoved! Da jeg kommer hjem paa mit Værelse, hvad skal jeg saa se paa en Stol lige indenfor Døren? Mine sorte Münchener Benklæder omhyggelig sammenrullede! Ingen kunde give anden Besked end, at Assessoren havde været og spurgt efter mig.

Er det ikke i *The Vicar of Wakefield*, at der er en Forfører ved Navn Thornton, som lokker uskyldige unge Piger fra deres Forældre, og efter nogen Tids Forløb komme de tilbage, man finder dem paa deres Værelse, blege, med rødgrædte Øjne, som de ikke vove at slaa op. Saaledes og ikke anderledes syntes mig mine sorte Münchener Benklæder hidsendte fra Assessor Thornton-For-

føreren. I hin Roman kan man dog spørge Ofrene om Misdæderen og faa de nødvendige Oplysninger; men her ophører Sammenligningen med *The vicar of Wakefield*, og jeg maa henlede Deres Opmærksomhed paa »Den Stumme i Portici«. Hun er bleven forført af Vicekongen, og han har for at sikre sig ladet Tungen udskære af hendes hulde Hals. Ganske saaledes, frembydende et rørende Syn af tavs Lidelse, af stum Fortvivlelse over Misgjerningen, syntes mig mine arme sorte Benklæder at ligge, og Vicekonge, Assessor Thornton-Arcos har senere ikke med et Muk omtalt sin Forbrydelse, ikke berørt den Nydelse, han har tilladt sig af mine Benklæder, ligesaa lidt som Grunden, hvorfor han efter fuldbragt Daad ikke vilde beholde dem i Huset.

Ellers leve vi i det venskabeligste Forhold, og mine Breve til Dem ere den eneste Hævn, jeg tager over ham. Min retfærdige Vrede gaar til Kjøbenhavn, og saa kan jeg med roligt Sind nyde godt af den Elskværdighed, som dog unægtelig er hos Manden som Vært. Men kunde jeg underhaanden spille ham et lille Puds, saa gjorde jeg det. Havde jeg Kammerraadinde Nielsens Talent, saa bragte jeg ham og Fætter Ernst i Totterne paa hinanden. Ernst har givet sig til at holde af ham, og kunde jeg nu faa Assessoren til at holde af Ernst og laane en Frakke eller Nattrøje, saa kunde jeg have Fornøjelse baade af min alvorlige Fætter og af Assessoren. Hjælp mig i at finde paa Noget.

Har De set Kometen? Eftersom den om Aftenen Kl. 10 siges at staa over Akademiet, mene Soranerne, at den bebuder Kolera. Ja, vi er ogsaa fornemme, vi have Komet til vor Kolera, Himlen tordner til vore Pandekager.

d. 18de Avgust 1853.

12.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Jeg kan ikke huske Ord for Ord, hvad jeg skrev i Fredags; men jeg ved, at det var min oprigtige Mening, og jeg ved ogsaa, at jeg ikke kan have givet Dig alvorlig Grund til den Tro, at jeg, hvis jeg ikke finder Ingeborg-Skikkelsen, vil tage Livet af mig selv. Det siger Du vel ogsaa blot, fordi Du ønsker at bestige et Punkt, hvorfra Du ganske og aldeles behersker mig eller »for mit eget Vels Skyld« kan gjøre mig lidt komisk. Jeg har ikke gjort Andet end givet Dig en løselig Forestilling om, hvorledes jeg med hele mit Sinds og min Sjæls Magt kalder paa de to store Magter: Liv og Død, som i denne Tid gaa igjennem Samfundet med Herreskridt, og siger til begge: »Her er jeg, handler med mig, som I

ville, kun for Alvor; sørger blot for, at jeg ikke bliver levende begravet.«

Men medens vi diskutere Ord, handler Skæbnen. Du husker vistnok, at jeg har fortalt Dig om en Svane, jeg engang mødte her paa Egnen. Det forekommer mig, som om Du engang skal afgive Vidnesbyrd om mig hernede, og derfor skal Du ogsaa have Sagens Akter. Læs de to hoslagte Breve fra hende; men læg vel Mærke til Datoerne. Det ene fik jeg i Oktober forrige Aar.

Hvor jeg dog nu er lykkelig! Hvor min Sjæl jubler i sin Tilværelse, sammensat af Kjærlighed og Længsel! Ja; thi det at længes, og efter Dig, med sikkert Haab om Gjensyn, er en Lykke. Jeg er udfriet af den tunge Død, der i saa lang Tid har trykket mit Sind og suget mit Livs bedste Kræfter. Jeg har i Sandhed tilbragt en sørgelig Tid, siden jeg mistede min Moder, hvem jeg elskede saa inderlig, som et Barn vel kan elske sine Forældre. Dog, hvorfor vil jeg nu dvæle ved sørgelige Ting! Du har tilbagegivet mig Fred og Haab. Du veed jo for vist, at Du er det straalende Lys, som min Sjæl bevæger sig om, og hvis Du ikke veed det, skal Du vide det. Jeg var som et Instrument, man længe har ladet staae forglemt etsteds, og som er kommet ud af Stemning, fordi Ingen kjendte dets Bygning. Da kom Du og forstod, hvad for Toner der vare i mig, og lokkede dem ud. Det gjorde mig saa usigelig lykkelig, at jeg atter klang, for mig selv og for Dig.

Erindrer Du den Aften, da Du viste og forklarede mig Stjernekortet og vi senere saae paa Himlen efter de samme Stjerner? Det var et af de lykkeligste, maaske det lykkeligste Øieblik, i mit Liv. Det syntes mig, at Himlen var til alene for os To. Og endnu, medens jeg er fjernet fra Dig, er Du den, der bærer min Himmel. Tager jeg feil

heri, eller burde jeg være mindre aabenhjertig og sige mindre? Gid jeg kunde se Dit Ansigt, medens Du svarer. Gid jeg ret kunde see ind i Dig og ganske forstaae Dig og begribe, hvorfor og hvordan Du elsker mig. Skriv snart, lad mig i det Mindste have Dine skrevne Ord.

Hvor det gjorde mig ondt, at vi ikke kunde ses i Korsør, før jeg indskibede mig! Alt forekom mig saa mørkt derved; det var, som om jeg fremtidig skulde gaae ud i Livet uden Dig. Men om Aftenen, da de Andre vare tilkøis, gik jeg op ad Kahytstrappen og stod i Døren og saae paa Himlen og paa Søen. Himlen var saa fuld af Stjerner; det var Dine, dem, Du havde vist mig, og de fulgte mig, og saa blev jeg igjen beroliget og glad. Søen var sort, men med utallige Blink som Sølv; det var hvidt Skum, og undertiden blæste Fnug deraf henad Dækket og kom helt op til mig. Men saaledes skal det, jeg haaber og troer paa som ædelt Metal, ikke forvandles til koldt Skum — vel, min Ernst? Du vil værne om mig og om min Tro!

Lev nu vel, min Ernst, og skriv snart til

Din

d. 28de Oktbr. 1852. Margrethe.

Det andet fik jeg igaar. Selvfølgelig havde disse to Breve ikke fulgt hinanden uden noget Mellemliggende. Der har været en besynderlig Brevvexling, forskende fra min Side, undvigende og næsten bebrejdende fra hendes, og saa nogen Tids Tavshed, som jeg ikke kunde forklare. Men jeg troede, at hun laa for Rejse herover.

Endskjøndt det maaske vil undre Dem at se disse Linier, skal dette dog ikke afholde mig fra at skrive, da jeg anser Sagen for at være vigtigere, end at noget Hensyn

skulde binde mig. Jeg agter her at udtale mig angaaende Ting, som vedkomme mig selv, og saaledes forklare Adskilligt, som maa forekomme Dem ubegribeligt. Da den Tid, jeg maa omtale, imidlertid kun har pinlige Minder, vil jeg gjøre det saa kort som muligt. De maa da vide, at De mødte mig i en Tid, saa mærkelig for mig, at hvis jeg skulde beskrive den, vilde det tage lang Tid og volde mig stor Lidelse; jeg siger derfor kun, at det var en ulykkelig Periode af mit Liv, der nu forekommer mig som en hæslig, ja frygtelig Drøm. Nok herom, De mødte mig, troede at have lært mig at kjende; dog, De misforstod mig, som jeg selv misforstod mig. Men endskjøndt jeg var ulykkelig, havde jeg dog ikke i den Grad tabt det Rette af Sigte, at jeg jo kunde skjelne den sande Følelse fra den usande, og jeg opdagede, at det var Fantasien og ikke Hjertet, vi Begge fulgte. Hvad mig angaar, da beundrede jeg Dem, elske, det kunde jeg ikke; jeg havde elsket, som det kun hænder Kvinden eengang i Livet, og den Mand, jeg havde elsket, tilhørte jeg stedse, og det er ham, ved hvis Side jeg nu sidder. Det var ham, der stedse havde beskjæftiget mine Tanker, og beskjæftiget dem paa en Maade, der gjorde Aanden syg; thi han var bleven mig en Gaade, en forfærdelig, uopløselig Gaade. Nu er Alt blevet mig klart, vi have fundet hverandre igjen; men tillige har jeg fundet at have handlet uret i at søge Forglemmelse i Lidelsens Dage der, hvor den ikke var at finde. Nu, da jeg er lykkelig, saa lykkelig, at jeg neppe kan erindre hin Tid, nu da Hjertet har fundet sit Hjem igjen for aldrig at forlade det, nu beder jeg Dem betragte mig som en Vandrer, der et Øieblik har taget feil af sin Vei, fordi Maalet var for fjernt til at sees og Veien ensom og vanskelig at vandre. Jeg vil endnu kun tilføje eet Ord, og det er, at den Mand, for hvem jeg ingensinde havde en Tanke skjult, og som kjendte mig som Gud kun kjendte mig, at han ogsaa nu kjender mig, som ingen Anden, end ikke mine Nærmeste her i Livet, og at han veed hver Tanke,

jeg har havt, og hvert Skridt, jeg har gjort, de daarlige med de gode.

d. 14de August 1853. Margrethe.

Velan, det er naturligvis et besynderligt, voldsomt Choc, man faar ved saa pludselig at erfare, at Noget, man troede at eje, er blevet ganske borte, og det er vel muligt, at det Tabtes Værd i et saadant Øjeblik stiger meget højt. Men herom skal ikke være Tale. Hun har søgt Havn og giver Logbogen det bedste Udseende, hun kan. Det finder jeg i sin Orden. Selv frygtede jeg jo for, at det sjælelige Krav, vi havde at gjøre til hinanden, hverken kunde afvises eller tilfredsstilles. Værst er det næsten, at jeg har overrasket mig selv i, at dette uventede Budskab ikke tilintetgjorde nogen Illusion. Naar jeg tænker mig, at f. Ex. Frants Holm havde faaet et saadant Budskab under samme Omstændigheder, saa vilde han have mistet sit gode Humør og for Alvor bandet Verden og bebrejdet den, at Tro og Tillid ikke have Fodfæste i den. Jeg tager det, som om jeg altid havde vidst, at man ikke skal tro, og nu kommer blot det pinlige Spørgsmaal: »Har jeg da virkelig ikke havt Tro?« Det har jeg dog ganske sikkert, saavidt jeg ved Undersøgelse kan opdage det. Da hun sagde, at hun elskede mig, var jeg aldeles sikker derpaa; mit Hjerte var fuldt af Tillid. Jeg opdager nu blot, at ubemærket, sammenrullet i en Krog, laa Tvivlen,

der nu rejser sig, gjør et dybt Buk og siger: »Man skal være Filosof.« — Det kommer der ud af, naar man tror uden Enthusiasme!

Men ser Du nu ikke ogsaa, hvorledes Ingeborg, hun være død eller levende, skyder Alt fra mig, hvad der kunde være til Hinder mellem hende og mig? Nu, da det er aabenbart, at Ingeborg ikke var i Margrethe, gjælder det om at finde hende andensteds, og i den Henseende har jeg den instinktmæssige Tro, at jeg ligesaa godt kan blive her og lade Jorden dreje sig om mig, som løbe Jorden rundt. Jeg er beruset som Wessel: jeg staar med min Gadedørsnøgle i Haanden og venter, til mit Hus kommer.

d. 18de Avgust 1853.

13.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Minutskud; d. 19de.

Jeg tænker i disse Dage paa Deres Fætter Marcussen, den Spillefugl. Jeg kjender ham rigtignok kun af Deres Fortællinger, og af disse Fortællinger fremgaar kun en eneste Kjendsgjerning. Han sagde nemlig, naar han havde et daarligt Spil paa Haanden: »Der er een

Chance for, at jeg kan vinde dette Spil; jeg spiller det.«

Jeg har ogsaa een Chance, og jeg spiller nu det Spil, man kalder Livet. Sagen er rigtignok den, at jeg ikke kan kaste det. Men det er sgu i Grunden et ganske godt Spil. Det kan blive Codille; men det kan ogsaa vindes paa alle 5.

Og imidlertid vil jeg ikke gjøre som De, af hvem man sjelden eller aldrig kan faa lokket et Brev. Jeg vil vedblive at skrive! Der er dog Intet lumpnere end at dø i Tavshed og maaske blive forvexlet i Lighuset og blive begravet i en Grav, man maaske selv har gravet til en Anden. Selve Sygdommen kan jeg efter Omstændighederne ikke opfatte som saa ond. Ja, inde i dunkle, lumre Gader! Men herude, under aaben Himmel, i Solskin! Rammes man, saa er det næsten som under et Søslag, paa Skansen, mens Vinden blæser frisk. Altsaa, ikke forknyt, men Minutskud for at lade mærke, at man lever.

— Av, nu kom Deres Brev!

Det gjør mig virkelig ondt at høre, at man er død paa 1ste Sal i Deres Hus. Men De bør dog ikke være melankolsk derover og især ikke tro, at Døden nu vil stige op paa 2den Sal. Jeg har allerede forhen henregnet Dem til de Privilegerede, der betale med Stillingsmand; men formedelst Deres Kjærlighed til alt Feminint synes Skæbnen nu at have valgt, at De skulde betale med en Stillingskvinde. Tænk Dem om; under Krigen blev betalt indtil 1100 Daler for

en Stedfortræder — hvorledes kan De betale for denne? Jeg er nær ved at blive elegisk og sige, at for Enhver, der dør, faa vi Andre en Pligt mere; men dette er en Tanke, som tilkommer Præsten og ikke mig.

14.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Vi Poeter vilde have Ret og Føje til at klage over, at vi altid blive misforstaaede, hvis vi ikke delte Skæbne med alle andre Mennesker, der jo ogsaa sige, at man aldrig rigtig forstaar dem. Derfor vil jeg heller ikke klage over, at Du nu tager aldeles fejl af mig ved at tro, at »Ingeborg-Ideen« drager mig bort fra Livet og gjør mig sentimental. Dette er saa langt fra at være Tilfældet, at jeg i dette Billede eller dette Glimt har fundet Evnen til at tage nogenlunde fat paa Livet og være Noget for Andre. Enhver har sin Maade, hvorpaa han styrker sig; de trojanske Helte maatte skælde dygtig ud, før de sloges; andre Krigere tage sig en Snaps, før de blive tapre. Siden denne Kvindehaand har vinket eller hilst mig, er der igjen Noget udenfor mig, der ser paa mig, venter Meget af mig og bebuder mig en Fremtid. Hvis dette ikke var kommet,

vilde jeg, det er jeg vis paa, været bange for Koleraen. Nu gik jeg igaar lige ind til den, saa Døden og var efter Evne Levende til Trøst. Jeg ved, jeg kunde ikke have gjort det uden i Kraft af Ingeborg, det vil sige, af det Ubekjendte, Velsindede, Agtpaagivende, enten det nu er her paa Jorden eller i Himlen. Men jeg maa ogsaa erkjende, at saadanne Mennesker som jeg behøve en hel Læretid, for at det Gode, de ville, kan blive til ringeste virkelige Nytte. Vi staa for Spejlet med vor heroiske Beslutning, undre os over, at vi have fattet den, føle os stolte over at have bragt det til at ville, og imidlertid udretter den simpleste Vaagekone meget Mere, end vor Heroisme drømte om. Det er en umaadelig Mangel, Følgen af det theoretiske Liv. Det skal og maa blive bedre med mig! Men imidlertid er denne Egenhed saa dybt rodfæstet, at jeg endnu er beskæftiget med og greben af den højtidelige Stemning, hvori jeg blev bragt ved Dødslejet. Det Pinlige og Frastødende er gaaet bort; det særegent Højtidelige er blevet fast i min Fantasi.

Manden sendte mig ind til Konen. Han var syg og vilde vide bestemt, hvordan hun havde det, om hun virkelig havde Kolera. Jeg kjendte ikke meget til hende; hun syntes mig en rar, samvittighedsfuld Kone, men var noget sart, ømskindet, antog jeg. Lægen sad ved hendes Seng, og netop da jeg fra Døren havde spurgt, om jeg maatte komme ind, og faaet et Nik af ham til Svar, hørte jeg hende sige til ham: »Doktor,

hvordan er det at dø?« — »Ja, det ved jeg ikke, kjære, lille Frue,« sagde han og klappede hendes Haand. »Saa kan jeg prøve det selv,« svarede hun, vendte sig mod Væggen og døde. Min Sjæl stirrer efter hende; jeg er helt betagen af disse Ord og denne Handling; min Tanke borer sig ind mellem hende og Væggen for at opdage, hvad hun saa, hvad der foregik, hvordan hun »prøvede« det.

Paa en Maade, men rigtignok paa en meget fjern Maade, har jeg selv engang prøvet det eller været saa nær som mulig ved det store Mysterium, Skilsmissen mellem vore to Naturer.

Engang ifjor blev jeg kloroformeret.

Jeg maa ærlig bekjende, at jeg forlangte det af Angst for en Smerte, der ikke anses for overmaade stor. Jeg skulde have to Kindtænder trukket ud, og skjønt Tandlægen mente, at Munden vilde lukke sig under Forsøget, var han dog beredt til at gjøre det, naar en anden Læge vilde være tilstede. Vi begik nok nogle Smaafejl, navnlig den, at jeg sad i Stedet for at ligge ned. Et Lommetørklæde blev lagt over min Mund og Kloroform gydt derpaa, og jeg mærkede da en yderst behagelig Fornemmelse, ligesom Søvn efter lang Træthed, i mit højre Ben. Jeg maa vist have mere Kloroform, sagde jeg, og saa blev der gydt mere paa Lommetørklædet. Nu faldt ret hurtig min højre Arm, venstre Ben og Underlivet hen i samme dejlige Søvn, og jeg kunde mærke, hvorledes Søvnen ligesom legede ved Halsen, men

ikke kunde naa videre. »Jeg maa have Mere,« sagde jeg. »Hvor De er begærlig! Saa skal De ogsaa faa nok!« sagde Lægen og gød en ny Dosis Kloroform ud. Næppe var dette sket, før al Fornemmelse af Søvn hørte op, og jeg befandt mig i den livligste Fornemmelse af en ganske anden Verden. Denne Verden var et Universum, en Uendelighed af det dybeste, behageligste, blødeste, mest fløjlssorte Mørke, og i dette uendelige Mørkhedsrum bevægede sig et eneste intensivt, men ikke skarpt lysende Punkt, langsomt, i lige Linje, ud imod Noget, som jeg nu, idet jeg vel anlægger en anden Bevidsthed derpaa, kalder mit Hjem. Men lad mig ikke sammenblande, hvad jeg nu tænker, og hvad jeg dengang bestemt følte. Jeg havde ikke anden Fornemmelse end den yderst lyksalige Opfattelse af det bløde Mørke og af Lyspunktet, der bevægede sig, og hvori jeg selv syntes at være indesluttet og glide afsted med ubeskrivelig, inderlig, tilfreds Hensynken. Hvad jeg bagefter erfarede, var, at medens jeg saaledes langsomt og lykkelig bevægede mig afsted som et Lyspunkt, var der stor Forstyrrelse i Værelset, hvor jeg legemlig befandt mig. Min Puls havde nemlig ophørt at slaa, mit Hjerte ligeledes. Man rev voldsomt mine Klæder op, kastede en Mængde Vand over Hoved og Bryst; men jeg vidste ikke det Ringeste deraf. Tilsidst, medens man handlede saadan med mig, havde derimod baade Mørket og Lyspunktet givet Plads for en ganske ny Fore-

stilling: at jeg var hjemme hos mine Forældre som Barn, og at min lille Broder sagde, at Nogen ringede paa Døren. Jeg troede, at jeg sagde: »Det ringer, luk op!« men jeg sagde ikke et Ord, hvorimod jeg vaagnede til Livet. Med Klokkeringning drog altsaa Sjælen tilbage i Legemet, kaldet af det kolde Vand og Lægernes Rusken. I næste Sekund huskede jeg Mørket og det lysende Punkt. Lægerne vare vrede af Angst over at have en Stund holdt et Lig under deres Hænder, og uden Skaansel brød man mine to Kindtænder ud, medens jeg betagen af Tanker om Lyspunktet og af Kloroformens Eftervirkninger ikke mærkede det.

Jeg har altsaa været der, og forsaavidt ved jeg altsaa, hvad Døden er — og ved det dog ikke. Thi hvis jeg virkelig var død, hvad var der saa blevet af Lyspunktet? Det ved hun, som gjorde Prøven for Alvor. Og en anden Ting: Hvorledes vilde jeg have været tilmode, hvis dette Forsøg paa at dø, i Stedet for at komme uventet, var traadt mig imøde, medens jeg var ganske vaagen, og medens jeg kunde vide, at jeg skulde forlade Alt og indgaa til Dommen? Det ved jeg ikke; det er det, jeg bliver ved at stirre efter; men hvergang min Sjæl har stirret sig træt paa Døden, kommer den tilbage med nye Fordringer til Livet og mig selv.

Du, som tror, at jeg er bleven slappet for Livet, kan kun have ringe Forestilling om den faste Overbevisning, hvormed jeg ved, at jeg

vil kaste mig selv ind, hvorsomhelst Ingeborg eller det, hun er Symbol for, vil synes at vinke mig. Det er rigtignok sandt, Du kan sige, at den blotte Tanke, at det skal vinke mig, er overspændt og urimelig; men tag denne Urimelighed, dette »hulde Vanvid« bort af min Sjæl, gjør mig i den Henseende forstandig, saa er al højere Forstand borte af mig.

d. 20de Avgust 1853.

15.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Minutskud; d. 20de.

Jeg lever, og jeg trækker i Snoren for at mærke, om De lever. Ryk igjen, svar.

Nu lyde jo forresten Beretningerne gunstig, Epidemien begynder at tage af, og naar I Kjøbenhavnere give Exemplet, følge vi Provinsfolk som sædvanlig efter.

Men netop nu har jeg faaet en Ide, hvorved jeg kunde være til Nytte imod Epidemien. Hvad der raabes paa, er jo: god Lugt; men det koster saa meget at gjøre en hel By vellugtende, Kommunalbestyrelsen krymper sig ved at give de

mange Penge ud. Velan, Mathiesen, jeg har fundet et Middel til at skaffe god Lugt i en By til en fabelagtig billig Pris. Jeg foreslaar Oprettelsen af en Anstalt, hvis Opgave skal være at lade fattige Folk gratis lugte til *Eau de Cologne.* Endnu er det, skjønt Epidemien aftager, ikke for silde at virke for samme. Jeg vil drage Landet rundt for at faa oprettet slige Anstalter, og begynder imorgen med Nykjøbing i Odsherred.

Spil mig nu ikke det Puds at skrive eller komme herud, netop mens jeg er borte; men indbild mig hellere, at hvis jeg ikke var rejst, var De kommen.

16.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Det er kuriøst: jeg har af Ministeriet faaet den højst vigtige Ordre, at undersøge nogle Kirker i Odsherred, og jeg lyder Ordren som muligt Vink fra Ingeborg om, at hun eller min Skæbne vil møde mig undervejs. Det træffer sig saadan, at Frants Holm ogsaa skal den Vej. Han har længe talt om et Maleri, som han har under Arbejde, forestillende en Scene af Carl d. Stores Liv, og har nu faaet den løjerlige Ide, at han

vil gjøre Studier dertil i Odsherred. Hvad Rejseselskab angaar, anser jeg det dog for behageligere, at ogsaa Assessoren paa mit Forslag har besluttet sig til at være med. Den Mand har Noget ved sig, der paa en egen Maade gjør mig godt; det synes mig, at det Alvorlige, Opvakte, Stridige, dæmonisk Livlige ved ham trækker Skæbnen til sig.

Jeg ordner mine Anliggender som til en stor Rejse; jeg kan ikke gjøre ved det; ethvert Skridt synes mig at kunne føre til Liv og Død, og det er dog i det Mindste sandt i den Forstand, at det kan føre til Kolera. Hvad der end hænder mig, saa har Du nu mine vigtigste Efterladenskaber ihænde.

Farvel! Paa Gjensyn!

d. 21de Avgust 1853.

17.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Hvad man venter, kommer ikke. Jeg har gjort en ganske simpel, men alligevel interessant Udflugt. Allerede i Roskilde mærkede jeg, at jeg maatte opgive Haabet om noget Usædvanligt; thi der tog Skæbnen Assessoren fra mig. Som vi

gik ned ad Gaden til Fjorden, mødte vi en Maleri-Handler eller -Liebhaver fra Kjøbenhavn, der talte noget til ham om gamle Malerier og om en Mand, der var kommen tilrejsende fra Udlandet med sin Familie for at besøge sin Søster og igjen sætte Bo her, men havde mødt Søsterens Lig, da det blev baaret ned. Omtrent saadant Noget blev der sagt; men vi havde saa travlt, og Assessoren besluttede sig øjeblikkelig til at rejse med den anden Mand til Kjøbenhavn. Den Historie er noget af det Tristeste, jeg har hørt i denne triste Tid, og jeg var saa beskæftiget med den, at jeg slet ikke erindrer, hvorledes vi kom til Nykjøbing. Jeg kan ikke sige, at jeg kunde ønske at have set Begivenheden eller nu at opsøge Familien; men alligevel synes mig, at Assessoren har Held: det Skæbnesvangre drager ham til sig og finder ham uhindret — endskjønt, hvad han nu egenlig vil der, forstaar jeg ikke. Frants Holm gjør Løjer dermed og siger, at han kun er rejst ind for at se sit Snit og kjøbe billige Malerier.

Fra Nykjøbing sejlede vi i en aaben Baad tversover Fjorden til Rendebæk, kjørte derfra til Jægerspris og toge saa med Færge til Frederiksværk. Man maa gjøre Rejsen saadan for at faa en rigtig Forestilling om, hvorfor Kæmpelivet tog Opholdssted i Lejre. Derinde i Fjorden er Alt idyllisk; men derude, uforstyrret af Dampskib og moderne Opfindelser, ser man, at Issefjorden er et alvorligt Hav; helt krigersk staa Bølgerne

ind fra Kattegat. Egnen om Frederiksværk tjener ligeledes til at borttage det Blødagtige, der fra det øvrige Sjælland let vilde indsnige sig i Hrolf Krakes Saga. Her er Spor nok af Kamp med en Natur, der baade er barsk og underfundig. Her viser man en grøn Høj, hvis Indre er Sand, der har begravet en Kirkeby, og man tør ikke røre ved Højen, for at Jordens Tyrfing-Natur ikke skal blive udgravet med det Samme og dræbe Kulturen. Her saa jeg ogsaa Myretuer af ganske anderledes Størrelse, end man ellers træffer paa, og Myrerne selv vare saa voxne og saa krigerske, som om de mere end den menneskelige Befolkning vare i Slægt med Tiderne, da Hottur liden Fiskerdreng, men af sin Alder stor, forskansede sig mod Knoklerne, som Kæmperne kastede paa ham for at more sig, og da Hjalte bed Næsen af sin Elskede.

Der var i Naturen Noget, som ikke egnede sig for en Fornøjelse, hvortil vi bleve indbudne: en Skovtur. Menneskene og deres Maade at tale og fornøje sig paa, stode i en saadan Modsætning til den alvorlige Tavshed omkring dem, at det var, som om man bydende kaldtes til at vælge enten det Ene eller det Andet, enten disse Menneskers lette og dog matte Aand, eller det Tunge udenomkring, der tier, fordi det har for megen Aand eller ingen. Jeg erklærer mig ingenlunde for den ydre Natur som det Dybeste og Friskeste; Intet overgaar Menneskenaturen; men hvor er den? Bebrejdelsen kan heller ikke

falde paa den Enkelte, men paa Helheden, paa Atmosfæren, som hviler over os. Der findes i Landet Foreninger nok, som gaa ud paa at skaffe Medlemmerne enten Fordel eller Behagelighed eller Indflydelse, hvorimod der ikke er et eneste Exempel paa, at Folk have indgaaet en Forening for at styrke sig til at bringe daglige Ofre, leve paa en tarvelig Maade og i det Hele udvikle den Aand, der kan hæve et Menneske til Selvfornægtelse og gjøre selv en Spidsborger vederkvægende i Omgang. Saa spurgte jeg mig selv, om jeg da var bedre end de Andre, og, hvis jeg var, hvorfor jeg tav og ikke virkede for min Tanke. Fordi et lille fast Punkt mangler mig. Nu, den Undskyldning har vel enhver af de Andre ogsaa.

Man havde taget en Tjenestepige med til at varte op ved Aftensmaaltidet ude i Skoven. Det var en net, ung Bondepige, med et intelligent Blik, men bleg, med noget ligesom Visnet i Ansigtet og den spinkle Skikkelse. Det forekom mig, at hun lignede en Blomme, der hænger tilsyneladende for tidlig moden paa Grenen og blot antyder, hvad de andre, endnu grønne Blommer skulle blive i deres Modenhed. Naar hun lejlighedsvis kom til at gaa over en Plet, hvor Solnedgangsskjæret faldt, blev hun besynderlig forherliget. Da mærkedes ikke det Spinkle og Visnede; det Intelligente blev tilbage tilligemed Bondedragten. Saadan syntes hun mig at antyde, hvad den danske Almuenatur skal vorde, naar den bliver løftet op i den Fuldendthed, hvortil

den er skikket. Men bidrager jeg for Tiden enten som Menneske eller som Fuldmægtig i Kultusministeriet den ringeste Skjærv til denne Fremtids Virkeliggjørelse eller til nogen anden? Jeg maatte svare Nej.

Da saaledes Livets Virkelighed og jeg syntes ganske skilte ad, rejste jeg mig næsten fortvivlet for at følge Solnedgangsskjæret. Du skal ikke le deraf; Du vilde le for tidlig.

Hvor ofte have vi ikke som Børn ønsket at gaa ud efter Solnedgangsskjæret — thi dengang troede vi, det var et Rige, som kunde naas. Nu tror jeg det ikke længer; men blot det at gaa ud efter dette Rige i den Indbildning, at man tror derpaa, at gaa efter et Maal, der ikke er af denne Verden, at forlade det Givne, Træge, Hverdagslige og give sig det Ubekjendte i Vold — siden det Bekjendte og Virkelige er uden Hank! — at være Troende eller bære sig ad som en Troende og kaste al anden Tanke tilside! Hvo ved, hvad af Levende eller Dødt kunde aabenbare sig! I gamle Dage aabenbarede det Store sig, fordi Menneskene troede stort; nu, da man i det Højeste tror tvivlende, maa man nøjes med noget Mindre. Dog, jeg ved ikke nøje, hvad jeg tænkte eller haabede; men jeg følte mig lokket ved blot et Øjeblik at ville en Smule og ville det en Smule hensynsløst og blev ved at gaa frem; men det vil ikke forbavse Dig, at jeg efter nogen Tids Forløb mødte, ikke Solnedgangsskjæret, men Mørket. Og der koncentrerede sig

hele min Rejse og hele Udbyttet af min Rejse; thi i dette Mørke fandt jeg Noget, jeg visselig ikke havde tabt eller glemt der — mig selv. Det bliver sagt, at Mørket er ikke Menneskets Ven; men det gaar dermed som med saa mange andre vise Ord, at deres Sandhed afhænger af Omstændighederne. Næsten Ingen kjender Mørket, undtagen som man kjender det Meste: paa Overfladen, i Afstand. Man ser det komme, tænder Lys, og naar man om Natten skal leve i det, lukker man Øjnene. Men at være i Mørkets Midte, følende det ikke som Mangel paa Lys, men som Existens — naar det ligger som en virkelig Verden tæt om os, hvilende i sin egen tavse Hemmelighedsfuldhed, stille spottende den Sans, der ellers leder os og saa ofte leder os vild — naar i Kampen imod det vort Øje er blevet træt af at stirre og Øret forgæves kæmper for med sin svagere Sans at hjælpe Bevidstheden og erstatte Synet — saa kommer der et Moment, da man kastes helt ind i sig selv og søger Lyspunktet inden i sig som eneste Modsætning til det store umaadelige, svævende Ubekjendte, Mørket. Jeg tror, jeg havde gaaet og længe gjentaget de underlige, halv kokette og dog sørgmodige Ord i Ingeborgbrevet:

»Ak, bliv ej paa det blege Ansigt vred,
Det er ej stygt, det fik jeg tidt at vide —«

men nu standsede jeg pludselig ved andre Ord i Ingeborgs Brev, som jeg forhen ikke havde lagt saa megen Vægt paa:

»Men ikke ønsker jeg Dig Jordens Fred,
Jeg beder ei for Dig om jordisk Lykke« —

— — —

»Thi jordisk Lykke binder faste Baand
Og luller Sjælen i blødagtig Dvale«.—

og herom samlede sig pludselig med sær Magt min hele Bevidsthed og Tankemagt som omkring det eneste Lyspunkt i Mørket. Det gik med Et op for mig, at heri var hele Budskabet fra hende, hele Fordringen, som Ingeborgideen stiller til mig. Jeg begyndte for Alvor at undersøge mig selv, og jeg fandt, at jeg i Grunden har lavet en ægte jordisk Lykke tilrette som min Hovedpude, og at, medens jeg magelig ikke vil forlade den, forlanger jeg dog, at hele Livets Friskhed skal komme ind til mig og opfylde mit Sovekammer. Det er de 1200 Rdl. aarlig Gage, Udsigt til Mere, til Kontorchef-, Departementschefposten, til Etatsraads- og Konferensraadstitlen og til Pensionen for »den gamle Mand«, hvorpaa jeg haaber. Det er den mekaniske Levevis, hvortil jeg har bundet mig, der forhindrer mig fra at bruge min Aand og mine Kundskaber frit, i Overensstemmelse med sand, indre Trang. Det er Kontormennesket i mig, der slaar mig ihjel som Menneske. Jeg behøver ikke at spille en Rolle som romantisk-asketisk Nar; jeg har min lille Arv af henved 300 Rdl. aarlig, og selv om jeg ikke havde den, maatte jeg dog ved sundt og dygtigt Arbejde for og imellem Folket kunne skaffe mig det tarvelige

Livsophold, som man har Fordring paa, og som netop ved Tarveligheden tillige bliver af aandig Natur, hævet over det blot Materielle.

Kort sagt, da jeg kom ud af Skoven og tilbage mellem Mennesker, stod det fast, at jeg ikke længer er Fuldmægtig, og nu kan Du gjøre Nar ad mig, om Du vil; men jeg er sandelig lykkeligere nu end den Dag, jeg blev udnævnt, og jeg føler, at jeg nu er Ingeborg et langt Skridt nærmere — — ja, det er Sagen, jeg har slet ikke bragt noget Offer, jeg har Intet at rose mig af, jeg har kun villet give Skæbnen paa Haanden, for at den skal lade mig faa det Største, det Eneste!

Forresten maa jeg sige, at Tilværelsen strax noget ublidt tog mig paa Ordet; thi efter at have truffet mig i Skoven bortgav Frants Holm, da vi kom tilbage til Frederiksværk, vore Værelser til en Familie, han stødte paa, og jeg maatte sove paa et Billard. Det var noget haardt og koldt efter en halv Nat i Skoven. Men jeg kunde da ikke begynde mit nye Liv med at være hidsig paa en varm Seng.

p. t. Nykjøbing d. 26de Avgust 1853.

18.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

O, Mathiesen!

Der er sket Noget, der er sket Meget, og er det ikke mærkeligt, at medens jeg forhen kunde skrive saa rask om Ingenting, ved jeg nu, da der virkelig er Noget at skrive om, hverken ud eller ind, hverken hvor jeg skal begynde, eller hvor jeg skal ende. Hvad skal jeg dog sige Dem først? Jo, lad mig begynde med det Vigtigste: med Dem selv.

Min Mathiesen, vil det overraske Dem meget at erfare, at De har været Amorin? Naar De nu ved Sæsonens Begyndelse gaar i det kgl. Theater og ser paa Englene, der synes at trække Tæppet tilside, saa ser De Amoriner, og saadan en Amorin har De været, med den Forskjel, at Amorinerne have Vinger og ere nøgne, hvorimod De viser Dem for Publikum anstændig paaklædt, men uden Vinger. Ja, Mathiesen, den Dag, da De gik op til Justitsraad Lützmann og bragte ham et Budskab, som hverken han eller De selv kunde forstaa, da var De Amorin, Kjærligheds-bud, og Ordet, De overbragte, blev forstaaet af den unge Dame, som De med Rette fandt smuk. Budskabet til hende lød saaledes: Frants Holm er kommen hjem fra München og opholder sig i Sorø; han ønsker at vide, hvor Fanny er, og

hvordan hun har det, og naar han erfarer, hvor hun er, skal han nok finde Midler til at se hende.

Første Gang De fløj ud som Amorin, bragte De mig det glade Budskab tilbage, at Fanny var ifærd med at forlade Kjøbenhavn, og anden Gang De fløj, havde De erhvervet den Kundskab, at hun var etsteds i Odsherred, hvilket Sted jeg senere ved Efterforskning fik nærmere præciseret.

At jeg ikke kunde gaa selv og spørge, havde den Grund, at jeg for et Par Aar siden malede Justitsraaden »som Karikatur«, paastod man — og det er meget muligt; thi, naar man ikke er overmaade forsigtig med hans Ansigt, vil det, som De selv har kunnet se, lettelig ved Afbildning tage sig ud, som om det ikke kunde sidde paa en kongelig Embedsmand og virkelig Justitsraad — og ulykkeligvis kom en lignende Karikatur nogen Tid efter i et af de illustrerede Blade. Jeg var uskyldig deri; men da Justitsraaden mærkede, at jeg forelskedes i hans Plejedatter, som omtrent paa den Tid kom i Huset, greb han en Lejlighed til at forbyde mig Huset og ethvertsomhelst Samkvem med Nogen af Familien.

At han vilde flygte fra Kjøbenhavn, saasnart han blot kunde se sit Snit og faa Lov, var jeg nogenlunde vis paa; men De bragte mig Visheden og gjorde mig let om Hjertet. Da jeg saa havde skaffet mig Underretning om, at han var tyet til Egnen af Nykjøbing, drog jeg dertil og

fik Fætter Ernst med mig, dels fordi det altid er behageligt at have Rejseselskab, dels fordi man ved en saadan speciel Lejlighed bør være forsynet med et Skærmbrædt. Derimod slap jeg for Assessoren, der ogsaa skulde været med, men som paa Roeskilde Gade fik Underretning om, at der i Kjøbenhavn var død en Dame, der havde efterladt sig gamle Malerier, formodenlig til at skrabe af. Da den afdøde Dame var bleven baaren ned til Ligvognen, havde hun mødt sin Broder, der var kommen udenlands fra for at besøge hende, og jeg er overbevist om, at Assessoren i denne mystiske Begivenhed ser et Tegn paa, at der ere gamle Mesterværker skjulte under Maleriernes Overflade. Han foer strax fra os til Kjøbenhavn. I Nykjøbing erfarede jeg, at Justitsraaden over Hals og Hoved var flygtet fra det Sted, hvor han havde lejet sig ind, fordi der havde vist sig mistænkelige Symptomer, og at han var tyet til Jægerspris eller Frederiksværk. Vi efter baade til Jægerspris og Frederiksværk. Overalt traf vi Venner og Bekjendte; snart var det mig, der præsenterede Ernst, snart Ernst, der præsenterede mig; vi vare som en Hexebog, der er aaben fra begge Sider. Vi fik Kyllingesteg næsten tre Gange om Dagen og Chateau-Vin hver evige Middag.

I Frederiksværk fik jeg et Glimt af Fanny; men der var næppe blevet opnaaet noget større Udbytte, hvis ikke Ernst en Aften, da vi vare indbudne til en Skovtur, havde faaet det forrykte

Indfald at forlade os for at gaa alene i den mørke Skov. Jeg kunde ikke lade ham gaa der og komme til Ulykke, og det tog et Par Timer, inden vi fandt ham. Klokken var mellem Et og To om Natten, da han og jeg gik til Gjæstgiverstedet. Pludselig høre vi stor Støj i et Hus, Gadedøren aabnes, en Mand og en Kone komme ud, hver med en Vadsæk i Haanden, og give sig paa Gaden til at skrige: »Fanny! Fanny! kom dog! skynd Dig!«

Derpaa svarer Fanny — min Fanny, den rigtige Fanny! — idet hun kommer ud: »Men, Fader, hvor vil De da hen?« — »Ja, hvor ved jeg arme Mand det!« raaber Justitsraaden, for det var min Justitsraad. Kort at fortælle, der var udbrudt Kolera hos hans Vært, og han flygtede. De vilde ind paa Gjæstgiverstedet; men der var ikke et Værelse, ikke et Hul at faa; thi foruden Ernst og mig var der den ved Forordn. 8de April 1851 nedsatte Kommission til Indførelse af Selvejendom paa Statens Godser, bestaaende af Balthasar Christensen, Justitsraad Balslev og Kammerraad Krarup. Da nu Justitsraadens Fortvivlelse var paa det Højeste, traadte jeg frem og tilbød ham vore Værelser, nemlig Ernsts og mit; men saasom der var Kolera ved Siden af Gjæstgiverstedet, raadede jeg ham til, at han næste Morgen tidlig skulde rejse til Sorø, i hvis nærmeste Omegn der var uovertræffelig sundt, og hvor jeg kunde skaffe ham et Hus til moderat Leje. Da, i sin Livsfare, glemte han Karikaturen,

trykkede min Haand, tog vore Værelser, sov med et halvt Øje, stod op i Angst, fulgte med hertil — og nu er Fanny min Forlovede! Syng en Pæan, Mathiesen,

for

Deres Ven

Frants Holm.

d. 27de Avgust 1853.

E. Sk.

Det glæder mig at kunne tilføje, at mit store Maleri, Carl den Store grundende efter at have set sin Datter Emma om Natten bære Eginhard over den snedækte Gaard, nu vil blive færdigt. Men dels fordi Publikum i vor Tid ikke holder af Historiemalerier, dels af andre Grunde, har jeg besluttet at forandre det til et Genremaleri. Det skal ikke være Vinter med Sne, men Sommer, og heller ikke Nat, men Dag; Emma skal ikke have baaret Eginhard, hvilket er næsten upassende, men have spadseret med ham op til Brudeskamlen; Carl d. Store skal ikke være Carolus Magnus med Kejserkaaben, men Justitsraad Lützmann, og han skal ikke grunde, men give sin Velsignelse. Kort sagt, det skal være et Portræt af Justitsraad Lützmann, min Fannys Plejefader, i hans bedste Øjeblik, og i Baggrunden skal en opmærksom Iagttager opdage en lille vinget Amorin.

19.

Fra Mathiesen til Frants Holm.

Jeg iler med at sende Dem min venskabelige og oprigtige Lykønskning til den glædelige Begivenhed, der er indtraadt i Deres Liv. Ogsaa glæder det mig at have ved denne Lejlighed faaet at se et nyt Bevis paa Deres Liberalitet og Menneskekjærlighed; thi ligesom De beredvillig vil lade fattige Folk lugte til Deres *Eau de Cologne*, saaledes har De tilladt mig at glæde mine Øjne ved at se paa Deres Forlovede paa en Tid, da De selv var forhindret, og jeg haaber, at denne Fornøjelse ofte vil blive forundt mig.

Som god Kjøbenhavner vil det, som jeg antager, næst efter Deres Forlovelse være Dem kjærest at høre om en lille Skandale eller maaske en stor. Den angaar Deres Ven, Assessoren, som under sit Ophold her i Byen skal have gjort sig skyldig i en Bortførelse. Men, som Deres egen Erfaring med de bayerske Benklæder vil have lært Dem, bortfører Hr. Assessoren helst livløse Ting, og dennegang er det et Par Malerier. Eftersom jeg dog ikke vil staa til Ansvar for Noget i denne Sag, beretter jeg blot saa nøjagtig som mulig, hvad jeg iaftes i Vidners Overværelse hørte hos Mini. Der kom nemlig Kapitajn Møller ind og satte sig hos os. Bl. A. spurgte han om Dem, og hvor De var, og da han hørte,

at De var i Sorø, skreg han: »Oh, saa er han jo i Nærheden af den fordømte Assessor!«

Dels af eget Kjendskab, dels af Deres Breve holder jeg saa meget af Assessoren, at jeg gjerne vilde vide, hvorfor og hvordan han var fordømt, og paa mit Spørgsmaal svarede Kapitajnen omtrent Følgende: »Nu skal De høre! Forleden gjorde jeg en lille Udflugt til Roeskilde for at trække frisk Luft, og der træffer jeg Assessoren, ligesom han var ifærd med at sejle til Nykjøbing. Jeg kjender ham jo godt. Vi har tidt baade tusket og kjøbt Malerier af hinanden, og jeg har ikke altid tabt derved, for han har den løjerlige Ide, at der under et gammelt, daarligt Maleri kan ved omhyggelig Afskrabning findes et godt. Men der var just under meget ubehagelige Forhold kommet en norsk Familie hertil, med hvem jeg havde gjort Bekjendtskab, og de Folk havde virkelig et Par Malerier fra det 17de Aarhundrede, som jeg selv af visse Grunde troede om, at de ved Afskrabning vilde findes at skjule gode, gamle Malerier af den italienske Skole. Det var jeg saa aabenmundet at fortælle Assessoren, og han blev saa ilter, at han øjeblikkelig vendte om og rejste med mig til Kjøbenhavn. Den Ilterhed skulde gjort mig forsigtig; men jeg er nu engang en godlidende Tosse og tog Assessoren med mig til Familien og lod ham se Malerierne. Hvad mener De? Næste Dag vare de borte.«

Jeg spurgte: »Hvad sagde da Familien til

det, at Malerierne vare borte? Eller havde man solgt dem til Assessoren?«

»Solgt!« raabte Kapitajnen; »der er slet ikke Tale om Salg! De var borte Allesammen, Malerierne og Familien og hele Menuetten. Da jeg næste Morgen kom til Hotellet, vidste Ingen, hvor de vare flyttede hen.«

Jeg sagde, som jeg mente, at den Assessor er en grundig Mand, og jeg trøstede Kapitajnen ved — uden at nævne Dem — at fortælle ham Buxehistorien og tilføje, at Assessoren vistnok paa lignende Maade vilde bringe Malerierne tilbage, naar han havde afskrabet dem.

»Han vil F— heller!« raabte Kapitajnen, »at sige, hvis han finder noget Godt under dem. Det beholder han som sin Opdagelse og tilbyder Familien Afskrabet.«

Dette har jeg ikke villet undlade at melde Dem, for at De kan passe paa Assessoren. Idet jeg beder mig anbefalet til Deres Forlovedes velvillige Erindring, forbliver jeg

Deres venskabeligste
J. C. Mathiesen.

Kbhvn. d. 28de Avgust 1853.

20.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

O, o, Mathiesen! Der er sket endnu Mere! Noget Storartet, Usædvanligt, Romantisk, Tragisk er foregaaet lige under mine Øjne, og nu er det virkelig i den Grad Alvor, at jeg i otte Dage ikke har havt Sands og Samling til at skrive.

Noget af det er aldeles gaadefuldt og ubegribeligt; men det, som er begribeligt, kan De med Deres Forstand begribe ligesaa godt som jeg.

Det er nu Altsammen Bagtalelses Skyld. Havde Kammeraadinde Nielsen ikke forleden Aften siddet saa lunt og bagtalt Assessoren, saa var Intet sket. Men det er rigtignok sandt, at havde Assessoren ikke et saa stort Talent til at foranledige Bagtalelse, og havde De ikke været med i Sagen, og havde jeg ikke været med — kort sagt, det er et helt Sammensurium, der i høj Grad vil og bør interessere Dem. Altsaa, hun sad og fortalte os Gammelt og Nyt om Assessoren og blev alt ivrigere, fordi Ernst stadig tog Assessoren i Forsvar. Derover blev hun tilsidst saa heftig, at havde hun kunnet finde et Ord, der kunde have dræbt Assessoren, saa havde hun sagt det, tror jeg. Hun raabte, at det var for meget, at en Mand som Assessoren skulde vaskes hvid i hendes Hus, og derfor vilde nu hun sige Noget, som hun ellers helst havde villet tie med. Hun vidste,

at Assessoren havde en Myndling, og for at komme i Besiddelse af hendes Formue havde han udgivet hende for død af Kolera og holdt hende nu indespærret i det lille, ensomme, ubeboede Hus ved Enden af hans Have. Jeg var ved at le af den Historie. Nu har man i vore Tider Myndlinge, som man udgiver for døde for at arve dem! Fruen har hørt noget Ubestemt om en Bortførelse af Malerier og har misforstaaet det eller omdigtet det. Hun ved, at Byen hedder Snærpe, men ikke, hvor den snærper hen. Saadan tænkte jeg, men kom i samme Øjeblik til at se paa Ernst, og han saa ud, som om han var paa Nippet til at tro det. Da faldt det mig ind, at nu kunde jeg muligvis faa Hævn for mine sorte Benklæder, og saa sagde jeg, at jeg rigtignok ogsaa havde hørt Noget om en Bortførelse, hvori Assessoren under vor Fraværelse i Nykjøbing havde gjort sig skyldig. Ernst pressede paa mig med en underlig Determinerthed, og saa sagde jeg, at det, saavidt jeg vidste, var en Familie fra Norge, som var med i Sagen. Han vilde vide Mere; han forlangte, at jeg skulde tale helt ud, baade for min egen Skyld og for Assessorens Skyld; jeg skulde sige, hvilken norsk Familie det var. Det kunde jeg nu ikke; men saa huskede jeg paa den norske Konvolut, han engang havde set hos mig, og saa sagde jeg, bare for at komme ud af Klemmen, at det muligvis, maaske, jeg vidste det ikke bestemt, var en Familie, vi havde kjendt som Børn. »Kan Du

huske,« sagde jeg for at faa Talen paa andre Ting, »der var to smaa Pigebørn, Ingeborg og Margrethe?«

Jeg har aldrig set et Menneske saadan skifte Farve som Ernst ved de Ord. Han blev først ligbleg og strax derpaa saa rød som en Kalkun. Han rejste sig og gik til Døren, næsten som en fuld Mand. Jeg spurgte: »Hvor vil Du hen, Ernst?« Han svarede, som om han var nær ved at kvæles: »Bryde Huset op!« Kammerraadinden fraraadede for Guds Skyld, men paa en saadan Maade, at det tilskyndede. Et Par af Husets Forlovede sagde, at de vilde gaa med. Saa satte jeg det paa Buxernes Regning og tilbød ogsaa at gaa med.

Vi gjorde ingen Hemmelighed af vort Forehavende, men talte højt derom paa Gaden, og Andre sluttede sig til os; det blev ligesom den soranske Moralitets Oprør imod Assessoren. Den Eneste, som tav, var Ernst; han gik foran lige imod Huset, og da vi Andre begyndte at betænke os og vakle, tog han en Havestige, steg op, stødte Vinduet ind, saa at det raslede og klirrede i hele Huset, og sprang ind i Stuen. Nu kommer det Forbavsende, Mathiesen! Der var noget Sandt i Alt, hvad vi havde løjet! Der gaar dog aldrig Røg af en Brand, uden der er Ild i den. Derinde saas virkelig en kvindelig Skikkelse. Hun stod, i det Øjeblik, da jeg naaede op med mit Hoved, i Døren mellem det mørke Værelse og

et andet, oplyst, men forsvandt hastig og slog Døren i efter sig.

Nu skete det endnu mere Forbavsende. Ernst løb til Døren og gav sig til at kalde paa hende. Jeg har aldrig i mine Dage hørt saa sublimt Vanvid. Han kaldte hende Ingeborg og sagde, at enten hun var død eller levende, maatte hun komme frem. Man bliver i højeste Grad forbavset, naar man saadan pludselig og uforberedt hører et velklædt Menneske, en Fuldmægtig i Kultusministeriet, bryde offenlig frem med en Lidenskab som en Vulkan og sprude glødende Ord fra sig, som man halvt forstaar, halvt anser for Galskab.

Hun aabnede endelig Døren lidt og sagde: »Jeg er ikke Ingeborg. Min Søster Ingeborg er død. For Guds Skyld, gaa bort og gjør ingen Støj.«

Ernst faldt paa Knæ, og jeg troede først, at han vilde knæle for hende og tilbede hende; men stakkels Fyr, han kunde ikke staa paa sine Ben. Det blev klart, at den Underlighed, der har vist sig hos ham i den sidste Tid, var kommen til en Krise. Han havde gaaet i Vildelse og var nu dødelig syg. Jeg var skrækkelig angst for, at han skulde have faaet Kolera; men han er en Æsthetiker, og det var en Nervefeber.

Nu kom Assessoren over, og endskjønt jeg troede, at han vilde have gjort frygtelig Støj over Indbrudet i hans Hus, var han dog menneskelig nok til først at tage sig af den Syge. Han vilde

paa ingen Maade lade ham flytte til Gjæstgivergaarden, men lod bringe Seng og Sengklæder til Stuen, hvor han nu engang laa, og der blev sendt Bud efter Doktoren. Derved afvæbnede Assessoren os Allesammen saadan, at vi noget slukørede gik vor Vej.

Men Alt, hvad han senere har fremført til Forklaring, nytter ikke Noget. De og jeg og Kapitajnen, vi vide, at hans Motiv var den lavere Barmhjertighed for to gamle Malerier, og tro ingenlunde hans Forsikring, at han ledes af den højere Barmhjertighed for Familien, at han bød den et Tilflugtssted, blot fordi den gamle Mand ved at møde Søsterens Lig i Porten havde faaet et saadant Choc, at han maatte have Ro og ganske fjernes fra Synet af Sygdom og Død.

Det nytter heller ikke, at han ærlig har bragt Malerierne tilstede. Han siger, at de ere blevne gnavede ved Transporten; men jeg kan se, at han har skrabet paa dem, og hans Ærlighed ved at tilbagelevere dem hidrører nok mest fra, at Intet fandtes undermalet. Dette kan De sige til Kapitajnen for at trøste ham i hans billige Sorg over, at han ikke fik Malerierne i sin Magt.

Der var Intet under, intet Andet end et norsk Pigebarn, der nu plejer min stakkels Fætter Ernst.

d. 4de Septbr. 1853.

21.

Fra Ernst Rosen til Overlærer Sommer.

Jeg ryster endnu lidt paa Haanden, saa at jeg ikke rigtig kan føre Pennen. Efter almindelig Talebrug har jeg været meget syg, fordi Folk ikke have andet Ord end »Sygdom« til at betegne en usædvanlig Sjæls- og Legemstilstand. Men Sandheden er, at det var kommet saa vidt med mig, at jeg for min Sjæls Saligheds Skyld maatte sætte Livet ind paa Løsningen af det Spørgsmaal, om der endnu sker Vidundere. Etsteds, hvor jeg var, blev midt imellem Vrøvl sagt Noget, hvoraf jeg uddrog det Resultat, at hvis jeg nu vilde med al min Sjæl, kunde Ingeborg findes. Jeg overvejede ikke Grundene for eller imod; thi der var Intet at overveje paa sædvanlig Vis, og jeg havde ingen Tanker uden Troen i Kraft af det Absurde. Det stod blot for mig, at jeg skulde ville dø for at kunne leve. Og jeg vilde med en saadan Magt, at Baandet imellem Sjæl og Legeme igjen brast ligesom den Gang, hvorom jeg har tilskrevet Dig, og jeg mærkede igjen, at Sjælen som et Lyspunkt bevægede sig bort, ud i det uendelige, intensive, skjønne Mørke, hen imod det Ubekjendte. Da kom en hvid Fugl flyvende efter mig og sang dæmpet: Jeg er Ingeborg og Margrethe — og medens den fløj med mig og gjentog sin usigelig

dejlige, dæmpede Sang, glede vi tilbage igjen, og da min Sjæl og mit Legeme atter kom til Bevidsthed om, at de vare sammen, sad Fuglen hos mig og var en skjøn Kvinde, et Barn fra Fortiden, der var blevet en voxen Jomfru.

Jeg siger det kun til min hvide Fugl og til Dig, at der er sket et Vidunder; thi endskjønt alle Mennesker, naar de skulle en Tomme ud over den daglige Spise-, Drikke- og Forretningsverden, ville mærke, at de ere paa gyngende Jord med syngende Vand, saa nytter det dog ikke at tale til dem om Vidundere, saalænge de ikke have hævet sig den ene Tomme. Jeg lader dem altsaa sige, at jeg havde Nervefeber, og at alt det Andet var en »Kombination af Omstændigheder«.

Ethvert Menneske, hvis Sjæl skal trives, har Krav paa, en eneste Gang i sit Liv at være tilbunds lykkeligt. Dette har jeg nu opnaaet. Men af saadan Lykke bliver Sjælen klog og mærker, at den kun kom ind i Templets Forgaard, og at den nu og for stedse har den Opgave, at faa Adgang til det Helligste og Allerhelligste. O, min Ven, hvor Livet bliver stort og skjønt og rigt ved Følelsen af, at dette er Opgaven!

Lad mig endnu blot tilføje, at naar Legeme og Sjæl, efter at have været saagodtsom adskilte, igjen forenes, saa er der en nyskabt Friskhed over dem, saa at de synes nys udgangne fra Tidernes Morgen. Naar en Bøgegren bringes ind i mit Værelse, kan jeg mærke, at den dufter; det har

jeg aldrig vidst før. Og naar min hvide Fugl taler, fornemmer jeg, at der mellem Himmel og Jord er udspændt Strenge, som Vinden sætter i Bevægelse, og som fylde hele Verden med Klang.

Al saadan og lignende Sands kalder min superkloge Doktor Nervesvaghed og siger, det vil gaa over. Men i gamle Dage, da jeg var Digter, drømte jeg, at der var en saadan Tilstand; nu oplever jeg den — Halleluja!

Din
Ernst.

Det er sandt, lad mig ikke glemme, hvad der er noget af det Væsenligste: gjør mig den Tjeneste at sende mig snarest mulig alle de Breve, jeg har tilskrevet Dig herfra. Min hvide Fugl skal læse dem; hun skal vide Alt, »det Onde med det Gode«, og se, hvordan jeg har ventet hendes Komme.

d. 7de Septbr. 1853.

22.

Fra Frants Holm til Mathiesen.

Min Ven, Mathiesen!

De er en Lykkens Pamphilius! De har staaet i Fare for at maatte anskaffe Dem to nye sorte Kjoler i Anledning af, at baade Ernst og

jeg skulle giftes. Men nu ere vi blevne enige om at holde Bryllup paa samme Dag, saa at De slipper med een, hvilket jeg ikke skulde undlade at underrette Dem om, med Tilføjende, at jeg i denne Tid ofte grunder over, hvorledes Himlen fører os Mennesker; thi hvis De ikke var gaaet op til Justitsraad Lützmann, og især, hvis De ikke var gaaet ind til Mini, hvor Kapitajnen traf Dem, saa vilde visselig Meget ikke være sket, som nu er sket. Det er Dem, Mathiesen, der har ledet vore Skæbner, og Deres Navn skal blive æret af mine Børnebørn. Paa Ernst's Vegne kan jeg Intet love; men jeg haaber, han vil være ligesaa ræsonnabel.

Iøvrigt maa De ikke tro, at vi her beskæftige os med Maaneskin og Kjærlighed og Nattergalesang; tvertimod, aldrig har jeg hørt saa megen solid og praktisk Tale som netop nu. Ernst, den løjerlige Skrue, gjør det Modsatte af, hvad andre Mennesker gjøre. Andre gifte sig paa et Levebrød, han opgiver i Anledning af sin Forlovelse sit Embede som Fuldmægtig i Kultusministeriet! Har De nogensinde hørt Mage? Assessoren, der er Selvopofrelsen og Højmodigheden selv udi Spekulationen og den højere Logik, er ude af sig selv af Beundring over Ernsts Sjælsstorhed, og da den Maskine, han har sat Penge i, er kommen igang, og der skal anlægges en stor Fabrik ovre i Jylland, og han behøver en ærlig Mand til at være paa Stedet, er han selv gaaet saa vidt i Højmodighed, at han har tilbudt Ernst denne

Plads som ærlig Mand, og det har Ernst grebet med Kyshaand. Nu tales der ikke om Andet end om Hjul, Cylindre, Fabriksbefolkning, Kulforbrug, Børneopdragelse, Vandkraft, Folkelykke o. s. v., o. s. v.; men over hele Larmen ses dog vore to Piger, min Fanny og Ernsts Margrethe, og de synes ikke blot at være elskelige, velsignede Realiteter, men ogsaa ligesom Sindbilleder paa den nye Sundhed, der er kommen til Land og Rige.

Lev vel; lad tage Maal til Kjolen; De skal nærmere faa at vide Dagen, da den skal bruges for at være i Kirke med

Deres lykkelige Ven
Frants Holm.

d. 12te Septbr. 1853.

Efterskrift af Udgiveren.

Udpaa Sommeren 1861 gjorde jeg en Udflugt til en smuk, men ikke meget bebygget Egn af vort Fædreland. Da jeg havde god Tid, tilbagelagde jeg en Strækning tilfods og kom en Eftermiddag til at forregne mig med Hensyn til Afstanden. Jeg fandt, at jeg var »tre Mil godt og vel« fra nærmeste Kjøbstad, og besluttede at blive i Kroen, hvor denne Underretning blev meddelt mig. Tildels blev jeg forledet hertil af noget Kraftigt, Storskaaret, Gammeldags i Gjæstestuen og Køkkenet; men da jeg havde erklæret, at jeg vilde blive, og bad om at se mit Værelse, blev jeg modfalden. Værelset var ovenpaa, ved Siden af Loftet, og egenlig var det kun en ved Trævægge fra Loftet indvunden Kasse. Idet Døren aabnedes, slog den bekjendte Lugt af Luft, der under Solheden har været indelukket mellem

Trævægge og med Sengedyner, mig imøde, og ligesom om det ikke var nok, at een Sands blev overbevist, forkyndte Ruderne i Værelsets eneste Vindue med deres matte Regnbuefarver: Her lukkes aldrig op. I Værelset stod en umaadelig høj Seng, ikke høj med Himmel eller Sligt, men med Sengklæder. Den ene svære, stive Dyne i gult, rødstribet Bolster ovenpaa den anden, vidnede om Husmoderens solide Flid, men malte for Fantasien et Hav af Fjer til at drukne i, medens den mægtige Overdyne lovede, at den en Vinternat ikke vilde være til at sparke af, hvilket dog ikke var trøstende i en Sommernat. Lagenerne vare meget grove, graa af Grovhed; jeg kunde føle paa dem, men ikke se, at de vare rene. Værelset havde i Sengen udtømt hele sin Rigdom; der var ikke nogetsomhelst andet Møbel end en gammel, slidt Træstol, hvis halve Ryg var afbrudt.

Jeg sagde, at det var meget godt, men trøstede mig med, at jeg vel kunde liste mig til at sove paa en Bænk i Gjæstestuen, og for paa ingen Maade at forraade nogen Skuffelse eller Misfornøjelse, der kun vilde gjøre Ondt værre, ytrede jeg til Pigen, der havde fulgt mig op, den statistiske Bemærkning: »Din Husbond og Madmor lade til at være holdne Folk i Uldent og Linned; der maa dog gaa en svær Mængde Hønsefjer til en saadan Seng!«

Hun svarede ikke og gjorde ikke ringeste

Mine, men gik ned foran mig og var vel i Køkkenet et Par Sekunder før mig.

Ved min Indtrædelse fandt jeg, at den fyldige Værtindes Ansigt, som forhen havde lyst af Venlighed, var blevet mørkt; men jeg gjorde mig ingen Tanker derom og bad hende lave mig en Æggekage til Aftensmad.

»Ja, Høns har vi da,« svarede hun.

»Det har jeg ikke tvivlet om i et saadant Hus,« svarede jeg, hemmelig stolt af, at jeg som en Pelham forstod at tale til Almuen og sige den Behageligheder.

Da jeg kom ind i Gjæstestuen, hørte jeg Værtinden i Køkkenet sige med en ejendommelig Betoning det Ord: »Hønsefjer!«

Ordet, men især Tonen slog mig som noget Ildebebudende; den vakte en ubestemt, men pinlig Tanke hos mig om, at der var Noget i Vejen, at jeg havde sagt noget Galt om Hønsefjer; men jeg vidste ikke, hvori min Skyld egenlig bestod. At vende om og spørge om Forklaring, vidste jeg, vilde ikke føre til det Ringeste, og idet min Pelham-Stolthed lagde sig ligesaa hurtig, som den havde rejst sig, gik jeg ud for at se mig om, medens Æggekagen blev lavet. Der var saa smukt! I ringe Afstand fra Kroen løb en Aa, og ovre paa den anden Bred stode Egetræer, hvis Skygge gjorde det friske, klare Vand grønt og frembragte hin besynderlige, sammensatte Fornemmelse af dyb Fred og skjult Naturliv, af Indelukkethed med Uendelighed i Baggrunden,

bagved Skoven. Engang imellem, mens jeg sad der paa en Stub og nød Stilheden og Friskheden, kom jeg til at tænke paa Sengen og ærgredes over, at der enten ikke altid er lidt Komfort i Nærheden af Naturpoesien, eller at man ved Kjøbstadlivet er bleven saa civiliseret, at man ikke godt kan undvære Komfort.

En Mand kom fra Marken og traf mig der paa Stubben. Han hilste Gudsfred og Godaften og spurgte, hvor jeg var fra. Jeg svarede, at jeg boede i Kroen. — »Ja, saa,« sagde han, »der bor jeg ogsaa.« — »Gjør De det? Saa er De maaske Kromanden?« — Det var ganske rigtigt. Men han havde forresten været Soldat 1848 og giftet sig Kroen til, og fra Soldatertiden havde han endnu noget Livligt og Ugenert, saa at han paa en meget vakker Maade kunde spørge mig: »Hvordan kommer det sig, at De vil logere her?«

»Er her da en større Kro i Nærheden?« spurgte jeg.

»Nej; men siden De vel skal tale med dem paa Gaarden, hvorfor ta'er De saa ikke ind paa Gaarden? Vi er ikke belavede paa at tage imod Nattegjæster, især nu, da vi bygger den ene Længe om.«

Jeg svarede, at jeg ikke kjendte »dem paa Gaarden«, og da Samtalen derved standsede, greb jeg Lejligheden til at spørge Manden: »Hvad er Deres Mening om Hønsefjer?«

»De er da ikke Hønsekræmmer?« svarede han og gjorde store Øjne.

»Nej; men har jeg gjort noget Galt ved at tale om Hønsefjer inde i Kroen?«

Det kunde Manden ikke forstaa; jeg tror, at han et Øjeblik tvivlede om min Forstand; men han svarede: »Hvad Galt skulde der være deri?«

»Det ved jeg ikke; jeg sagde til Pigen, at der vist var gaaet svært mange Hønsefjer til den Seng, jeg skal sove i inat.«

»Saa De tror, at vi komme Hønsefjer i vore Dyner!« sagde Manden mørkt.

»Nej, det ved den gode Gud, at jeg ikke tror! Men hvad er der da i Deres Dyner?«

»Hvad skulde der være Andet end hvad andre skikkelige Folk kommer i deres Dyner?«

»Og hvad er det?«

»Gaasefjer.«

»O, Gaasefjer! O, jeg skulde sagt Gaasefjer! Men jeg er bleven ganske afvænt med at tænke paa Gaasefjer, siden vi have faaet Staalpenne.«

»Hønsefjer,« sagde Manden, »Ingen kan dø rolig paa Hønsefjer.«

»Ja, men min brave Mand, jeg kan forsikre Dem, at det slet ikke var eller er min Hensigt at dø rolig i Deres Seng!«

»Nej,« svarede han og lo.

»Naa,« sagde jeg, »De er en Mand, der har set Dem om i Verden, og De kan fortælle Deres Kone, at Kjøbstadfolk kan være dumme og i al

Uskyldighed tage fejl af Hønsefjer og Gaasefjer, og saa kan De gjøre hende og Pigen gode igjen.«

»Der er ikke Noget i Vejen for det!« svarede han, og jeg forsonede mig med Sengen ved Tanken om, at jeg kunde sove deri med Husfred.

Denne Samtale havde beskæftiget os Begge saa fuldstændig, at vi vare blevne opholdte ved Stubben et Par Minuter længer, end ellers vilde være sket, og jeg tilskriver derfor den, at jeg havde et Møde, jeg ellers næppe vilde havt; thi da vi nu gik fra Aaen og kom til Landevejen tæt ved Kroen, saas en Rytter i ringe Afstand. Han var simpelt klædt, i ubleget Russiaducks Frakke, dito Benklæder og Straahat; men skjønt han forsaavidt saa ud som en Forpagter eller Forvalter, var der dog i Formen, som den simple Dragt ikke kunde skjule, noget Paafaldende, et Præg af noget Bedre eller Finere, kort, hvad Engelskmanden kalder *gentlemanly*. Han havde sat Hesten i Skridt, og idet han kom nær og bød os Godaften, saa han skarpt paa mig og nævnte mig ved Navn, idet han tilføjede: »Velkommen her paa Egnen!«

Jeg gav mig nu, noget overrasket, til at se skarpt paa ham, men kunde ikke kjende ham og sagde ham det.

»Det er intet Under,« svarede han og nævnede sit Navn; »De har ikke set mig meget, og det er i alt Fald længe siden. Men De har kritiseret mine Digte i »Nord og Syd« — ja, det skal De ikke bryde Dem om,« tilføjede han

med munter Latter, »det har jeg opgivet for længe siden. Men Kritiken var forresten meget velvillig, saa vi vilde ikke mødes som Fjender, selv om jeg endnu henhørte til hint *irritabile genus.* — Saa Du kjender den Herre, Henning Jepsen?«

»Ja, han siger, han bor hos mig.«

»Siger han det? Ved Du det da ikke?«

»Nej, vor Mor har taget imod ham, mens jeg var borte, og jeg sagde nok, strax da jeg saa ham, at han skulde op paa Gaarden.«

»Naturligvis skal han op paa Gaarden! Du er en brav Mand, Henning Jepsen, Du ta'er ikke mine Gjæster fra mig. Hent nu Herrens Tøj, saa kan vi vel lægge det paa Sadlen.«

Med disse Ord sprang Rytteren af, og da jeg nu fik set nøjere paa ham, dukkede en tidligere Erindring op. I Almindelighed, naar vi efter længere Tids Forløb gjense en Bekjendt, maa vi tage Aarenes Slid med i Regning, for at gjøre os den indtraadte Forandring klar. Enten er Sundhed og Kraft gaaet bort, eller noget Barnligt har maattet vige for Modenheden, eller deslige. Men her var det Modsatte foregaaet: et Udtryk af drømmende Tænksomhed havde givet Plads for noget Barnligt, den blege Civilisations Spor vare vegne for en frejdig Sundhed, Ansigtet var voxet fra en fin Oval til en kraftig Oval, og paa Stemmen skulde jeg aldrig have kjendt en Digter, ikke engang en forhenværende. Thi Alle, der høre til det Fag, have noget ejendommelig

Brudt, af stridende Tanker og Stemninger Gjennembævet i Stemmen, Noget, der maaske kan tiltale adskillige Folk paa en gaadefuld Maade, men som aldeles ikke ligner den fuldtonende, sorgløse Klang af Hjertefred, der var i denne Mands Stemme.

»Jo, vist kjender jeg Dem,« sagde jeg endelig.

»Det var jo rart,« svarede han og tog min Ransel, som Henning Jepsen bragte ud.

»Ja, men« — sagde jeg og vilde gjøre passende Komplimenter, før jeg modtog den gjæstfri Indbydelse, der friede mig fra Valget mellem den skrækkelig store Seng og en Bænk i Gjæstestuen.

»Det er en fornuftig Maade at rejse paa! Det havde jeg ikke ventet af en Kjøbenhavner!« raabte han, idet han i Stedet for at lægge min Ransel paa Sadlen selv tog den paa Ryggen. »Se saa! Nu gaar Lise foran og viser os Vej — bi, lad mig bare lægge Stigbøjlerne op.«

Jeg vilde betale Æggekagen; men Henning Jepsen sagde: »Nej, den snyder jeg vor Mor for; jeg vil selv æde den.«

Vi havde en lille Fjerdingvej at gaa, tildels gjennem Skov og op ad Bakke, og Samtalen, vi imidlertid førte, fik sin Vending af, at jeg sagde, at jeg ikke var Kjøbenhavner. Egnen, vi gik igjennem, mindede om Vordingborg; en Vandmølle, der viste sig mellem Træerne, bragte Tanken paa Hulemose; en skraanende Eng ved

Aaen lignede Blegen ved Vintersbølle; men Alt var kraftigere, alvorligere, mørkere end den sydsjællandske Egn, som vi Begge kjendte.

Jeg havde troet, at vi skulde til en Gaard, en Herregaard. Jeg havde allerede udmalet mig, at den forhenværende Digter ved Arv eller Giftermaal var bleven Herremand, at jeg skulde have en rigtig Herregaardsaften, og jeg blev derfor noget overrasket, da Lise med alle Tegn paa, at hun følte sig hjemme, og uden Indsigelse fra min Ledsagers Side, gik op til et Hus. Det var rigtignok teglhængt, og der var et Par Sidebygninger og en Have; men et Hus var det øjensynligt, og dets Navn »Gaarden« kunde det kun have faaet af, at der i nogen Afstand laa endel endnu mindre, meget smaa, straatakte Huse. De laa meget uregelmæssig, op og ned ad Bakke, men dannede dog en Slags Gade, ved hvis Ende man saa en Bygning, der snarere kunde været kaldt Gaard, dersom ikke dens høje, sorte, kulrygende Skorstene havde vist, at den dog heller ikke var, hvad man mener med Ordet »Gaard«.

En Dør i det nærmeste Sidehus blev holdt paa Klem, og ud deraf kiggede et Hoved i rød Hue med et Udtryk af smiskende Ømhed. Lise udstødte et kort Prust og paaskyndede sin Gang henimod dette Hoved; undervejs kom hun paatvers for et Par Andemadammer, der med deres gule Afkom vraltede hjem fra Kjæret og efter at have rablet stærkt over Lises Hensynsløshed mod de uskyldige Smaa vraltede videre ind i Gaarden.

En chokoladebrun Hønsehund kom ud, spadserede gravitetisk op til min Ledsager, lod sig klappe, og vendte om uden saa meget som at snuse til mig. Den gik foran os ind igjennem den lille Forhave, der var afhegnet fra Vejen med ung Pil, og idet vi fulgte efter, skete Noget, som jeg først senere lagde Mærke til i Erindringen: Solnedgangsskjæret blussede paa Himlen, Bladene paa de smaa Træer og Planter, vi gik imellem, bleve mørkerøde, ligesom dyppede i Blod, og Huset, der hidtil havde været hvidt, blev rosenrødt og lilla.

Da vi kom ind i Forstuen, havde jeg lavet min Fortælling om. Min Ledsager havde ikke arvet eller tilgiftet sig en Herregaard, men var Noget imellem Forvalter, Forpagter, Skolelærer eller desl., og jeg vilde derinde træffe en rar lille Madamme, der vilde sidde og sy eller strikke og ikke sige et Ord, men om et Aar kunne huske hvert Ord, der var blevet sagt.

Paa Grund deraf havde jeg en ny, virkelig Overraskelse, da jeg kom ind i Stuen og fandt mig mellem, hvad der kunde kaldes kjøbenhavnsk Selskab. Der var fire Personer, to Damer og to Herrer. Men uagtet jeg strax saa, at den ene Dame og de to Herrer vare virkelige Kjøbenhavnere, droges dog al min Opmærksomhed, jeg kan sige: mit hele Sind, til den anden Dame, Husfruen. Hun var strax, inden Forestillingen skete, kjendelig som Husmoderen, dels paa hendes tarvelige Dragt, dels paa hendes Hilsen; men den

Stilling og Plads, hun indtog i Verden, blev aldeles ligegyldig overfor hendes Personlighed. Der var Noget i den sjælelige Atmosfære derinde, i det Indtryk, hun gjorde, som svarede til, at Træer og Buske udenfor havde faaet Skjær. Jeg begreb, at Skæbnen i Henhold til, hvad der i Almindelighed er sunget for Digterens Vugge:

> Nyde skal Du ei paa Jorden,
> Du skal see fra Livets Bro —

atter engang undte mig: at have ført mig for en kort Stund ind i den Æventyrverden, som vi i vor Ungdom søge i Fantasien eller i vore Lidenskaber, og senere ofte tvivle om, men som virkelig findes paa Jorden som Udstraalingen fra en harmonisk, ren, menneskelig Individualitet. Der er virkelig Gemyter, hvem Himlen har fredet saadan om, at de lig Blomster fylde Luften omkring dem med Duft. Man opfatter dem saa at sige med tilhyllede Sandser; man ser ikke ret paa dem; i det Mindste gik det mig saaledes, at jeg efter nogen Tids Forløb, medens jeg saa ned og lyttede, spurgte mig selv: »Mon hun er smuk?« Og da jeg saa tvang mig til at se forskende op, fandt jeg, at hun egenlig ikke var smuk. Man kunde gaa hende forbi i Vrimlen. Det gjør mig bitterlig ondt, at Menneskene have opslidt det eneste Billede, der passer paa hende: hun var som en Viol. En særlig Ynde fik hun maaske derved at der i hendes Sprog var en lille norsk Accent. Enhver ved, hvor behagelig denne Accent

indblandet i en Kvindestemme virker paa et dansk Øre.

Den anden Dame var smukkere, med brune Øjne, rigt brunt Haar, fin Teint og en frejdig lille Næse. Men der var samme Forskjel mellem de to Kvindeligheder, hendes og Husfruens, som imellem et Talent og et Geni. Hendes Mand var Maler, og jeg havde en Anelse om, at jeg ogsaa havde kritiseret ham; men rimeligvis havde jeg rost ham; thi vi bleve strax gode Venner. Den fjerde Person var en lille, aldrende Ungkarl, med graasprængt Haar og Knebelsbart, med Tilløb til at være Kavaler, meget styg, men godmodig at se til. Ham havde jeg tidt set paa Konditorier i Kjøbenhavn. Han lod til at staa paa en fortrolig Fod med begge Damer; men om han havde dette Privilegium, fordi han var saa styg, eller fordi der var en særegen Venskabsanledning, kunde jeg naturligvis ikke se, hvorimod jeg husker, at det Eneste i Huset, der stødte mig — visselig en Ubetydelighed — var, at han ikke havde en Nuance til at gjøre Forskjel mellem de to Damer, men var ogsaa imod Værtinden, som om den Slags Kvinder fandtes skæppevis.

Man var lige ved at gaa tilbords og havde kun ventet paa Værten. En sjette Kuvert kom tilstede som af sig selv.

Vi fik Rugbrød, Smør, Ost, blødsødne Æg og The; men aldrig har et Maaltid smagt mig bedre og næppe noget saa godt. Ja, vil en Dame sige med et betydningsfuldt Smil, det var nu

hendes, Violens Skyld. Ganske vist! Det være sagt til Ære for utallige Husmødre, der give en Gjæst et kvægende Maaltid, at hun, Husmoderen, er en Del af Bordets Spise og Drik, en væsenlig Del. Vorherre fri os Mennesker fra, at vor Tunge og Gane nogensinde skulde være uden Forbindelse med Øje og Øre, ja med Sjælen! Det Menneske, der ikke kan spise med Sjælen, har aldrig været til et godt Maaltid.

»De maa nu tage tiltakke,« sagde Værten; »De er hjertelig velkommen; lad det erstatte rigt Traktement.«

Husfruen sagde med et Udtryk af Angst for, at Anretningen ikke var god nok: »De er vist vant til Vin, og det gjør mig ondt, det har vi ikke; men vi har Mjød!«

Jeg kunde have ønsket, at hun vilde have sagt Ordene: »men vi har Mjød« *da capo*, saa dejlig barnligt var Tonefaldet.

Men da hun fra et Sidebord tog en Karaffe og skænkede for mig og jeg virkelig skulde drikke Mjød, blev jeg betænkelig, og maaske kunde hun se det paa mig; thi hun sagde: »Holder De af Mjød? Kjender De Mjød?«

»Ja,« svarede jeg, »min Fader var Kjøbmand i Vordingborg, og i vor Butik blev solgt Mjød. Senere har jeg aldrig drukket Mjød.«

»Det tror jeg nok!« raabte hun leende. »Med al Agtelse for Deres Faders Butik, saa kunde det ikke være rigtig Mjød. Smag nu min!«

Jeg tvang mig til at drikke, men jeg skammede mig næsten over at sige, hvorledes den smagte mig; thi jeg var bange for, at man skulde tro, at jeg for at smigre arbejdede mig ind i en falsk Ekstase. Den smagte omtrent som Montepulciano eller som den Slags ung Montefiascone, der sælges under Navnet Granita. Det faldt mig pludselig ind, at man muligvis for Skjemts Skyld havde givet mig virkelig Vin og kaldt den Mjød, og jeg ansaa desaarsag Ærlighed for den bedste Politik og spurgte: »Er det virkelig Mjød, eller er det Vin?«

»Der har vi det!« raabte Værten henrykt. »Der kan Du se, Margrethe, den Mand har været Verden rundt og tror dog, at Din Mjød er Vin! — Drik kun frejdig,« tilføjede han til mig; »den er ligesaa sund, som den er liflig. Vore nordiske Forfædre vare ikke saadanne Tosser, som man tror, fordi de drak Mjød, der var ordenlig og ærlig lavet. De skal imorgen se vore Bistader, ægte Djerzonske!«

»Nu maa De ogsaa vide,« vedblev han, »at vi i Aften have den allerbedste Flaske, og jeg vil ikke narre Dem med at sige, at det er i Anledning af Deres Ankomst — for det vidste vi jo ikke, da den blev taget frem — men i Anledning af, at vi fire idag fejre vor Bryllupsdag — eller vi Fem, skulde jeg da sige.«

Jeg forstod ikke rigtig, hvad det skulde sige »vi Fem«; thi hvis *trois sont trop pour l'amour*, saa gjælder det da ogsaa om *cinque* og om et-

hvert ulige Tal; men det Nærmeste, der forelaa, var at lykønske, og det gjorde jeg i saa god en lille Tale, som jeg formaaede.

Som jeg snart efter erfarede, var dette dog ikke den rette Maade, hvorpaa Aftenens Toast skulde udbringes, og medens En eller Anden vel tænkte paa, hvorledes det med Høflighed kunde blive gjort om igjen, kom Samtalen paany igang. Det slaar sjelden fejl, at hvor der er en Skuespiller tilstede, vil der tilsidst blive talt om Theatret, og hvor der er en Forfatter tilstede, kommer Literaturen paa Bane. Selv om jeg kunde huske, hvad der blev sagt, vilde det dog ikke her være Stedet at gjentage det; men een Ytring fremkom, som fik Betydning. En af Damerne omtalte nemlig en dansk Roman i Brevform, og jeg gjorde den Bemærkning, at Brevformen vistnok var den uheldigste for en Roman. Et lille Smil fremkom paa alle Ansigter og ledsagedes af en Pavse, og da jeg vel kom til at se noget forundret ud ved at opdage denne Virkning af mine Ord, sagde Værten: »Jeg skal sige Dem, De er kommen til at røre ved os her. Vi have som andre Mennesker havt vor lille Roman, og den er paa en ganske egen Maade bleven ikke blot udtalt i, men paaskyndet af Breve. Vi pleje endog aarlig, naar vi festligholde denne Dag, at oplæse to af Brevene og saa drikke Dagens Skaal.«

Jeg udtalte min Beklagelse over at være bleven en Hindring for Traditionens Fortsættelse; men Værten svarede: »Det er De aldeles ikke.

De to Breve kunne godt oplæses i Deres Nærværelse, hvis De vil høre paa dem, og jeg glæder mig over, at det nu er sagt; jeg sad før og spekulerede paa, hvorledes vi skulde forberede Dem.«

»Hør,« sagde Maleren, »der er i det Mindste eet Brev, hvori Du ligefrem kalder mig et daarligt Subjekt, vilde Du ikke læse det op først — eller siden der dog virkelig i alle Brevene ikke er Noget, som en velsindet Gjæst ikke kan høre, saa lad os faa dem allesammen. Jeg tror virkelig, der var nogle lystige Breve fra mig, dem gad jeg dog nok høre.«

Efter nogle gjensidige skjemtende Beskyldninger enedes man om at udføre Forslaget.

Da Oplæsningen var endt, sagde Værten efter en lille Pavse: »Hvor det igjen staar livligt for mig! — Det er dog en stor Lykke at kunne se de vigtigste og mest kritiske Øjeblikke af sit Liv paa Prent uden at fortryde! Gud ske Lov for den Tid, og Gud ske Lov for de forløbne otte Aar!«

»Ja, Gud ske Lov og Tak!« sagde hans Hustru og rejste sig tilligemed ham.

»Gud ske Lov! — det er Talen og Skaalen!« sagde han, og Maleren og hans Kone gjentoge det, og vi Alle rejste os.

Jeg blev der i Huset, ikke blot den Nat, men to Dage og Nætter og fik set Egnen, Virksomheden, Befolkningen, ligesom jeg ogsaa hørte endel om en Person, der i Brevene havde inter-

esseret mig, Assessoren. Men det vilde føre til en hel ny Skildring, om jeg vilde dvæle derved.

Da jeg nu skulde skilles fra disse Mennesker, stod det pludselig klart for mig, at om jeg end ikke havde oplevet noget Stort, havde jeg dog befundet mig i ikke sædvanlige Forhold, og det hele Billede, den lille Kreds og Aanden, som var hos dem, var gaaet over i min Bevidsthed, blevet min aandige Ejendom, uden at jeg dog havde Ret til at disponere over den. Jeg vidste ved mig selv som Forfatter, at jeg vilde have en uovervindelig Lyst til at gjengive dette Billede i dets Sandhed, og dette kunde ikke ske, uden at de, som dog havde en ganske anden Ejendomsret dertil, vilde tillade det. Men saadan uden videre at sige til Folk, hos hvem man har været Gjæst, og i hvis Fortrolighed man under smukke, livlige Omstændigheder er bleven indviet: »Tillader De, at jeg offenliggjør Dem?« — gaar dog heller ikke an. Der var kun et eneste Punkt, hvorfra nogen Berettigelse kunde hentes, ikke just for mig, men for Sagen i Almindelighed, og jeg paapegede det, idet jeg sagde til min Vært: »Det er gaaet mig med min Dom over en Roman i Breve som med min Dom over Mjød; efter at have smagt er jeg kommen til en anden Erkjendelse. De Breve, jeg har hørt, kunde trykkes, og jeg vil endog sige, at De ved Lejlighed burde lade dem trykke, fordi de i en vis Retning indeholde et Vidnesbyrd, og den, der af personlig

Erfaring kan afgive et Vidnesbyrd, bør ikke holde det tilbage.«

Han gik lige til sin Kone og sagde, hvad jeg havde sagt.

»O, nej, nej, da!« raabte hun.

»Du lille Nar,« sagde han, »tror Du, at Noget bliver taget fra Dig derved, at Andre se ind?«

»Jo, det ophører at være mit Aflukke.«

Derimod lod det til, at Maleren under visse Betingelser gjerne saa, at Brevene kom ud; hans Hustru havde Intet imod det, og femte Mand heller ikke.

Jeg spurgte Værtinden, om hun vilde tillade, at der blev gjort et Forsøg. Hvis man vilde betro mig en Afskrift af Brevene, saa vilde jeg behandle dem saadan, at alt det Sande og Væsenlige skulde blive beholdt, men Virkeligheden saa forandret, at Folk kunde kjøre hendes Hus forbi uden at ane, hvem det var, der sad inde. Og naar hun havde set dette Forsøg gjort, kunde hun selv afgjøre, om Trykningen maatte finde Sted eller ej.

»Ja, men saa er det jo ikke rigtig ærligt og sandt,« sagde hun.

»Det er den poetiske Ærlighed, min Pige!« raabte hendes Mand. »Det er den, jeg har slaaet mig fra! Og se, Margrethe, saa vidt har Du bragt mig, at det er mig, den afdankede Digter, der frembringer Poesi, men en Anden, der vil behandle og bearbejde den!«

Tre Aar hengik, rigtignok ikke med det Arbejde; men alligevel, det var ikke ganske let. Endelig sendte jeg i sidste Efteraar Manuskriptet over tilligemed et Exemplar af »Arvingen«, og i Januar fik jeg Brevene tilbage paategnede med en Damehaand:

Maa trykkes.

Marts 1865.

FEB 24 1909

8 1903